

**Συμβουλευτική -
Επαγγελματική Αγωγή:**
Προσωπική Ανάπτυξη και
Δεξιότητες Σταδιοδρομίας
2025 - 2026

Συμβουλευτική - Επαγγελματική Αγωγή: Προσωπική Ανάπτυξη και Δεξιότητες Σταδιοδρομίας 2025 - 2026

Συμβουλευτική - Επαγγελματική Αγωγή: Προσωπική Ανάπτυξη και Δεξιότητες Σταδιοδρομίας

Α΄ έκδοση 2023

Β΄ έκδοση 2024

Γ΄ έκδοση 2025

Συγγραφική Ομάδα-Επιμέλεια:

Ελένη Παπαστεφάνου, ΕΜΕ ΣΕΑ
Άντρη Αντρέου, Καθηγήτρια ΣΕΑ
Δήμητρα Ευαγόρου, Καθηγήτρια ΣΕΑ
Διαμάντω Ζίζιρου, Καθηγήτρια ΣΕΑ
Αντιγόνη Καραγιάννη, Καθηγήτρια ΣΕΑ
Βασιλική Λοΐζου, Καθηγήτρια ΣΕΑ
Κική Μαυρομάτη, Καθηγήτρια ΣΕΑ
Χαράλαμπος Χαραλάμπους, Καθηγητής ΣΕΑ

Εποπτεία:

Ελένη Παπαστεφάνου,
*Επιθεωρήτρια Συμβουλευτικής και
Επαγγελματικής Αγωγής*

Γενική Εποπτεία:

Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους,
Προϊσταμένη Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Γλωσσική Επιμέλεια:

Ευαγγελία Χαραλάμπους,
Φιλολόγος, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Ηλεκτρονική Σχεδίαση:

Μιχάλης Θεοχαρίδης,
Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Εικονογράφηση:

Χριστιάνα Κατσάρη,
Καθηγήτρια Τέχνης

Φωτογραφικό Υλικό:

Αρχείο Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Συντονισμός Έκδοσης:

Δρ Πέτρος Γεωργιάδης,
Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εκτύπωση: MEDIA PRESS A.E.

ISBN: 978-9963-54-426-4

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Εισαγωγή	6

ΜΕΡΟΣ Ι

Κεφάλαιο Α΄: Αυτογνωσία	9
1η Ενότητα : Διερεύνηση Πολλαπλότητας Εαυτού	15
2η Ενότητα : Επαγγελματικές Θεωρίες - Η Θεωρία της Τυπολογίας, του John Holland	42

Κεφάλαιο Β΄: Πληροφόρηση	49
1η Ενότητα : Εργασία - Αγορά Εργασίας - Γαλάζια και Πράσινη Οικονομία	51
2η Ενότητα: Κοινωνία των Επαγγελματιών	66
3η Ενότητα: Εκπαιδευτικό Σύστημα - Βαθμίδες Εκπαίδευσης	73
4η Ενότητα: Φορείς/«Εργαλεία» που συνδέονται με την Αγορά Εργασίας - Κοινωνία των Επαγγελματιών	94
5η Ενότητα: Δράσεις της ΥΣΕΑ και άλλων Φορέων για την εξοικείωση των μαθητών/ μαθητριών με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία των Επαγγελματιών	102

Κεφάλαιο Γ΄: Λήψη Απόφασης	105

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	118

Πρόλογος

Τα θέματα της Επαγγελματικής Αγωγής/ Συμβουλευτικής απασχολούν κάθε Άτομο σταδιακά από την παιδική ηλικία και κατά κύριο λόγο μορφοποιούνται ή και ολοκληρώνονται στο τέλος της εφηβικής ηλικίας, με τη λήψη της ενδεδειγμένης απόφασης, που για πρώτη φορά καλείται ο/η ίδιος/α μαθητής/μαθήτρια να λάβει για τον εαυτό του/της, από τη Γ΄ Γυμνασίου και μετέπειτα στη Α΄ έως και τη Γ΄ Λυκείου/ΤΕΣΕΚ. Για την υλοποίηση της πιο πάνω Απόφασης απαιτείται η γνωριμία του κάθε Ατόμου με τα χαρακτηριστικά του Εαυτού του και γενικότερα με τις ανάγκες του. Γίνεται αντιληπτό ότι η Απόφαση αυτή είναι αναντίλεκτα ένα κρίσιμο στάδιο για την προσωπική και επαγγελματική πορεία του/της κάθε μαθητή/της καθημίας μαθήτριας, παρά το ενδεχόμενο της διαφοροποίησης της αρχικής αυτής απόφασης της εφηβικής ηλικίας στη μετέπειτα ενήλικη ζωή, λόγω των σημερινών ευμετάβλητων κοινωνικοοικονομικών δεδομένων.

Η παρούσα έκδοση αποτελεί μια νέα προσπάθεια της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ). Σύμφωνα με τα πιο πάνω, στόχος της είναι να προσφέρει μια ολιστική προσέγγιση προβληματισμού και γνώσης σε θέματα Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής, αντιμετωπίζοντας την εξελικτική πορεία του /της μαθητή/μαθήτριας ως ενιαία, συμβάλλοντας έτσι στην προετοιμασία του/της για την όποια εκπαίδευση επιλέγει μετά τη Δευτεροβάθμια, καθώς και στην είσοδό του/της στην Αγορά Εργασίας.

Ως εκ τούτου, εκτιμούμε ότι η συγκεκριμένη έκδοση αποτελεί έναν σημαντικό περιεκτικό οδηγό για την καίρια αυτή διεργασία της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής, χρήσιμο και απαραίτητο για κάθε μαθητή/μαθήτρια, Καθηγητή/Καθηγήτρια Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Σ.Ε.Α.), Εκπαιδευτικό, γονέα, φοιτητή/φοιτήτρια και άλλον/άλλη ενδιαφερόμενο/ενδιαφερομένη. Η αξιοποίησή του είναι δυνατόν να συνδράμει πολύ θετικά στην προσωπική εκπαιδευτική- επαγγελματική πορεία κάθε Ατόμου για λήψη της ενδεδειγμένης και όσο γίνεται ενσυνείδητης Απόφασής του.

Η παρούσα έκδοση, μεταξύ των άλλων, δηλώνει τον αδιάλειπτο ζήλο της ΥΣΕΑ να αναδεικνύει και να φωτίζει θέματα καίρια για την ακαδημαϊκή πορεία των νέων μας και των οικογενειών τους. Εύχομαι να υπάρχει συνεχής ευόδωση των ποικίλων στόχων της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής και να αναπτύσσεται δημιουργικά κάθε προτεραιότητά της. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στην κ. Ελένη Παπαστεφάνου, Επιθεωρήτρια Σ.Ε.Α., καθώς και στις Καθηγήτριες Σ.Ε.Α. της ΥΣΕΑ Διαμάντω Ζίζιρου, Κική Μαυρομάτη, Αντιγόνη Καραγιάννη, Βασιλική Λοϊζου, Δήμητρα Ευαγόρου και Άντρη Αντρέου, καθώς και στον Χαράλαμπο Χαραλάμπους, Καθηγητή Σ.Ε.Α., και σε όλους/ες τους /τις Καθηγητές/τριες Σ.Ε.Α. που συνέβαλαν με τις πολύ γόνιμες επισημάνσεις τους στη διαμόρφωσή της.

Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους

Προϊσταμένη Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής
Πρώτη Λειτουργός Εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Η Επαγγελματική Αγωγή/Συμβουλευτική Σχεδιασμού Σταδιοδρομίας είναι μια συνεχής διεργασία. Είναι μια διά βίου εξέλιξη που καθορίζεται υποκειμενικά και όχι αντικειμενικά (Watts & Van Esbroeck, 1998). Επίσης κατά τον Savicka (2009), μιλούμε για Σχεδιασμό και Οικοδόμηση Ζωής - «τροχιές ζωής» στις οποίες τα άτομα σχεδιάζουν και κτίζουν τις ζωές τους σταδιακά συμπεριλαμβανομένων και των επαγγελματικών σταδιοδρομιών τους.

Τα πιο πάνω οδήγησαν και οδηγούν στη θεώρηση ότι τα δομικά/δομολειτουργικά στοιχεία τα οποία συνθέτουν όλη αυτή τη συνεχή διεργασία του Σχεδιασμού και της Οικοδόμησης Ζωής, είναι η **Αυτογνωσία**, η **Πληροφόρηση** και η **Λήψη Απόφασης**. Τα συγκεκριμένα αυτά στοιχεία ή αλλιώς Συνιστώσες ή Παράμετροι της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής (Ε.Α./Ε.Σ.) βρίσκονται σε σχέση αλληλοεξάρτησης, όπως διαγραμματικά καταγράφεται στο τέλος της Εισαγωγής. Η συγκεκριμένη έκδοση, που λειτούργησε ως φιλόδοξο όραμα, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε προκειμένου να δημιουργηθεί ένα σύγχρονο βιβλίο Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής που να αναλύει αυτή την κεφαλαιώδους σημασίας διάδραση των προαναφερόμενων δομολειτουργικών στοιχείων του οικοδομήματος της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής. Βασικό του στόχο έχει να βοηθήσει τον/την κάθε ενδιαφερόμενο/η στην ολιστική γνώση και τον απορρέοντα προβληματισμό, τα οποία συμβάλλουν στην ανάπτυξη της προσωπικής ωρίμανσής του/της για τα θέματα της Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας και κατ' επέκταση της Προσωπικής του/της Συμβουλευτικής. Μπορεί συνεπώς να λειτουργήσει και ως βιβλίο **Προσωπικής Συμβουλευτικής**.

Η όλη ποικίλη πλούσια ανάπτυξη του περιεχομένου του βιβλίου: (α) στηρίζεται στη σύγχρονη θεωρητική προσέγγιση και βιβλιογραφία του πολυσχιδούς θεματολογίου του και (β) έχει στόχο να μπορεί να θεωρείται **ταυτόχρονα** ως βιβλίο αναφοράς σε πυρηνική γνώση και προβληματισμό θεμάτων Ε.Α./Ε.Σ. για κάθε ενδιαφερόμενο/η όπως: μαθητή/μαθήτρια, φοιτητή/φοιτήτρια, εργαζόμενο γονέα καθώς και ως διδακτικό βασικό εγχειρίδιο για τον/τη μαθητή/μαθήτρια Γ΄ Γυμνασίου έως και Γ΄ Λυκείου/ΤΕΣΕΚ.

Με βάση τα σημερινά κοινωνικοοικονομικά και εκπαιδευτικά δεδομένα ζητείται η αφύπνιση του αναγκαίου προβληματισμού και η απόκτηση της αναγκαίας γνώσης για: (α) συνειδητοποίηση της σημαντικότητας της συνεχούς διεργασίας της Αυτογνωσίας, (β) ανάγκη απόκτησης ποικίλων πολύ σημαντικών έγκυρων και έγκαιρων πληροφοριών για εκπαιδευτικά και εργασιακά/επαγγελματικά θέματα και (γ) υιοθέτηση της διεργασίας Λήψης Απόφασης για ένα τόσο σπουδαίο θέμα, όπως είναι η Απόφαση εκπαιδευτικού/επαγγελματικού δρόμου, καθώς και για άλλα θέματα.

Η αφύπνιση αυτή ξεκινά **ίσως τυπικά** στην Γ΄ Γυμνασίου και ολοκληρώνεται σταδιακά και όχι **πια γραμμικά μόνο** στην Γ΄ Λυκείου/ΤΕΣΕΚ- με την προοπτική ακόμη, ιδιαίτερα στις μέρες μας, Προπτυχιακής ή Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης ή και εργασιακής ακόμη εμπειρίας.

Στο πνεύμα του διπλού ρόλου της συγκεκριμένης έκδοσης, δημιουργήθηκε η ανάγκη συμπερίληψης όλου αυτού του θεματολογίου της Ε.Α./Ε.Σ. που αναλύεται στα Μέρη Ι και ΙΙ. Το όλο συμπεριληφθέν θεματολόγιο δεν αναλύεται στην παρούσα έκδοση και αυτό γιατί αποτελεί ήδη, λόγω του «όγκου» της πληροφόρησης, αναλυτική ανάπτυξη αυτόνομου θεματολογίου άλλων εκδόσεων της ΥΣΕΑ, π.χ. «Προσανατολισμοί μετά το Γυμνάσιο».

Στην παρούσα έκδοση επιχειρείται για πρώτη φορά το διάφορο «απομονωμένο» θεματολόγιο της Ε.Α./Ε.Σ. να παρουσιαστεί συνεκτικά ως **ενιαίο** περιεχόμενο σε μια έκδοση, ανεξάρτητα αν κάποια μέρη του αναλύονται σε άλλες εκδόσεις, όχι μόνον για να προσδώσει περισσότερη στυβαρότητα και δυναμική στην οντότητα της Ε.Α./Ε.Σ., αλλά για να πραγματοποιηθεί η απαιτούμενη θέαση **της ΟΛΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της Επαγγελματικής Αγωγής/ Συμβουλευτικής**.

Η προαναφερθείσα ολιστικότητα δηλώνει ότι η Ε.Α./Ε.Σ. είναι κάτι πέρα από απλή παράθεση πληροφοριών. Είναι η συνεκτική συλλειτουργία των έγκυρων και έγκαιρων πληροφοριών με το όλο ΕΙΝΑΙ του Ατόμου. Η Πληροφόρηση είναι το γνωστικό αντικείμενο, το «εργαλείο» της Ε.Α./Ε.Σ. Αυτοσκοπός είναι η Συμβουλευτική Διεργασία του Ατόμου για τη Λήψη κατά το δυνατόν ενσυνείδητης και ενδεδειγμένης Απόφασης για το ίδιο το Άτομο, που οδηγεί στην ωρίμανση και εν γένει ανάπτυξή του.

Το Μέρος Ι αποτελεί το βασικό κύριο υλικό ολιστικής ανάλυσης όλων των δομολειτουργικών στοιχείων της Ε.Α./Ε.Σ. Θα το χαρακτηρίζαμε ως το **υλικό της απαραίτητης γνώσης και του αναγκαίου προβληματισμού, που πρέπει να κατακτήσει κάποιος/α σε βασικά και καίρια θέματα Ε.Α./Ε.Σ.** Χωρίζεται σε τρία (3) Κεφάλαια, όσα είναι και τα "Δομικά στοιχεία της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής".

Το πρώτο και το δεύτερο Κεφάλαιο χωρίζονται σε Ενότητες λόγω της πληθώρας των θεμάτων /του /υλικού από το/τα οποίο/α αποτελούνται. Η ανάλυση του περιεχομένου μερικών Ενοτήτων, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, βρίσκεται στη θεματολογία άλλων βιβλίων της ΥΣΕΑ. Η όλη δομή των ασκήσεων «κατασκευάστηκε» για να απευθύνεται κυρίως μόνο σε μαθητές/μαθήτριες. Η δομή αυτή συμβάλλει στην «εμπέδωση» και πρακτική εφαρμογή της ύλης, καθώς και της κατάθεσης βιωματικής εμπειρίας από μέρους των μαθητών/μαθητριών, προκειμένου να ξεκινήσουν να αφυπνίζονται στην όλη διεργασία της Αυτογνωσίας. Επιπρόσθετα, η παρουσία των ποικίλων σχημάτων αποδίδει/αποτυπώνει διαγραμματικά και παραστατικά, εκτιμούμε, την όλη προαναφερθείσα θεματολογία και γενικότερα την πεμπουσία της Ε.Α./Ε.Σ., που είναι και η στοχοθεσία της συγκεκριμένης έκδοσης.

Ως βιβλίο γενικής αναφοράς, το συγκεκριμένο πιο πάνω υλικό του Μέρους Ι οφείλει ο/η κάθε ενδιαφερόμενος/η να το γνωρίζει. Ως βασικό διδακτικό εγχειρίδιο δεν μπορεί να διδαχθεί σε μια τάξη ολόκληρο με βάση τη δομή του υφιστάμενου Ωρολογίου Προγράμματος. Μεγάλο μέρος του μπορεί να διδαχθεί σταδιακά από την Γ΄ Γυμνασίου έως και την Γ΄ Λυκείου/ΤΕΣΕΚ, ή γενικά να τύχει επεξεργασίας μέσα από την Ατομική ή Ομαδική Συνέντευξη μαθητή και γονέα, συμβάλλοντας έτσι στην όλη Συμβουλευτική Διεργασία.

Στο Μέρος II - Παραρτήματα έχει τοποθετηθεί υλικό/περιεχόμενο το οποίο θεωρείται σημαντικό και κρίνεται ως συμπληρωματικό για την ανάπτυξη θεμάτων του Μέρους I.

Το υλικό/περιεχόμενο τόσο του Μέρους I όσο και του Μέρους II μπορεί να αποτελέσει υλικό πλαίσιωσης της θεματολογίας π.χ. σε ένα Διήμερο/Τριήμερο Εργασίας Γυμνασίου και Λυκείου/ΤΕΣΕΚ αντίστοιχα, σε περίοδο πιθανών Αναπληρώσεων του/της Καθηγητή/Καθηγήτριας Σ.Ε.Α. εκεί και όπου ενδείκνυται, καθώς και σε διαλέξεις.

Όλο το υλικό/περιεχόμενο της συγκεκριμένης έκδοσης κάθε χρόνο θα επικαιροποιείται /αναθεωρείται ανάλογα.

Το συγκεκριμένο βιβλίο δίνεται σε όλους τους/τις μαθητές/τριες Γ' Γυμνασίου και καλούνται ΟΛΟΙ/ ΟΛΕΣ οι προαναφερόμενοι/ες να το φυλάξουν μέχρι και την αποφοίτησή τους από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και γενικότερα για όλα τα επόμενα χρόνια, ανεξάρτητα από την όποια εκπαιδευτική ή επαγγελματική πορεία που θα ακολουθήσουν και τούτο λόγω του περιεχομένου του όπως αναπτύχθηκε προηγουμένως.

Λεπτομερείς αναφορές για τον όλο τρόπο διδασκαλίας/ αξιοποίησης του υλικού/περιεχομένου της συγκεκριμένης έκδοσης από τον/την Καθηγητή/Καθηγήτρια Σ.Ε.Α., αναφέρονται στο Εγχειρίδιο για τον/την Καθηγητή/Καθηγήτρια Σ.Ε.Α. 2024 - 2025.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες για τη συνεργασία τους στον Δρα Τιμόθεο Παπαδόπουλο, Καθηγητή Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου, στον κ. Αντώνη Κάφουρο, Ανώτερο Λειτουργό Εργασίας, Τμήμα Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στις κυρίες Μαργαρίτα Χριστοδούλου, Διοικητική Λειτουργό Α' ΚΕΠΑ και Έλενα Χριστοδουλίδου, Λειτουργό Παραγωγικότητας ΚΕΠΑ.

Δρ. Ειρήνη Ροδοσθένους, Προϊσταμένη Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής - Πρώτη Λειτουργός Εκπαίδευσης

Ελένη Παπαστεφάνου, Επιθεωρήτρια Σ.Ε.Α.

ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

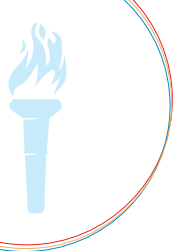

Κεφάλαιο Α'

Α Υ Τ Ο Γ Ν Ω Σ Ι Α

(ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΑΥΤΟΥ,
ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ /ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ,
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ, ΑΞΙΕΣ)

Αυτογνωσία - Ταξίδι Ζωής

Λέξεις - Κλειδιά:

Εαυτός, Προσωπικότητα, Ταυτότητα, Πολλαπλότητα Εαυτού/Συνιστώσες, Χαρακτηριστικά του Εαυτού (Σωματικά, Διανοητικά, Κοινωνικά), Ικανότητες/ Δεξιότητες (ΜΠΟΡΩ), Ενδιαφέροντα (ΘΕΛΩ), Αξίες (ΠΡΟΣΔΙΔΩ ΑΞΙΑ), Συναισθηματική Νοημοσύνη, Γενετικός Κώδικας (Κληρονομικότητα) και Πλαίσιο (Περιβάλλον)

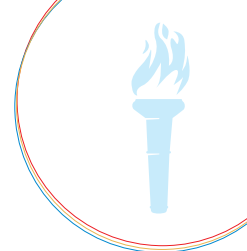
Ο σκοπός αυτού του Κεφαλαίου είναι η παρατήρηση και διερεύνηση του Εαυτού μέσω και των βιωματικών ασκήσεων. Η **Αυτογνωσία** αποτελεί πολύ σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος της **Επαγγελματικής Αγωγής/Σχεδιασμού Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας**, γιατί τα Επαγγέλματα, μεταξύ πολλών άλλων, απαιτούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά από τα Άτομα που τα ασκούν (Κασσωτάκης, 2004). Επιπλέον, με την ανάπτυξη της Αυτογνωσίας εμπλουτίζεται ο Εαυτός, αναδεικνύεται το προσωπικό νόημα και βελτιώνεται γενικά το αίσθημα ικανοποίησης από τη ζωή μας (Brown, 2015).

Οι πιο πρόσφατες θεωρήσεις δέχονται ότι ο Εαυτός 'κατασκευάζεται' μέσα από τον τρόπο που το Άτομο αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα που ζει και τον ρόλο που λαμβάνει μέσα στο κοινωνικό του περιβάλλον. (Savickas, 2005).

Οι κύριες έννοιες που δομούνται και αναλύονται στο συγκεκριμένο Κεφάλαιο είναι οι ακόλουθες: **Εαυτός, Προσωπικότητα και Ταυτότητα**.

Η **Προσωπικότητα**, η **Ταυτότητα** και ο **Εαυτός**, χρησιμοποιούνται συχνά ως όροι ταυτόσημοι και εναλλάσσονται για να αποτυπώσουν την ανθρώπινη ολότητα (**Παράρτημα 1**). Υπάρχουν όμως κάποιες διακριτές διαφορές αναμεταξύ τους, ιδιαίτερα βάσει της σημερινής βιβλιογραφίας (Klimstra et al., 2012, Dan et al., 2021).

Η **Προσωπικότητα** ή Ιδιοσυγκρασία θεωρείται κάτι το οποίο δεν επηρεάζεται από το Πλαίσιο, τις συνθήκες του Περιβάλλοντος και τον χρόνο που βρίσκεται το κάθε Άτομο. Η **Ταυτότητα**, από την άλλη, χαρακτηρίζεται από το Πλαίσιο, υπόκειται σε διεργασίες στον χρόνο και περιλαμβάνει πολύ περισσότερο την έννοια της ευελιξίας και των συνθηκών του Περιβάλλοντος (Ασλανίδου, 2023). Περιληπτικά, ενώ λοιπόν, η **Προσωπικότητα** χαρακτηρίζεται από τον εκ γενετής προσωπικό ιδιοσυστατικό «εξοπλισμό», η **Ταυτότητα** εμπερικλείει όλες τις ατομικές συνιστώσες που διαμορφώνονται αλλά και που κατά καιρούς επαναπροσδιορίζονται από το Περιβάλλον, αφού το Άτομο δεν ζει απομονωμένο, αλλά βρίσκεται σε μια συνεχή αλληλεπίδραση με αυτό. (Dan et al., 2021, Orenstein et al., 2021). Αυτή η αλληλεπίδραση είναι μια δυναμική διαδικασία

μέσα από την οποία το Άτομο διαμορφώνεται και διαμορφώνει το ίδιο την πορεία/κατεύθυνση της ζωής του (Rogers, 1961). Ο **Εαυτός**, ως μια παράλληλη έννοια σε σχέση με τις προηγούμενες, ιδιαίτερα εκείνης της Ταυτότητας, συνίσταται τόσο σε σταθερές όσο και σε συνεχώς μεταβαλλόμενες «ποιότητες» (Klimstra et al., 2012). Η σύγχρονη σκέψη αντιλαμβάνεται τον Εαυτό ως μια «**κατασκευή**» που δομείται από το ίδιο το Άτομο μέσα από τη διάδρασή του με όσα το περιβάλλουν (Puchalska-Wasył, 2023).

Υιοθετώντας τις πιο πάνω θεωρητικές παραδοχές, θα λέγαμε ωστόσο ότι θα αναφερόμαστε στην παρούσα έκδοση σε όλους αυτούς τους όρους με ταυτόσημη έννοια για καθαρά διδακτικούς σκοπούς. Παράλληλα αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελληνική γλώσσα συναντώνται περισσότεροι δόκιμοι όροι/ορολογίες με το συνθετικό του Εαυτού, π.χ. Αυτογνωσία.

Η αναζήτηση της γνώσης/κατανόησης της **Προσωπικότητας** και ιδιαίτερα της/του **Ταυτότητας/Εαυτού** ενός Ατόμου είναι μια κεφαλαιώδους σημασίας διαδικασία/διεργασία για τα πλείστα θέματα στη ζωή ενός Ατόμου. Ένα τέτοιο θέμα είναι η επιλογή Εκπαιδευτικού/Επαγγελματικού δρόμου. Παράλληλα, δεν είναι καθόλου απλή διαδικασία/διεργασία, γιατί εξαρτάται κάθε

Όλα τα πιο πάνω εξηγούν ότι ο Γενετικός Κώδικας (Κληρονομικότητα) και το Πλαίσιο (Περιβάλλον {οικογενειακό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό, εργασιακό}) είναι οι δυνάμεις/οι επιρροές που συμβάλλουν στη συνεχή και αέναη διαμόρφωση του Εαυτού.

φορά από τη δεδομένη στιγμή και το **Πλαίσιο**. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η δόμηση της Ταυτότητας στην εφηβεία είναι ακόμη ρευστή και μεταβαλλόμενη και μόνο μέσα από την προσωπική εμπειρία, τον συνεχή ενδοστοχασμό και την αυτοπαρατήρηση μπορεί να επιτευχθεί μια πιο ξεκάθαρη εικόνα του Εαυτού (Upreti, 2017).

Τα πιο πάνω καθιστούν με σαφήνεια ότι η συνεχής **Αυτογνωσία είναι ταξίδι ζωής**, το οποίο προσφέρει πολλά οφέλη στη ζωή ενός Ατόμου.

Σύμφωνα με τη Μαλικιώση-Λοΐζου (1993), η ανάπτυξη της Αυτογνωσίας βοηθά το Άτομο να χρησιμοποιήσει στον μέγιστο βαθμό τις ικανότητες και τα χαρίσματα που διαθέτει και να φτάσει στην αυτοπραγμάτωσή του. Συγκεκριμένα, η Αυτογνωσία αναδεικνύει προσωπικά νοήματα και κίνητρα για το Άτομο, για να αναλάβει ενεργό δράση στη διαχείριση της πορείας του και συμβάλλει στην αίσθηση ικανοποίησης του Ατόμου από τον Εαυτό του και τη ζωή του.

Η Αυτογνωσία πέρα από την προσωπική ανάπτυξη συμβάλλει και στη διερεύνηση εκπαιδευτικών και επαγγελματικών επιλογών (Armstrong & Rounds, 2011). Άλλωστε η καλή γνώση του Εαυτού είναι που θα οδηγήσει στη διερεύνηση πιθανών ευκαιριών και προσωπικών δυνατοτήτων.

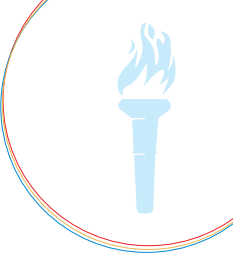
ΑΣΚΗΣΗ

1

Ζωγράφισε τον εαυτό σου ως κάτι που φοράς. Μπορεί να είναι ένα αθλητικό μποτάκι, ένα καπέλο ή ό,τι άλλο εσύ επιλέξεις. Ενδεικτικά, στην επόμενη σελίδα δίνεται έτοιμο προς συμπλήρωση ένα hoody.

- Χώρισε τη ζωγραφιά σε όσα μέρη θέλεις.
- Αποτύπωσε σε κάθε μέρος στοιχεία/πληροφορίες που πιστεύεις ότι σε χαρακτηρίζουν, π.χ. το όνομα σου, ημερομηνία γέννησης, επίθετα/ουσιαστικά για σένα.

Θα παρατηρήσεις ότι κάποια από αυτά είναι στατικά, είναι δηλαδή σταθερά και αναλλοίωτα στον χρόνο, π.χ. ημερομηνία γέννησης.

Άλλα στοιχεία θα παρατηρήσεις ότι είναι μεταβαλλόμενα, διαφοροποιούνται δηλαδή ανάλογα με το πού βρίσκεσαι και με ποιους αλληλοεπιδράς (πλαίσιο).

- Αναρωτήσου για το κάθε μέρος που εσύ αποτύπωσης:
- Τι σε κάνει να το πιστεύεις αυτό; Είναι κάτι που εσύ παρατηρείς μέσω της συμπεριφοράς και της αλληλεπίδρασής σου με τους «σημαντικούς άλλους» στη ζωή σου;
- Υπήρξαν φορές, έστω και εξαιρέσεις, που συμπεριφέρθηκες διαφορετικά από κάποιο επίθετο/στοιχείο που πιθανόν έχεις αποτυπώσει;
- Παρατηρείς κάποια επίθετα τα οποία παραμένουν ίδια παρά τις αλλαγές στο πλαίσιο ή στη συνθήκη;

1η ΕΝΟΤΗΤΑ: Διερεύνηση Πολλαπλότητας Εαυτού

Ας φανταστούμε τον Εαυτό ως μια σύνθεση αφηρημένης τέχνης, όπου τα χρώματα μπλέκονται με τα σχήματα και ο πίνακας δεν μπορεί παρά να γίνει αντιληπτός ως ένα **όλον**. Για να μελετήσουμε ωστόσο, τις διάφορες πτυχές του έργου, χρειάζεται να παρατηρήσουμε τα επιμέρους στοιχεία που το απαρτίζουν (π.χ. υλικό, χρώμα, ένταση, ποιότητα κ.λπ.).

Αντίστοιχα, για να μελετήσουμε την πολλαπλότητα του Εαυτού μας, παρατηρούμε τα πολλαπλά στοιχεία ή αλλιώς **Συνιστώσες/Διαστάσεις/Πτυχές** που τον συνθέτουν στο σύνολό τους. Οι Συνιστώσες/Διαστάσεις/Πτυχές είναι:

Τα **Χαρακτηριστικά του Εαυτού**: Σωματικά, Διανοητικά, Κοινωνικά και οι **Ιδιότητες/Καταστάσεις του Εαυτού**: Ικανότητες/Δεξιότητες, τα Ενδιαφέροντα και οι Αξίες που μπορεί να θεωρηθούν και ως απορρέουσες των πιο πάνω Χαρακτηριστικών. (Amundson et al., 2009).

Χαρακτηριστικά Εαυτού:

Τα ιδιαίτερα ατομικά Χαρακτηριστικά του Εαυτού μπορούν να διαχωριστούν σε **Σωματικά, Διανοητικά και Κοινωνικά**. Εκτός όμως από την αρχική παρατήρηση σε κάθε μια κατηγορία Χαρακτηριστικών, το σημαντικό στη συνέχεια είναι να παρατηρήσουμε όλα τα Χαρακτηριστικά μας σε συνδυασμό μεταξύ τους, αφού όλα μαζί αποτελούν το ΟΛΟΝ του Εαυτού και βρίσκονται πάντα σε μεταξύ τους αλληλεπίδραση.

Σωματικά Χαρακτηριστικά: Δηλώνουν τον τρόπο με τον οποίο «συμπεριφέρεται»/εκδηλώνεται το σώμα ή γενικότερα ο οργανισμός κάτω από ορισμένες συνθήκες. Γενικά οι όποιες «ευκολίες» και «δυσκολίες» που εκδηλώνει το σώμα μας.

Για παράδειγμα, κουράζεσαι εύκολα όταν τρέχεις/κολυμπάς; Έχεις ευλυγισία;

Διανοητικά Χαρακτηριστικά: Δηλώνουν τον τρόπο με τον οποίο «σκεφτόμαστε».

Για παράδειγμα, βρίσκεις ότι έχεις αναπτυγμένη τη φαντασία; Έχεις αναλυτική ή συνθετική σκέψη.

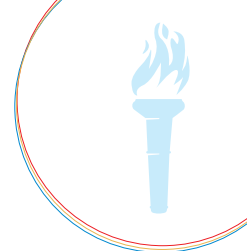
Κοινωνικά Χαρακτηριστικά: Δηλώνουν τον τρόπο με τον οποίο συνυπάρχουμε και συναναστρεφόμαστε με άλλους ανθρώπους. Ενδεικτικά αναφέρονται το ενδιαφέρον ή η ευαισθησία μας για τους συνανθρώπους μας ή για κοινωνικά ζητήματα.

Ποιος είναι συνήθως ο ρόλος σου ή ο τρόπος συμπεριφοράς σου στην παρέα;

Παραδοσιακά, στα Χαρακτηριστικά Εαυτού γινόταν διακριτή αναφορά και στα Συναισθηματικά Χαρακτηριστικά. Εντούτοις, τα Συναισθηματικά ενσωματώνονται σε όλα τα πιο πάνω σύμφωνα με τη σύγχρονη έρευνα και ολιστική προσέγγιση, η οποία αναγνωρίζει ότι τα Κοινωνικά, Σωματικά και Διανοητικά Χαρακτηριστικά δεν λειτουργούν ανεξάρτητα, αλλά συνδέονται και αλληλεπιδρούν αμφίδρομα με τα συναισθήματα. Στην ουσία τα συναισθήματα κατασκευάζονται και εκφράζονται στιγμιαία, από βασικά συστήματα που συνεργούν στον άνθρωπο, με τη βοήθεια μιας ζωής μάθησης (Barrett, 2017).

Από τον τρόπο που σκεφτόμαστε (Διανοητικά Χαρακτηριστικά) και αλληλοεπιδρούμε με τους άλλους (Κοινωνικά Χαρακτηριστικά) με τον κόσμο, γεννιούνται τα **Συναισθήματα**.

Τα Συναισθήματα είναι περίπλοκες/πολυσύνθετες ψυχοφυσιολογικές αλλαγές που προκαλούνται από εξωτερικά ερεθίσματα, εσωτερικά ερεθίσματα ή/και γνωστικές διαδικασίες (εκτιμήσεις, παραστάσεις, προσδοκίες). Περιλαμβάνουν έναν συνδυασμό φυσιολογικών αλλαγών του οργανισμού, σκέψεων και αντιδράσεων συμπεριφοράς. Παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της συνεχούς εξελισσόμενης ανθρώπινης εμπειρίας και επηρεάζουν τόσο την εσωτερικά οργανική κατάσταση του Εαυτού όσο και την προς τα έξω εν γένει συμπεριφορά, τη λήψη αποφάσεων, τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και τη γενική ευημερία του (Barrett, 2017). Σε συνέχεια του πιο πάνω, τα έντονα σε βαθμό Συναισθήματα συνοδεύονται συχνά από αλλαγές του ανθρώπινου

οργανισμού, όπως αυξημένος καρδιακός ρυθμός, αλλαγές στην έκφραση του προσώπου και αλλαγές στην εγκεφαλική δραστηριότητα και διαφέρουν από άνθρωπο σε άνθρωπο. Επικρατεί και η άποψη ότι ο βαθμός έκφρασής/εκδήλωσής τους επηρεάζεται από τον Γενετικό Κώδικα (Κληρονομικότητα) και το Πλαίσιο (Περιβάλλον).

Η κατανόηση των Συναισθημάτων μας μπορεί να αποτελέσει έναν δυνατό «σύμμαχο» στην πορεία του Εαυτού προς την Αυτογνωσία. Όταν κατανοήσουμε, αποδεχτούμε και «αγκαλιάσουμε» τα Συναισθήματά μας, τότε είμαστε σε θέση να αφουγκραστούμε και τα όσα έχουν να μας επικοινωνήσουν, τις ανάγκες μας, τα μοτίβα συμπεριφοράς μας, τις βαθύτερες ανησυχίες, τα θέλω μας αλλά και την οπτική του άλλου. **Η αποδοχή και η κατανόηση των Συναισθημάτων μας χρησιμεύει, ως ζωτικός σύνδεσμος μεταξύ των ακατέργαστων Συναισθημάτων που βιώνουμε και των προσαρμοστικών, ενσυναισθητικών απαντήσεων που μπορούμε να καλλιεργήσουμε και να αποδώσουμε/εφαρμόσουμε** (Neff, 2011).

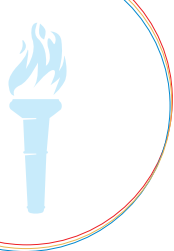
Για να είμαστε σε θέση όμως να φτάσουμε στο επίπεδο της κατανόησης, αποδοχής και λειτουργικής διαχείρισης των Συναισθημάτων μας, καταλυτικό ρόλο παίζει η Δεξιότητα της **Συναισθηματικής Νοημοσύνης (Σ.Ν.)**. Κατά συνέπεια, η Σ.Ν. αναφέρεται στην ικανότητα του Ατόμου να αναγνωρίζει, να κατανοεί, να διαχειρίζεται και να ρυθμίζει τα Συναισθήματά του, καθώς και να αντιλαμβάνεται και να ανταποκρίνεται στα Συναισθήματα των Άλλων (Lanthen, 2021), προκειμένου να δρα ανάλογα κυρίως σωματικά, διανοητικά και κοινωνικά. Παράλληλα, η Συναισθηματική Νοημοσύνη έχει συσχετιστεί με υψηλά επίπεδα διαπροσωπικών και επαγγελματικών σχέσεων, προσωπικής και επαγγελματικής επιτυχίας και καλύτερες δεξιότητες Ηγεσίας και Διοίκησης (Brown, 2018). Ως εκ τούτου, επηρεάζει βαθιά την προσωπική ανάπτυξη του Εαυτού, τις κοινωνικές διαδράσεις και τη συνολική ευημερία του ανθρώπου.

Όλα μας τα Συναισθήματα είναι και **θεμιτά** και πολύτιμα. Άλλωστε, τα συναισθήματα δεν κρίνονται και δεν αναφέρονται πλέον ως αρνητικά ή θετικά, αλλά ως ευχάριστα ή δυσάρεστα, μιας και όλα και το καθένα ξεχωριστά εξυπηρετεί συγκεκριμένους σκοπούς στην ανθρώπινη εμπειρία. **Η προβληματική των Συναισθημάτων δεν έγκειται λοιπόν στην ύπαρξή τους, αλλά στην κατά καιρούς μη λειτουργική έκφρασή τους** (Harris, 2020).

Η σταδιακή καλλιέργεια της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως βασικής Δεξιότητας και ως υποστρώματος και βάσης για όλες τις υπόλοιπες Δεξιότητες που παρατίθενται πιο κάτω, είναι το κλειδί για μια ζωή με ισορροπία, εσωτερική ευεξία και προσωπική ανάπτυξη.

“Ένα συναίσθημα είναι δημιούργημα του εγκεφάλου που προκύπτει από το τι μας λένε οι αισθήσεις στο σώμα μας, σε σχέση με αυτό που συμβαίνει γύρω μας στον κόσμο.”

Lisa Feldman Barrett, *How Emotions Are Made: The Secret Life of the Brain*

ΑΣΚΗΣΗ

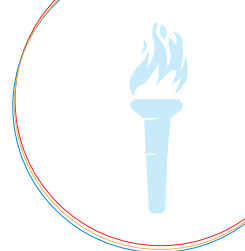
2

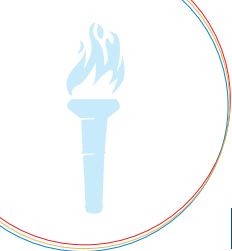
Επικέντρωσε την παρατήρησή σου στις 3 βασικές συνεχώς αλληλοεδρούμενες Συνιστώσες/Διαστάσεις των ατομικών Χαρακτηριστικών σου. Κάθε Χαρακτηριστικό από τον πιο κάτω κατάλογο αντιπροσωπεύει μία ψηφίδα. Επίλεξε τις ψηφίδες οι οποίες πιστεύεις ότι σε αντιπροσωπεύουν πιο πολύ και τοποθέτησέ τις εντός του κύκλου. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις πρόσθετα Χαρακτηριστικά/ψηφίδες πέρα από τα συγκεκριμένα Χαρακτηριστικά που παρατίθενται.

Σωματικά Χαρακτηριστικά	Διανοητικά Χαρακτηριστικά	Κοινωνικά Χαρακτηριστικά
• Ευλυγισία • Δυσκαμψία • Μυϊκή Δύναμη • Σωματική Διάπλαση • Φιλασθένεια • Αντοχή • Οξεία Όραση • Οξεία Ακοή • Συγχρονισμός Κινήσεων	• Καλλιτεχνική Έκφραση • Δημιουργικότητα • Φαντασία • Περιέργεια • Ευστροφία • Ανοικτό Μυαλό • Πρακτικότητα	• Φιλικότητα • Ευγένεια • Κοινωνικότητα • Εσωστρέφεια • Ομιλητικότητα • Εμπιστοσύνη • Ειλικρίνεια • Αξιοπιστία • Διαχυτικότητα • Αυθορμητισμός • Προσήνεια • «Διαθεσιμότητα» στην εμπειρία • Ευσυνειδησία • Εχθρικότητα • Αγένεια • Μοναχικότητα • Εξωστρέφεια • Εχεμύθεια • Συμπόνια • Ανειλικρίνεια • Αναξιοπιστία • Επιφυλακτικότητα • Δεκτικότητα • Κατήφεια • Ενσυναίσθηση

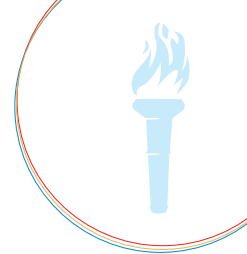
ΣΥΝΟΨΗ: Τα Χαρακτηριστικά του Εαυτού **συλλειτουργούν και αλληλοεπηρεάζονται/αλληλοσυνδέονται** μεταξύ τους κάτω από τη συνεχή επιρροή του Γενετικού Κώδικα (Κληρονομικότητας) και του Πλαισίου (Περιβάλλοντος).

Ιδιότητες Εαυτού

Ικανότητες και Δεξιότητες:

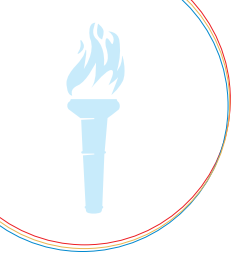
Οι **Ικανότητες** είναι οι ιδιαίτερες δυνατότητες που φέρουμε με τη γέννησή μας. Είναι τι **ΜΠΟΡΟΥΜΕ** να κάνουμε. Οι Ικανότητες όμως αναπτύσσονται και καλλιεργούνται ΚΑΙ με την επίδραση του Πλαισίου (Περιβάλλοντος). Πολλές φορές αναφερόμαστε στις Ικανότητες ΚΑΙ ως **ταλέντα ή ιδιαίτερες κλίσεις** που έχουμε. Ωστόσο, η έννοια των Ικανοτήτων είναι ευρύτερη και εμπεριέχει τη σχετική ευκολία στην εκτέλεση μιας δραστηριότητας. Δεν είναι πάντα εφικτό να καλλιεργήσουμε και να αναπτύξουμε αυτά τα ταλέντα ή τις ιδιαίτερες Ικανότητές μας, αφού μπορεί να μην έχουμε τις κατάλληλες ευκαιρίες από το περιβάλλον μας (Stout et al., 2011). Για παράδειγμα, ένα παιδί που μεγαλώνει σε μια πολύ φτωχή χώρα και εξαναγκάζεται σε εργασία από πολύ μικρή ηλικία, δεν θα έχει προφανώς την ευκαιρία να αναδιπλώσει την ικανότητά του ή το ταλέντο του στα Μαθηματικά, αφού μπορεί να μην πηγαίνει καθόλου στο σχολείο. Με τον ίδιο τρόπο, κάποιο παιδί που έχει ιδιαίτερη κλίση στο πιάνο μπορεί να μην το μάθει ποτέ, αν έχει γεννηθεί σε ένα μικρό, απομακρυσμένο χωριό, όπου δεν υπάρχουν Ωδεία. Το ίδιο μπορεί να ισχύει και για το Άτομο που ενώ έχει μια ικανότητα, δεν εστιάζει επιμελώς ή δεν επιλέγει να «επενδύσει» σε αυτήν από πρόθεση ή άλλον λόγο.

Πέραν από την κοινωνικοοικονομική δυσχέρεια, την καλλιέργεια των ικανοτήτων μας μπορούν να επηρεάσουν και οι πεποιθήσεις μας, όπως είναι μερικά στερεότυπα. Στερεότυπα, όπως για παράδειγμα το φύλο, μπορεί να κατευθύνουν τα άτομα σε επιλογές που να αναπαράγουν κοινωνικές προσδοκίες. Για παράδειγμα, έρευνες δείχνουν υψηλή συσχέτιση ανάμεσα στην επιλογή επαγγελματίων στον τομέα STEM στα άτομα του ανδρικού φύλου.* (Tessa et al., 2019)

Οι **Δεξιότητες** είναι ο βαθμός άνεσης και αποδοτικότητας που έχουμε κατά τη διεκπεραίωση κάποιου έργου στην κοινωνική και επαγγελματική μας δράση. Τις αποκτούμε κυρίως στη σχολική, κοινωνική και επαγγελματική μας δράση μετά από εξάσκηση και συστηματική εκπαίδευση μέσω Τυπικής και Άτυπης Μάθησης ή γενικότερα εξάσκησης. Η καλλιέργεια Δεξιοτήτων απαιτεί εκ μέρους του Ατόμου ενεργή στάση και προσωπικό μόχθο (D' Angelo, 2022). Για παράδειγμα, μπορούμε να πούμε για κάποιο Άτομο ότι έχει εξασκήσει τις επικοινωνιακές Δεξιότητες με τέτοιο τρόπο, που με ευκολία να χειρίζεται τον λεκτικό και σωματικό λόγο για να ασκήσει επιρροή ή απλά να διασφαλίσει τις καλές σχέσεις με τους γύρω του. Επίσης, ακούμε συχνά για «Δεξιότητες στη χρήση Η/Υ» κ.λπ.

Υπάρχει μια πολύ λεπτή διαφορά μεταξύ Ικανότητας-Δεξιότητας, σε σημείο που μπορεί να μην είμαστε σε θέση να πούμε επακριβώς αν είμαστε καλοί σε κάτι, επειδή το έχουμε ως Ικανότητα ή επειδή το καλλιεργήσαμε με εκπαίδευση ή και εξάσκηση. Ακόμη, πολλές φορές μπορεί να μην έχουμε έμφυτο κάποιο ταλέντο ή κλίση, αλλά μέσω συστηματικής εξάσκησης να το/την καλλιεργήσουμε και να αποδώσουμε εξίσου ή και καλύτερα από κάποιο Άτομο που μπορεί να το/την έχει ως έμφυτο/η.

Τα διάφορα Επαγγέλματα, κατά την εξάσκησή τους, απαιτούν από τον επαγγελματία να έχει κάποιες συγκεκριμένες Ικανότητες και Δεξιότητες. Έτσι, πολλές φορές θα ακούσουμε “αυτός είναι πολύ καλός/ικανός στη δουλειά του”, εννοώντας ότι έχει τις Ικανότητες που τον καθιστούν κατάλληλο να ανταποκριθεί με επιτυχία στα καθήκοντά του. Κάποιες Ικανότητες ή και Δεξιότητες που είναι αναγκαίο να υπάρχουν στην άσκηση κάποιου Επαγγέλματος, μπορεί να μη χρειάζονται καθόλου σε ένα άλλο. Για παράδειγμα, για να είσαι καλός/ή Δάσκαλος/Δασκάλα, θα πρέπει σίγουρα να έχεις πολύ καλές επικοινωνιακές δεξιότητες, κάτι που δεν χρειάζεται ιδιαίτερα αν είσαι Ερευνητής/Ερευνήτρια σε κάποιο εργαστήριο και δουλεύεις κυρίως μόνος/η σου.

Τεχνικές/ Σκληρές Δεξιότητες (Hard Skills): Οι Δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσα από Προγράμματα που μπορούν να αποκτηθούν μέσω της Εκπαίδευσης ή της Κατάρτισης. Είναι μετρήσιμες Δεξιότητες που μπορούν να αποκτηθούν και μπορούν να αξιολογηθούν με αριθμητικά κριτήρια, π.χ. τίτλος σπουδών. Οι Κάθετες ή Τεχνικές Δεξιότητες μπορούν να δηλωθούν στο Βιογραφικό μας Σημείωμα, αφού πιστοποιούνται με σχετικό αποδεικτικό έγγραφο, όπως Απολυτήριο, Τίτλο Σπουδών (Πτυχίο, Μεταπτυχιακό), Πιστοποιητικό Γνώσης συγκεκριμένου επιπέδου Ξένης Γλώσσας κ.λπ. (Θεοδώρου, 2023).

Οριζόντιες/«Μαλακές» Δεξιότητες (Soft Skills): Είναι οι Δεξιότητες τις οποίες καλούμαστε να καλλιεργήσουμε, αφού παίζουν σημαντικό ρόλο στην εσωτερική ισορροπία του Ατόμου, στην όποια αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητά του. Οι Οριζόντιες Δεξιότητες παίζουν καταλυτικό ρόλο στην επιλογή των υποψηφίων, όταν οι υπεύθυνοι προσλήψεων καλούνται να επιλέξουν μεταξύ ατόμων με παρόμοιο ακαδημαϊκό ή/και εργασιακό υπόβαθρο (Κάθετες Δεξιότητες). Στην επαγγελματική μας πορεία ίσως χρειαστεί να αλλάξουμε επαγγελματικό χώρο ή ακόμα και επάγγελμα για περισσότερο από μία φορά, «κουβαλούμε όμως στις αποσκευές» μας τις Δεξιότητες που αποκτήσαμε και συνεχώς αποκτούμε κατά την πορεία της ζωής μας (Shure, 2001).

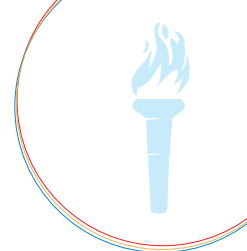
Ο σύγχρονος τρόπος ζωής, αλλά και το σημερινό εργασιακό περιβάλλον, εκτιμά όλο και περισσότερο τις Οριζόντιες Δεξιότητες και οι άνθρωποι οι οποίοι επιδεικνύουν υψηλούς Δείκτες σε αυτές, θεωρούνται πιο αποτελεσματικοί, περιζήτητοι και επιτυχημένοι. Οι συγκεκριμένες Δεξιότητες δεν αποτελούν αυτοτελείς οντότητες. Η δυναμική τους επηρεάζεται από τη συλλειτουργία όλων αυτών των Δεξιοτήτων. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν διακριτές γραμμές στην απόλυτη απόδοση του εννοιολογικού τους προσδιορισμού.

Παρόλο που η λίστα με τις Οριζόντιες Δεξιότητες διευρύνεται διαρκώς, οι ακόλουθες δέκα (10) θεωρούνται σήμερα ως οι κυριότερες:

1. Ανθεκτικότητα: Η Ανθεκτικότητα αναφέρεται στην Ικανότητα να αντέχουμε, να αντιμετωπίζουμε και να ανακάμπτουμε από δυσκολίες, προκλήσεις ή αντιξοότητες. Είναι η Δεξιότητα να αντιμετωπίζουμε δυσμενείς συνθήκες, πίεση ή αναταραχή με ευελιξία. Η Ανθεκτικότητα συνήθως περιλαμβάνει την ανάπτυξη εσωτερικών αποθεμάτων/πόρων και το «υποστηρικτικό δίκτυο» για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προκλήσεων της ζωής (D' Angelo, 2022).

Η Ανθεκτικότητα είναι σημαντική σε πολλούς τομείς της ζωής, όπως η εργασία, οι σχέσεις, η υγεία και η προσωπική ανάπτυξη. Οι άνθρωποι που καλλιεργούν τη Δεξιότητα της Ανθεκτικότητας συχνά ανακάμπτουν από αποτυχίες και αντιξοότητες, διατηρώντας μια θετική νοοτροπία (growth mindset) ακόμη και σε δύσκολες στιγμές (Wilson et al., 2020).

2. Διαχείριση Χρόνου: Η Διαχείριση του Χρόνου είναι μια σημαντική Δεξιότητα που αφορά στην ικανότητα να οργανώνουμε και να εκμεταλλευόμαστε αποτελεσματικά τον διαθέσιμο χρόνο μας. Περιλαμβάνει την Ικανότητα να προγραμματίζουμε τις δραστηριότητές μας, να ορίζουμε προτεραιότητες και να εκτελούμε καθήκοντα με αποτελεσματικό τρόπο. Με καλή Διαχείριση του Χρόνου, μπορούμε να οργανώσουμε τις καθημερινές μας υποχρεώσεις, να προγραμματίσουμε τις προθεσμίες, να αποδώσουμε καλύτερα στο σπίτι, στην εργασία ή στις σπουδές μας και να έχουμε επαρκή χρόνο για την ανάπτυξη των προσωπικών μας ενδιαφερόντων και της προσωπικής μας ανάπαυσης. Η Δεξιότητα Διαχείρισης του Χρόνου μάς βοηθά να είμαστε πιο παραγωγικοί, να επιτυγχάνουμε τους στόχους μας και να μειώνουμε το άγχος και την ανασφάλεια που συνήθως σχετίζονται με τον χρόνο.

3. Δημιουργικότητα και Καινοτομία: Η Δημιουργικότητα και η Καινοτομία αναφέρονται στη Δεξιότητα να παράγουμε νέες ιδέες, λύσεις και προσεγγίσεις σε διάφορους τομείς της ζωής. Απαιτούν την Ικανότητα για «αποκλίνουσα σκέψη», το να σκεφτόμαστε δηλαδή εκτός των συνηθισμένων προτύπων, να συνδυάζουμε διαφορετικά στοιχεία μεταξύ τους και να είμαστε ανοικτοί στην ανάληψη ρίσκου για να δημιουργήσουμε κάτι νέο και πρωτοποριακό. Ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει την ανοικτή σκέψη, τη συνεργασία και το πείραμα είναι συχνά σημαντικό για την καλλιέργεια των Δεξιοτήτων αυτών. Ακόμη, η συνεχής πρακτική και η δεκτικότητα στην ανάληψη νέων προκλήσεων, μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της Δημιουργικότητάς μας.

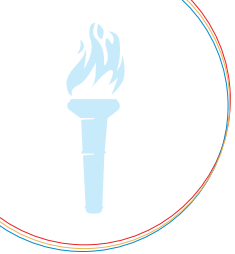
Η Δημιουργικότητα και η Καινοτομία είναι σημαντικές Δεξιότητες στον επαγγελματικό και προσωπικό βίο, καθώς μας επιτρέπουν να βρίσκουμε νέους τρόπους αντιμετώπισης προκλήσεων, να προσφέρουμε καινοτόμες λύσεις σε προβλήματα και να προωθούμε την ανάπτυξη και την πρόοδο. Η Δημιουργικότητα μπορεί να εκδηλωθεί σε διάφορους τομείς, όπως οι Τέχνες, η Επιστήμη, η Τεχνολογία, η Επιχειρηματικότητα, η Εκπαίδευση και ο Προσωπικός Αυτοσχεδιασμός.

Ασκώντας τη Δημιουργικότητα είμαστε σε θέση να επιλύσουμε προβλήματα με πρωτότυπους τρόπους, να εκφράσουμε τον Εαυτό μας με μοναδικό τρόπο και να διαπρέψουμε στον κοινωνικό και επαγγελματικό μας χώρο.

4. Ευελιξία: Η Ευελιξία ως Δεξιότητα αναφέρεται στη δυνατότητα να προσαρμόζουμε τη σκέψη, τη συμπεριφορά και τις αντιδράσεις μας σε νέες και απρόβλεπτες καταστάσεις. Καλλιεργώντας την Ευελιξία, είμαστε πιο «θωρακισμένοι» για να αντιμετωπίσουμε αλλαγές, αβεβαιότητα και προκλήσεις με επινοητικότητα και ανοικτόμυαλο τρόπο σκέψης (growth mindset). Επιπλέον, η Ευελιξία μάς βοηθά στο να προσαρμόσουμε τις στρατηγικές μας, να εξερευνήσουμε νέες ιδέες και προσεγγίσεις, να αντιμετωπίσουμε την αβεβαιότητα με αισιοδοξία και αναπτυσσόμενο τρόπο σκέψης και να αποφύγουμε το αίσθημα ματαιώσης, απογοήτευσης και αβοηθησίας. Η Ευελιξία μπορεί να εκφραστεί σε διάφορους τομείς της ζωής, όπως στην εργασία, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την εν γένει προσωπική ανάπτυξη και την αντιμετώπιση προκλήσεων. Αυτό την καθιστά ιδιαίτερα σημαντική Δεξιότητα στον σύγχρονο κόσμο, καθώς οι αλλαγές και οι προκλήσεις είναι συχνές.

5. Ενσυναίσθηση: Η Ενσυναίσθηση αφορά στη Δεξιότητα του ανθρώπου "να μπει στα παπούτσια του άλλου". Αναφέρεται στην Ικανότητα να αφουγκραστούμε τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις εμπειρίες ενός άλλου ατόμου από τη δική του οπτική. Αυτή η Δεξιότητα μάς βοηθά να κατανοήσουμε καλύτερα τον συνάνθρωπό μας, να συνδεθούμε και να ανταποκριθούμε με κατανόηση και χωρίς κριτική στάση στις ανάγκες του. Είναι απαραίτητο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, που ωφελεί την επικοινωνία και την ευδοκίμηση των σχέσεων, χαρακτηριστικά απαραίτητα για υγιείς ανθρώπινες σχέσεις, π.χ. επαγγελματικές.

6. Επίλυση Προβλήματος: Η Επίλυση Προβλημάτων αναφέρεται στη Δεξιότητα να αναγνωρίζουμε, να αναλύουμε και να βρίσκουμε λύσεις για προβλήματα που προκύπτουν. Απαιτεί την Ικανότητα να αναλύουμε την κατάσταση, να προβλέπουμε πιθανά αποτελέσματα, να συλλέγουμε και να αξιολογούμε πληροφορίες, να δημιουργούμε εναλλακτικές λύσεις και να επιλέγουμε την καλύτερη δυνατή για τη δεδομένη στιγμή. Η Επίλυση Προβλημάτων είναι σημαντική Δεξιότητα σε πολλούς τομείς της ζωής,

όπως στην εργασία, στις σχέσεις, στην προσωπική ανάπτυξη και την καθημερινή ζωή. Μέσω της Επίλυσης Προβλημάτων μπορούμε να αντιμετωπίσουμε προκλήσεις και να επιτύχουμε τους στόχους μας.

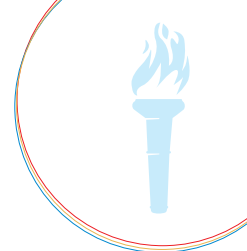
7. Κριτική Σκέψη: Η Κριτική Σκέψη αναφέρεται στη Δεξιότητα να αξιολογούμε και να αναλύουμε κριτικά πληροφορίες, ιδέες ή προτάσεις. Απαιτεί να αναλογιζόμαστε αντικειμενικά, να αναζητούμε αποδείξεις, να αναγνωρίζουμε πιθανούς περιορισμούς ή αντιφάσεις και να διατυπώνουμε λογικές και τεκμηριωμένες με επιχειρήματα απόψεις. Η Κριτική Σκέψη είναι σημαντική για την ανάπτυξη και την επίλυση προβλημάτων και την κατανόηση της πραγματικότητας με έναν πιο ευρύ και αναλυτικό τρόπο.

8. Ομαδικότητα και Συνεργασία: Η Ομαδικότητα και η Συνεργασία αναφέρονται στη Δεξιότητα αποτελεσματικής Συνεργασίας με άλλα άτομα σε ομαδικό περιβάλλον. Είναι η Δεξιότητα να επικοινωνούμε, να ακούμε και να κατανοούμε τα άλλα μέλη της ομάδας, να μοιραζόμαστε ιδέες και απόψεις, να συνεργαζόμαστε για την επίτευξη κοινών στόχων και να αναλαμβάνουμε συγκεκριμένους ρόλους και ευθύνες. Περιλαμβάνει την αρμονική Συνεργασία και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και την ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου.

Η Ομαδικότητα και η Συνεργασία είναι σημαντικές στον επαγγελματικό και κοινωνικό βίο, καθώς οι ομάδες συχνά πετυχαίνουν περισσότερα από ό,τι ένα Άτομο μόνο του. Το κάθε μέλος μιας ομάδας μπορεί με τις δικές του δυνάμεις να συμβάλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των απαιτούμενων εργασιών/καθηκόντων και ως εκ τούτου συντείνει στην αύξηση της απόδοσης και της παραγωγικότητας. Καλές Δεξιότητες Ομαδικότητας και Συνεργασίας οδηγούν σε αποτελεσματική επίλυση προβλημάτων, αύξηση της παραγωγικότητας και δημιουργία θετικού εργασιακού κλίματος.

9. Οργάνωση: Η Δεξιότητα της Οργάνωσης αναφέρεται στην Ικανότητα να προγραμματίζουμε, να διοργανώνουμε και να διαχειριζόμαστε αποτελεσματικά τους πόρους, τον χρόνο και τις δραστηριότητες. Περιλαμβάνει την Ικανότητα να ορίζουμε στόχους, να εκτιμούμε την προτεραιότητα των καθηκόντων, να δημιουργούμε ένα σχέδιο δράσης και να διοργανώνουμε τις δραστηριότητες έτσι ώστε να επιτυγχάνονται αποτελέσματα με αποδοτικότητα. Η Δεξιότητα της Οργάνωσης είναι σημαντική τόσο στον επαγγελματικό όσο και στον προσωπικό βίο. Μας βοηθά να διαχειριζόμαστε καλύτερα τον χρόνο μας, να είμαστε πιο παραγωγικοί, να μειώνουμε το άγχος και να αυξάνουμε την αποτελεσματικότητα και την επίτευξη των στόχων μας. Εφαρμόζοντας Δεξιότητες Οργάνωσης, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα οργανωμένο περιβάλλον και να αυξήσουμε την αποδοτικότητά μας σε διάφορες πτυχές της ζωής μας.

10. Προσαρμοστικότητα: Η Προσαρμοστικότητα εμπεριέχει την Ικανότητα να είμαστε ευέλικτοι, να αναγνωρίζουμε την ανάγκη για αλλαγή και να προσαρμόζουμε τον τρόπο που σκεφτόμαστε, εργαζόμαστε και αλληλοεπιδρούμε. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ανάπτυξη νέων Δεξιοτήτων, την προσαρμογή σε νέες τεχνολογίες ή διαδικασίες και την αντίληψη των αλλαγών ως ευκαιρίες για μάθηση και ανάπτυξη. Η Προσαρμοστικότητα είναι σημαντική στην επαγγελματική σταδιοδρομία, καθώς οι απαιτήσεις και οι συνθήκες εργασίας μπορούν να αλλάξουν σημαντικά με τον χρόνο.

Κύκλωσε τις Δεξιότητες που πιστεύεις ότι έχεις.
Αν θέλεις, μπορείς να προσθέσεις και άλλες Δεξιότητες.

1. Ανθεκτικότητα

- α. Αν φανταστώ τον Εαυτό μου ως ένα δέντρο, θεωρώ ότι μπορώ να λυγίζω στη θύελλα, αλλά δεν σπάζω
- β. Μπορώ να προσαρμοστώ στις απαιτήσεις του Πλαισίου που βρίσκομαι
- γ. Αντιμετωπίζω συχνά τις δυσκολίες ως ευκαιρίες
- δ. Δεν ματαιώνομαι με μια αποτυχία, δεν φοβάμαι να 'τσαλακωθώ'

2. Δημιουργικότητα και Καινοτομία:

- α. Δεν με αποθαρρύνει η ανάληψη ρίσκου
- β. Μπορώ να είμαι ευρηματικός/ή
- γ. Θα μου άρεσε να δημιουργήσω κάτι καινούριο/πρωτοπόρο στο εργασιακό μου πεδίο
- δ. Έχω αποκλίνουσα σκέψη (thinking out of the box)

3. Διαχείριση Χρόνου:

- α. Ολοκληρώνω τις εργασίες μου μέσα στα χρονοδιαγράμματα που απαιτούνται
- β. Οργανώνω τις δραστηριότητές μου σε πλάνο προτεραιοτήτων
- γ. Εξασκούμε ή προπονούμαι με συγκεκριμένο πρόγραμμα για να πετύχω κάτι
- δ. Πάντα μου μένει χρόνος για ψυχαγωγία και ξεκούραση

4. Ενσυναίσθηση:

- α. Φροντίζω κάποιο Άτομο που με χρειάζεται
- β. Ακούω τα προβλήματα των άλλων χωρίς επίκριση
- γ. Ενδιαφέρομαι για την ευημερία των συνανθρώπων μου
- δ. Μπορώ να κατανοήσω τη θέση/οπτική του άλλου ακόμη και αν διαφωνώ μαζί του

5. Επίλυση Προβλήματος:

- α. Διερευνώ πιθανές λύσεις/απαντήσεις σε προβλήματα που προκύπτουν
- β. Αξιολογώ την εγκυρότητα των πηγών μου
- γ. Αξιοποιώ τις πηγές έγκυρης πληροφόρησης
- δ. Έχω αναλυτική σκέψη

6. Ευελιξία

- α. Μπορώ να προσαρμόζομαι στην αλλαγή σχεδίων
- β. Μπορώ να προσαρμοστώ στις απαιτήσεις του Πλαισίου που βρίσκομαι
- γ. Αντιμετωπίζω συχνά τις δυσκολίες ως ευκαιρίες
- δ. Δεν ματαιώνομαι με μια αποτυχία

7. Κριτική Σκέψη

- α. Χρειάζομαι τεκμήρια για να υιοθετήσω μια άποψη
- β. Μπορώ να εκφράζω δικά μου επιχειρήματα για να υπερασπίζομαι τη γνώμη μου
- γ. Μπορώ να αντιλαμβάνομαι πότε κάποιο Άτομο αναπαράγει στερεότυπα
- δ. Δεν πιστεύω ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτυπώνουν πάντα την πραγματικότητα

8. Οργάνωση:

- α. Οργανώνω τα πράγματά μου έτσι ώστε να τα βρίσκω εύκολα
- β. Ταξινομώ τα αρχεία μου στον Υπολογιστή
- γ. Αναλαμβάνω την οργάνωση ενός ταξιδιού
- δ. Μου αρέσει η ντουλάπα μου να είναι οργανωμένη

9. Ομαδικότητα και Συνεργασία:

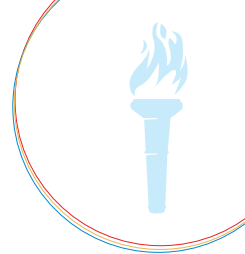
- α. Πιστεύω ότι οι ιδιαιτερότητες του κάθε Ατόμου εμπλουτίζουν την ομάδα
- β. Μου αρέσει η συνεργασία με άλλα Άτομα
- γ. Λαμβάνω μέρος σε εξωσχολικές ομαδικές δραστηριότητες
- δ. Συμβάλλω με νέες ιδέες στη διεκπεραίωση μιας ομαδικής εργασίας

10. Προσαρμοστικότητα

- α. Δεν δυσκολεύομαι να προσαρμοστώ σε νέο περιβάλλον, όπως ένα καινούργιο σχολείο
- β. Κάνω εύκολα νέες γνωριμίες
- γ. Δεν με φοβίζουν οι αλλαγές
- δ. Μου αρέσει καθώς μεγαλώνω να γνωρίζω νέες εμπειρίες, είμαι ανοικτός/ή στη συνεχή μάθηση

Να επιλέξεις τέσσερις (4) από τις πιο πάνω Δεξιότητές σου και να σημειώσεις σε ποιους χώρους είχες την ευκαιρία να τις εξασκήσεις (π.χ. στο σπίτι μου, στο σχολείο ή και κάπου αλλού).

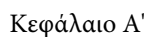
1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Να συμπληρώσεις τον πιο κάτω πίνακα με Ικανότητες/Δεξιότητες που θα πρέπει να έχει κάποιος/α για να εξασκεί το αντίστοιχο Επάγγελμα.*

Επάγγελμα	Ικανότητες/Δεξιότητες
Ποδοσφαιριστής	
Γλύπτης	
Αρχιτέκτονας	
Μουσικός	
Αναλυτής Δεδομένων	
Πιλότος	
Σχεδιαστής Ιστοσελίδων	
Τουριστικός Πράκτορας	
Φαρμακοποιός	
Καθηγητής Πληροφορικής	
Προγραμματιστής	
Νομικός	

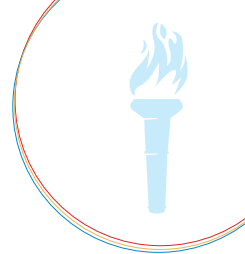
* Διασκευή από το βιβλίο *Επαγγελματική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου* (2021)

Τα **Ενδιαφέροντα** είναι οι δραστηριότητες με τις οποίες **ΘΕΛΟΥΜΕ/ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ** να ασχολούμαστε και παίζουν σημαντικό ρόλο στο να νιώθουμε καλά.

Πιθανόν να έχουμε προσέξει ότι τα Ενδιαφέροντά μας αλλάζουν καθώς μεγαλώνουμε. Αυτό είναι φυσιολογικό, αφού μεγαλώνοντας αποκτούμε νέες εμπειρίες (Tracy et al., 2009). Μια δραστηριότητα που μας ενθουσίαζε παλιά, μπορεί να μη μας προσφέρει πλέον την ίδια ευχαρίστηση. Τα Ενδιαφέροντα όμως αναπτύσσονται και καλλιεργούνται ΚΑΙ με την επίδραση του Πλαισίου (Περιβάλλοντος). Τα Ενδιαφέροντα, επίσης, επιδέχονται επιδράσεις από τις Ικανότητες και Δεξιότητες και είναι σημαντικό να βρίσκονται σε αρμονία με αυτές.

ΑΣΚΗΣΗ

5

Στη συνέχεια δίνονται κάποιες δραστηριότητες που κατά χρονικά διαστήματα μπορεί να σε ενδιέφεραν ή να συνεχίζουν να σε ενδιαφέρουν. Σημείωσε τον βαθμό που εξακολουθούν μέχρι σήμερα να σε ενδιαφέρουν.

πολύ***, μέτρια**, καθόλου*

Μπορείς να προσθέσεις και άλλες δραστηριότητες που δεν αναφέρονται.*

Δραστηριότητες	πολύ***	μέτρια**	καθόλου*
Ανακαλύπτω πώς λειτουργούν οι μηχανές			
Μελετώ τις λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος			
Χειρίζομαι Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές			
Φροντίζω ζώα			
Μελετώ το φυσικό περιβάλλον (ζώα, φυτά, δάση κ.λπ.)			
Ασχολούμαι με τη Μουσική			
Ζωγραφίζω			
Παίζω θέατρο			
Αθλούμαι			
Στηρίζω συνανθρώπους μου			
Παίζω ηλεκτρονικά παιχνίδια			
Συναναστρέφομαι με φίλους			
Διαβάζω λογοτεχνικά βιβλία			
Περιποιούμαι τον κήπο μου			
Συναρμολογώ ένα έπιπλο			
Χρησιμοποιώ πολύ το διαδίκτυο			
Παρακολουθώ ταινίες			
Μαγειρεύω			
Κατέχω τη θέση του ταμία στο Μαθητικό Συμβούλιο			
Κάνω Παρκούρ			
Ασχολούμαι με τον Χορό			

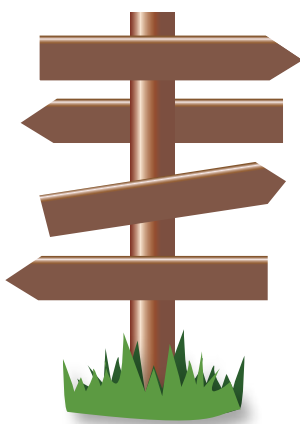
*Διασκευή από το βιβλίο *Επαγγελματική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου* (2021)

Αξίες

Οι **Αξίες** είναι αυτά στα οποία **ΠΡΟΣΔΙΔΟΥΜΕ ΑΞΙΑ/ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ** στη ζωή μας. Οι Αξίες όμως αναπτύσσονται και καλλιεργούνται ΚΑΙ με την επίδραση του Πλαισίου (Περιβάλλοντος). Επηρεάζουν τη συμπεριφορά, τις επιλογές και τις αποφάσεις μας τόσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική μας ζωή.

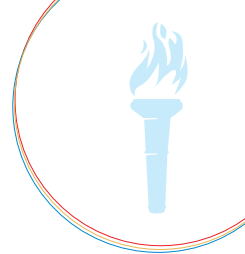
Οι Αξίες λειτουργούν ως ένας **εσωτερικός κώδικας ηθικής** και βοηθούν το Άτομο να διακρίνει **ΤΙ** είναι το σωστό για το ίδιο και «ενημερώνουν» για το **ΠΩΣ** μπορεί να ζει και να νοηματοδοτεί τη ζωή του με ουσιαστικό τρόπο (Brown, 2015).

Ας φανταστούμε ότι βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι, αλλά δεν γνωρίζουμε ποιον δρόμο να ακολουθήσουμε. Χρειαζόμαστε ένα «εργαλείο», που να είναι μοναδικό για τον καθένα μας ξεχωριστά, έναν **οδοδείκτη** ο οποίος θα μας κατευθύνει να βρούμε τον σωστό για μας δρόμο, τη σωστή για μας πορεία. Ας φανταστούμε αυτό το «εργαλείο» ως μια προσωπική πυξίδα, ως έναν εσωτερικό οδοδείκτη, που κινητοποιεί τον καθένα για να ξεκινήσει το ταξίδι (κινητοποίησή) του, τον κρατά μακριά από κακοτοπιές/δυσκολίες (προσωπικοί ηθικοί κανόνες), τον διατηρεί σε εγρήγορση για δράση και του φωτίζει την όλη του διαδρομή. Ακόμη και αν κάποια στιγμή κουραστεί, αυτό είναι δίπλα του, έτσι αν χαθεί για λίγο, αυτό λειτουργεί ως ένας φακός που όταν το Άτομο τον ενεργοποιήσει, και πάλι του φωτίζει την πορεία.

Αυτό το «εργαλείο» λοιπόν είναι οι **Προσωπικές Αξίες**.

Το κάθε Άτομο ιεραρχεί με διαφορετικό τρόπο τις Αξίες του. Κάτι το οποίο είναι πολύ σημαντικό για ένα Άτομο για κάποιο άλλο, πιθανόν να είναι ασήμαντο. Όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα Χαρακτηριστικά, τις Ικανότητες/Δεξιότητες, τα Ενδιαφέροντα, οι Αξίες μας διαμορφώνονται με τη συμβολή διαφόρων παραγόντων, π.χ. το Πλαίσιο, όπως έχουμε αναφέρει προηγουμένως, και γι' αυτό τον λόγο μπορεί να διαφοροποιηθούν ή να ιεραρχηθούν ανάλογα με την ηλικία μας, τις εμπειρίες που αποκτούμε και τις επιδράσεις που δεχόμαστε από το περιβάλλον. Συνειδητοποιώντας τις Αξίες μας και επιλέγοντας με βάση αυτές, είμαστε σε θέση να παίρνουμε αποφάσεις που μας ικανοποιούν και δίνουν νόημα στη ζωή μας.

Κατάλογος με Προσωπικές Αξίες:

- Ακολουθεί ένας κατάλογος με Προσωπικές Αξίες (αλφαβητική σειρά) οι οποίες σύμφωνα με την επικρατούσα έρευνα συναντώνται συχνότερα.
- Διάβασε την κάθε μια και σκέψου ποιες σου ταιριάζουν περισσότερο. Επίλεξε και κύκλωσε τις δέκα (10) πιο σημαντικές για εσένα.

• Αγάπη	• Εξουσία	• Οικονομική σταθερότητα
• Αλtruισμός	• Επαφή με τη φύση	• Ομαδικότητα και Συνεργασία
• Αναγνώριση	• Επίδοση	• Όραμα
• Ανεξαρτησία	• Επιμονή	• Πειθαρχία
• Αξιοπρέπεια	• Επιτυχία	• Περιέργεια
• Απλότητα	• Ευαλωτότητα	• Πίστη
• Αποδοτικότητα	• Ευγνωμοσύνη	• Πνευματικότητα
• Αποδοχή της διαφορετικότητας	• Ευεξία	• Προσωπική ανάπτυξη
• Ασφάλεια	• Ηγεσία	• Πρωτοβουλία
• Αυθεντικότητα	• Ηθική	• Σεβασμός
• Αφοσίωση	• Ηρεμία	• Συνεισφορά
• Γενναιοδωρία	• Θάρρος	• Ταπεινότητα
• Γνώση	• Ισορροπία	• Υγεία
• Δημιουργικότητα	• Ισότητα	• Υπευθυνότητα
• Διασκέδαση	• Καριέρα	• Υπομονή
• Δικαιοσύνη	• Κατανόηση	• Υστεροφημία
• Ελεύθερος χρόνος	• Λιτότητα	• Φιλία
• Ελπίδα	• Μοναδικότητα	• Φροντίδα
• Εμπιστοσύνη	• Οικογένεια	• Χιούμορ
• Εντιμότητα	• Οικολογική ευαισθησία	• Χρησιμότητα
• Άλλη (Σκέψου δικές σου):		
-

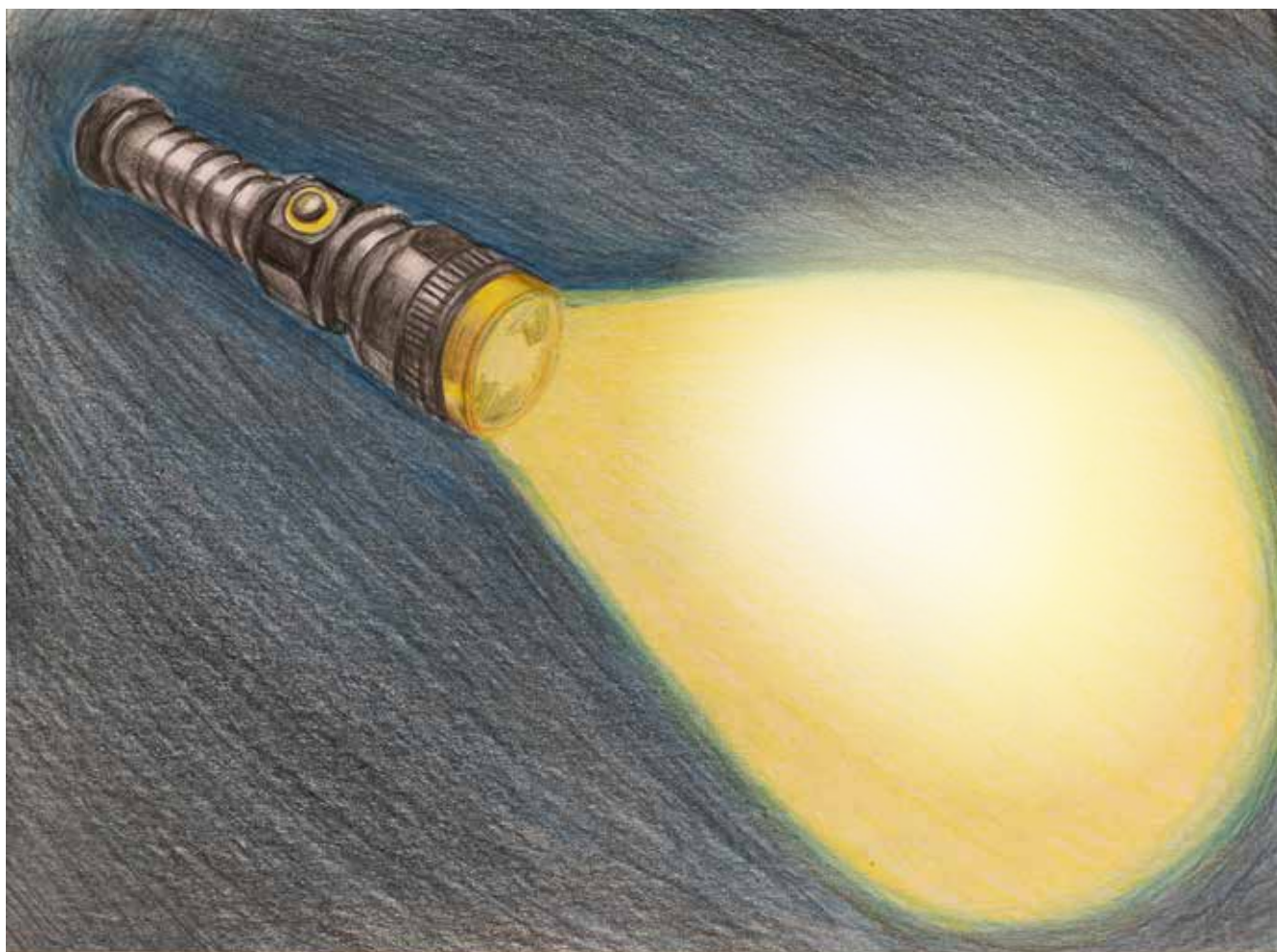

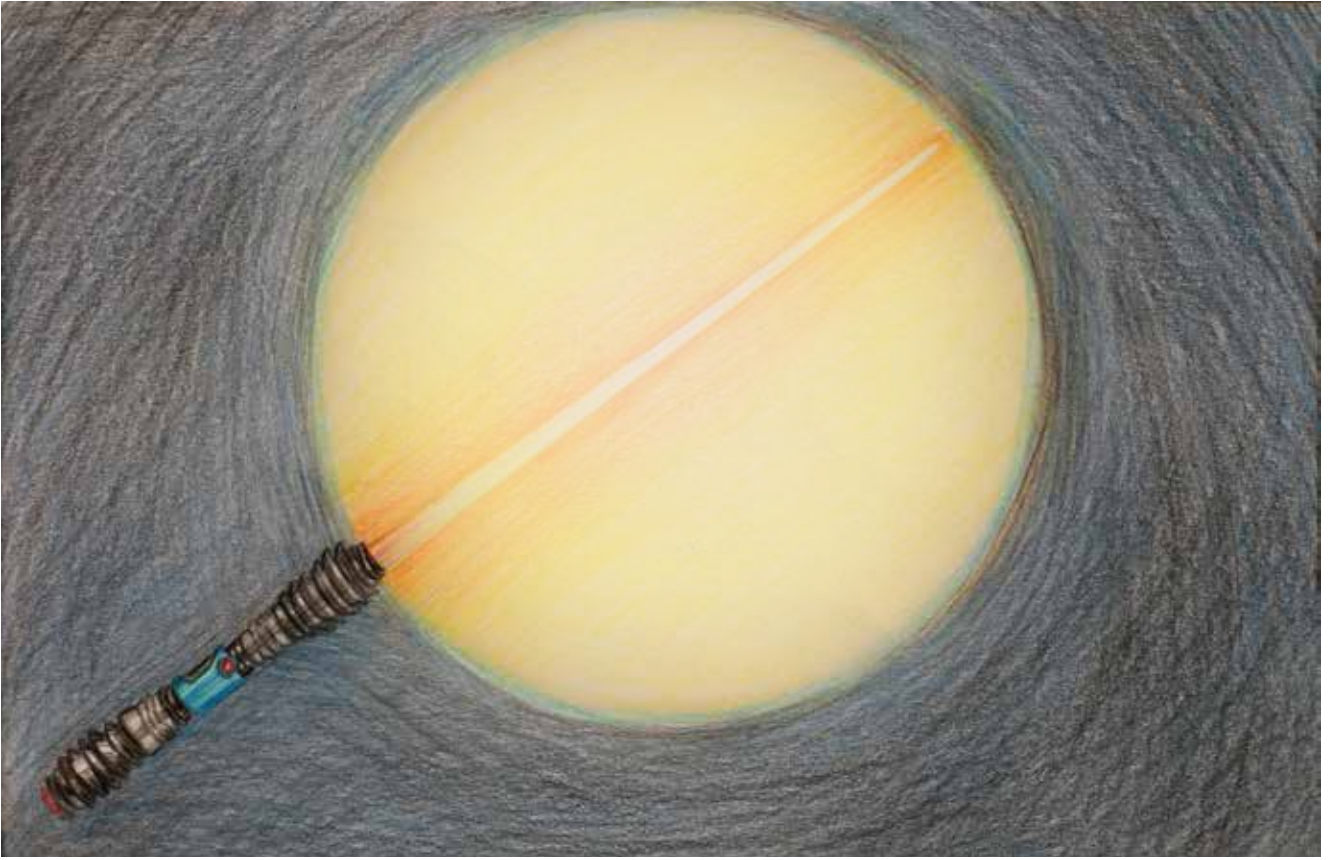
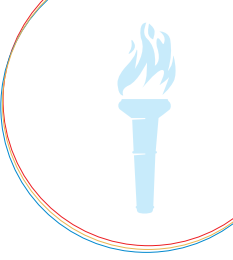
ΑΣΚΗΣΗ

6

Σχεδίασε έναν φακό, ένα φωτόσπαθο, μία λυχνία ή οτιδήποτε άλλο μπορείς να σκεφτείς, που σου φωτίζει τον δρόμο.

Για να ανάψει ο φακός, το φωτόσπαθο ή η λυχνία σου, γράψε μέσα κάποιες από τις Αξίες σου. Αυτές είναι που φωτίζουν τον δρόμο της ζωής σου. Για τον σκοπό αυτό μπορείς να αξιοποιήσεις την πιο πάνω λίστα με τις δέκα (10) Αξίες που εντόπισες.

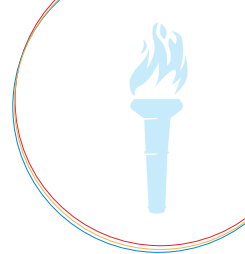

Προσωπικές Αξίες ειδικά εστιασμένες στο Επάγγελμα

Οι Προσωπικές μας Αξίες περισσότερο εστιασμένες στο Επάγγελμα είναι τα στοιχεία που ψάχνουμε να βρούμε σε ένα Επάγγελμα για να μας ικανοποιεί. Κατ' ακρίβειαν, οι Αξίες αυτές δεν είναι διαφορετικές από τις προσωπικές Αξίες που εμπεριέχονται στον προαναφερόμενο κατάλογο, αλλά αποτελούν μια πιο εστιασμένη εφαρμογή στον επαγγελματικό τομέα και ως εκ τούτου, μπορούμε να τις αποκαλούμε Επαγγελματικές μας Αξίες (Abessolo et al., 2017).

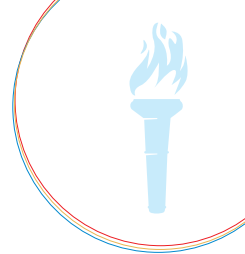
Πόσο σημαντικές είναι για σένα οι παρακάτω Επαγγελματικές Αξίες;*

Θα ήθελα ένα Επάγγελμα που να:	Δεν είναι σημαντικό για εμένα	Είναι κάπως σημαντικό για εμένα	Είναι πολύ σημαντικό για εμένα
Έχω την αίσθηση ότι 'κατόρθωσα' κάτι			
Εκτιμάται το έργο που επιτελώ			
Μπορώ να κερδίζω τον σεβασμό των άλλων μέσα από την εργασία μου			
Με επαινούν για την εργασία που κάνω			
Μου προσδίδει κύρος και αναγνώριση			
Μπορώ να έχω εναλλαγές δράσεων			
Μπορώ να πειραματίζομαι			
Έχω σίγουρη εργοδότηση/ σίγουρο εισόδημα			
Έχω σίγουρη θέση σε μια/έναν Υπηρεσία/Οργανισμό			
Έχω δυνατότητα για προαγωγή			
Έχω υψηλές απολαβές			
Εργάζομαι αυτόνομα, χωρίς την επίβλεψη άλλων			
Αναλαμβάνω ευθύνες/παίρνω ρίσκα			
Έχω την ευκαιρία να παίρνω πρωτοβουλίες			
Μη χρειάζεται να κάνω πράγματα με τα οποία δεν συμφωνώ			

*Διασκευή από το βιβλίο *Επαγγελματική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου* (2021)

Οργανώνω το πλαίσιο εργασίας μιας ομάδας/Υπηρεσίας			
Έχω υφισταμένους			
Έχω ξεκάθαρα εργασιακά καθήκοντα			
Ακολουθώ ξεκάθαρες οδηγίες			
Έχω συνεχώς «προκλήσεις»			
Ασχολούμαι με πράγματα που με ενδιαφέρουν			
Μην εργάζομαι με βάρδιες			
Μπορώ να εργάζομαι από το σπίτι			
Έχω ευέλικτο ωράριο			
Μου εξασφαλίζει χρόνο και για τις οικογενειακές απαιτήσεις			
Μαθαίνω συνεχώς καινούργια πράγματα στον τομέα μου μέσω εκπαίδευσης και επιμόρφωσης			
Εστιάζεται στην καινοτομία			
Περιλαμβάνει καλλιτεχνική έκφραση			
Μου δίνει «βήμα» για ευρύτερες αλλαγές στην κοινωνία			
Μπορώ να προσφέρω βοήθεια σε ανθρώπους			
Ταξιδεύω συχνά για την εργασία μου			
Μου επιτρέπει να είμαι σε εγρήγορση			
Άλλο:			

Σημείωσε μέχρι πέντε (5) Αξίες από αυτές που έχεις καταγράψει (στη στήλη γ' της 7ης άσκησης).*

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

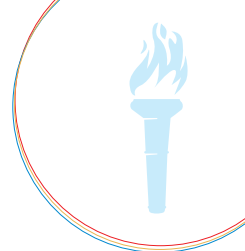
*Διασκευή από Δέσποινα Σιδηροπούλου κ.ά. (2014)

ΣΥΝΟΨΗ: Τα ΜΠΟΡΩ (Ικανότητες/Δεξιότητες), ΘΕΛΩ/ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ (Ενδιαφέροντα) και ΠΡΟΣΔΙΔΩ ΑΞΙΑ/ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ (Αξίες) δεν είναι ανεξάρτητες Ιδιότητες μεταξύ τους. **Συλλειτουργούν και αλληλοεπηρεάζονται/αλληλοσυνδέονται κάτω από τη συνεχή επιρροή των Χαρακτηριστικών του Εαυτού, και ΟΛΑ ΜΑΖΙ αλληλοεπηρεάζονται με τη σειρά τους από τον Γενετικό Κώδικα (Κληρονομικότητα) και το Πλαίσιο (Περιβάλλον).**

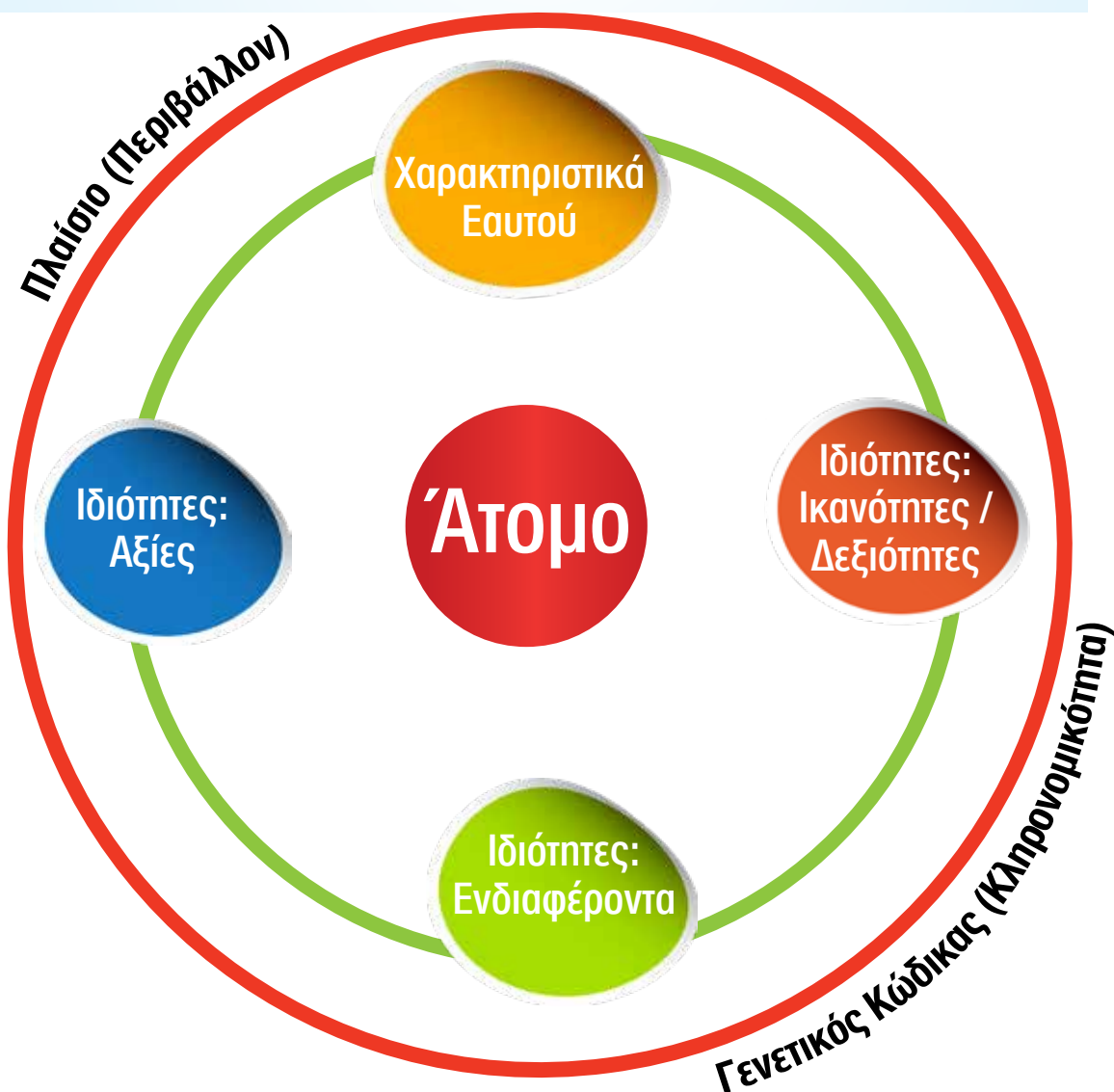

Προβληματισμοί προς συζήτηση:

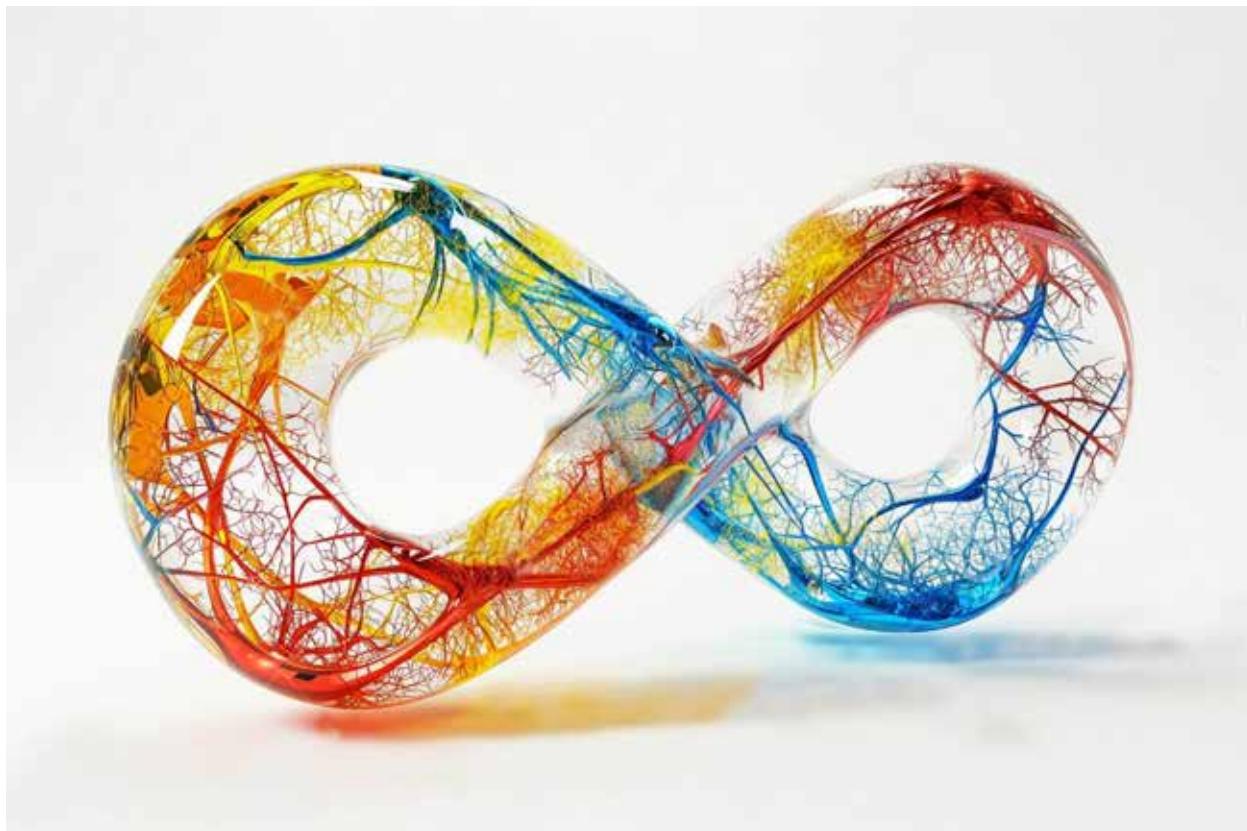
1. Εάν ΘΕΛΩ/ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ κάτι και του ΠΡΟΣΔΙΔΩ ΑΞΙΑ/ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ, μπορεί αυτό να συμβάλλει/επηρεάζει στο να ΜΠΟΡΩ να το κάνω, ανεξάρτητα αν δεν υπάρχει ένα υπόστρωμα Ικανοτήτων/Δεξιοτήτων;
2. Εάν ΜΠΟΡΩ κάτι, συμβάλλει/επηρεάζει στο να το ΘΕΛΩ/ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ και να του ΠΡΟΣΔΙΔΩ ΑΞΙΑ/ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ, έστω και αν δεν υπάρχει ένα υπόστρωμα Ενδιαφερόντων και Αξιών;
3. Σε περίπτωση που δεν βρίσκονται κατά το δυνατόν σε ισορροπία οι Ιδιότητες (Ικανότητες/Δεξιότητες, Ενδιαφέροντα, Αξίες), τότε ποια Ιδιότητα νομίζετε ότι πρέπει να λειτουργήσει περισσότερο έντονα σε σχέση με την κατεύθυνση της Απόφασης του Ατόμου;
4. Τι οφείλει να προσπαθήσει το Άτομο να κάνει προκειμένου να βρίσκονται σε κατά το δυνατόν ισορροπία το ΜΠΟΡΩ, το ΘΕΛΩ/ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ και το ΠΡΟΣΔΙΔΩ ΑΞΙΑ/ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ; Ποια/ποιον «δύναμη»/παράγοντα πρέπει να διεργαστεί το Άτομο;

Σχετική έρευνα δείχνει ότι ο συνδυασμός των Αξιών (π.χ., ενσυνειδητότητα) και των Ενδιαφερόντων (π.χ., ανάγκη και διάθεση για μάθηση, ανακάλυψη της γνώσης) υπερβαίνουν την επίδραση της Ικανότητας (π.χ., νοημοσύνης). Δεν αρκεί δηλαδή ένας/μία μαθητής/μαθήτρια να είναι με υψηλή νοημοσύνη. Ο/Η εργατικός/εργατική και ευσυνείδητος/ευσυνείδητη μαθητής/μαθήτρια που έχει εσωτερικό κίνητρο να ανακαλύψει τη γνώση και να προοδεύσει μπορεί να γίνει πιο επιτυχημένος/επιτυχημένη ακαδημαϊκά και επαγγελματικά.

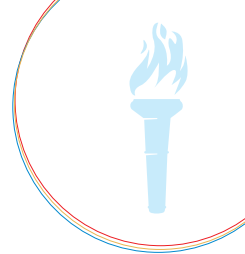
ΣΥΝΟΨΗ: Το ΟΛΟΝ του ΕΑΥΤΟΥ όπως αναλύθηκε σε αυτό το Κεφάλαιο, αποτυπώνεται στο πιο πάνω σχήμα με όλες τις Συνιστώσες του (Χαρακτηριστικά και Ιδιότητες) οι οποίες είναι σε συνεχή αμφίδρομη αλληλοεπιρροή και αλληλοσυσχέτιση/αλληλοσύνδεση μεταξύ τους και πάντα με τις επιρροές/δυνάμεις του Γενετικού Κώδικα (Κληρονομικότητα) και του Πλαισίου (Περιβάλλοντος).

Αυτογνωσία και Νευροδιαφορετικότητα

Οι άνθρωποι μαθαίνουμε, σκεφτόμαστε, και αισθανόμαστε με διαφορετικό τρόπο – και αυτό είναι απολύτως φυσιολογικό! Η Νευροδιαφορετικότητα είναι ένας όρος που μας βοηθά να καταλάβουμε πως κάποιοι άνθρωποι, όπως οι Αυτιστικοί ή όσοι έχουν ΔΕΠ-Υ ή δυσλεξία, μπορεί να βλέπουν τον κόσμο διαφορετικά. Αυτό δεν σημαίνει ότι κάτι "πάει στραβά" – σημαίνει απλώς ότι λειτουργούν με έναν μοναδικό και ιδιαίτερο τρόπο.

Πολλές φορές, τα άτομα που είναι νευροδιαφορετικά έχουν ξεχωριστά ταλέντα: μπορεί να είναι πολύ δημιουργικά, να έχουν φαντασία, να παρατηρούν τις λεπτομέρειες ή να λύνουν προβλήματα με πρωτότυπους τρόπους. Από την άλλη, όμως, μπορεί να δυσκολεύονται με κάποια ερεθίσματα, όπως δυνατούς ήχους, έντονα φώτα ή ακόμα και με το πώς νιώθουν το σώμα τους στον χώρο. Αυτό έχει σχέση με την αίσθηση της ιδιοδεκτικότητας και της ενδοδεκτικότητας. Η ιδιοδεκτικότητα μας βοηθά να καταλαβαίνουμε πού βρίσκονται τα μέρη του σώματός μας, ακόμη κι όταν δεν τα βλέπουμε, όπως όταν έχουμε τα μάτια κλειστά ή όταν δεν καταλαβαίνουμε πόση δύναμη βάζουμε σε κάτι. Η ενδοδεκτικότητα αφορά το πώς νιώθουμε τι συμβαίνει μέσα στο σώμα μας, για παράδειγμα αν πεινάμε, αν διψάμε ή αν αναπνέουμε γρήγορα. Όταν αυτές οι αισθήσεις λειτουργούν διαφορετικά, μπορεί να μας δυσκολεύουν, αλλά ταυτόχρονα τα νευροδιαφορετικά άτομα βλέπουν τον κόσμο με έναν μοναδικό και ενδιαφέροντα τρόπο.

Όταν αρχίσουμε να καταλαβαίνουμε πώς εμείς οι ίδιοι αντιδρούμε στον κόσμο γύρω μας – τι μας δυσκολεύει, τι μας βοηθά, τι μας ξεκουράζει ή μας ενθουσιάζει – τότε αναπτύσσουμε την Αυτογνωσία μας. Μαθαίνουμε να αναγνωρίζουμε τα δυνατά μας σημεία, τις ανάγκες μας και τον δικό μας τρόπο να μαθαίνουμε και να επικοινωνούμε.

Η Νευροδιαφορετικότητα μας δείχνει ότι δεν υπάρχει μόνο ένας "σωστός" τρόπος να είμαστε άνθρωποι. Στην τάξη, για παράδειγμα, κάποιοι μαθητές μπορεί να χρειάζονται περισσότερη κίνηση για να συγκεντρωθούν ή να ενοχλούνται από τον θόρυβο. Όταν κατανοούμε και σεβόμαστε αυτές τις διαφορές, όλοι νιώθουμε πιο ασφαλείς και ελεύθεροι να είμαστε ο εαυτός μας.

Η μοναδικότητά μας είναι δύναμη – όχι αδυναμία. Όσο περισσότερο καταλαβαίνουμε τον εαυτό μας και τους άλλους, τόσο πιο δυνατοί γινόμαστε μαζί!

2η ΕΝΟΤΗΤΑ: Επαγγελματικές Θεωρίες: Η Θεωρία της Τυπολογίας, του John Holland

Διαχρονικά, έχουν γεννηθεί αρκετές Θεωρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης/Επαγγελματικής Συμβουλευτικής (Αναλυτικότερα, **Παράρτημα 2**). Οι Θεωρίες αυτές, μέσω των διαφόρων απόψεών τους/προσεγγίσεών τους, σκοπεύουν να «φωτίσουν» τον τρόπο που θα διεργαστεί το Άτομο τη δική του Αυτογνωσία και θα τη συνδέσει με την ενδελεχμένη/κατάλληλη Λήψη Απόφασης για εκπαιδευτικά/επαγγελματικά θέματα.

Μία πολύ γνωστή Θεωρία η οποία έχει αρκετά μελετηθεί και διαχρονικά έχει αξιοποιηθεί και συνεχίζει να αξιοποιείται από τους περισσότερους Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού και γενικότερα τους Ειδικούς στον χώρο της Επαγγελματικής Συμβουλευτικής σε Κύπρο και Ελλάδα, είναι η Θεωρία της Τυπολογίας, του John Holland.

Συνοψίζεται σε τέσσερις (4) Δηλώσεις (Bullock et al., 2010):

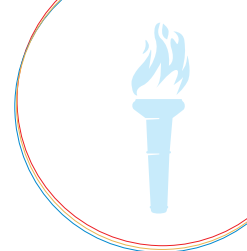
1. Οι προσωπικότητες των Ατόμων, ως αποκαλούμενες Τύποι Προσωπικότητας, μπορούν να αποδοθούν ως ένας συνδυασμός **έξι (6) Τύπων**: Ρεαλιστικός, Διερευνητικός, Καλλιτεχνικός, Κοινωνικός, Επιχειρηματικός, και Συμβατικός (Αναλύονται πιο κάτω).
2. Τα περιβάλλοντα όπως: Επαγγέλματα, Προγράμματα Σπουδών μπορούν να περιγραφούν ως ένας **συνδυασμός των ίδιων έξι (6) Τύπων**.
3. Άτομα ενός δεδομένου Τύπου προσωπικότητας «ελκύονται» από περιβάλλοντα του ίδιου ή όμοιου Τύπου.
4. Η τοποθέτηση ενός Ατόμου σε ένα περιβάλλον του ίδιου ή παρεμφερούς Τύπου, συμβάλλει σημαντικά στη δυνατότητα του Ατόμου να επιτύχει ικανοποίηση, παραμονή και συνεισφορά στο συγκεκριμένο περιβάλλον.

Αναλυτικότερα, οι έξι (6) Τύποι είναι οι ακόλουθοι (Κασσωτάκης, 2004):

Πρακτικός-Ρεαλιστικός (Realistic): Του αρέσει να εργάζεται με εργαλεία, αντικείμενα, μηχανές ή ζώα. Αναπτύσσει Δεξιότητες σε χειρωνακτικές, μηχανικές, γεωργικές, ηλεκτρολογικές εργασίες. Προτιμάει επαγγέλματα που σχετίζονται με την κατασκευή πραγμάτων. Είναι προσγειωμένος και πρακτικός.

Ερευνητικός (Investigative): Του αρέσουν δραστηριότητες που αφορούν στη Βιολογία και τη Φυσική. Αναπτύσσει ικανότητες στις Θετικές Επιστήμες και προτιμάει Επαγγέλματα σε επιστημονικούς και ιατρικούς κλάδους. Χαρακτηρίζεται από περιέργεια, φιλομάθεια και ανεξαρτησία.

Καλλιτεχνικός (Artistic): Του αρέσουν οι δημιουργικές δραστηριότητες έξω από τα συνηθισμένα. Αναπτύσσει Δεξιότητες στις Γλώσσες, στις Τέχνες, στη Μουσική και στο Θέατρο και προτιμάει Επαγγέλματα που προϋποθέτουν τη χρήση δημιουργικών ταλέντων. Έχει την τάση να είναι δημιουργικός και με ελεύθερη σκέψη.

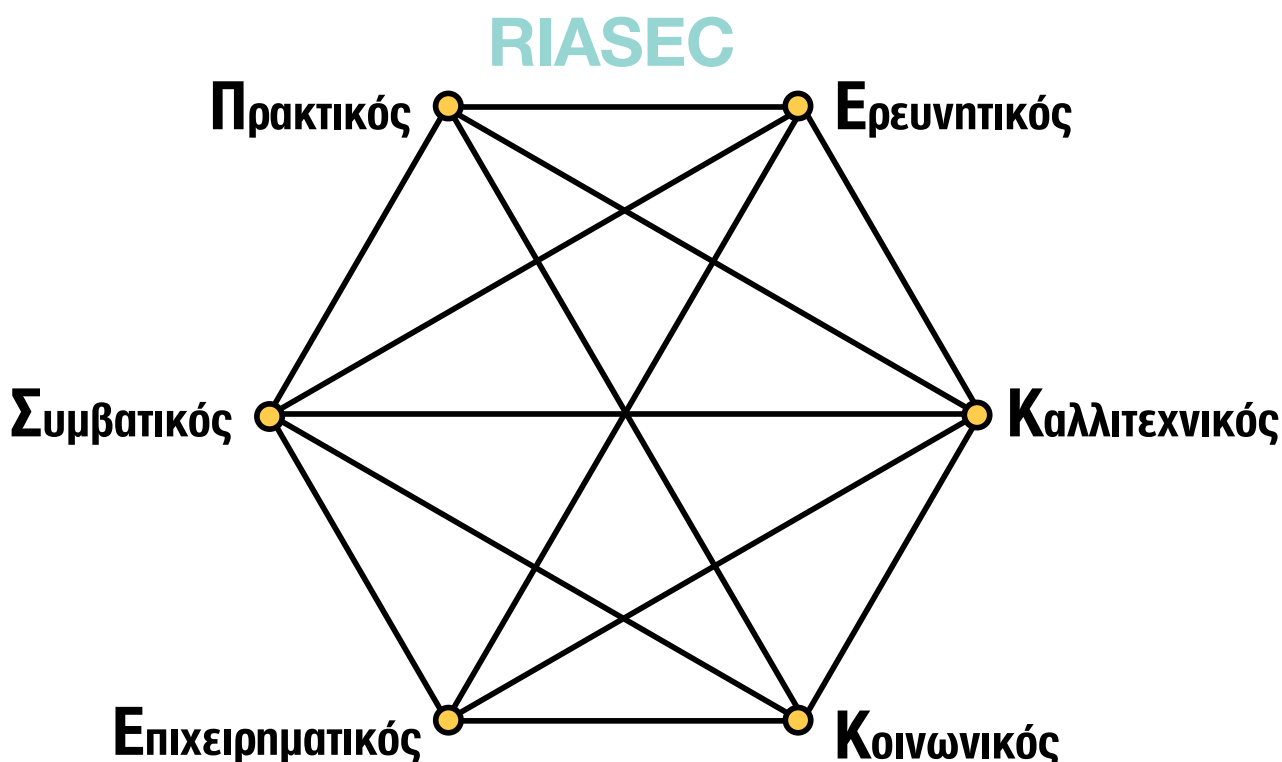
Κοινωνικός (Social): Του αρέσουν δραστηριότητες που αφορούν στην πληροφόρηση, τη διδασκαλία και την παροχή βοήθειας σε ανθρώπους. Μπορεί να εργάζεται με ανθρώπους και προτιμάει εργασίες όπως η Διδασκαλία και η Συμβουλευτική. Είναι εξυπηρετικός και φιλικός.

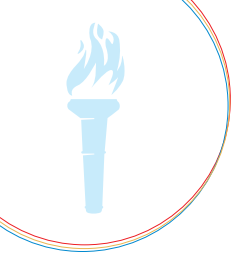
Επιχειρηματικός (Enterprising): Του αρέσουν δραστηριότητες καθοδήγησης ή άσκησης επιρροής σε άλλους ανθρώπους. Αναπτύσσει Ικανότητες πηγείας, πειστικότητας και άλλες σημαντικές διαπροσωπικές δεξιότητες. Προτιμάει Επαγγέλματα που αφορούν στην Πώληση προϊόντων ή τη Διοίκηση. Είναι φιλόδοξος, εξωστρεφής, δυναμικός και με αυτοπεποίθηση.

Συμβατικός-Οργανωτικός (Conventional): Του αρέσουν δραστηριότητες που απαιτούν οργάνωση πληροφοριών με μεθοδικό τρόπο. Προτιμάει Επαγγέλματα που σχετίζονται με τήρηση αρχείων, τον υπολογισμό και τη χρήση Υπολογιστή. Είναι υπεύθυνος, αξιόπιστος και «προσανατολισμένος» στη λεπτομέρεια.

Οι αγγλικές ορολογίες των πιο πάνω Τύπων Προσωπικότητας παρουσιάζονται με το ακρώνυμο **RIASEC**. Το ακρώνυμο αυτό εμφανίζεται στα ψυχομετρικά εργαλεία.

Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες τέσσερις (4) Δηλώσεις και ιδιαίτερα τις Δηλώσεις 2 και 3, γίνεται αντιληπτός ένας βαθμός συγγένειας και διαφοράς ανάμεσα στους έξι (6) αυτούς Τύπους Προσωπικότητας. Τα περισσότερα Άτομα είναι συνήθως πολυσύνθετοι χαρακτήρες, που εμπεριέχουν επιμέρους στοιχεία από όλους αυτούς τους διάφορους Τύπους Προσωπικότητας, με περισσότερες ή μικρότερες αναλογίες/στοιχεία και «ποσοτώσεις» από τον καθένα.

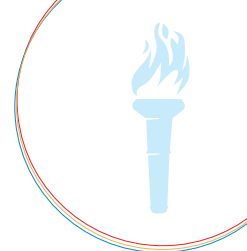
Προκειμένου να απεικονιστεί «καθάρ» το πιο πάνω, καθώς και γενικότερα ο συνδυασμός των έξι (6) Τύπων (Δήλωση 2), ο John Holland ανέπτυξε το πιο πάνω **Εξάγωνο**:

Αναλυτικότερα:

Οι Τύποι Προσωπικότητας που είναι πιο κοντά μεταξύ τους παρουσιάζουν μεγαλύτερες ομοιότητες. Συγκεκριμένα,

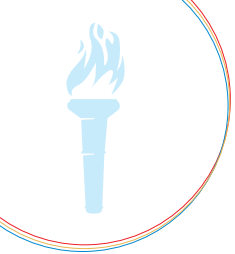
Ο Πρακτικός και ο Ερευνητικός Τύπος όπως στο πιο πάνω σχήμα, συνήθως εμφανίζουν περισσότερα κοινά ενδιαφέροντα. Αντίθετα, ο Πρακτικός και ο Κοινωνικός Τύπος έχουν μεγαλύτερες διαφορές. Ο Συμβατικός Τύπος έχει συνήθως περισσότερα κοινά ενδιαφέροντα με τον Επιχειρηματικό και τον Πρακτικό και λιγότερα με τον Κοινωνικό, τον Καλλιτεχνικό και τον Ερευνητικό.

Παρόλο που η Θεωρία αυτή δεν παραβλέπει τον Γενετικό Κώδικα (την Κληρονομικότητα), και το Πλαίσιο (το Περιβάλλον) και ως εκ τούτου τον τρόπο με τον οποίο αυτά επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές, η έμφασή της εστιάζεται στους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές αυτές σε ένα δεδομένο χρονικό σημείο. Επιπρόσθετα, αρκετά έγκυρα Ψυχομετρικά εργαλεία Προσωπικότητας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, έχουν βασίσει την όλη τους δομή στη συγκεκριμένη Θεωρία. Στη Θεωρία αυτή αλλά και σε άλλες επιστημονικές αναλύσεις έχουν στηριχτεί πολυάριθμες πρακτικές εφαρμογές, οι οποίες διερευνούν την ανθρώπινη προσωπικότητα και επιχειρείται η συσχέτισή της με διάφορα Επαγγέλματα και κατ' επέκταση με συγγενείς σπουδές και καριέρα.

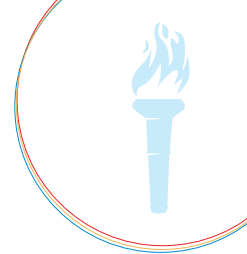

Γενική Βιβλιογραφία

- Abessolo, M., Rossier, J., Hirschi, A. (2017). Basic Values, Career Orientations, and Career Anchors: Empirical Investigation of Relationships Organizational Psychology, Vol. 8.
- Amundson, N., Harris-Bowlsbey, J., Niles, S.G. (2009). Essential Elements of Career Counseling: Processes and Techniques, Prentice Hall.
- Armstrong, P. I., Rounds, J. (2011). Integrating Individual Differences in Career Assessment: The Atlas Model of Individual Differences and the Strong Ring The Career Development Quarterly, Vol. 59:2.
- Barclay, S. R., & Wolff, L. A. (2012). Exploring the career construction interview for vocational personality assessment. Journal of Vocational Behavior, 81, 370-377.
- Barrett, L. F. (2017). How emotions are made: The secret life of the brain. Houghton Mifflin Harcourt.
- Bullock, E. E., Andrews, L., Braud, J., & Reardon, R. C. (2010). Holland's theory in a post-modern world: RIASEC structure and assessments in an international context. Career Planning and Adult Development Journal, 25, 29-58.
- Brown, B. (2018). Dare to lead. Vermilion.
- Brown, B. (2015). Daring Greatly: How the Courage to Be Vulnerable Transforms the Way We Live, Love, Parent and Lead. Avery.
- Bullock, E., Andrews, L., and Braud, J. (2010). Holland's Theory in International: Applicability of Riasec Structure and Assessments. No. 50. Technical Report. Florida: 1-10.
- Campell, C., & Ungar, M. (2004). Constructing a life span that works: Part 2, An approach to practice. The Career Development Quarterly, 53, 28-40.
- Carver, C. S. & Scheier M.F. (1992). Perspectives on Personality. New York: Allyn & Bacon.
- D' Angelo S., (2022) Building resilience now and for the future: Adolescent skills to address global challenges. Development Policy Review, 40:2, e12670.
- Gan, Tzyy Yang; Beevi, Zuhrah; Low, Jasmine; Lee, Peter J; Hall, Deborah Ann. (2022) Developing Future-Ready University Graduates: Nurturing Wellbeing and Life Skills as Well as Academic Talent, Frontiers in Psychology Vol. 13, p. 827517-827517.
- Harris, R., (2020) The Trap of Happiness. Robinson.
- Kaydee, O., Gemma, G., Duncan, G., Grindle, C.F., (2023). "Children will leave school with thee life skills, which I think is amazing": an interview study exploring teacher's experiences of implementing a health and wellbeing curriculum. Pastoral Care in Education, p.1-21.

- Klimstra, T.A., Luyckx, K., Germeijs, V., Meeus, W. H. and Goosens, L. (2012). Personality Traits and Educational Identity Formation in Late Adolescents: Longitudinal Associations and Academic Progress. *J. Youth Adolescence* 41, 346-361.
- Lanthen, T. J. (2021). *Understanding Emotional Intelligence*, Houppauge.
- McAdams, D. P., Shiner, R. L., & Tackett, J. L. (Eds.). (2021). *Handbook of personality development*. The Guilford Press.
- McMahon, M. (2014). *Constructing Career Identity Through Systemic Thinking*. In: Coetzee, M. (eds) *Psycho-social Career Meta-capacities*. Springer, Cham.
- McMahon, M., & Watson, M. (2012). Story crafting: Strategies for facilitating narrative career counselling. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 12 (3), 211-224.
- Neff, K. (2011) *Self-Compassion: The Proven Power of Being Kind to Yourself*, HarperCollins.
- Orenstein GA, Lewis L. (2021). *Eriksons Stages of Psychosocial Development*. Treasure Island (FL): Stat Pearls Publishing.
- Panayiotou, G., Kokkinos, C. M., & Spanoudis, G. (2004). Searching for the “Big Five” in a Greek context: The NEO-FFI under the microscope. *Personality and Individual Differences*, 36(8), 1841-1854.
- Puchalska-Wasyl, M. M. (2023). *Personality Underpinnings of Identity: The Mediating Role of Internal Dialogs*. *Youth & Society*, 55(2), 351-371.
- Rogers, C. (1961). *On Becoming a Person: A Therapist’s view of psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Sapolsky, R. (2023) “BEHAVE: The Biology of Humans at Our Best and Worst”, Teaching Behaved Brains: Strategies for Challenging Behaviors, Autism, ADHD, and Executive Function, San Francisco, 17-19 February 2023.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J.-P., Duarte, M. E., Guichard, J., & Van Vianen, A. E.M. (2009). Life Designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 239-250.
- Savickas, M.L. (2005). The theory and practice of career construction. In: S. D. Brown & R. W. Lent (Eds), *Career Development and Counselling: Putting Theory and Research to Work* (pp. 42-70). Hoboken, NJ: Wiley.
- Savickas, M.L. (2013). *Career Construction Theory and Practice*. Στο R. W. Lent & S. D. Brown (Eds.), *Career Development and Counselling: Putting Theory and Research to Work*. Hoboken, New Jersey: Wiley.

Schweizer, J., A. Retzer, H.-R. Fischer (1992): Systemische Praxis und Postmoderne. Frankfurt/Main (Suhrkamp).

Sokol, Justin T. (2009) "Identity Development Throughout the Lifetime: An Examination of Eriksonian Theory", Graduate Journal of Counselling Psychology: Vol. 1: Iss. 2, Article 14.

Super, D. (1990). A life –span, life space approach to career development. Στο D. Brown & L. Brooks (Eds), Career Choice & Development (2nd ed., pp 197-261), San Francisco: Jossey Bass

Step toe, A & Wardle J. (2017) Life Skills, wealth, health, and wellbeing in later life Proceedings of the National Academy of Sciences – PNAS Vol.114 (17) p. 4354-4359.

Stout, J. G., Dasgupta, N., Hunsinger, M., & McManus, M. A. (2011). STEMing the tide: Using ingroup experts to inoculate women's self-concept in science, technology, engineering, and mathematics (STEM). Journal of Personality and Social Psychology, 100(2), 255-270.

Tessa E.S., Charlesworth and Mahzarin R. Banaji. (2019). Gender in Science, Technology, Engineering, and Mathematics: Issues, Causes, Solutions. Journal of Neuroscience 39 (37) 7228-7243.

Tracy J. G. (2009). Relation of interest and self-efficacy occupational congruence and career choice certainty. Journal of vocational behaviour 76(3).

Upreti, Rashmi. (2017). Identity Construction: An Important Issue Among Adolescents. IOSR Journal of Humanities and Social Science. 22. 54-57.

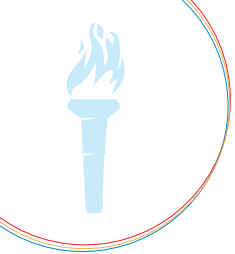
Upreti, R., 2017. Identity construction: An important issue among adolescents. IOSR Journal of Humanities and Social Science, 22(6), pp. 54-57.

Von Stumm, S., Hell, B., & Chamorro-Premuzic, T. (2011). The hungry mind: Intellectual curiosity is the third pillar of academic performance. Perspectives on Psychological Science, 6(6), 574-588.

Wilson, D., Conyers, M. (2020). Developing Growth Mindsets: Principles and Practices for Maximizing Students' Potentials, Association for Supervision and Curriculum Development. Alexandria, Virginia.

Αργυροπούλου, Κ (2015) Η έννοια του εαυτού στις θεωρητικές προσεγγίσεις της επαγγελματικής ανάπτυξης: συνδέοντας το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον στο Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Κουμουνοπούλου, Γ., Ασβεστάς Α., & Καλαβά-Μυλωνά, Ν. (επιμ.). (2015). Σύγχρονα Θέματα Επαγγελματικής Συμβουλευτικής. (σσ. 89-100) Αθήνα: Γρηγόρης. [ISBN: 978-960-333-947-2].

Ασλανίδου, Γ. (2023). Εφηβεία, Ιδιαιτερότητες και Συστημικές Παρεμβάσεις. Εκπαίδευση Συστημικής Ψυχοθεραπείας, 4 και 5 Φεβρουαρίου 2023.

Θεοδώρου, Μ. (2023), Ποιες δεξιότητες αναζητούν οι Εργοδότες στη Σύγχρονη Αγορά Εργασίας. Ημερίδα Επαγγελματικής Αγωγής για τους/τις Καθηγητές/ Καθηγήτριες ΣΕΑ, 6 Ιουνίου 2023.

Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), (2017). Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη). Α.Π.Θ.

Καλίρης, Α. & Κρίβας, Σ. (2013). Η Συμβολή των Μετανεωτερικών Προσεγγίσεων στη Θεωρία και Πράξη της Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας: Ο ρόλος τους σε μια κρίσιμη εποχή για τον κόσμο της εργασίας. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 101, 73-86.

Κασσωτάκης, Ι. Μ. (2004). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Αθήνα, Εκδόσεις Δαρδάνος.

Κρίβας, Σ. (2011). Η συμβολή του Κονστρουκτιβισμού (Constructivism) και του Κοινωνικού Κονστρουκτιβισμού (Social Constructionism) στη Συμβουλευτική για τη Σταδιοδρομία: Θεωρητικές και Πρακτικές διαστάσεις. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής Προσανατολισμού, τ. 96-97, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2011, σσ. 51-62.

Μαλικιώση-Λοΐζου, Μ., (1993). Συμβουλευτική Ψυχολογία. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μικεδάκη, Κ. (2019) Η συγγραφή της επαγγελματικής ιστορίας: από τη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων στον σχεδιασμό ζωής, στο Αργυροπούλου, Κ. (2019) (Επιμέλεια Έκδοσης). Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Λήψη Επαγγελματικών Αποφάσεων. Πρακτικές Εφαρμογές για Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού & Σταδιοδρομίας. (σελ. 291-315)., Αθήνα: Γρηγόρης.

Παπαδόπουλος, Γ.Ν. (2005). Λεξικό της Ψυχολογίας. Εγκυκλοπαιδικό με τετράγλωσση ορολογία. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.

Σιδηροπούλου - Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Α., Δρόσος, Ν. (2014) Επαγγελματική συμβουλευτική και διαχείριση σταδιοδρομίας: Τετράδιο Εργασίας. Κ.Ε.Α.Ε.Σ., Φ.Π.Ψ., Ε.Κ.Π.Α.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. (2021). Επαγγελματική Αγωγή, Γ΄ Γυμνασίου. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Κεφάλαιο Β'

Π Λ Η Ρ Ο Φ Ο Ρ Η Σ Η

Στο Κεφάλαιο αυτό θα αναλύσουμε το δεύτερο δομικό στοιχείο, όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής, που είναι η Πληροφόρηση. Την Πληροφόρηση θα τη χαρακτηρίζαμε ως ένα Κεφάλαιο με ποικίλο περιεχόμενο, το οποίο συνεχώς μεταβάλλεται. Σημειώνεται η πρόσβαση στην Πληροφόρηση, αν και πολλές φορές εύκολη και γρήγορη λόγω της χρήσης του Διαδικτύου, εντούτοις όμως όχι πάντα έγκυρη/αξιόπιστη και έγκαιρη. Το συγκεκριμένο Κεφάλαιο αποσκοπεί στην παράθεση **έγκυρων/αξιόπιστων και έγκαιρων πληροφοριών**.

Όλα τα μέρη αυτού, παρατίθενται όπως θα δούμε πιο κάτω σε πέντε (5) Ενότητες, στις οποίες μέσα από την ανάλυση του περιεχομένου τους καταγράφονται αρκετοί σημαντικοί όροι/ορισμοί, οι οποίοι πλαισιώνουν το όλο τοπίο της Πληροφόρησης. Οι ακόλουθες συγκεκριμένες Ενότητες πρέπει να συλλειτουργούν συνθετικά στη γνώση και γενικότερα στη διεργασία της Πληροφόρησης από τον/την κάθε ενδιαφερόμενο/η.

1^η: Εργασία - Αγορά Εργασίας

2^η: Κοινωνία των Επαγγελματιών

3^η: Εκπαιδευτικό Σύστημα - Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση - Άλλες βαθμίδες Εκπαίδευσης

4^η: Φορείς/Υπηρεσίες/«Εργαλεία» που συνδράμουν με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία των Επαγγελματιών

5^η: Δράσεις της ΥΣΕΑ και άλλων Φορέων για την εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία των Επαγγελματιών

Σημειώνεται ότι η σειρά των Ενοτήτων δεν είναι τυχαία. Δηλώνει και τη σειρά της σταδιακής ενασχόλησης του Ατόμου με την όλη θεματολογία της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής.

1η ΕΝΟΤΗΤΑ:

Εργασία - Αγορά Εργασίας - Γαλάζια και Πράσινη Οικονομία

Στη συγκεκριμένη Ενότητα αναλύονται έννοιες που συναντώνται στην Αγορά Εργασίας. Εργατικό Δυναμικό, Ανεργία, Απασχολησιμότητα, Κυκλική Οικονομία, «Πράσινη» και Ψηφιακή μετάβαση, είναι μόνο μερικές από τις έννοιες που θα αναλύσουμε σε αυτή την Ενότητα. Σημειώνεται ότι οι έννοιες και οι συνθήκες που αναφέρονται στη συγκεκριμένη Ενότητα συναντώνται αντίστοιχα σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο. Κατά συνέπεια, γίνεται αντιληπτό ότι η Εργασία και το τοπίο της Αγοράς Εργασίας είναι ένα **Ευρωπαϊκό και Διεθνές θέμα** και πλαισιώνεται ανάλογα.

Λέξεις - Κλειδιά:

Εργασία, Αγορά Εργασίας, Εργατικό Δυναμικό, Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός/Οικονομικά Μη Ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι, Άνεργοι/ Άεργοι, Απασχολησιμότητα, Παραγωγικότητα, Σύγχρονη και Ανταγωνιστική Οικονομία, Κυκλική Οικονομία, 4η Βιομηχανική Επανάσταση, Ισότητα των Φύλων/Προκαταλήψεις/Στερεότυπα, Κινητικότητα στην Εργασία, Διά Βίου Μάθηση/Διά Βίου Επαγγελματική Συμβουλευτική, "Πράσινη Μετάβαση", Ψηφιακή Μετάβαση, Τεχνητή Νοημοσύνη.

Εργασία

Ορίζεται ως κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα που ασκείται με στόχο τη δημιουργία ενός χρήσιμου αποτελέσματος. Είναι δηλαδή το έργο που ασκεί ο κάθε άνθρωπος στο πλαίσιο της οργανωμένης κοινωνίας για να βελτιώσει το βιοτικό του επίπεδο. Παράλληλα, η εργασία για τον άνθρωπο θεωρείται ως μια σκόπιμη χειρωνακτική/πνευματική/δημιουργική απασχόληση με σκοπό την παραγωγή υλικών, πνευματικών και ηθικών αγαθών, με τα οποία μπορεί να ικανοποιεί τις ανάγκες του.

Περιλαμβάνει όλες τις πνευματικές και σωματικές προσπάθειες που καταβάλλει ο άνθρωπος για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών του. Για παράδειγμα, ο επαγγελματίας ποδοσφαιριστής εργάζεται όταν παίζει ποδόσφαιρο στο γήπεδο, ενώ τα παιδιά όταν παίζουν ποδόσφαιρο με τους φίλους τους δεν εργάζονται, απλά ψυχαγωγούνται.

Στην αρχαιότητα η εργασία θεωρούνταν πηγή ευημερίας και υψηλής κοινωνικής εκτίμησης και σύμφωνα με τον Ησίοδο «**η εργασία δεν είναι ντροπή, αντίθετα η οκνηρία είναι ντροπή**». Η αμοιβή της εργασίας είναι ο μισθός, που μπορεί να έχει τη μορφή ημερομισθίου, ωρομισθίου, ποσοστού επί των πωλήσεων κ.λπ¹.

¹ https://archeia.moec.gov.cy/sm/379/oikonomika_b_lykeiou.pdf

Η Οικουμενική διακήρυξη του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του ανθρώπου στο άρθρο 23 αναφέρει: «**Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα δίκαιης και ικανοποιητικής αμοιβής, που να εξασφαλίζει σε αυτόν και την οικογένειά του συνθήκες ζωής άξιες για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια**».

Κατά την επαγγελματική μας δραστηριότητα καθημερινά διεκπεραιώνουμε μια σειρά από καθήκοντα με σκοπό την παραγωγή κάποιου έργου. Την ίδια στιγμή, στην εργασία μας έχουμε διάφορες υποχρεώσεις, οι οποίες μπορεί να αφορούν είτε στις σχέσεις μας με άλλα άτομα, όπως συναδέλφους, προϊσταμένους, πελάτες, μαθητές/μαθήτριες κ.λπ. είτε γενικά στον τρόπο που συμπεριφερόμαστε, ντυνόμαστε κ.ά. Παράλληλα, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι όλοι οι εργαζόμενοι έχουν νομικά δικαιώματα, τα οποία έχουν κατοχυρωθεί μέσω διαφόρων συμβάσεων και συνθηκών. Πολλά από αυτά έχουν αποκτηθεί μετά από διεκδικήσεις και σκληρό αγώνα των εργαζομένων. Κάποια παραδείγματα των εργασιακών δικαιωμάτων είναι: η ίση αμοιβή αντρών και γυναικών, τα ωράρια εργασίας, ο κατώτατος μισθός, οι κοινωνικές ασφάλισεις, η σύνταξη, οι άδειες (ανάπαυσης, ασθενείας, μητρότητας), η κατώτατη ηλικία εργοδότησης, η εγγραφή μέλους σε κάποια συντεχνία εργαζομένων κ.λπ.

Αγορά Εργασίας

Ορίζεται ως το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιούνται συμβόλαια εργασίας που κατανέμουν το εργατικό δυναμικό σε θέσεις απασχόλησης. **Η Αγορά Εργασίας είναι εκείνη όπου η προσφορά και η ζήτηση εργασίας συγκλίνουν. Η προσφορά εργασίας αποτελείται από το σύνολο των εργαζομένων που είναι πρόθυμοι να εργαστούν και η ζήτηση για εργασία από το σύνολο των εταιρειών ή των εργοδοτών που προσλαμβάνουν εργαζομένους².**

Γενικά: Οι κοινωνικές και οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα δημιουργούν και τις ανάγκες στην Αγορά Εργασίας.

Αναλυτικότερα:

Εργατικό Δυναμικό (Labour Force): Είναι τα άτομα που εργάζονται ή είναι πρόθυμα και ικανά να εργαστούν και κάνουν ενέργειες για να εξασφαλίσουν εργασία. Περιλαμβάνει δηλαδή:

- τους Απασχολούμενους και
- τους Ανέργους.

Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός (Working Population): Είναι οι Απασχολούμενοι και οι Άνεργοι.

Οικονομικά μη Ενεργός Πληθυσμός (Non-Working Population): Περιλαμβάνει τα άτομα σε ηλικία απασχόλησης, τα οποία είτε δεν μπορούν είτε δεν επιθυμούν να συμ-

² <https://el.economy-pedia.com/11040721-working-market>

μετέχουν στο Εργατικό Δυναμικό. Τα άτομα αυτά μπορεί να είναι άτομα με βαριές αναπηρίες, νοικοκυρές, άτομα με πρόωρη αφυπηρέτηση, σπουδαστές, εισοδηματίες και άεργοι.

Απασχολούμενοι (Employed Persons): Θεωρούνται τα άτομα που έχουν οποιαδήποτε πλήρη ή μερική επαγγελματική απασχόληση, όπως μισθωτοί, εργοδότες, αυτοτελώς εργαζόμενοι, ανεξάρτητα αν απουσιάζουν προσωρινά από την εργασία τους λόγω ασθένειας, άδειας ή απεργίας.

Άνεργοι (Unemployed Persons): Θεωρούνται τα άτομα που βρίσκονται σε ηλικία απασχόλησης, είναι ικανά και διαθέσιμα να εργαστούν, αλλά δεν βρίσκουν εργασία.

Σε πολλές περιπτώσεις μπορεί το προσφερόμενο Δυναμικό να είναι αριθμητικά μεγαλύτερο από τις θέσεις εργασίας και αυτό να δημιουργεί το φαινόμενο της ανεργίας, να μένει, δηλαδή χωρίς εργασία ένα μέρος του πληθυσμού. Αυτό έχει επιπτώσεις τόσο σε προσωπικό επίπεδο, στη συναισθηματική και στην οικονομική κατάσταση των ατόμων, όσο και σε συλλογικό-κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο. Διέξοδοι στην ανεργία μπορεί να είναι η μετακίνηση σε άλλον τομέα εργασίας ή σε άλλη χώρα προς αναζήτηση εργασίας, όπως θα δούμε στη συνέχεια, καθώς και η απόκτηση νέων Δεξιοτήτων για διεύρυνση των επαγγελματικών επιλογών.

Άεργοι (Voluntarily Unemployed): Είναι τα άτομα τα οποία ενώ είναι σε ηλικία απασχόλησης και ικανά να εργαστούν, δεν επιθυμούν να συμμετέχουν στο Εργατικό Δυναμικό.³

Απασχολησιμότητα (Employability): Αν και δεν υπάρχει ένας κοινός ορισμός στη διεθνή βιβλιογραφία, οι περισσότεροι ορισμοί συγκλίνουν σε δύο βασικούς παράγοντες καθορισμού/διαμόρφωσης της Απασχολησιμότητας:

Πρώτον, στις ατομικές διαφορές, στις γνώσεις, στα εκπαιδευτικά προσόντα, στις Δεξιότητες και στα Χαρακτηριστικά τα οποία προσδίδουν στο Άτομο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά.

Δεύτερον, στους περιβαλλοντικούς παράγοντες που διαμορφώνουν το γενικότερο τοπίο απασχόλησης σε μια χώρα, όπως είναι η κατάσταση στην αγορά εργασίας, οι δομές και τα συστήματα υποστήριξης που υπάρχουν, ώστε το Άτομο να εξεύρει και να διατηρήσει την εργασία του, αλλά και στο ισχύον Εκπαιδευτικό Σύστημα, μεταξύ άλλων. Άρα, τα βέλτιστα επίπεδα απασχολησιμότητας μπορεί να υπάρξουν όταν τα ατομικά Χαρακτηριστικά και οι Δεξιότητες αναπτύσσονται μέσα σε ένα ευνοϊκό για την απασχόληση περιβάλλον και υπάρχει σύγκλιση ατομικής πρωτοβουλίας και υποστηρικτικών δομών.⁴

---

³ https://archeia.moec.gov.cy/sm/380/oikonomika_c_lyk.pdf

⁴ <https://www.kathimerini.gr/economy/business/490453/apascholisimotita-nea-morfiergasiakis-asfaleias-kai-antagonistikopleonektima/>

Παραγωγικότητα (Productivity): Παραγωγικότητα της εργασίας είναι η ποσότητα του προϊόντος που αναλογεί κατά μέσο όρο σε κάθε εργαζόμενο/η ή η ποσότητα του προϊόντος ανά ώρα εργασίας. Αύξηση της Παραγωγικότητας παρατηρείται, όταν:

- με τον ίδιο αριθμό εργατών ή εργάσιμων ωρών παράγεται μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντος.
- παράγεται η ίδια ποσότητα προϊόντος με λιγότερους εργαζόμενους ή με λιγότερες ώρες εργασίας.
- όταν η αύξηση στην ποσότητα προϊόντος είναι μεγαλύτερη από την αύξηση στον αριθμό των εργαζομένων ή/και από τις ώρες εργασίας.

Η αύξηση της Παραγωγικότητας μειώνει το κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων. Ως αποτέλεσμα, παρατηρείται αύξηση στα κέρδη των επιχειρήσεων οι οποίες θα μπορούν να προσφέρουν πιο υψηλές αμοιβές στο προσωπικό τους. Επίσης, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να προσφέρουν στην κοινωνία περισσότερα και ποιοτικότερα αγαθά, αλλά και σε καλύτερες τιμές.⁵

Προβλέψεις αναγκών απασχόλησης/Προοπτικές απασχόλησης:

Έχουν ως στόχο να δώσουν μια μελλοντική εικόνα των αναγκών σε θέσεις εργασίας στους διάφορους τομείς. Η πρόβλεψη επιτυγχάνεται μέσα από την εκτίμηση της συνολικής απασχόλησης και την πρόβλεψη της κατανομής των απασχολούμενων σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας και σε Επαγγέλματα. Ακολουθώντας, υπολογίζονται οι αναπτυξιακές ανάγκες απασχόλησης, δηλαδή οι νέες θέσεις εργασίας, γίνεται πρόβλεψη των αναγκών απασχόλησης λόγω μόνιμων αποχωρήσεων από την αγορά εργασίας και ως απόρροια εκτιμώνται οι συνολικές ανάγκες απασχόλησης στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας και στα Επαγγέλματα.

---

⁵ https://archeia.moec.gov.cy/sm/378/oikonomika_a_lykeiou_kk_kat.pdf

Χαρτογράφηση της σύγχρονης Αγοράς Εργασίας

Σε έναν κόσμο συνεχώς μεταβαλλόμενο που συνταράσσεται από τεράστιες αλλαγές, η επιλογή σταδιοδρομίας απαιτεί προσοχή και μελέτη. Η Παγκοσμιοποίηση σε οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, οι επιδημιολογικές κρίσεις π.χ. COVID 19, αλλά και οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις έφεραν τεράστιες αλλαγές στον Κόσμο της Εργασίας/Αγοράς Εργασίας. Επαγγέλματα εξαφανίστηκαν και ταυτόχρονα δημιουργήθηκαν κάποια που δεν υπήρχαν. Ο **Ψηφιακός Μετασχηματισμός** της κοινωνίας μας δημιούργησε νέες προκλήσεις αλλά και καινούργιες ευκαιρίες για τους μελλοντικούς εργαζομένους.

Δικαιολογημένα λοιπόν προκύπτουν τα ερωτήματα:

Ποιο είναι το μέλλον της εργασίας σε ένα περιβάλλον που συνεχώς εξελίσσεται;

Ποιες Δεξιότητες απαιτούνται για να μπορεί κάποιος/α να είναι ανταγωνιστικός/ή στην αγορά εργασίας;

Ποιος είναι ο ρόλος της Εκπαίδευσης ώστε να προετοιμάσει κατάλληλα τα Άτομα που θα αποτελέσουν το αυριανό Εργατικό Δυναμικό της χώρας;

Έντονη συζήτηση υπάρχει και για το θέμα των **Οριζόντιων/«Μαλακών» Δεξιοτήτων (Soft Skills)** από τη μια και των **Τεχνικών/«Σκληρών» Δεξιοτήτων (Hard Skills)** από την άλλη. Πλέον οι Τεχνικές Δεξιότητες (Ακαδημαϊκά Προσόντα) δεν είναι αρκετές για να εξασφαλίσουν στο Άτομο εργασία. Ενώ παλαιότερα το Πτυχίο και το Μεταπτυχιακό ήταν αρκετά για να βρει το Άτομο μια εργασία, οι σημερινοί εργοδότες αναζητούν εκτός από αυτά τα προσόντα και κάποιες Οριζόντιες/«Μαλακές» Δεξιότητες: Ανθεκτικότητα, Διαχείριση Χρόνου, Δημιουργικότητα, Ευελιξία, Ομαδικότητα, Ενσυναίσθηση, Επίλυση Προβλήματος, Κριτική Σκέψη, Ομαδικότητα και Συνεργασία, Οργάνωση και Προσαρμοστικότητα είναι μόνο μερικές από τις Δεξιότητες που μπορεί να αναζητά κάποιος εργοδότης πέραν των ακαδημαϊκών προσόντων. (Αναλυτικότερα για τις συγκεκριμένες Δεξιότητες, Κεφ. Α).

Οι Δεξιότητες συνδέονται άμεσα με την απασχόληση, καθώς οι θέσεις εργασίας γίνονται πιο εντατικές και απαιτούν εργαζομένους υψηλότερων προσόντων. (Cedefop Deputy Director, Mara Brugia, 2023).

Κυκλική Οικονομία:

Η Κυκλική Οικονομία είναι ένα νέο μοντέλο Οικονομίας, το οποίο προτείνει τη διασφάλιση της βιωσιμότητας, την επάρκεια των φυσικών πόρων, την ελαχιστοποίηση των απορριμμάτων και της σπατάλης, των εκπομπών των ρύπων και αερίων θερμοκηπίου και τη μείωση του αποτυπώματος του άνθρακα. Η Κυκλική Οικονομία έρχεται να αντικαταστήσει τα παραδοσιακά μοντέλα «Γραμμικής Οικονομίας», κατά τα οποία μετά την παραγωγή και χρήση των προϊόντων ακολουθεί η απόρριψή τους. Τα προϊόντα προς κατανάλωση, ήδη από τον σχεδιασμό τους, προορίζονται για μακροπρόθεσμη χρήση, ενώ αποτελούνται από υλικά τα οποία θα μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν και να αποτελέσουν πρώτες ύλες για επόμενη κατασκευή και χρήση. Την ίδια στιγμή δημιουργούνται νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, ενώ παράλληλα αναπτύσσονται συναφείς τομείς εργασίας και επένδυσης. Το μοντέλο αυτό έχει υιοθετηθεί από Διεθνείς Οργανισμούς και η Ευρώπη έχει ήδη θέσει στους άμεσους στόχους της, τη μετακίνηση και σταδιακή αναδιοργάνωση των Πυλώνων της Οικονομίας της έτσι ώστε να εξυπηρετείται η ανάπτυξη και καθιέρωση της Κυκλικής Οικονομίας.

4^η Βιομηχανική Επανάσταση:

Με τον όρο 4^η Βιομηχανική Επανάσταση εννοούμε την αλματώδη τεχνολογική πρόοδο, η οποία προχωρά με ιλιγγιώδεις ρυθμούς και με συνεπακόλουθες αλλαγές στη Βιομηχανία και στην Αγορά Εργασίας. Η επανάσταση της τεχνολογικής προόδου χαρακτηρίζεται κυρίως από την **ευφυή εκμάθηση των ίδιων των Μηχανών, την επιστήμη των Δεδομένων και την Τεχνητή Νοημοσύνη**, επιφέροντας προκλήσεις στην ευρύτερη κοινωνία και οικονομία. Ως εκ τούτου, το εργασιακό σκηνικό μεταβάλλεται, αρκετές θέσεις εργασίας χάνονται λόγω της ψηφιοποίησης και της αντικατάστασης του Ανθρώπινου Δυναμικού με μηχανές, ενώ νέοι τομείς γεννιούνται που συνδέονται κυρίως με την καινοτομία, τις νεοφυείς επιχειρήσεις, το διαδικτυακό εμπόριο κ.ά.

Ισότητα των φύλων/Προκαταλήψεις-Σtereότυπα:

Οι **Προκαταλήψεις** είναι κάποιες ιδέες που έχει ή υποστηρίζει ένα Άτομο σχετικά με κάποιο θέμα, οι οποίες όμως δεν είναι επιστημονικά τεκμηριωμένες, ούτε και ισχύουν αντικειμενικά. Συνήθως, οι αυθαίρετες αυτές ιδέες μεταφέρονται στο Άτομο από την οικογένειά του ή ευρύτερα από τον κοινωνικό του περίγυρο. Προκαταλήψεις έχουμε συχνά για κάποιες ομάδες ανθρώπων, π.χ. τους μετανάστες ή άτομα με θέματα ταυτότητας φύλου. Συχνά ενδυναμώνονται οι Προκαταλήψεις που έχουμε, αν κάποιο από τα Άτομα που ανήκει στη συγκεκριμένη ομάδα για την οποία έχουμε προκατάληψη, προβεί σε κάποια πράξη ή μια επιλογή στη ζωή του που συνδέεται με αυτό που έχουμε εμείς στο μυαλό μας. Για παράδειγμα, αν δούμε ένα Άτομο από άλλη χώρα να εμπλέκεται σε καυγά, θα επιβεβαιώσουμε την αρχική μας ιδέα ότι οι «μετανάστες προκαλούν φασαρίες».

Σε συνέχεια των Προκαταλήψεων που έχουμε, κτίζουμε κάποια **Σtereότυπα**. Τα **Σtereότυπα** είναι οι πεποιθήσεις που έχουμε, οι οποίες αφορούν κάποιες ομάδες ανθρώπων στους οποίους προσδίδουμε αυθαίρετα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Όσον αφορά τα δύο φύλα σε σχέση με την εργασία, συχνά κτίζουμε αβάσιμες, στερεοτυπικές ιδέες. Έτσι κατά την επιλογή του Επαγγέλματός μας, μπορεί να σκεφτόμαστε: «καλύτερα, αφού είμαι κορίτσι να μη γίνω Μηχανολόγος Μηχανικός, αλλά Δασκάλα» ή «αφού είμαι αγόρι να προτιμήσω ένα Στρατιωτικό Επάγγελμα που θα αναδεικνύει τη δύναμη και τον ανδρισμό μου»! Ειδικότερα, στον χώρο της εργασίας έχουν ψηφιστεί νόμοι (Κύπρος, Ευρώπη), οι οποίοι κατοχυρώνουν **την ισότητα αντρών-γυναικών** και προστατεύουν από στερεοτυπικές συμπεριφορές που έχουν να κάνουν με το φύλο και που καταλήγουν σε διάκριση, όπως π.χ. μια γυναίκα μόνο και μόνο επειδή είναι γυναίκα δεν μπορεί να παράγει τόσο έργο, άρα δεν αμείβεται και ίσα ή δεν ανεβαίνει στην ιεραρχία κ.λπ.

Αν κάποιο Άτομο έχει στοιχεία που να αποδεικνύουν διάκριση εις βάρος του λόγω του φύλου του στον χώρο εργασίας, τότε αυτό θεωρείται ποινικό αδίκημα και έχει το δικαίωμα να το καταγγείλει σε συγκεκριμένη επιτροπή.

Κινητικότητα στην Εργασία - Διά Βίου Μάθηση -

Διά Βίου Επαγγελματική Συμβουλευτική:

Όταν λέμε Κινητικότητα στην Εργασία, εννοούμε αφενός τη μετακίνηση των εργαζομένων από τη μια εργασία στην άλλη, αφετέρου τη μετακίνηση των Ατόμων από μια γεωγραφική περιοχή σε μια άλλη για σκοπούς εργασίας. Η εποχή κατά την οποία το Άτομο εξασκούσε ένα Επάγγελμα εφ' όρου ζωής έχει παρέλθει. Νέες ανάγκες δημιουργούνται πλέον στην αγορά εργασίας, οι οποίες προέρχονται από την ταχύτητα αυξανόμενη χρήση των νέων τεχνολογιών ή ακόμη τη στροφή της οικονομίας προς νέες κατευθύνσεις, όπως την αξιοποίηση Πράσινων Πόρων. Επίσης, οι νέες προκλήσεις που έχει ενώπιόν της η Ευρώπη, όπως η οικονομική κρίση, η παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η γήρανση του πληθυσμού, καθιστούν ακόμα πιο αναγκαία την **ευελιξία** και την κινητικότητα των εργαζομένων. Το Άτομο για να αυξήσει τις πιθανότητες εργοδότησής του, θα πρέπει να είναι ευέλικτο. Ευελιξία θα πρέπει κάποιος να έχει τόσο προς τη μετακίνηση από τη μια Ευρωπαϊκή χώρα στην άλλη, όσο και στη μετακίνηση από ένα εργασιακό περιβάλλον σε άλλο. Αυτό, βεβαίως, προϋποθέτει και την εκ νέου εκπαίδευσή του για την απόκτηση νέων Δεξιοτήτων και γνώσεων που ζητούνται κατά την άσκηση των νέων καθηκόντων του.

Έτσι, η **Διά Βίου Μάθηση** γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι της κινητικότητας. Το άτομο θα πρέπει να αξιοποιεί διάφορα σεμινάρια ή προγράμματα που περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε τομείς κυρίως των Νέων Τεχνολογιών, εκμάθησης ξένων γλωσσών, Δεξιοτήτων προσαρμοστικότητας και διαχείρισης των αλλαγών, επικοινωνίας κ.ά. Η Ευρώπη, μέσα από την ανάπτυξη προγραμμάτων που έχουν να κάνουν με τη Διά Βίου Επαγγελματική Συμβουλευτική, προωθεί την κινητικότητα υποστηρίζοντας τους πολίτες στην αναζήτηση εργασίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε). Μέσα από διάφορες Ευρωπαϊκές Συνθήκες και Σχέδια αναγνωρίζεται ότι η κινητικότητα αποτελεί έναν κύριο παράγοντα για την καλύτερη λειτουργία της κοινής Ευρωπαϊκής Αγοράς. Επίσης, μέσω της κινητικότητας προωθείται η ανάπτυξη και η καλύτερη αξιοποίηση του Ανθρώπινου Δυναμικού, δίνονται περισσότερες ευκαιρίες ανάδυσης ταλέντων, ενώ την ίδια στιγμή προωθείται η κοινωνική συνοχή, καθώς και η σύζευξη των δεσμών μεταξύ των κρατών μελών μέσω των πολιτών της Ε.Ε.

Το 2023 είχε οριστεί από την Ε.Ε. ως Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων και είχε ως στόχο την ενίσχυση ταλέντων, τη βελτίωση προσόντων και την απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων έγινε προσπάθεια ούτως ώστε να δημιουργηθούν ποιοτικές θέσεις εργασίας, να καλυφθούν τα κενά και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων στην Ε.Ε. και να ενδυναμωθεί το Εργατικό Δυναμικό ώστε να αξιοποιηθούν πλήρως οι ευκαιρίες της Ψηφιακής και της «Πράσινης» Μετάβασης.⁶

«Πράσινη» Μετάβαση:

Είναι η προσπάθεια μετασχηματισμού της οικονομίας της Ε.Ε. σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία. Στόχος είναι να καταστήσει την Ευρώπη **κλιματικά ουδέτερη έως το 2050**, να τονώσει την οικονομία μέσω της «Πράσινης» Τεχνολογίας, να δημιουργήσει βιώσιμη βιομηχανία και βιώσιμες μεταφορές και να μειώσει τη ρύπανση. Η μετατροπή των κλιματικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων σε ευκαιρίες θα καταστήσει τη μετάβαση δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς για όλους.⁷

Ψηφιακή Μετάβαση:

Οι ψηφιακές τεχνολογίες παρουσιάζουν τεράστιο δυναμικό ανάπτυξης για την Ευρώπη. **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί να καταστήσει την Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή, ενδυναμώνοντας τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις διοικήσεις με μια νέα γενιά τεχνολογιών, όπου ο Ψηφιακός Μετασχηματισμός θα ωφελήσει όλους.**

Οι ψηφιακές λύσεις που δίνουν προτεραιότητα στους πολίτες θα δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις, θα ενθαρρύνουν την ανάπτυξη αξιόπιστης τεχνολογίας, θα προωθήσουν μια ανοικτή και δημοκρατική κοινωνία, θα ευνοήσουν μια δυναμική και βιώσιμη οικονομία, θα συμβάλουν στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και στην επίτευξη της «Πράσινης» Μετάβασης.⁸

⁶ <https://www.europarl.europa.eu/news/el/agenda/briefing/2023-03-29/4/europaiko-etos-dexiotiton-2023-2024-teliki-psifofoia-sto-ek>

⁷ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition_el

⁸ https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/digital-transition_el

Οι ενέργειες αυτές εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα συμβάλουν επίσης, στην επίτευξη των στόχων της **Ψηφιακής Πυξίδας 2030**, σύμφωνα με τους οποίους τουλάχιστον το 80% όλων των ενηλίκων πρέπει να διαθέτουν βασικές Ψηφιακές Δεξιότητες, ενώ πρέπει να απασχολούνται τουλάχιστον 20 εκατομμύρια Ειδικοί του τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Ε.Ε.

Ο δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας δείχνει ότι 4 στους 10 ενήλικες και 1 στα 3 άτομα που εργάζονται στην Ευρώπη δεν διαθέτουν βασικές Ψηφιακές Δεξιότητες. Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στα Επαγγέλματα και τις σπουδές που σχετίζονται με την Τεχνολογία, καθώς μόλις 1 στους 5 Ειδικούς του τομέα των ΤΠΕ και 1 στους 3 αποφοίτους τμημάτων Θετικών Επιστημών, Τεχνολογίας, Μηχανικής και Μαθηματικών είναι γυναίκες.

Τεχνητή Νοημοσύνη (Τ.Ν.):

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αναφέρεται στην ικανότητα μιας μηχανής να αναπαράγει τις γνωστικές λειτουργίες ενός ανθρώπου, όπως είναι η μάθηση, ο σχεδιασμός και η δημιουργικότητα.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη καθιστά τις μηχανές ικανές να 'κατανοούν' το περιβάλλον τους, να επιλύουν προβλήματα και να δρουν προς την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου. Ο Υπολογιστής, ως το κύριο όργανο/εργαλείο, λαμβάνει δεδομένα (ήδη έτοιμα ή συλλεγμένα μέσω αισθητήρων, π.χ. κάμερας), τα επεξεργάζεται και ανταποκρίνεται βάσει αυτών.

Τα συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης είναι ικανά να προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους, σε ένα ορισμένο βαθμό, αναλύοντας τις συνέπειες προηγούμενων δράσεων και επιλύοντας προβλήματα με αυτονομία.

Μερικές τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης έκαναν την εμφάνισή τους εδώ και περισσότερο από 50 χρόνια. Η εξέλιξη, ωστόσο, των ηλεκτρονικών υπολογιστών, η διάθεση αναρίθμητων δεδομένων και νέων αλγορίθμων επέτρεψαν την ταχύτατη ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης, η οποία αποτελεί προτεραιότητα της Ε.Ε.

Παρότι επηρεάζει ήδη την καθημερινότητά μας, η Τεχνητή Νοημοσύνη αναμένεται να επιφέρει ακόμα τεράστιες αλλαγές και να παίξει κεντρικό ρόλο στη ψηφιακή μεταμόρφωση της κοινωνίας μας.⁹

Η χρήση της Τ.Ν. στον χώρο εργασίας αναμένεται να επιφέρει την εξαφάνιση ενός μεγάλο αριθμού επαγγελματιών. Παρότι η Τ.Ν. αναμένεται επίσης να δημιουργήσει και να βελτιώσει υπάρχουσες θέσεις εργασίας, η διασφάλιση σωστής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα παίξει κρίσιμο ρόλο στην πρόληψη της μακράς ανεργίας και την ανάπτυξη Ειδικευμένου Εργατικού Δυναμικού.¹⁰

⁹ <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20200827STO85804/ti-einai-i-techniti-noimosuni-kai-pos-chrisimopoeitai>

¹⁰ <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20200918STO87404/techniti-noimosuni-eukairies-kai-apeiles>

Η κυκλοφορία του ChatGPT 3.5 τον Νοέμβριο του 2022 αποτέλεσε σημείο καμπής στην ευρύτερη ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις τεχνολογίες Γενετικής Τεχνητής Νοημοσύνης (GenAI), προκαλώντας ταυτόχρονα ενθουσιασμό και ανησυχία για τις πιθανές επιπτώσεις τους στο Εργατικό Δυναμικό. Στο πλαίσιο αυτό, έρευνα που διεξήχθη από την Indeed για την παρούσα έκθεση αναδεικνύει τη συνεχιζόμενη σημασία των δεξιοτήτων με επίκεντρο τον άνθρωπο στην εποχή της GenAI.

Το Διάγραμμα B3.1 απεικονίζει τη δυνατότητα της GenAI να υποκαταστήσει τον άνθρωπο στην εκτέλεση συγκεκριμένων δεξιοτήτων, βάσει αξιολόγησης του GPT-4o σχετικά με την ικανότητά του να αξιοποιήσει δεξιότητες **σε τρεις τομείς: (α)** την παροχή θεωρητικής γνώσης για μια δεδομένη δεξιότητα, **(β)** την ικανότητά του στην επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τη δεξιότητα, και **(γ)** την ανάγκη για φυσική παρουσία ή χειρωνακτικές ενέργειες κατά την εκτέλεσή της.

Το διάγραμμα κατηγοριοποιεί περισσότερες από 2.800 επιμέρους δεξιότητες με βάση τη Παγκόσμια Φορολογία Δεξιοτήτων του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ και αξιολογεί τη δυνατότητα υποκατάστασής τους από την GenAI σύμφωνα με **πέντε κατηγορίες: (α)** πολύ χαμηλή δυνατότητα, **(β)** χαμηλή δυνατότητα, **(γ)** μέτρια δυνατότητα, **(δ)** υψηλή δυνατότητα και **(ε)** πολύ υψηλή δυνατότητα.

Καμία από τις περισσότερες από 2.800 δεξιότητες που αξιολογήθηκαν δεν κρίθηκε ότι παρουσιάζει «πολύ υψηλή δυνατότητα» αντικατάστασης από την τρέχουσα γενιά εργαλείων GenAI. Η πλειονότητα των εξεταζόμενων δεξιοτήτων (69%) εκτιμήθηκε ότι έχει είτε «πολύ χαμηλή» είτε «χαμηλή» δυνατότητα υποκατάστασης, γεγονός που υποδηλώνει ότι η GenAI προς το παρόν παραμένει περιορισμένη στην εκτέλεση εργασιών που απαιτούν φυσική παρουσία, λεπτή κρίση ή πρακτική εφαρμογή.

Δεξιότητες που βασίζονται στην ανθρώπινη αλληλεπίδραση – όπως η Ενσυναίσθηση και η Ενεργητική ακρόαση, καθώς και οι Αισθητηριακές Ικανότητες Επεξεργασίας – αλλά και η Χειρωνακτική επιδεξιότητα, η Αντοχή και η Ακρίβεια, δεν παρουσιάζουν επί του παρόντος δυνατότητα υποκατάστασης, λόγω της φυσικής και βαθιά ανθρώπινης φύσης τους.

Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν τους πρακτικούς περιορισμούς των σημερινών μοντέλων GenAI, τα οποία στερούνται της φυσικότητας για να εκτελέσουν εργασίες που απαιτούν άμεση αλληλεπίδραση – αν και μελλοντικές εξελίξεις στη Ρομποτική και η ενσωμάτωση της GenAI σε Ρομποτικά Συστήματα θα μπορούσαν να επηρεάσουν αυτήν την εικόνα.

Η GenAI παρουσιάζει μεγαλύτερη δυνατότητα υποκατάστασης σε δεξιότητες που μπορούν να εκτελεστούν αποτελεσματικά μέσω θεωρητικής γνώσης και ψηφιακής επεξεργασίας. Σε αυτές περιλαμβάνονται επιμέρους δεξιότητες στο πεδίο της Τεχνητής Νοημοσύνης και των μεγάλων δεδομένων, όπως η εξόρυξη δεδομένων και οι εφαρμογές μηχανικής μάθησης. Επιπλέον, η GenAI παρουσιάζει ισχυρές επιδόσεις στην Ανάγνωση, τη Γραφή, τα Μαθηματικά και την πολυγλωσσία, όπου μπορεί να βοηθήσει στη σύνθεση σύνθετων πληροφοριών, στη σύνταξη κειμένων, στην εκτέλεση υπολογισμών και στη μετάφραση.

Αξιοσημείωτο είναι ότι πάνω από το ένα τέταρτο (28,5%) των δεξιοτήτων που εξετάστηκαν παρουσιάζουν αυτήν τη στιγμή μέτρια δυνατότητα υποκατάστασης, υποδηλώνοντας ότι, καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται, η δυνατότητα αυτή ενδέχεται να αυξηθεί στο άμεσο μέλλον.

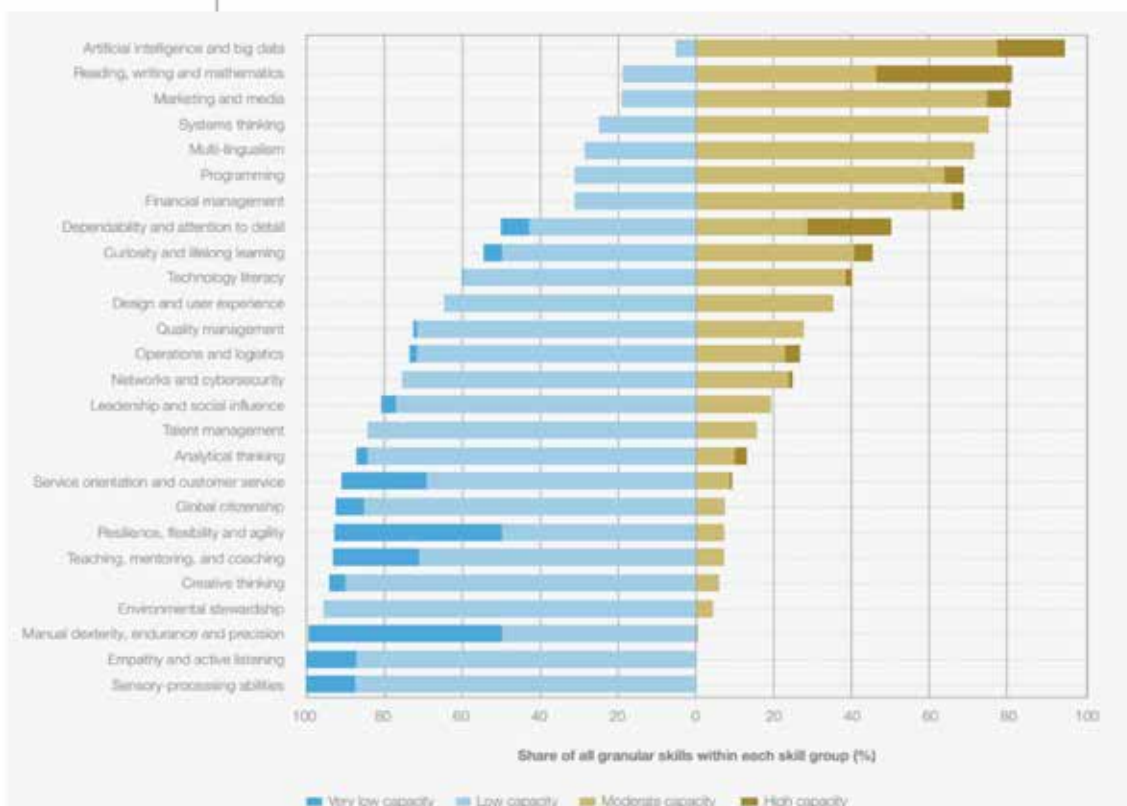
Αυτά τα ευρήματα τονίζουν το δυναμικό της GenAI για ενίσχυση της ανθρώπινης εργασίας μέσω της συνεργασίας ανθρώπου-μηχανής, αντί της πλήρους αντικατάστασής της στους περισσότερους τομείς. Δεξιότητες που απαιτούν λεπτή κατανόηση, σύνθετη επίλυση προβλημάτων ή αισθητηριακή επεξεργασία παρουσιάζουν περιορισμένο τρέχον κίνδυνο αντικατάστασης από την GenAI, επιβεβαιώνοντας ότι η ανθρώπινη επίβλεψη παραμένει ζωτικής σημασίας, ακόμη και σε τομείς όπου η GenAI μπορεί να προσφέρει υποστήριξη.

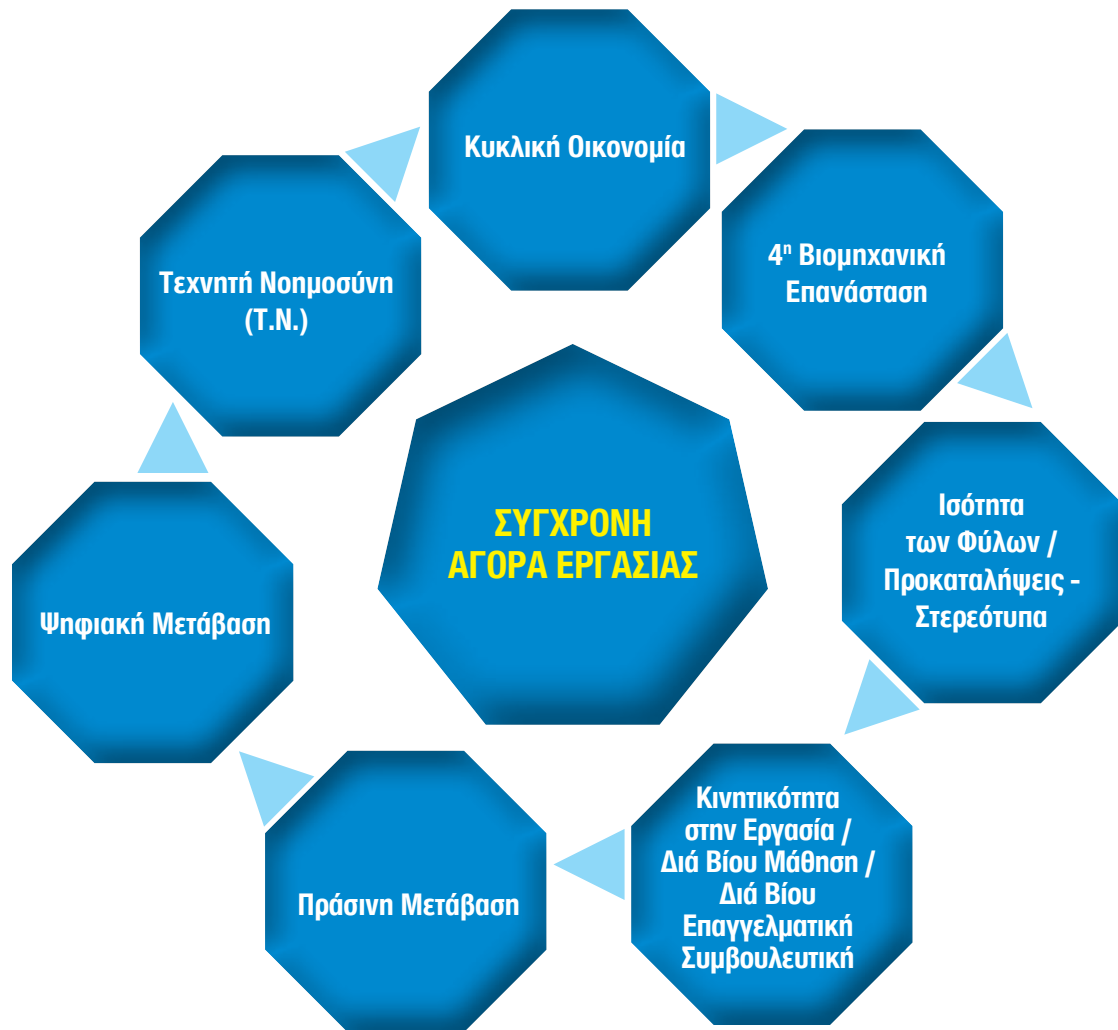
Για τους Εργοδότες, αυτά τα δεδομένα υπογραμμίζουν την ανάγκη για προγράμματα κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων που επικεντρώνονται τόσο στις προηγμένες δεξιότητες συγγραφής προτροπών όσο και στη γενικότερη κατανόηση της GenAI.

FIGURE B3.1

Current capacity for substitution by Generative AI, by skill group

Capacity of GenAI substituting a human in performing a given skill as a percentage share of all granular skills within each skill group.
Analysis based on GPT-4o, with over 2800 granular skills from the Indeed database as of August 2024.

Η «Πράσινη» και η «Γαλάζια» Οικονομία

«Πράσινη» Οικονομία

Το μέλλον της Ευρώπης εξαρτάται από την υγεία του πλανήτη. Οι χώρες της Ε.Ε. έχουν δεσμευτεί να επιτύχουν κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, υλοποιώντας τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού. Η Ευρωπαϊκή «Πράσινη» Συμφωνία είναι η στρατηγική της Ε.Ε. για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Η Ευρωπαϊκή «Πράσινη» Συμφωνία είναι μια δέσμη πρωτοβουλιών πολιτικής, η οποία έχει ως στόχο να θέσει την Ε.Ε. σε τροχιά προς την «**πράσινη**» **μετάβαση**, με απώτερο στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

Στηρίζει τον μετασχηματισμό της Ε.Ε. σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία με **σύγχρονη και ανταγωνιστική οικονομία**.

Υπογραμμίζει την ανάγκη για μια ολιστική και διατομεακή προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας όλοι οι σχετικοί τομείς πολιτικής συμβάλλουν στην επίτευξη του απώτερου στόχου για το κλίμα. Η δέσμη περιλαμβάνει αλληλένδετες πρωτοβουλίες που καλύπτουν το κλίμα, το περιβάλλον, την ενέργεια, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τη γεωργία και τη βιώσιμη χρηματοδότηση.¹¹

¹¹ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal/>

Η μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα θα δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες, όπως δυνατότητες για οικονομική ανάπτυξη, νέα επιχειρηματικά μοντέλα και αγορές, νέες θέσεις εργασίας και τεχνολογική ανάπτυξη.

Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 12 Δεκεμβρίου 2019.

Τα «Πράσινα» Επαγγέλματα, σε γενικές γραμμές, σχετίζονται με την προστασία της βιοποικιλότητας και τα οικοσυστήματα, την ορθολογική διαχείριση και τη χρήση της ενέργειας και των φυσικών πόρων, τον περιορισμό της κατασπατάλησης του νερού, την ελάττωση παραγωγής αποβλήτων κ.ά.

Τα «Πράσινα» Επαγγέλματα αποτελούν είτε μετεξέλιξη ήδη υπαρχόντων επαγγελματιών είτε εντελώς νέες ειδικότητες και εξειδικεύσεις, οι οποίες γεννιούνται από την ανάγκη για μια βιώσιμη - αειφόρο ανάπτυξη.¹²

«Γαλάζια» Οικονομία

Το γαλάζιο στη «Γαλάζια» Οικονομία αντιπροσωπεύει τις θάλασσες και τους ωκεανούς ως ένα ζωτικό κομμάτι της οικονομίας που συμβάλλει στη γενική ευημερία της Ευρώπης φέρνοντας επενδύσεις, θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη. Η «Γαλάζια» Οικονομία περιλαμβάνει οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες:

- Βασίζονται άμεσα στη θάλασσα, όπως οι ιχθυοκαλλιέργειες και οι υδατοκαλλιέργειες, το υπεράκτιο πετρέλαιο και φυσικό αέριο, η υπεράκτια αιολική ενέργεια, η ωκεάνια ενέργεια, η αφαλάτωση, οι θαλάσσιες μεταφορές και ο παράκτιος τουρισμός.
- Σχετίζονται με τη θάλασσα, όπως η επεξεργασία θαλασσινών, η θαλάσσια βιοτεχνολογία, η ναυπηγική και οι επισκευές πλοίων, οι δραστηριότητες των λιμανιών, οι επικοινωνίες, ο εξοπλισμός, η θαλάσσια ασφάλεια και η παρακολούθηση της θάλασσας.
- Συμπεριλαμβάνονται σε ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων του δημόσιου τομέα της οικονομίας και του κρατικού μηχανισμού, όπως η εθνική άμυνα, η ακτοφυλακή, η προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και η εκπαίδευση και η έρευνα.¹³

Η «Γαλάζια» οικονομία βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: υγεία των ωκεανών, γνώση, ευημερία και κοινωνική δικαιοσύνη.¹⁴

Για παράδειγμα:

- η «Γαλάζια» οικονομία συμβάλλει στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με την ανάπτυξη υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την απαλλαγή των θαλάσσιων μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές και τον οικολογικό προσανατολισμό των λιμένων.

¹² <https://www.myseminars.com.cy/blog-detail/ta-7-prasina-epaggelmata-me-terasties-prooptikes>

¹³ https://bluegeneration.guide/wp-content/uploads/2020/04/Blue-Generation_guide_A4_gr_web.pdf

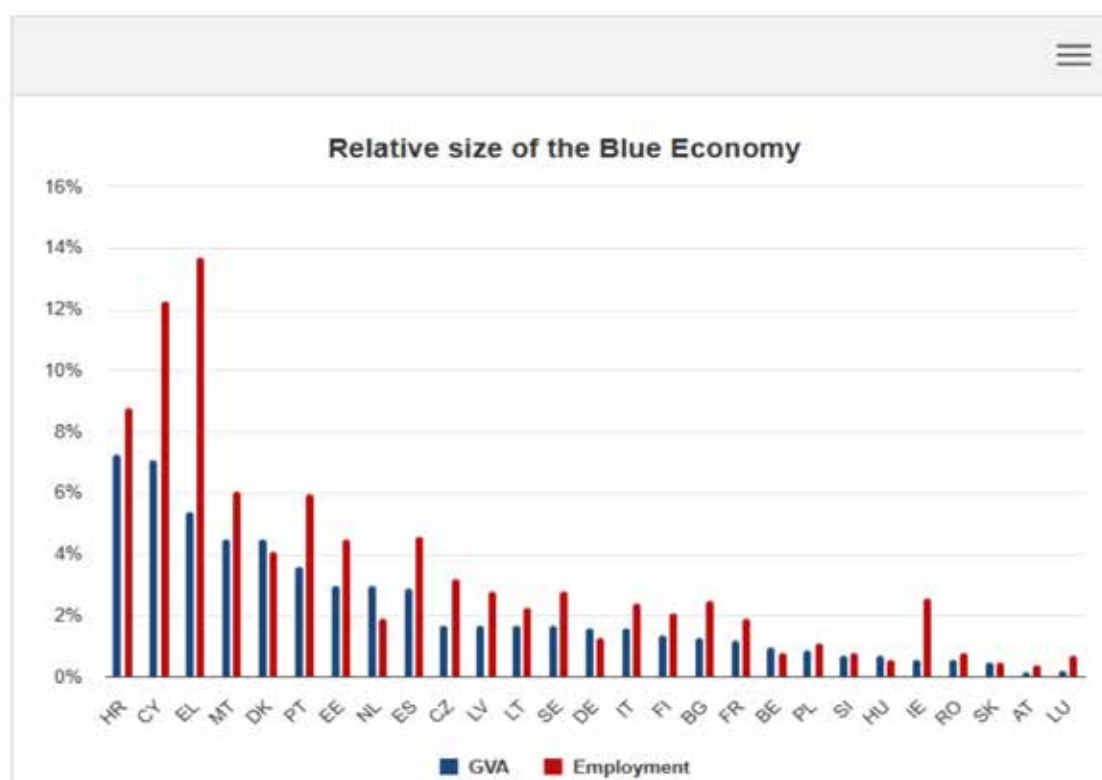
¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2021/05/26/council-conclusions-on-a-sustainable-blue-economy/>

- η «Γαλάζια» οικονομία θα καταστήσει την οικονομία πιο κυκλική με την ανανέωση των προτύπων για τον σχεδιασμό αλιευτικών εργαλείων, την ανακύκλωση πλοίων και τον παροπλισμό των υπεράκτιων πλατφορμών.
- η ανάπτυξη «πράσινων» υποδομών στις παράκτιες περιοχές θα συμβάλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των τοπίων, ενώ παράλληλα θα ωφελήσει τον τουρισμό και την Παράκτια Οικονομία.¹⁵

Η συμβολή της Γαλάζιας Οικονομίας στις Εθνικές Οικονομίες διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Τα ποσοστά απασχόλησης κυμαίνονται από 13,7% στην Ελλάδα έως 0,4% στην Αυστρία, ενώ οι συνεισφορές στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) κυμαίνονται από 7,3% στην Κροατία έως 0,2% στην Αυστρία και το Λουξεμβούργο (Εικόνα 5).

Συνολικά, η Γαλάζια Οικονομία συμβάλλει περισσότερο στο Α.Ε.Π. και στην απασχόληση σε νησιωτικά και αρχιπελαγικά κράτη μέλη - συγκεκριμένα στη Δανία, την Ελλάδα, στην Κροατία, στην Κύπρο, στη Μάλτα και στην Πορτογαλία.

Figure 5 Size of the blue economy as a percentage of blue jobs and GVA in the national economy, by Member State, 2022

¹⁶ Πηγή: The EU Blue Economy Report 2025

¹⁵ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/index_en?prefLang=el&ettrans=el

¹⁶ <https://op.europa.eu/webpub/mare/eu-blue-economy-report-2025/general-overview/the-eu-blue-economy-sectors-across-member-states.html>

Γενική Βιβλιογραφία

https://archeia.moec.gov.cy/sm/379/oikonomika_b_lykeiou.pdf

<https://el.economy-pedia.com/11040721-working-market>

https://archeia.moec.gov.cy/sm/380/oikonomika_c_lyk.pdf

<https://www.kathimerini.gr/economy/business/490453/apascholisimotita-nea-morfi-ergasiakis-asfaleias-kai-antagonistiko-pleonektima/>

https://archeia.moec.gov.cy/sm/378/oikonomika_a_lykeiou_kk_kat.pdf

<https://www.europarl.europa.eu/news/el/agenda/briefing/2023-03-29/4/europaiko-etos-dexiotiton-2023-2024-teliki-psifoforia-sto-ek>

https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition_el

https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/digital-transition_el

<https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20200827STO85804/ti-einai-i-techniti-noimosuni-kai-pos-chrisimopoeitai>

<https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20200918STO87404/techniti-noimosuni-eukairies-kai-apeiles>

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal/>

<https://www.myseminars.com.cy/blog-detail/ta-7-prasina-epaggelmata-me-terasties-prooptikes>

https://bluegeneration.guide/wp-content/uploads/2020/04/Blue-Generation_guide_A4_gr_web.pdf

<https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2021/05/26/council-conclusions-on-a-sustainable-blue-economy/>

https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/index_en?prefLang=el&etrans=el

<https://op.europa.eu/webpub/mare/eu-blue-economy-report-2025/general-overview/the-eu-blue-economy-sectors-across-member-states.html>

Τριανταφυλλίδης, Μ. (1998). Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/

23ο Άρθρο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 1948 (Universal Declaration of Human Rights).

<https://unric.org/el/%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B7%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B9-2/>

2η ΕΝΟΤΗΤΑ: Κοινωνία των Επαγγελματιών

Επάγγελμα

Το Επάγγελμα είναι κάθε εργασία, κοινωνικά ή νομικά αποδεκτή, που ασκείται επί μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα για βιοπορισμό. Η λέξη επάγγελμα, προέρχεται από το ρήμα επαγγέλλω/ομαι που σημαίνει υπόσχομαι, δηλώνω ή ασκώ. Θα μπορούσαμε μεταφορικά να πούμε ότι το να ασκείς κάποιο έργο είναι σαν να δίνεις μια υπόσχεση ότι θα ανταποκριθείς υπηρετώντας διαμέσου αυτού το κοινωνικό σύνολο (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Α.Π.Θ.).

ΟΛΑ τα Επαγγέλματα είναι εξίσου σημαντικά και διαδραματίζουν τον δικό τους ρόλο στην ανθρώπινη κοινωνία, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη και στην εξέλιξή της.

Το κάθε Επάγγελμα προσδίδει μια **ταυτότητα** στον επαγγελματία και αυτό δείχνει πόσο σημαντική είναι η επιλογή Επαγγέλματος για τη ζωή μας.

Κατά συνέπεια:

Το Επάγγελμα του κάθε ανθρώπου έχει αξία. Η αξία αυτή διαφαίνεται στο γεγονός ότι το Επάγγελμα συμβάλλει στην οικονομική ανεξαρτησία του ανθρώπου και διευρύνει τις μορφές ελευθερίας του. Επίσης ικανοποιεί τις βιοτικές ανάγκες του ανθρώπου, διασφαλίζοντας τους όρους αξιοπρεπούς διαβίωσης και τέλος μέσα από την άσκηση του Επαγγέλματος ο/η κάθε ένας/μία από εμάς αισθάνεται ασφάλεια και αυτοπεποίθηση.

Λέξεις - Κλειδιά:

Ταξινόμηση (Διεθνής και Ευρωπαϊκή), Ομάδες/Κατηγορίες Επαγγελματιών, Ικανότητες/Δεξιότητες και Προσόντα Επαγγελματιών, Ομάδες Επαγγελματιών και Επιστημονικά Πεδία

Ταξινόμηση Επαγγελματιών

Η πλειάδα των Επαγγελματιών ομαδοποιείται/ταξινομείται σε διάφορες κατηγορίες. Η ομαδοποίηση/ταξινόμηση Επαγγελματιών αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο, μια γενικότερη αξιόπιστη πηγή πληροφόρησης για τη φυσιολογία των Επαγγελματιών (αντικείμενο εργασίας, συνθήκες εργασίας, απολαβές) προσδίδοντας έτσι περισσότερο «κατοχύρωση» στο όλο πλαίσιο της Επαγγελματολογίας. Η πιο πάνω ταξινόμηση δεν αξιοποιείται μόνο για σκοπούς διδασκίας των Επαγγελματιών, αλλά και για χρηστικούς/πρακτικούς λόγους στο όλο περιβάλλον της αγοράς εργασίας.

Αναλυτικότερα σχετικά με το πιο πάνω, γίνεται για τους εξής σκοπούς:

- για να υπάρχει μια διεθνής ομοιομορφία στα προσόντα, στα καθήκοντα και στους μισθούς μεταξύ ατόμων που ασκούν όμοια Επαγγέλματα.
- για την οργάνωση όλων των θέσεων εργασίας σε μια επιχείρηση, σε μια βιομηχανία ή σε μια χώρα σε ένα καθορισμένο πλαίσιο, ανάλογα με τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει κανείς στη θέση εργασίας του.
- για να εξυπηρετεί στην απορρόφηση στην αγορά εργασίας ατόμων από άλλες χώρες που μεταναστεύουν για λόγους εργασίας, αντιστοιχώντας τα προσόντα τους με τομείς εργασίας.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, η ταξινόμηση είναι διεθνής και δεν γίνεται από το κάθε κράτος ξεχωριστά. Πραγματοποιείται από τον **Διεθνή Κώδικα Επαγγελμάτων/Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση Επαγγελμάτων** (International Standard Classification of Occupations ISCO-) που αναπτύσσεται από το Στατιστικό Γραφείο του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. Το περιεχόμενο αυτής της ταξινόμησης επικαιροποιείται ανάλογα. Σήμερα ισχύει διεθνώς το **ISCO-8**.

Το συγκεκριμένο αυτό σύστημα ταξινόμησης οργανώνει, αναλύει και πλαισιώνει γενικά όλη τη φυσιολογία των Επαγγελμάτων και χωρίζει τα Επαγγέλματα σε **δέκα (10) πολύ μεγάλες ομάδες Επαγγελμάτων/επαγγελματικές κατηγορίες**. Η κάθε μία από τις πιο πάνω κατηγοριοποιήσεις/ομάδες συνοδεύεται από έναν αριθμό που είναι και ο γενικός κωδικός αυτής της κατηγορίας/ομάδας και δηλώνει τη θέση της ομάδας των Επαγγελμάτων όπως αναφέραμε προηγουμένως. Η αρίθμηση είναι με αύξουσα σειρά από το **0 μέχρι το 9**. Για την κατηγοριοποίηση των Επαγγελμάτων, χρησιμοποιεί ως κριτήριο την εργασιακή θέση «ανωτερότητας»/ιεραρχίας, η οποία απορρέει από τον τρόπο άσκησής τους σε όλους τους Τομείς της Οικονομίας: τον Πρωτογενή, Δευτερογενή και Τριτογενή. Αναλυτικότερα για αυτούς τους Τομείς στο **Παράρτημα 3**.

Η κάθε ομάδα/ κατηγορία από τις προαναφερόμενες **10** υποδιαιρείται σε άλλες τέσσερις (**4**) μεγαλύτερες και μικρότερες επαγγελματικές υποκατηγορίες. Το κάθε Επάγγελμα λαμβάνει **έναν αριθμό-κωδικό που το αρχικό του ψηφίο είναι πάντα αυτό το ψηφίο που λαμβάνει η μεγάλη κατηγορία Επαγγελμάτων στην οποία ανήκει**.

Κατά συνέπεια, η Κύπρος έχει υιοθετήσει τον συγκεκριμένο Διεθνή Κώδικα/τη Διεθνή Ταξινόμηση και συγκεκριμένα: η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) καθώς και άλλοι έγκριτοι Φορείς/Υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στην ίδια βάση με τον Διεθνή Κώδικα Επαγγελμάτων/τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση Επαγγελμάτων (International Standard Classification of Occupations- ISCO), έχει δημιουργηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το **Ευρωπαϊκό Σύστημα Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations ESCO)**, το οποίο διευθύνεται από τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) Το πιο πάνω είναι πολύγλωσσο και εντάσσεται στη στρατηγική "Ευρώπη 2020".

Η ταξινόμηση **ESCO** στηρίζεται στο **ISCO-8**, αλλά παράλληλα προσδιορίζει και κατηγοριοποιεί **Επαγγέλματα, Δεξιότητες, Ικανότητες** και **Προσόντα** που έχουν σχέση με την Αγορά Εργασίας, με την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση της Ε.Ε. Παρουσιάζει συστηματικά τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων αυτών εννοιών/συνθηκών.

Ο βασικός στόχος της ταξινόμησης **ESCO** είναι να εστιαστεί και να υποστηρίξει την εργασιακή κινητικότητα σε όλη την Ευρώπη και συνεπώς να συμβάλει στην πιο ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά εργασίας στην Ε.Ε., προσφέροντας μια «κοινή γλώσσα» για τα Επαγγέλματα, τις Δεξιότητες και τα Προσόντα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από διαφορετικούς ενδιαφερομένους σε θέματα Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ε.Ε. Κατά συνέπεια, μέσα από το σύστημα της **ESCO** λαμβάνεται άμεση και έγκυρη πληροφορία σχετικά με:

- Ποιες Γνώσεις και Δεξιότητες απαιτούνται σε ένα συγκεκριμένο Επάγγελμα;
- Ποιες Γνώσεις, Ικανότητες και Δεξιότητες αποκτώνται μετά την απόκτηση ενός συγκεκριμένου Τίτλου Σπουδών;
- Ποια Προσόντα απαιτούνται ή συχνά ζητούν οι εργοδότες από όσους αναζητούν εργασία σε ένα συγκεκριμένο Επάγγελμα;

Συνοπτικά, το πολύγλωσσο Ευρωπαϊκό Σύστημα Ταξινόμησης Επαγγελματών ESCO, βασίστηκε σε τρεις Πυλώνες/Τομείς ομαδοποίησης:

- **Επαγγέλματα**
- **Δεξιότητες - Ικανότητες**
- **Προσόντα**

A. Επαγγέλματα - ESCO:

Ο συγκεκριμένος Πυλώνας/Τομέας ομαδοποίησης χρησιμοποιεί τα ίδια δεδομένα και τις αντιστοιχίσεις/κατηγοριοποιήσεις με τον προαναφερόμενο Διεθνή Κώδικα Επαγγελμάτων/ Τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση Επαγγελμάτων/ (ISCO - 08) και ως εκ τούτου κάθε Επάγγελμα αντιστοιχεί ακριβώς σε έναν Κωδικό ISCO-8.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται όλες αυτές οι δέκα (10) μεγάλες κατηγορίες των ομάδων των Επαγγελμάτων (ISCO κ ESCO) με την πρώτη υποδιαίρεσή τους.

Στο **Παράρτημα 4** παρουσιάζεται αναλυτικά ο συγκεκριμένος αυτός κατάλογος με όλη την υποδιαίρεση των Επαγγελμάτων, όπως έχει ανακτηθεί από την ιστοσελίδα της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου.

Ταξινόμηση Επαγγελματών κατά ISCO-8 κ ESCO	
ΚΩΔΙΚΟΣ Ε.Κ.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (Ε.Κ.)
0	Ένοπλες Δυνάμεις 01 Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων 02 Υπαξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων 03 Άλλα μέλη των Ενόπλων Δυνάμεων
1	Ανώτερα Διευθυντικά και Διοικητικά Στελέχη 11 Γενικοί Διευθυντές, Ανώτερα Διοικητικά Στελέχη και Μέλη των Νομοθετικών Σωμάτων 12 Διοικητικοί και Εμπορικοί Διευθυντές 13 Διευθυντές Παραγωγής και Εξειδικευμένων Υπηρεσιών 14 Διευθυντές Ξενοδοχείων, Εσπιατορίων, Επιχειρήσεων, Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου και άλλων Υπηρεσιών
2	Προσωντούχοι Επιστημών και Άλλοι Ειδικοί 21 Προσωντούχοι Επιστημών και Μηχανικής 22 Προσωντούχοι του τομέα Υγείας 23 Εκπαιδευτικοί 24 Λογιστές, Σύμβουλοι και άλλοι Επαγγελματίες Επιχειρήσεων και Διοίκησης 25 Ειδικοί του Τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας 26 Ειδικοί του Νομικού, Κοινωνικού και Πολιτιστικού Κλάδου
3	Τεχνικοί και Βοηθοί Ασκούντες συναφή Επαγγέλματα 31 Τεχνικοί Βοηθοί Φυσικών Επιστημών και Μηχανικής 32 Τεχνικοί του Τομέα της Υγείας 33 Βοηθοί Λογιστών, Συμβούλων και άλλων Ειδικών Επιχειρήσεων και Διοίκησης 34 Βοηθοί Ειδικών του Νομικού, Κοινωνικού και Πολιτιστικού Τομέα και ασκούντες συναφή Επαγγέλματα 35 Τεχνικοί του Τομέα της Πληροφορικής και Επικοινωνίας
4	Γραφείς 41 Γραφείς γενικών καθηκόντων και Χειριστές Μηχανών με ηλεκτρολόγιο 42 Γραφείς Εξυπηρέτησης πελατών 43 Γραφείς Καταγραφής Αριθμητικών Δεδομένων και Υλικών 44 Άλλοι Γραφείς

5	Απασχολούμενοι στην παροχή Υπηρεσιών και στις Πωλήσεις 51 Απασχολούμενοι στην παροχή Προσωπικών Υπηρεσιών 52 Απασχολούμενοι στις Πωλήσεις 53 Απασχολούμενοι στην παροχή Προσωπικής Φροντίδας 54 Απασχολούμενοι στην παροχή Υπηρεσιών Προστασίας
6	Ειδικευμένοι Γεωργοί, Κτηνοτρόφοι, Δασοκόμοι και Αλιείς 61 Ειδικευμένοι Γεωργοί και Κτηνοτρόφοι 62 Ειδικευμένοι Δασών, Αλιείας και Κυνηγοί 63 Γεωργοί, Κτηνοτρόφοι, Ψαράδες, Κυνηγοί και Συλλέκτες Φυτικών Προϊόντων, για ιδία κατανάλωση
7	Ειδικευμένοι Τεχνίτες και Ασκούντες συναφή Επαγγέλματα 71 Τεχνίτες ανέγερσης και αποπεράτωσης κτιρίων, πλην των ηλεκτρολόγων 72 Τεχνίτες μεταλλικών κατασκευών, μηχανημάτων και Ασκούντες συναφή Επαγγέλματα 73 Χρυσοχοοί, Αγγειοπλάστες, Κεραμοποιοί, Τεχνίτες Χειροτεχνίας, Τυπογράφοι και παρόμοιοι 74 Τεχνικοί Ηλεκτρολογίας και Ηλεκτρονικής 75 Τεχνίτες Επεξεργασίας και παραγωγής τροφίμων, επίπλων, ειδών ένδυσης, υποδημάτων, προϊόντων δέρματος και παρόμοιοι
8	Χειριστές Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων, Μηχανημάτων και Εξοπλισμού και Συναρμολογητές 81 Χειριστές σταθερών Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Μηχανημάτων 82 Συναρμολογητές 83 Οδηγοί Μεταφορικών μέσων και Χειριστές κινητού εξοπλισμού
9	Ανειδίκευτοι εργάτες Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες Καθαριστές και Βοηθοί 91 Καθαριστές και Βοηθοί 92 Ανειδίκευτοι Εργάτες Γεωργίας, Δασών και Αλιείας 93 Ανειδίκευτοι Εργάτες Ορυχείων, Κατασκευών, Μεταποίησης και Μεταφορών 94 Βοηθοί Μάγειρα 95 Πλανόδιοι Πωλητές και Παροχείς Υπηρεσιών και Ασκούντες συναφή επαγγέλματα 96 Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων και λοιποί ανειδίκευτοι εργάτες

B. Δεξιότητες-Ικανότητες

Ο συγκεκριμένος αυτός Πυλώνας/Τομέας ομαδοποίησης είναι υπεύθυνος, αφενός για τον διαχωρισμό μεταξύ των εννοιών σχετικά, με τις Ικανότητες/Δεξιότητες και, αφετέρου, με τις Γνώσεις, προσδιορίζοντας παράλληλα τον τύπο των απαιτούμενων Δεξιοτήτων. Ωστόσο, δεν κάνει κανέναν διαχωρισμό μεταξύ Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων.

Παράλληλα, περιλαμβάνονται πολλές έννοιες σχετικά με τον συγκεκριμένο Πυλώνα/Τομέα ιεραρχικά διαρθρωμένες σε τέσσερις (4) επιμέρους ταξινομήσεις/μέρη. Κάθε επιμέρους ταξινόμηση/μέρος αφορά σε διαφορετικούς τύπους Γνώσεων και έννοιες Ικανοτήτων/Δεξιοτήτων:

- Γνώσεις
- Δεξιότητες
- Επαγγελματικές Αρχές & Αξίες
- Γλωσσικές Δεξιότητες και Γνώσεις

Γ. Προσόντα

Ο συγκεκριμένος αυτός Πυλώνας/Τομέας ομαδοποίησης αποτελεί την τελευταία παράμετρο της ταξινόμησης των Επαγγελματιών. Τα επαγγελματικά προσόντα είναι/θεωρούνται ως το «επίσημο» αποτέλεσμα διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, το οποίο επιτυγχάνεται όταν ο Αρμόδιος Φορέας διαπιστώνει ότι ένα Άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές.

Σημειώνεται ότι παρατίθενται αναλυτικές πληροφορίες για τα Επαγγελματικά Προσόντα που απαιτούνται σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο στο **Europass** (Ευρωπαϊκό Βιογραφικό Σημείωμα). Οι συγκεκριμένες αυτές πληροφορίες προέρχονται από βάση δεδομένων Εθνικών Επαγγελματικών Προσόντων, που αντικατοπτρίζουν τα Εθνικά Πλαίσια Επαγγελματικών Προσόντων, τα οποία τελούν υπό την κατοχή και τη διαχείριση των κρατών μελών της Ε.Ε.

Με άξονα τα Επαγγελματικά Προσόντα πηγάζει ένας νέος κατάλογος Επαγγελματιών, ο οποίος δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη μεγάλη προαναφερόμενη γενική ταξινόμηση.

Σημαινούσα Σημείωση:

1. Όλοι/ες οι Αρμόδιοι Φορείς/Αρμόδιες Αρχές, όπως είναι η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, η ΑνΑΔ, Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) (Αναλυτικότερα για αυτές τις προαναφερόμενες υπηρεσίες, 4η Ενότητα κατωτέρω), καθώς και η Ελληνική Στατιστική Αρχή (η αντίστοιχη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου), υιοθετούν την πιο πάνω ταξινόμηση του ISCO-8 / ESCO, καθώς και την έχουν ως κύρια βάση για τις μελέτες και έρευνές τους. Αποσαφηνίζεται ότι η ΑνΑΔ και ο ΕΟΠΠΕΠ στις διάφορες μελέτες και έρευνές τους προβαίνουν και σε άλλες υποκατηγοριοποιήσεις Επαγγελματιών.
2. Εκτός από την προαναφερθείσα ταξινόμηση βάσει του ISCO-8/ESCO, η Ε.Ε. έχει «κατασκευάσει» και άλλες κατηγορίες Επαγγελματιών οι οποίες συμβαδίζουν με τους χαρακτηρισμούς που έχει προσδώσει στην Οικονομία («Πράσινη», «Γαλάζια»). Υπενθυμι-

ζεται ότι οι πιο πάνω μορφές της Οικονομίας αναπτύχθηκαν στην 1η Ενότητα Ενότητα ανωτέρω του συγκεκριμένου κεφαλαίου. Κατά συνέπεια, η Ε.Ε. προβαίνει και στην ονομασία «Πράσινα Επαγγέλματα» και «Γαλάζια Επαγγέλματα». Η πιο πάνω «κατασκευή» γίνεται για λόγους ευρύτερης στρατηγικής/πολιτικής προκειμένου να δοθεί έμφαση στη μεγαλύτερη συμβολή των Επαγγελματιών και άλλων Ειδικών που ασχολούνται με το Περιβάλλον και τη Θάλασσα, καθώς και στο ότι η όλη εκπαίδευση και γενικά ο τρόπος άσκησης των Επαγγελμάτων πρέπει να εστιάζεται στην προστασία του περιβάλλοντος/οικοσυστήματος («Πράσινα» Επαγγέλματα) και του θαλάσσιου πλούτου («Γαλάζια» Επαγγέλματα). Αποσαφηνίζεται ότι τα Επαγγέλματα που συμπεριλαμβάνονται στις πιο πάνω κατηγοριοποιήσεις της Ε.Ε. είναι τα ίδια που συμπεριλαμβάνονται στη Διεθνή και Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση του ISCO-8/ESCO.

3. Η όλη αυτή ταξινόμηση με τις γενικές κατηγορίες και τις υποκατηγορίες της έχει συμβάλει και στην ομαδοποίηση των διαφόρων προγραμμάτων σπουδών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Ανώτερης και Ανώτατης) αλλά και της Αδιαβάθμητης Εκπαίδευσης σε όλες τις χώρες. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα - υιοθετώντας το και η Κύπρος - έχει ομαδοποιήσει τις διάφορες Επιστήμες σε ομάδες, τα ονομαζόμενα *Επιστημονικά Πεδία*. Σε κάθε Επιστημονικό Πεδίο συμπεριλαμβάνονται συναφείς Επιστήμες και υπάρχει συναφής τρόπος Πρόσβασης Εισαγωγής σε αυτά. (Αναλυτικότερα, βλέπε 3η Ενότητα κατωτέρω του συγκεκριμένου κεφαλαίου).
4. Για σκοπούς πληρέστερης κατανόησης των ακόλουθων κριτηρίων ταξινόμησης των Επαγγελμάτων σύμφωνα πάντα με το ISCO/ ESCO «...εργασιακή θέση "ανωτερότητας"/ιεραρχίας η οποία απορρέει από τον τρόπο άσκησής τους...», αποσαφηνίζεται ότι:
  - (α) το επίπεδο Εκπαίδευσης υποδηλώνεται/συμπεριλαμβάνεται κυρίως στο κριτήριο της «ανωτερότητας/ιεραρχίας» και (β) τα Ενδιαφέροντα και Ικανότητες/Δεξιότητες υποδηλώνονται/συμπεριλαμβάνονται κυρίως στο κριτήριο του «τρόπου άσκησης»/ (αντικείμενο εργασίας).

Γενική Βιβλιογραφία:

Διεθνής Κώδικας Επαγγελμάτων/Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση Επαγγελμάτων ISCO-08 - Structure, index correspondence with ISCO-88 (2016). Structure, definitions and correspondence tables.

- <https://ilostat.ilo.org/methods/concepts-and-definitions/classification-occupation/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission).

- <https://esco.ec.europa.eu/el>

Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), 2009. Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής. [online] Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), Διαθέσιμο μέσω: http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html [Πρόσβαση 10.10.2023].

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου - Στατιστικοί Κώδικες Επαγγελμάτων ISCO-08 (2012).

- <https://www.cystat.gov.cy/el/StaticPage?id=1133>

Ελληνική Στατιστική Αρχή

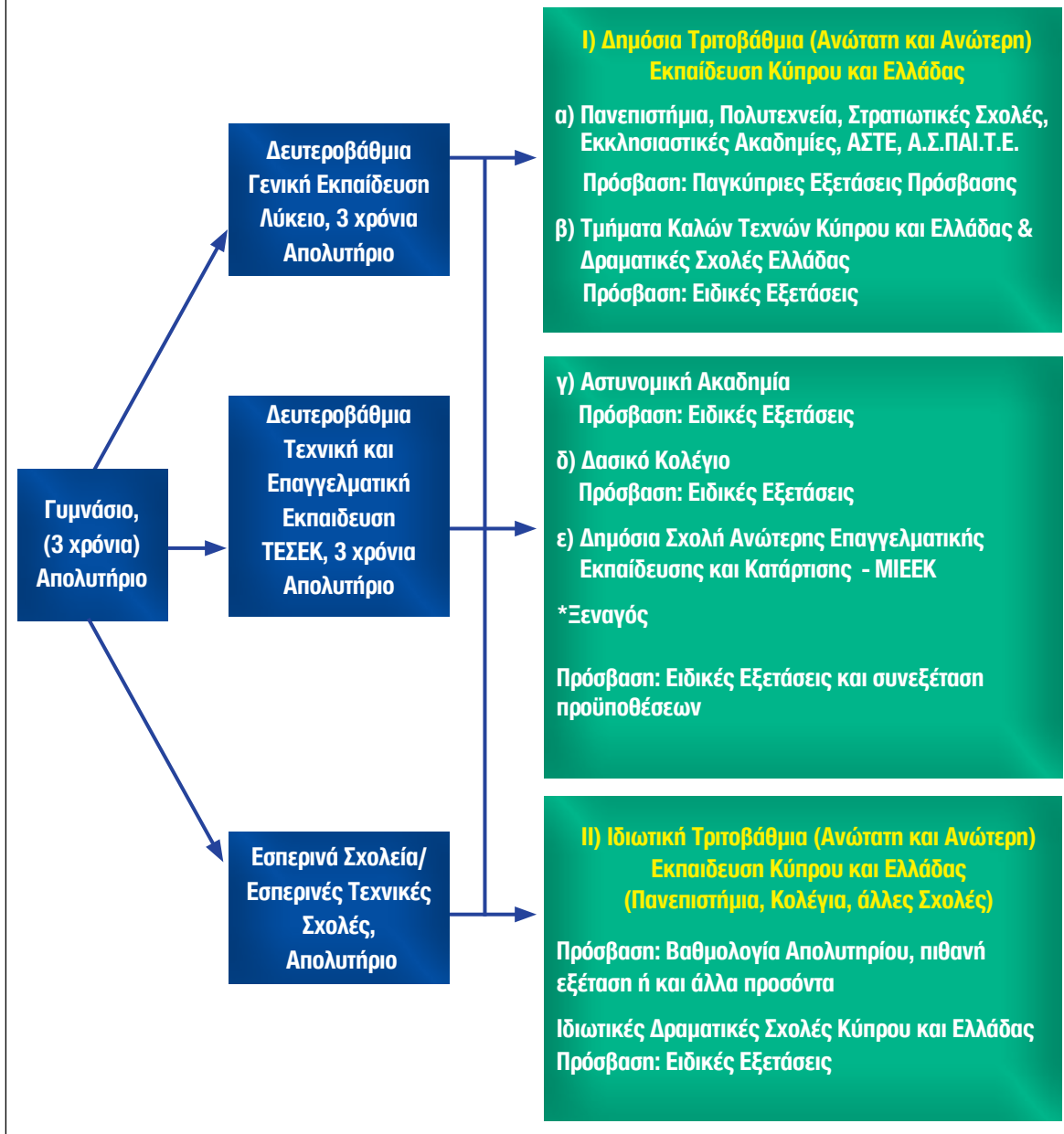
- <https://www.statistics.gr/occupation>

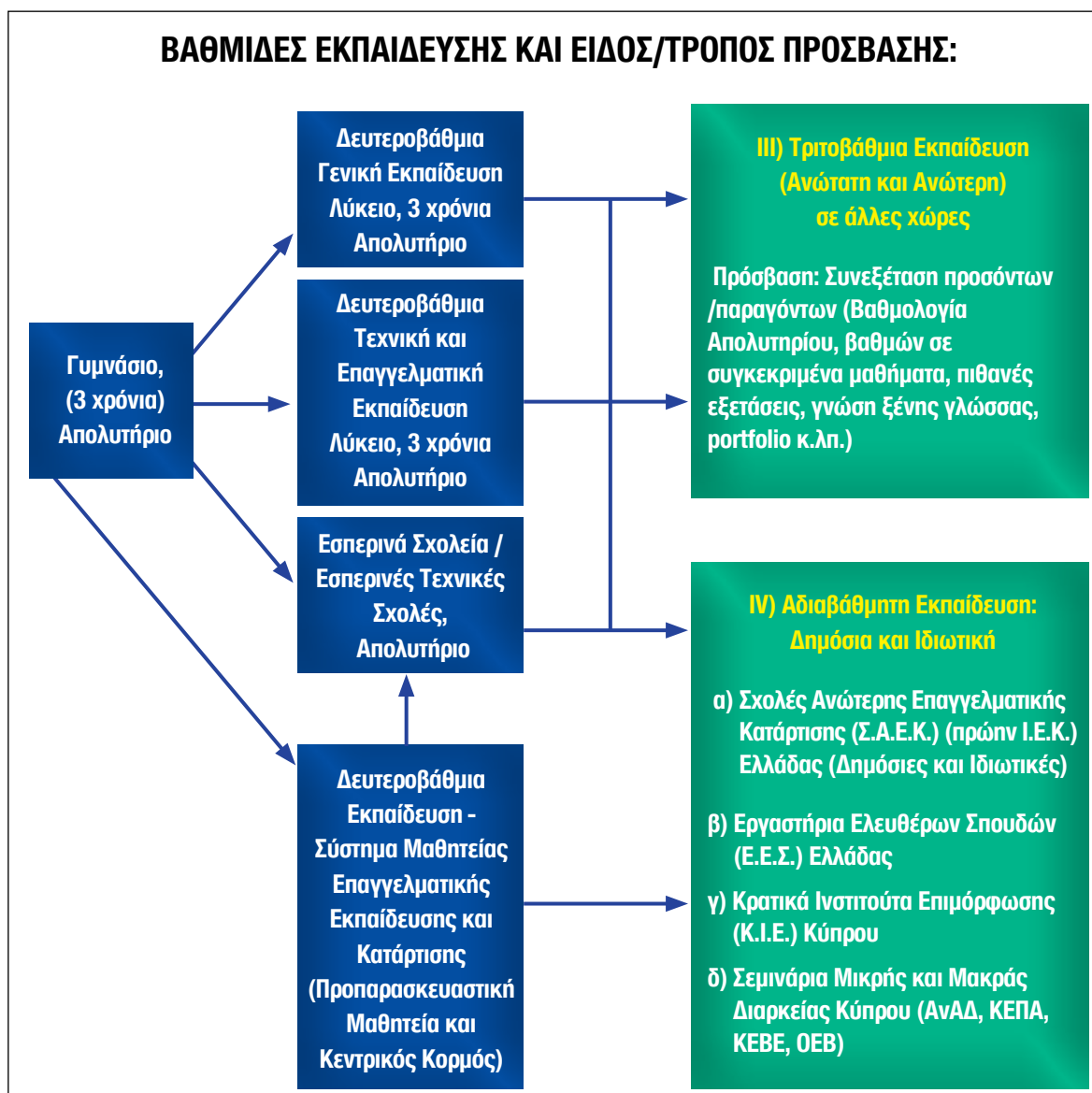
Βιβλίο Οικονομικών Α' Λυκείου, ΥΑΠ, 2020

3η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ/ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ:

I. ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ (ΑΝΩΤΑΤΗ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΗ) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

Α) Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με πρόσβαση ΜΕΣΩ των Παγκύπριων Εξετάσεων Πρόσβασης

Αναλυτικές πληροφορίες για τη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Κύπρου και Ελλάδας παρατίθενται στο βιβλίο «Επιστημονικά Πεδία και Πλαίσια Πρόσβασης στη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση», έκδοση ΥΣΕΑ. **Η συγκεκριμένη έκδοση αναθεωρείται κάθε χρόνο:**

www.moec.gov.cy/ysea/ekdoseis.html

Τα θέματα που αναλύονται στο συγκεκριμένο βιβλίο είναι τα ακόλουθα:

- Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης
- Επιστημονικά Πεδία και Πλαίσια Πρόσβασης
- Επιστημονικά Πεδία Κύπρου
- Επιστημονικά Πεδία Ελλάδας
- Πλαίσια Πρόσβασης στα ΑΑΕΙ Κύπρου και Ελλάδας
- Ευρετήριο Σπουδών

Στη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Κύπρου και Ελλάδας τα προγράμματα σπουδών προσφέρονται στην Ελληνική γλώσσα. Παράλληλα, δημιουργούνται και Αγγλόφωνα προγράμματα σε διάφορα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας, τα οποία **έχουν δίδακτρα**.

Σημειώνεται ότι λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος που εκδηλώνεται από τους μαθητές και την οικογένειά τους, εκτιμούμε, ως ΥΣΕΑ και μέσα στο πλαίσιο της έκτασης της παρούσας έκδοσης, να παρέχουμε αναλυτική αναφορά στα Αγγλικά Προγράμματα Ιατρικής Ελλάδας. Παράλληλα, τα εν γένει Αγγλόφωνα Τμήματα της Ελλάδας παρατίθεται σε ξεχωριστό ηλεκτρονικό σύνδεσμο. Περισσότερες πληροφορίες στο **Παράρτημα 5**.

Τονίζεται ότι τα Αγγλόφωνα προγράμματα των Δημόσιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Κύπρου (Μαγειρικές Τέχνες ΤΕΠΑΚ/Α.Ε.Τ.Φ.Κ./ΑΞΙΚ και Ξενοδοχειακή και Τουριστική Διεύθυνση ΤΕΠΑΚ/Α.Ε.Τ.Φ.Κ./ΑΞΙΚ) **δεν έχουν δίδακτρα**.

Β) Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Η εισαγωγή ΔΕΝ γίνεται μέσω των Παγκύριων Εξετάσεων Πρόσβασης αλλά μέσω Ειδικών Εξετάσεων

Τμήματα Καλών Τεχνών Κύπρου και Ελλάδας

Οι Σχολές/Τμήματα Καλών Τεχνών της Ελλάδας εμπίπτουν στις Σχολές με Ειδικό Σύστημα Πρόσβασης. Το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.) της Ελλάδας προσφέρει κάθε χρόνο και ενδέχεται να συνεχίσει να προσφέρει αριθμό θέσεων στις Δημόσιες Σχολές/Τμήματα Καλών Τεχνών που λειτουργούν στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, ενδέχεται να δοθούν θέσεις για την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας, για το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και για το Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Πληροφορίες για τις ημερομηνίες υποβολής αιτήσεων, για τις ημερομηνίες διεξαγωγής των εξετάσεων, καθώς και άλλες λεπτομέρειες ανακοινώνονται κάθε χρόνο κατά τον μήνα Ιούλιο από την Υπηρεσία Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ).

Το Τμήμα Καλών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕ.ΠΑ.Κ.) προσφέρει σπουδές στη δισδιάστατη (ζωγραφική) και τρισδιάστατη (γλυπτική) δημιουργία, καθώς και στις τεχνολογικές εφαρμογές στην Τέχνη, από τη Φωτογραφία έως το Βίντεο και τις Ψηφιακές εφαρμογές εικόνας και ήχου. Οι παραπάνω σπουδές εμπλουτίζονται από τη σημαντική παρουσία μαθημάτων της Ιστορίας και Θεωρίας των Εικαστικών Τεχνών, της Αρχιτεκτονικής και των Νέων Μέσων, καθώς και της Φιλοσοφίας (περιλαμβανομένης της Αισθητικής) της Τέχνης. Οι εξετάσεις για εισδοχή στο συγκεκριμένο Τμήμα διοργανώνονται από την Υπηρεσία Εξετάσεων του ΥΠΑΝ.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

https://www.moec.gov.cy/ypexams/exams/anotates_sholes_kalon_tehnon.html

Δημόσιες Δραματικές Σχολές Ελλάδας

Οι Ανώτερες Σχολές Δραματικής Τέχνης του Εθνικού Θεάτρου και του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), λειτουργούν σύμφωνα με το Ν. 1158/81 "Περί οργάνωσης και διοικήσεως σχολών Ανωτέρας Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως κ.λπ." (ΦΕΚ 127 /Α / 81) και το Π.Δ. 336/89 "Οργανισμός λειτουργίας Ανωτέρων Σχολών Δραματικής Τέχνης Εθνικού Θεάτρου και Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος" (ΦΕΚ 156/Α/14.6.89) και το ΠΔ 93/2018 «Τροποποίηση του π. δ. 336/1989 "Οργανισμός λειτουργίας Ανωτέρων Σχολών Δραματικής Τέχνης Εθνικού Θεάτρου και Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος" (Α' 156)» (ΦΕΚ 172/Α/2018). Πληροφορίες για τις προϋποθέσεις εισαγωγής και λειτουργίας των Σχολών παρέχονται από τις Γραμματείες τους.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.culture.gov.gr/el/service/SitePages/view.aspx?iID=2619>

Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου (Α.Α.Κ.): Αποτελεί τον αποκλειστικό φορέα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των μελών του Αστυνομικού Σώματος. Είναι Δημόσια Σχολή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Νόμος 68(Ι)96) πιστοποιημένη από τον Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΙ.ΠΑ.Ε.).

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

https://www.police.gov.cy/police/police.nsf/policeacademy_gr/policeacademy_gr?opendocument

Δασικό Κολέγιο Κύπρου: Το Δασικό Κολέγιο Κύπρου υπάγεται στο Τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και βρίσκεται στην κοινότητα Προδρόμου της επαρχίας Λεμεσού. Από την ίδρυσή του το 1951 λειτουργεί ως το μοναδικό ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο για θέματα Δασοπονίας και είναι Περιφερειακό Κέντρο Εκπαίδευσης στον τομέα της Δασοπονίας για την κατάρτιση προσωπικού τόσο του Τμήματος Δασών όσο και άλλων ενδιαφερόμενων Δασικών Υπηρεσιών από χώρες του εξωτερικού.

Με βάση την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το Δασικό Κολέγιο αρχίζει την επαναλειτουργία του **τον Σεπτέμβριο του 2025**. Η διάρκεια φοίτησης είναι 3 χρόνια (186 ECTS) και απονέμεται Ανώτερο Δίπλωμα στη Δασοπονία.

Περαιτέρω πληροφορίες αναμένονται να επικαιροποιηθούν στην Ιστοσελίδα του Κολεγίου.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

http://www.moa.gov.cy/moa/fc/Forestry.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument

Δημόσια Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - Μ.Ι.Ε.Ε.Κ.: Τα Προγράμματα Σπουδών της Δημόσιας Σχολής Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Μ.Ι.Ε.Ε.Κ.) προσφέρονται δωρεάν, είναι διετούς διάρκειας και είναι πιστοποιημένα από τον Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΙ.ΠΑ.Ε.). Είναι προγράμματα ανταγωνιστικά, καινοτόμα και βασισμένα στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Απευθύνονται τόσο σε άτομα που αναζητούν επαγγελματική προοπτική, δια βίου εκπαίδευση και αποκατάσταση, όσο και σε επιχειρήσεις που αναζητούν κατάλληλα καταρτισμένο και πιστοποιημένο προσωπικό, ή επιθυμούν να επενδύσουν στο ανθρώπινό τους δυναμικό, με στόχο την αναβάθμιση των γνώσεων τους, την απόκτηση δεξιοτήτων, την επανεκπαίδευση, αλλά και την προαγωγή της προσωπικής και της επαγγελματικής τους εξέλιξης. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση στα Μ.Ι.Ε.Ε.Κ. παρέχονται σε υπερσύγχρονα εργαστήρια με τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό και η διδασκαλία γίνεται από άρτια καταρτισμένο Ακαδημαϊκό Προσωπικό και καταξιωμένους/καταξιωμένες επαγγελματίες από τον χώρο της εργασίας. Η φοίτηση, εκτός από Θεωρητικά και Εργαστηριακά Μαθήματα, περιλαμβάνει υποχρεωτική Πρακτική Εξάσκηση στη Βιομηχανία.

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.mieek.ac.cy/index.php/el/>

Τα προσφερόμενα Προγράμματα Σπουδών είναι τα ακόλουθα:

- Βιολογικές Κηπευτικές Καλλιέργειες
- Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας και Ναυτιλιακές Σπουδές
- Ψυκτικές και Κλιματιστικές Εγκαταστάσεις
- Δίκτυα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Επικοινωνιών
- Αρτοποιία – Ζαχαροπλαστική
- Μαγειρικές Τέχνες
- Σχεδιασμός και Τεχνολογία CNC – Ξυλουργική Βιομηχανία
- Γαλακτοκομία – Τυροκομία
- Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις και Αυτοματισμοί
- Τέχνες Εστίασης
- Μηχανική Αυτοκινήτου
- Τεχνικός Βιομηχανίας
- Εργοδηγός Δομικών και Τεχνικών Έργων
- Μηχανολογικές Εγκαταστάσεις Κτιρίων
- Ξεναγός*

*Με στόχο την κάλυψη των αυξημένων αναγκών για επαγγελματίες Ξεναγούς στην Κύπρο και την ενίσχυση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος της χώρας, η Γενική Διεύθυνση της Δημόσιας Σχολής Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - Μ.Ι.Ε.Ε.Κ., σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού, ανακοινώνει την έναρξη του νέου Προγράμματος Σπουδών «Ξεναγός» για την ακαδημαϊκή χρονιά 2025-2026.

Το πρόγραμμα, που θα προσφέρεται στο παράρτημα Μ.Ι.Ε.Ε.Κ. Λευκωσίας, έρχεται να στηρίξει τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, προετοιμάζοντας εξειδικευμένους επαγγελματίες με υψηλό επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και γλωσσικών ικανοτήτων, οι οποίοι θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς και θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην αναβάθμιση της εμπειρίας των επισκεπτών στην Κύπρο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ιστορικά η πρώην Σχολή Ξεναγών άρχισε τη λειτουργία της με την ανεξαρτησία της Κύπρου, όταν για πρώτη φορά στην Κύπρο οργανώθηκε σειρά μαθημάτων με εντατικό ρυθμό και δημιουργήθηκε η πρώτη ομάδα Ξεναγών. Πρωτεργάτης και θεμελιωτής της Σχολής υπήρξε ο Σάββας Πατσαλίδης, ο οποίος με την ίδρυση του πρώην Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Κ.Ο.Τ.) ανέλαβε τη μετεξέλιξη και ίδρυση της Σχολής υπό την εποπτεία του Κ.Ο.Τ. το 1969.

Αρχικά η Σχολή λειτουργούσε με τη συνεργασία του ΥΠΑΝ και του Τμήματος Αρχαιοτήτων, ενώ από το 1994 έως και το 2025 το εκπαιδευτικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Περισσότερες πληροφορίες για τα Μ.Ι.Ε.Ε.Κ. στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://enimerosi.moec.gov.cy/ypp18818>

II. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ (ΑΝΩΤΑΤΗ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΗ) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

A. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ, ΚΟΛΕΓΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

ΚΥΠΡΟΣ:

Ιδιωτικά Πανεπιστήμια Κύπρου:

Τα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια της Κύπρου προσφέρουν ένα μεγάλο εύρος σπουδών και από τα τέσσερα (4) Επιστημονικά Πεδία και διαθέτουν σχολές που προσφέρονται και στη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Κύπρου και Ελλάδας. Ωστόσο, στα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια της Κύπρου προσφέρονται και Προγράμματα Σπουδών που δεν διατίθενται προς το παρόν από τη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Κύπρου και Ελλάδας, όπως:

- Δημόσιες Σχέσεις
- Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων
- Μηχανική Οχημάτων
- Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Ηλεκτρονικών Παιχνιδιών
- Οργάνωση Εκδηλώσεων
- Χορός
- κ.ά.

Αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν και Προγράμματα Σπουδών, που ενώ προσφέρονται από τη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Κύπρου και Ελλάδας, δεν διατίθενται προς το παρόν από τα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια της Κύπρου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα πτυχία:

- Αγρονόμων - Τοπογράφων Μηχανικών
- Αγροτική Οικονομία και Ανάπτυξη
- Βιοχημεία και Βιοτεχνολογία
- Γερμανική/Ιταλική/Ισπανική Φιλολογία/Ρωσική Γλώσσα και Φιλολογία
- Γεωγραφία
- Γεωλογία
- Δασολογία
- Θεατρικές Σπουδές
- Μηχανική Μεταλλείων
- Οδοντική Τεχνολογία
- Οινολογία
- Οπτική – Οπτομετρία
- Πληροφορική με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική
- Χημεία
- Χημική Μηχανική
- κ.ά.

Στην Κύπρο λειτουργούν τα ακόλουθα εννέα (9) Ιδιωτικά Πανεπιστήμια:

- Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο
- Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
- Πανεπιστήμιο Frederick
- Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου
- Πανεπιστήμιο UCLan Cyprus
- American University of Cyprus (AUCY)
- Philips University
- University of Limassol
- American University of Beirut (Mediterraneo) Πάφος

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.highereducation.ac.cy/index.php/el/>
(Ιδρύματα-Ιδιωτικά Πανεπιστήμια)

Ιδιωτικά Κολέγια, Ιδιωτικές Σχολές Κύπρου:

Υπάρχει πληθώρα Ιδιωτικών Κολεγίων/Σχολών σε όλες τις πόλεις. Σύμφωνα με τη Διεύθυνση Ανώτερης Εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ λειτουργούν **τριάντα επτά (37)** (ο αριθμός αυτός ενδέχεται να αλλάξει): **(Παράρτημα 6)**

<https://www.highereducation.ac.cy/index.php/el/idrymata/idiotikes-scholes-tritovathmias-ekpaidefsis>

Είναι σημαντικό, πριν την επιλογή Προγράμματος Σπουδών, να γίνεται έλεγχος σχετικά με την πιστοποίηση από τον Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΙ.ΠΑ.Ε.)

<https://www.dipae.ac.cy/index.php/el/>

ΕΛΛΑΔΑ:

Ιδιωτικά Κολέγια Ελλάδας:

Τα Κολέγια αποτελούν εκπαιδευτικούς φορείς Μη Τυπικής Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης. Παρέχουν προγράμματα σπουδών για τα οποία είναι υποχρεωμένα να έχουν συνάψει συμφωνίες πιστοποίησης (Validation) και δικαιοχρήσης (Franchising) με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της αλλοδαπής, αναγνωρισμένα από τις αρμόδιες αρχές στη χώρα που εδρεύουν.

Οι σπουδές που παρέχονται στο ανωτέρω πλαίσιο οδηγούν σε πρώτο Πτυχίο (Bachelor) τουλάχιστον τριετούς διάρκειας σπουδών και φοίτησης ή και σε Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (Master).

Υπάρχει πληθώρα Ιδιωτικών Κολεγίων/Σχολών σε όλες τις πόλεις. Σύμφωνα με τη Διεύθυνση Εποπτείας Φορέων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ο αριθμός των αδειοδοτημένων Κολεγίων στην Ελλάδα είναι τριαντα έξι (36) (ο αριθμός αυτός ενδέχεται να αλλάξει).

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.minedu.gov.gr/sxetika-me-ta-kollegia?id=43269>

Β. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΑΝΩΤΕΡΕΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΥΠΡΟΣ:

Η Δραματική Σχολή "Βλαδίμηρος Καυκαρίδης" στην Κύπρο ιδρύθηκε το 1992 στη μνήμη του πρωτεργάτη του Κυπριακού Θεάτρου, Βλαδίμηρου Καυκαρίδη, και είναι η μοναδική Ιδιωτική Δραματική Σχολή στην Κύπρο. Είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Ιδιωτικών Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) και προσφέρει τους εξής κλάδους σπουδών:

Ηθοποιία (3 έτη - Ανώτερο Δίπλωμα) και

Υποκριτική (4 έτη - Πτυχίο).

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.highereducation.ac.cy/index.php/el/iste-dramatiki-vladimiros-kyriakidis-el>

ΕΛΛΑΔΑ:

Οι Ανώτερες Ιδιωτικές Σχολές Δραματικής Τέχνης (Τμήμα Υποκριτικής) της Ελλάδας, λειτουργούν σύμφωνα με το Ν. 1158/81 "Περί οργάνωσης και διοικήσεως σχολών Ανωτέρας Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης κ.λπ." (ΦΕΚ 127 /Α / 81) και το Π.Δ. 370/83 "Κανονισμός οργάνωσης και λειτουργίας Ανωτέρων Σχολών Δραματικής Τέχνης (Τμ. Υποκριτικής)" (ΦΕΚ 130 /Α / 83), όπως έχουν τροποποιηθεί, συμπληρωθεί και ισχύουν. Η φοίτηση στις εν λόγω Σχολές είναι τριετής, συνεχής και υποχρεωτική, τα δε δίδακτρα καθορίζονται από τις ίδιες τις Σχολές. Για την εισαγωγή στις Ανώτερες Ιδιωτικές Σχολές Δραματικής Τέχνης (για απόφοιτους/ες Λυκείου) απαιτείται επιτυχής συμμετοχή σε Εισαγωγικές Εξετάσεις, οι οποίες διενεργούνται τον μήνα Σεπτέμβριο εκάστου έτους (καθώς και τον Οκτώβριο εφόσον υπάρξει σχετική παράταση), σύμφωνα με σχετική Προκήρυξη του Υπουργείου Πολιτισμού (Υ.Π.) από Επιτροπές Εισαγωγικών Εξετάσεων, οι οποίες ορίζονται από το Υ.Π., μετά από πρόταση κάθε Σχολής.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

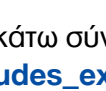
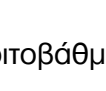
<https://www.culture.gov.gr/el/service/SitePages/view.aspx?ilD=2619>

ΙΙΙ. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΑΝΩΤΑΤΗ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΗ) ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Πληροφόρηση σπουδών για χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), συμπεριλαμβανομένου της Κύπρου και Ελλάδας, καθώς και για τις χώρες: Αυστραλία, Βρετανία, Ελβετία, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ισραήλ, Καναδά και Ρωσία παρέχεται μέσα από την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ). Το όλο συγκεκριμένο πληροφοριακό υλικό ανά χώρα αντλείται/ανακτάται μέσα από έγκυρες πηγές πληροφόρησης (π.χ. Ιστοσελίδες, ερωτηματολόγιο, άμεση επικοινωνία με αρμόδιους Λειτουργούς κ.ά.), επεξεργάζεται ανάλογα καθώς και επικαιροποιείται συνεχώς από την εν λόγω Υπηρεσία. Δομείται στις ακόλουθες επτά (7) Θεματικές Ενότητες, οι οποίες και αποτελούν τα συστατικά δομικά στοιχεία της όλης πληροφόρησης και πραγματώνουν έτσι την ενιαία διαχείριση εκ μέρους της ΥΣΕΑ του «πεδίου» Σπουδές σε Χώρες:

- **Εισαγωγή,**
- **Τριτοβάθμια Εκπαίδευση,**
- **Κριτήρια Εισδοχής,**
- **Διαδικασία Υποβολής Αίτησης,**
- **Δίδακτρα - Υποτροφίες,**
- **Διαβίωση - Διαμονή,**
- **Χρήσιμες Ιστοσελίδες/Σύνδεσμοι.**

	Αυστραλία		Ιταλία
	Αυστρία		Καναδάς
	Βέλγιο		Κροατία
	Βουλγαρία		Λετονία
	Βρετανία		Λιθουανία
	Γαλλία		Λουξεμβούργο
	Γερμανία		Μάλτα
	Δανία		Ολλανδία
	Ελβετία		Ουγγαρία
	Εσθονία		Πολωνία
	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής		Πορτογαλία
	Ιρλανδία		Ρουμανία
	Ισραήλ		Ρωσία
	Ισπανία		Σλοβακία
			Σλοβενία
			Σουηδία
			Τσεχία
			Φινλανδία

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

http://www.moec.gov.cy/ysea/spoudes_exoteriko.html

Άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Ανώτατη και Ανώτερη) σε άλλες χώρες:

<https://www.enic-naric.net/> (Πύλη στην αναγνώριση Προσόντων)

(Αγγλόφωνα Προγράμματα Σπουδών στην Ευρώπη)

https://europa.eu/youreurope/citizens/education/university/index_el.htm

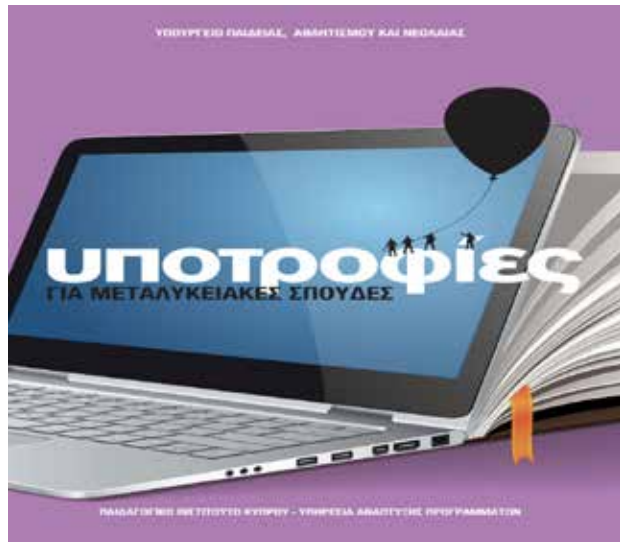
(Your Europe)

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις Υποτροφίες για Μεταλυκειακές σπουδές κυρίως σε Κύπρο και Ελλάδα προσφέρονται στο βιβλίο «Υποτροφίες για Μεταλυκειακές σπουδές».

http://archeia.moec.gov.cy/mc/49/ypotrofies_metalykeiakesspoudes.pdf

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης έκδοσης επικαιροποιείται κάθε δύο χρόνια και αποτελεί ένα εύχρηστο εργαλείο, αφού περιλαμβάνει συγκεκριμένες τις σχετικές πληροφορίες, απαλλάσσοντας έτσι τους/τις ενδιαφερόμενους/ενδιαφερόμενες από αποσπασματική διερεύνηση σε θέματα υποτροφιών και χορηγιών. Η κύρια αναφορά εδράζεται κυρίως σε Φορείς που προσφέρουν υποτροφίες και βοηθήματα σε σπουδές Προπτυχιακού επιπέδου και λιγότερο σε σπουδές Μεταπτυχιακού επιπέδου (Μάστερ και Διδακτορικό).

Τονίζεται το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου (Ι.Κ.Υ.Κ.), συμπεριλαμβάνεται στην πιο πάνω έκδοση.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

https://www.cyscholarships.gov.cy/mof/ikyky/ikyky.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument

Πληροφορίες σχετικά με τα βραβεία και τις υποτροφίες των Δημόσιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Πανεπιστήμιο Κύπρου, ΤΕΠΑΚ), στους πιο κάτω συνδέσμους:

<https://www.ucy.ac.cy/graduateschool/scholarships/>

<https://www.cut.ac.cy/students/student-welfare-and-support/>

Τα Ιδιωτικά Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου (Ι.Α.Ε.Κ.) χορηγούν υποτροφίες σε τελειόφοιτους/τες μαθητές/τριες. Λεπτομέρειες σχετικά με τις προσφερόμενες υποτροφίες των ΙΑΕΚ αποστέλλονται μέσω της ΥΣΕΑ στους/στις Καθηγητές/τριες Σ.Ε.Α. όλων των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και Ιδιωτικών Σχολείων Ιδίου Τύπου, περί τα μέσα Απριλίου εκάστου έτους. Οι εν λόγω Καθηγητές/τριες προβαίνουν σε σχετική ενημέρωση των μαθητών/τριών, οι οποίοι/ες και υποχρεούνται να αποταθούν οι ίδιοι/ες στα πιο πάνω Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που τους/τις ενδιαφέρουν.

Σημειώνεται ότι ενδέχεται κάποιοι Φορείς /Σωματεία να προσφέρουν μεμονωμένα Υποτροφίες σε αριθμό σχολείων ανά Επαρχία. Οι προαναφερόμενοι Φορείς/Σωματεία δεν συμπεριλαμβάνονται στο συγκεκριμένο κατάλογο.

Σχετικός κατάλογος των συγκεκριμένων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στο **Παράρτημα 7**

IV. ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

A) Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (Κ.Ι.Ε.) Κύπρου:

Τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, (Κ.Ι.Ε.), που άρχισαν να λειτουργούν το 1960 ως Ινστιτούτα Ξένων Γλωσσών, παρέχουν σειρά μαθημάτων σε μαθητές/μαθήτριες όλων των βαθμίδων καθώς και σε ενήλικες, τόσο σε αστικά κέντρα όσο και σε αγροτικές περιοχές, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα για ίσες ευκαιρίες μάθησης και συμβάλλοντας στη Διά Βίου Εκπαίδευση, που είναι θεμελιώδες ζητούμενο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.).

Τα Κ.Ι.Ε. λειτουργούν σε όλη την Κύπρο κάτω από την ευθύνη της Διεύθυνσης Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ και επιτελούν έργο κοινωνικό, με τις παροχές και απαλλαγές διδάκτρων σε άπορους/ες και άριστους/ες μαθητές/μαθήτριες.

Λειτουργούν παγκύπρια σαράντα (40) Κ.Ι.Ε. και σε αυτά φοιτούν πέραν των 12.000 μαθητών/μαθητριών. Στεγάζονται σε Δημόσια σχολεία Δημοτικής και Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, αξιοποιώντας την υποδομή και τις δυνατότητες των σχολικών μονάδων που τα φιλοξενούν.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<http://www.moec.gov.cy/kie/mathimata.html>

B) Σεμινάρια Μικρής και Μακράς Διαρκείας Κύπρου (Αν.Α.Δ., ΚΕ.ΠΑ., Κ.Ε.Β.Ε., Ο.Ε.Β.)

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (Αν.Α.Δ.):

Αποστολή της Αν.Α.Δ. είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση και ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού της Κύπρου, σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς, για την ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας μέσα στο πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής του κράτους. Η Αν.Α.Δ. προσφέρει Προγράμματα Κατάρτισης για Ανέργους και Νεοεισερχόμενους στην Αγορά Εργασίας, Προγράμματα Κατάρτισης για Εργοδοτούμενους Επιχειρήσεων/Οργανισμών και άλλα Προγράμματα, τα οποία ανανεώνονται κάθε χρόνο. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα Προγράμματα:

- Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων
- Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Κατάρτισης - Συνήθη
- Σχέδιο Στελέχωσης Επιχειρήσεων με Αποφοίτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Σχέδιο Κατάρτισης Μακροχρόνια Ανέργων σε Επιχειρήσεις/Οργανισμούς
- Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Β' Εξαμήνου 2025

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.anad.org.cy/>

Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕ.ΠΑ.):

Το ΚΕΠΑ λειτουργεί από το 1976 την πρώτη σχολή Διοίκησης της Κύπρου, το Μεσογειακό Ινστιτούτο Διεύθυνσης (Μ.Ι.Δ.), που προσφέρει τρία Μεταπτυχιακά προγράμματα στον κλάδο της Διοίκησης. Διοργανώνει, επίσης, προγράμματα κατάρτισης μικρής διάρκειας τόσο σε εξειδικευμένα όσο και σε γενικά θέματα Διεύθυνσης και Οριζόντιες Δεξιότητες, καθώς και σε τεχνικούς κλάδους, ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ως Εθνικό Κέντρο Eurorass, το ΚΕ.ΠΑ. διοργανώνει παγκύπρια δωρεάν εργαστήρια ανοικτά προς κάθε ενδιαφερόμενο/ενδιαφερόμενη, με στόχο την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών εργαλείων (Βιογραφικό Σημείωμα κ.ά.) που ενισχύουν την προβολή και τεκμηρίωση των προσόντων, γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί από την επαγγελματική και την ακαδημαϊκή πορεία ενός Ατόμου, συμβάλλοντας έτσι στην εξεύρεση εργασίας στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.

Περισσότερες πληροφορίες στους πιο κάτω συνδέσμους:

https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/kepa/kepa.nsf/services02_el/services02_el?OpenDocument

<https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/kepa/kepa.nsf/home/home?openform>

Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (Κ.Ε.Β.Ε.):

Το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (Κ.Ε.Β.Ε.) προσφέρει υπηρεσίες που περιλαμβάνουν:

- Πληροφόρηση σε θέματα Εμπορίου, Βιομηχανίας, Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος, προώθηση εξαγωγών, υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, συλλογή και διανομή επιχειρηματικών πληροφοριών (π.χ. ξένες αγορές, Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς συμφωνίες κ.λπ.).
- Συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις και οργάνωση εξειδικευμένων εκθέσεων, διοργάνωση εμπορικών αποστολών στο εξωτερικό και υποδοχή ξένων εμπορικών αποστολών στην Κύπρο.
- Επιμορφωτικά προγράμματα και σεμινάρια σε θέματα επιχειρηματικής δραστηριότητας, σύνδεση με διεθνείς βάσεις δεδομένων επιχειρηματικού ενδιαφέροντος.
- Συμβουλές σε θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Πληροφόρηση σε θέματα εργασιακών σχέσεων, έκδοση πιστοποιητικών προελεύσεως και ATA CARNETS, διαιτησία και διαμεσολάβηση σε εμπορικές διαφορές, εκπροσώπηση σε διάφορες κυβερνητικές και άλλες επιτροπές.
- Έκδοση σειράς εμπορικών και άλλων επιχειρηματικών οδηγών, πώληση εκδόσεων επιχειρηματικού ενδιαφέροντος και πολλές άλλες υπηρεσίες.

- Επιπρόσθετα, το Κ.Ε.Β.Ε. είναι ενεργά αναμεμιγμένο και διαθέτει πλούσια εμπειρία σε σχέση με συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά σχέδια και προγράμματα, πολλά από τα οποία περιλαμβάνουν ερευνητικές δραστηριότητες.
- Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο: <https://ccci.org.cy/>

Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου (Ο.Ε.Β.)

Η Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (Ο.Ε.Β.) είναι Παγκύπρια ανεξάρτητη οργάνωση με εκατό (100) περίπου Επαγγελματικούς/Κλαδικούς Συνδέσμους Μέλη που εκτείνονται σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, όπως η Βιομηχανία, Υπηρεσίες, Κατασκευές, Εμπόριο, Περιβάλλον, Ενέργεια, Τουρισμός, Παιδεία, Υγεία και Γεωργία, ενώ το σύνολο των άμεσων και έμμεσων μελών της ξεπερνά τις 10,000.

Τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα που προσφέρει η Ο.Ε.Β. απευθύνονται σε επιχειρήσεις-μέλη της.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο: <https://www.oeb.org.cy/>

Γ) Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Α.Ε.Κ.) (πρώην Ι.Ε.Κ.) Ελλάδας (Δημόσιες και Ιδιωτικές) :

Σκοπός των Σ.Α.Ε.Κ. είναι: **α)** Η παροχή αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε αποφοίτους της μη υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή των Γενικών Λυκείων (ΓΕ.Λ.) και των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.), καθώς και σε κατόχους ισότιμων τίτλων, **β)** η εξασφάλιση στους καταρτιζόμενους αντίστοιχων προσόντων, με τη διδασκαλία επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και την καλλιέργεια ανάλογων δεξιοτήτων, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική τους ένταξη και να διασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας και **γ)** η ενεργή και αποτελεσματική διασύνδεση των καταρτιζόμενων και των αποφοίτων των Σ.Α.Ε.Κ. με την αγορά εργασίας σε τοπικό, περιφερειακό και κλαδικό επίπεδο.

Οι Σ.Α.Ε.Κ. λειτουργούν ως ευέλικτα όργανα διαρκούς παροχής, αναπροσαρμογής και εκσυγχρονισμού των προσόντων του Ανθρώπινου Δυναμικού και αποστολή τους είναι η παροχή ουσιαστικών και τυπικών επαγγελματικών εφοδίων και προσόντων, με σκοπό τη διευκόλυνση της κινητικότητας των εργαζομένων, ενισχύοντας παράλληλα την οικονομία της χώρας, με τη συμβολή τους στην αύξηση της παραγωγικότητας και την οικονομική μεγέθυνση. Οι Σ.Α.Ε.Κ. μπορεί να είναι Δημόσιες ή Ιδιωτικές και λειτουργούν σε πολλές πόλεις της Ελλάδας με πλειάδα Ειδικοτήτων.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες Ειδικότητες: Βοηθός Οδοντιατρείου, Βοηθός Φαρμακείου, Ειδικός Αισθητικής και Μακιγιάζ, Εικονοληψία, Ηχοληψία, Τεχνικός Ανελκυστήρων, Σχεδίαση και Παραγωγή Ενδυμάτων κ.ά. Αναλυτικότερα στο **Παράρτημα 8**

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

https://gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/ANAKOINOSEIS/2025/%CE%A6%CE%95%CE%9A_%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9B%CE%9F_%CE%9C%CE%97%CE%A7%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%A6%CE%99%CE%9A%CE%9F.pdf

Δ) Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (Ε.Ε.Σ.) Ελλάδας:

Είναι Φορείς που παρέχουν υπηρεσίες Μη Τυπικής Εκπαίδευσης. Ανήκουν στην κατηγορία των φορέων παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Μάθησης. Τα Ε.Ε.Σ. χορηγούν αποκλειστικά βεβαιώσεις σπουδών, οι οποίες δεν είναι ισότιμες με τους τίτλους που χορηγούνται στο πλαίσιο του Τυπικού Συστήματος Εκπαίδευσης ή από τους λοιπούς Φορείς της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης με διαφορετικό μαθησιακό φορτίο, το οποίο θα οδηγεί σε διαφορετικό μαθησιακό αποτέλεσμα.

Περισσότερες πληροφορίες στον πιο κάτω σύνδεσμο:

<https://www.eoppep.gr/index.php/el/component/phocadownload/category/1-legal-framework-ees>

VI. ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΙΤΛΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΥΠΡΟΣ:

Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης Κύπρου (ΔΙ.ΠΑ.Ε.)

Ο Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) είναι η αρμόδια ανεξάρτητη Αρχή της Κύπρου, η οποία είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση των επιπέδων ποιότητας και για την υποστήριξη των διαδικασιών που προνοούνται από τη σχετική νομοθεσία και τις αρχές της δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης, για τη συνεχή βελτίωση και αναβάθμιση των Ιδρυμάτων Ανώτερης Εκπαίδευσης και των προγραμμάτων σπουδών τους, με σκοπό τη συμμόρφωσή τους με τα Ευρωπαϊκά Κριτήρια και Δείκτες Ποιότητας (ESG), καθώς και για την Ευρωπαϊκή Πολιτική για την κινητικότητα και την αμοιβαία αναγνώριση προσόντων. Επίσης, επιδιώκει την προώθηση κουλτούρας ποιότητας στα Ιδρύματα Ανώτερης Εκπαίδευσης της Κύπρου.

Περισσότερες πληροφορίες στον σύνδεσμο: <https://www.dipae.ac.cy/index.php/el/>

Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (Κ.Υ.Σ.Α.Τ.Σ.)

Το Κ.Υ.Σ.Α.Τ.Σ. είναι το αρμόδιο σώμα της Κυπριακής Δημοκρατίας για την ακαδημαϊκή αναγνώριση τίτλων σπουδών που απονέμονται από αναγνωρισμένα Ιδρύματα Ανώτερης ή Ανώτατης Εκπαίδευσης ή από αξιολογημένα/πιστοποιημένα προγράμματα σπουδών.

Το Κ.Υ.Σ.Α.Τ.Σ. παρέχει πληροφορίες για τα συστήματα Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης της Κύπρου και του εξωτερικού, καθώς επίσης και για τους τίτλους σπουδών που απονέμουν τα Ιδρύματα Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης της Κύπρου και του εξωτερικού.

Περισσότερες πληροφορίες στον σύνδεσμο: <https://www.kysats.ac.cy/index.php/el/>

ΕΛΛΑΔΑ:

Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.) Ελλάδας

Ο Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.) είναι ο επίσημος φορέας της Ελληνικής Δημοκρατίας για την ακαδημαϊκή αναγνώριση τίτλων που απονέμονται από Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης της αλλοδαπής και για την έγκυρη πληροφόρηση για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τους τίτλους σπουδών στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, με έδρα την Αθήνα.

Ο συγκεκριμένος Οργανισμός στις διεθνείς του σχέσεις χρησιμοποιεί την επωνυμία “Hellenic National Academic Recognition and Information Center (Hellenic NARIC)”. Με την ονομασία αυτή είναι μέλος των δικτύων ENIC (European Network of National Information Centers) και NARIC (National Academic Recognition Information Centers). Αναφέρεται στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για τη Lisbon Recognition Convention (LRC) και ενημερώνει την UNESCO, το Council of Europe και την LRC Committee για θέματα της αρμοδιότητάς του.

Περισσότερες πληροφορίες στον σύνδεσμο: <https://www.doatap.gr/>

VII. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ-ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ)

Περιλαμβάνει τα: Γυμνάσιο, Λύκειο, Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΤΕΣΕΚ), Σύστημα Μαθητείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Σ.Μ.Ε.Ε.Κ.)

Αναλυτικές πληροφορίες παρατίθενται στο βιβλίο «Προσανατολισμοί μετά το Γυμνάσιο», έκδοση ΥΣΕΑ. **Η συγκεκριμένη έκδοση αναθεωρείται κάθε χρόνο:**

http://archeia.moec.gov.cy/mc/49/prosanatolismoi_meta_to_gymnasio.pdf

Τα θέματα που αναλύονται στο συγκεκριμένο βιβλίο είναι τα ακόλουθα:

- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- Οικονομική Εμπορική Σχολή Ειδικού Ενδιαφέροντος
- Μουσικό Σχολείο: Γυμνάσιο - Λύκειο
- Αθλητικό Σχολείο: Γυμνάσιο - Λύκειο
- Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση
- Εσπερινό Γυμνάσιο - Λύκειο
- Εσπερινή Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΤΕΕ)
- Άλλες Εκπαιδευτικές επιλογές - Διά Βίου Εκπαίδευση

Σχετικά με τα μαθήματα που διδάσκονται στο Λύκειο, δίνονται αναλυτικές πληροφορίες στο Βιβλίο «Κατευθύνσεις και Περιγραφές Μαθημάτων στο Λύκειο». **Η συγκεκριμένη έκδοση αναθεωρείται κάθε χρόνο:**

https://sch.cy/mc/49/katefthynseis_kai_perigrafes_mathimatou_sto_lykeio.pdf

Τα θέματα που αναλύονται στο συγκεκριμένο βιβλίο είναι τα ακόλουθα:

- Α΄ τάξη: Περιγραφή - Δομή και Περιγραφές Μαθημάτων Προσανατολισμού (ΟΜΠ)
- Β΄ και Γ΄ τάξη: Περιγραφή - Δομή
- Εξεταζόμενα μαθήματα ανά τάξη
- Εξετάσεις Μετάταξης
- Περιγραφές Μαθημάτων Εμβάθυνσης Β΄ και Γ΄ Λυκείου

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

(Δεν συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυση των προηγούμενων Ενοτήτων του Κεφαλαίου Β)

Πληροφορίες για τις Παγκύπριες Εξετάσεις

<https://panexams.moec.gov.cy/index.php/el/>

Βαθμολογίες Παγκύπριων Εξετάσεων - ΑΑΕΙ Κύπρου και Στρατιωτικές Σχολές:

<https://panexams.moec.gov.cy/index.php/el/apotelesmata/vathmos-prosvasis-aaei-kyprou-stratitikes-scholes>

(Επιλέγονται αποτελέσματα ανά έτος και έπειτα ανά Σχολή)

Βαθμολογίες Παγκύπριων Εξετάσεων - ΑΑΕΙ Ελλάδας

<https://www.minedu.gov.gr/allogeneis-m/anakoinwseis-allodapoi>

(Αποτελέσματα εισαγωγής Αλλοδαπών -Αλλογενών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση - χωρών Ε.Ε.)

ΑΑΕΙ Ελλάδας ανά Τμήμα

http://www.moec.gov.cy/ysea/gr_cy_aaei_links.html

Βίντεο Επαγγελματών ΕΟΠΠΕΠ

https://m.youtube.com/results?search_query=video+%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%B5%CE%BF%CF%80%CF%80%CE%B5%CF%80

Enic Naric

<https://www.enic-naric.net/> Αναγνωρισμένα Πανεπιστήμια ανά χώρα

Εισαγωγή Ελλήνων του Εξωτερικού στα ελληνικά ΑΑΕΙ (ομογενείς)

<https://www.minedu.gov.gr/ellines-exoterikou-m/anakoinvseis-ell-ex>

Εξετάσεις Διορίσιμων Εκπαιδευτικών

<https://diorisimoi.moec.gov.cy/index.php/el/>

Χρήσιμες συνδέσεις Κύπρου

http://www.moec.gov.cy/ysea/cy_links.html

Γενική Βιβλιογραφία:

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. (2025). Παγκύπριες Εξετάσεις, Επιστημονικά Πεδία και Πλαίσια Πρόσβασης στη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Κύπρου και Ελλάδας 2024. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. (2025). Κατευθύνσεις και περιγραφές μαθημάτων στο Λύκειο. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. (2025). Προσανατολισμοί μετά το Γυμνάσιο. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

4η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΟΡΕΙΣ/«ΕΡΓΑΛΕΙΑ» ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Ε.Κ.Α.):

<https://www.gov.cy/mlsi/>

Αποστολή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσω της οποίας ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας και θωρακίζεται η κοινωνική συνοχή, είναι η δημιουργία συνθηκών πλήρους και ποιοτικής απασχόλησης, η εφαρμογή μιας σύγχρονης και αποτελεσματικής στρατηγικής κοινωνικής προστασίας και η συνεχής ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, σε σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση.

Η συνεχής ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας μέσω της διά βίου μάθησης συμβάλλει αποτελεσματικά στη βελτίωση της παραγωγικότητας και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας. Επίσης, διασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι κατέχουν τις κατάλληλες Δεξιότητες και Ικανότητες για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον, το οποίο επηρεάζει δυναμικά την αγορά εργασίας.

Τμήμα Εργασίας:

<https://www.gov.cy/mlsi/tmima-ergasias/>

Το Τμήμα Εργασίας είναι αρμόδιο για την προώθηση και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής στους τομείς της απασχόλησης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού. Πάγιος στόχος της πολιτικής αυτής είναι η προώθηση και η δημιουργία συνθηκών πλήρους, παραγωγικής και ποιοτικής απασχόλησης και η αντιμετώπιση των ανισοσκελιών της προσφοράς και ζήτησης εργατικού δυναμικού, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας ευέλικτης και εύρυθμης αγοράς εργασίας, ικανής να ανταποκριθεί στις εξελίξεις της οικονομίας.

Ο στόχος αυτός προωθείται μέσω του μηχανισμού στήριξης των ανέργων, και ειδικά των νέων, των Ατόμων που αναζητούν καλύτερη απασχόληση και των εργοδοτών που αναζητούν προσωπικό με την παροχή δωρεάν υπηρεσιών εξεύρεσης εργασίας/προσωπικού σε επαρχιακό και τοπικό επίπεδο μέσω της λειτουργίας του δικτύου της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και λειτουργώντας επιτελικά σε κεντρικό επίπεδο του Τμήματος.

Ο περί προστασίας των νέων κατά την απασχόληση Νόμος του 2012

http://www.cylaw.org/nomoi/indexes/2001_1_48.html

2. Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕ.ΠΑ.):

<https://www.gov.cy/mlsi/kentro-paragogikotitas/>

Το ΚΕ.ΠΑ. λειτουργεί από το 1976 την πρώτη σχολή Διοίκησης της Κύπρου, το Μεσογειακό Ινστιτούτο Διεύθυνσης (Μ.Ι.Δ.), που προσφέρει τρία Μεταπτυχιακά προγράμματα στον κλάδο της Διοίκησης. Διοργανώνει, επίσης, προγράμματα κατάρτισης μικρής διάρκειας τόσο σε εξειδικευμένα όσο και σε γενικά θέματα Διεύθυνσης και Οριζόντιες Δεξιότητες, καθώς και σε τεχνικούς κλάδους ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ως Εθνικό Κέντρο Europass, το ΚΕ.ΠΑ. διοργανώνει παγκύπρια δωρεάν εργαστήρια ανοικτά προς κάθε ενδιαφερόμενο/ενδιαφερόμενη, με στόχο την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών εργαλείων (Βιογραφικό Σημείωμα κ.ά.) που ενισχύουν την προβολή και τεκμηρίωση των προσόντων, γνώσεων, Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί από την επαγγελματική και την ακαδημαϊκή πορεία ενός Ατόμου, συμβάλλοντας έτσι στην εξεύρεση εργασίας στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.

Το ΚΕ.ΠΑ. προσφέρει τη δυνατότητα παρακολούθησης προγραμμάτων κατάρτισης σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, με απώτερο στόχο την προώθηση της Διά Βίου Μάθησης και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού του τόπου μας.

Πλατφόρμα e-Gnosis: Ενημέρωση για τα προσφερόμενα προγράμματα κατάρτισης στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

<https://www.e-gnosis.gov.cy/training/>

- Ψηφιακές Δεξιότητες για άτομα 55 χρονών και άνω
- Ψηφιακές Δεξιότητες για όλους
- Διευθυντική Ανάπτυξη
- Τεχνική Επαγγελματική Κατάρτιση
- Ασφάλεια και Υγεία
- Εργαστήρια Europass
- Μεσογειακό Ινστιτούτο Διεύθυνσης

Εθνικό Κέντρο Europass:

<https://mymim.net/europasscyprus/>

Το Europass παρέχει τη δυνατότητα για δημιουργία Βιογραφικού Σημειώματος διαδικτυακά, εύκολα και δωρεάν. Με το πρόγραμμα επεξεργασίας Βιογραφικού Σημειώματος που προσφέρει το Europass μπορούν να δημιουργηθούν διαφορετικά Βιογραφικά που ανταποκρίνονται στην αίτηση που υποβάλλει για σπουδές ή εργασία ο κάθε ένας ενδιαφερόμενος/η κάθε μία ενδιαφερόμενη.

3. Στατιστική Υπηρεσία (Σ.Υ.):

<https://www.cystat.gov.cy/el/default>

Αποστολή της Στατιστικής Υπηρεσίας είναι η τακτική και έγκαιρη παραγωγή στατιστικών στοιχείων και η παροχή αξιόπιστης στατιστικής πληροφόρησης για τα δρώμενα στην Κύπρο.

4. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (Αν.Α.Δ.):

https://www.anad.org.cy/wps/portal/hrda/hrdaExternal!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziPTw8HD0s_Q383F3DjAwCLVydTV2CLY39XUz0w_Wj9KOASgwxAEcD_YLsbEUAbztbrg!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Όραμα της Αν.Α.Δ. είναι ο συνεχής εμπλουτισμός του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας και να συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την επαύξηση της παραγωγικότητας των Επιχειρήσεων/Οργανισμών.

5. Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (Ο.Ε.Β.):

<https://www.oeb.org.cy/>

Η Ο.Ε.Β. αποτελεί καθοριστικό φορέα της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης του τόπου ως η Εργοδοτική Οργάνωση της Κύπρου και ο κυριότερος Εκπρόσωπος των Επιχειρήσεων στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια μεταβάλλεται συνεχώς με ραγδαίους ρυθμούς. Η Ο.Ε.Β. παρακολουθώντας στενά τη νέα τάξη πραγμάτων, έχει υιοθετήσει τα απαραίτητα εργαλεία, προκειμένου να προσφέρει στα Μέλη της στοχευμένες ποιοτικές υπηρεσίες, που κινούνται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Επίλυση προβλημάτων
- Υποβοήθηση της ανάπτυξης
- Έγκυρη και αξιόπιστη ενημέρωση

6. Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (Κ.Ε.Β.Ε.):

<https://ccci.org.cy/>

Το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (Κ.Ε.Β.Ε.) λειτουργεί ως Ομοσπονδία των τοπικών Επιμελητηρίων των πέντε πόλεων της Κύπρου, δηλαδή της Λευκωσίας, Λεμεσού, Αμμοχώστου, Λάρνακας και Πάφου.

Το Κ.Ε.Β.Ε. είναι η οργάνωση των Κυπρίων επιχειρηματιών και εκτός από την προσφορά ενός μεγάλου φάσματος υπηρεσιών σ' αυτούς, προωθεί τις απόψεις και θέσεις του επιχειρηματικού κόσμου στην Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία.

Τα μέλη του ΚΕΒΕ ξεπερνούν τις 8,000 και προέρχονται από όλο το φάσμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας, αντιπροσωπεύοντας πέραν του 95% της επιχειρηματικής κοινότητας της Κύπρου. 140 και πλέον Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι από τους τομείς του Εμπορίου, της Βιομηχανίας και των Υπηρεσιών (περιλαμβανομένου του Τουρισμού) ανήκουν στη δύναμη του ΚΕΒΕ.

7. Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (Τ.Κ.Ε.Α.Α.):

Το Τ.Κ.Ε.Α.Α. προσφέρει τις πιο κάτω ευκαιρίες κατάρτισης σε άτομα με αναπηρίες, τα οποία αντιμετωπίζουν πρόβλημα εργοδότησης ή ανέλιξης στο επάγγελμά τους ανεξάρτητα από το επίπεδο μόρφωσής τους:

- **Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες**

http://www.dmsw.gov.cy/dmsw/dsid/dsid.nsf/index_gr/index_gr?opendocument

- **Ο Περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμος, Ν.146 (Ι)/2009**

http://www.dmsw.gov.cy/dmsw/dsid/dsid.nsf/dsipd92_gr/dsipd92_gr?OpenDocument

- **Σχέδιο για Δημιουργία και Λειτουργία Μικρών Μονάδων για Σκοπούς Αυτοεργοδότησης Ατόμων με Αναπηρίες**

http://www.dmsw.gov.cy/dmsw/dsid/dsid.nsf/dsipd27_gr/dsipd27_gr?OpenDocument

- **Σχέδιο Επαγγελματικής Κατάρτισης**

http://www.dmsw.gov.cy/dmsw/dsid/dsid.nsf/dsipd28_gr/dsipd28_gr?OpenDocument

8. Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Ε.Ε.Π.):

<https://www.eoppep.gr/index.php/el/>

Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Ε.Ε.Π.), μέσω της Πιστοποίησης Προσόντων και του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, επενδύει σε περισσότερο ποιοτικές, αποτελεσματικές και αξιόπιστες υπηρεσίες Διά Βίου Μάθησης στην Ελλάδα προς όφελος των πολιτών.

9. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Euroguidance:

<https://www.euroguidance.eu/>

Ευρωπαϊκό Δίκτυο που ασχολείται με την Επαγγελματική Καθοδήγηση. Στοχεύει στην υποστήριξη της ανάπτυξης της Διά Βίου Καθοδήγησης στην Ευρώπη, στην υποστήριξη της επαγγελματικής ανάπτυξης των Συμβούλων Καθοδήγησης, στην προώθηση της διεθνούς κινητικότητας, στην παροχή πληροφόρησης και την επικοινωνία σχετικά με την Επαγγελματική Καθοδήγηση στην Ευρώπη.

10. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (Ε.Π.Ε.Π.)

European Qualifications Framework (EQF):

<https://europa.eu/europass/el/european-qualifications-framework-eqf>

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (Ε.Π.Ε.Π.), που λειτουργεί ως μηχανισμός μετατροπής για την ευκολότερη κατανόηση και συγκρισιμότητα των επαγγελματικών προσόντων που προβλέπονται στις διάφορες χώρες της. Το Ε.Π.Ε.Π. υποστηρίζει τη διασυνοριακή κινητικότητα των εκπαιδευομένων και των εργαζομένων και προωθεί τη Διά Βίου Μάθηση και την επαγγελματική ανάπτυξη σε όλη την Ευρώπη.

11. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Υπηρεσιών Απασχόλησης

European Employment Services (EURES):

https://eures.europa.eu/index_el

Το EURES δημιουργήθηκε το 1994 και είναι ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο συνεργασίας των Υπηρεσιών Απασχόλησης, σκοπός του οποίου είναι να διευκολύνει την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων. Το συγκεκριμένο Δίκτυο κατέβαλλε πάντοτε κάθε δυνατή προσπάθεια, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες επωφελούνται από τις ίδιες ευκαιρίες, παρά τα γλωσσικά εμπόδια, τις πολιτιστικές διαφορές, τα γραφειοκρατικά προβλήματα, την πολυμορφία της εργασιακής νομοθεσίας και την έλλειψη αναγνώρισης των πιστοποιητικών σπουδών στις διάφορες χώρες της Ευρώπης.

12. Ευρυδίκη (Eurydice):

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems?etans=el>

Το Δίκτυο Ευρυδίκη (Eurydice) στην ιστοσελίδα του περιλαμβάνει 40 Εθνικές Μονάδες που εδρεύουν σε 37 χώρες. Οι Εθνικές Μονάδες είναι υπεύθυνες για τη σύνταξη των περιγραφών του εκπαιδευτικού τους συστήματος σύμφωνα με μια κοινή δομή. Οι περιγραφές των Εθνικών Εκπαιδευτικών Συστημάτων παρέχουν πληροφορίες σχετικά με θέματα που σχετίζονται με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της Εκπαίδευσης.

13. Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (ECTS):

European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS):

<https://education.ec.europa.eu/el/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/european-credit-transfer-and-accumulation-system>

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS) είναι ένα «εργαλείο» του ευρωπαϊκού χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που προωθεί τη διαφάνεια στις σπουδές και τα ακαδημαϊκά μαθήματα. Βοηθά τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες να μετακινούνται από χώρα σε χώρα και να κατοχυρώνουν τα ακαδημαϊκά τους προσόντα και τις περιόδους σπουδών τους στο εξωτερικό.

14. Eurodesk:

<https://eurodesk.onek.org.cy/>

Το Eurodesk είναι ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο με Εθνικούς Συντονιστές που συνδέονται και περισσότερα από 1100 σημεία πληροφόρησης σε 36 Ευρωπαϊκές Χώρες. Το Eurodesk ενημερώνει τη νεολαία για τις ευκαιρίες κινητικότητας και ενθαρρύνει τους/τις νέους/νέες να γίνουν ενεργοί πολίτες.

Από το 1990, το Eurodesk προσφέρει ολοκληρωμένες και προσιτές προς τη νεολαία πληροφορίες για τις ευρωπαϊκές ευκαιρίες και αποτελεί υποστηρικτική δομή του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+.

15. European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO):

<https://esco.ec.europa.eu/el>

Το ESCO είναι το πολύγλωσσο Ευρωπαϊκό Σύστημα ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων, το οποίο εντάσσεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η ταξινόμηση ESCO προσδιορίζει και κατηγοριοποιεί Δεξιότητες, Ικανότητες, Προσόντα και Επαγγέλματα που έχουν σχέση με την αγορά εργασίας, με την εκπαίδευση και την κατάρτιση της Ε.Ε. (Αναλυτικότερα, 2η Ενότητα ανωτέρω).

16. European Personnel Selection Office (EPSO):

<https://epso.europa.eu/el/about-epso>

Κύρια αποστολή της EPSO είναι η κάλυψη των αναγκών των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. κατά την πρόσληψη προσωπικού, με την επιλογή ταλαντούχων υποψηφίων μέσω γενικών και ειδικών διαγωνισμών.

17. Κατάλογος Νομοθετικά Κατοχυρωμένων Επαγγελμάτων στην Κύπρο

(Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων):

<https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dl/dl.nsf/All/7FA6A9333991B5F1C22580A4002B6F42?OpenDocument>

Για μια μερίδα Επαγγελμάτων, προκειμένου να ασκήσουν τα καθήκοντά τους απαιτείται εξασφάλιση σχετικής άδειας μέσω της Αρμόδιας Αρχής. Είναι τα λεγόμενα Νομοθετικά Κατοχυρωμένα Επαγγέλματα. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Ε.Κ.Α.) έχει καταρτίσει κατάλογο με τα συγκεκριμένα Επαγγέλματα **(Παράρτημα 9)**.

18. Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι Κύπρου:

https://www.moec.gov.cy/ysea/cy_links_syndesmoi.html

Οι διάφοροι Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι Κύπρου παρουσιάζονται αναλυτικά στην Ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υ.Σ.Ε.Α.). Επιγραμματικά παρουσιάζονται στο **Παράρτημα 10**.

19. Ηλεκτρονική Πλατφόρμα eSchoolCounselor:

<https://www.eschoolcounselor.com/>

Το eSchoolCounselor είναι ένα σύγχρονο εργαλείο Επαγγελματικής διερεύνησης και πληροφόρησης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από Η/Υ, κινητό ή ταμπλέτα και παρέχει πληροφορίες, διάφορες επιλογές για θέματα Επαγγελματών, σπουδών αλλά και ευκαιρίες επιλογής εκπαιδευτικής κατεύθυνσης στο Λύκειο και την Τεχνική Εκπαίδευση.

Χρησιμοποιώντας τα μοντέλα της πύλης του eSchoolCounselor, υπάρχει η δυνατότητα:

- Μελέτης των διαφόρων εκπαιδευτικών επιλογών που είναι διαθέσιμες μετά το Γυμνάσιο.
- Διερεύνησης της Αγοράς Εργασίας μέσα από τις περιγραφές/μονογραφίες Επαγγελματών και να αντληθούν πληροφορίες για τις απαιτήσεις, τα προσόντα, τις συνθήκες εργασίας και τις προοπτικές των διαφόρων Επαγγελμάτων.
- Παροχής κατευθυντήριων γραμμών, καθοδήγησης και έγκυρης πληροφόρησης για τη διαδικασία επιλογής και λήψης απόφασης, την προσωπική ανάπτυξη και τον δρόμο προς την εκπαιδευτική και επαγγελματική επιτυχία και ολοκλήρωση.
- Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Λήψης Απόφασης και διαχείρισης σταδιοδρομίας.

Αναλυτικότερα στο **Παράρτημα 11**.

Επιγραμματικά, όλοι οι Φορείς και τα «εργαλεία» και οι Φορείς στον ακόλουθο πίνακα:

1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Τμήμα Εργασίας
2. Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ) - Εθνικό Κέντρο Europass
3. Στατιστική Υπηρεσία
4. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ)
5. Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ)
6. Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ)
7. Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΤΚΕΑΑ)
8. Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ)
9. Euroguidance
10. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ)
11. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Υπηρεσιών Απασχόλησης
12. Ευρυδίκη
13. Ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS)
14. Eurodesk
15. European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO)
16. European Personnel Selection Office (EPSO)
17. Κατάλογος Νομοθετικά Κατοχυρωμένων Επαγγελμάτων στην Κύπρο
18. Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι Κύπρου
19. e-SchoolCounselor

5η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΣΕΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

«ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ»

Έγκριτοι Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι και Φορείς που «πρωταγωνιστούν» στην αγορά εργασίας της Κύπρου προσφέρουν άμεση και έγκυρη ενημέρωση σε μαθητές/μαθήτριες και γονείς για **σπουδές, επαγγελματικά δικαιώματα και προοπτικές απασχόλησης**.

Η Σταδιοδρομία διοργανώνεται από την ΥΣΕΑ σε συνεργασία με την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης (ΠΣΟΣΓΜΕ) και τη στήριξη του Κυπριακού Συνδέσμου Καθηγητών Σ.Ε.Α. (ΟΕΛΜΕΚ). Αποτελεί έναν σημαντικό θεσμό για την κυπριακή κοινωνία, μέσω του οποίου παρέχεται πληροφόρηση στο κοινό για τα ποικίλα θέματα εκπαίδευσης Επαγγελματιών και γενικά επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Σκοπός της διοργάνωσης είναι να προσφέρει τη δυνατότητα σε φορείς επαγγελματικής κατάρτισης της Κύπρου να ενημερώνουν μαθητές/μαθήτριες του Γυμνασίου και Λυκείου/ΤΕΣΕΚ, υποψήφιους/ες φοιτητές/φοιτήτριες, αποφοίτους/απόφοιτες Δευτεροβάθμιας, αλλά και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως και άλλους ενδιαφερομένους γενικά για θέματα επαγγελματικών επιλογών/Επαγγελματικής Συμβουλευτικής.

ΔΙΗΜΕΡΟ/ΤΡΙΗΜΕΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Διήμερο/Τριήμερο Εργασίας είναι ένας θεσμός που στοχεύει στην ολόπλευρη ενημέρωση των μαθητών/μαθητριών για θέματα Σπουδών, Επαγγελμάτων και Αγοράς Εργασίας και υλοποιείται στα σχολεία σύμφωνα με σχετική Εγκύκλιο του ΥΠΑΝ. Με άξονα τα χρονοδιαγράμματα εργασιών του κάθε σχολικού έτους και στο πλαίσιο της αυτονομίας της κάθε σχολικής μονάδας, το κάθε σχολείο έχει τη δυνατότητα να οργανώνει δραστηριότητες και εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, κυρίως από τον Δεκέμβριο μέχρι και τον Φεβρουάριο, λαμβάνοντας υπόψη τον σχολικό προγραμματισμό και τις ανάγκες/τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών του.

Είναι δυνατόν να λάβουν χώρα οι εξής δραστηριότητες: Παρουσιάσεις Επαγγελμάτων και Προγραμμάτων Σπουδών από Πανεπιστήμια/Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Εκθέσεις Σπουδών και Επαγγελμάτων, σε συνεργασία με Πανεπιστήμια, Πρεσβείες χωρών και Επαγγελματικούς Συνδέσμους ή/και επισκέψεις σε εξειδικευμένους επαγγελματικούς χώρους.

Ενδεικτικά σημειώνονται οι ακόλουθοι Φορείς/Υπηρεσίες, στους οποίους μπορούν να αποταθούν οι σχολικές μονάδες:

- Υπουργεία, Οργανισμοί, Φορείς και Υπηρεσίες που αναφέρονται ανωτέρω στη συγκεκριμένη αυτή ενότητα
- Υφυπουργείο Ναυτιλίας (τηλ.: 25848274)
- Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο (τηλ.: 25360717)
- Υφυπουργείο Τουρισμού (τηλ.: 22691379)
- Υπουργείο Άμυνας (Στρατιωτικές Σχολές, Στρατιωτικά Επαγγέλματα) (τηλ.: 22807787)
- Αρχή Λιμένων Κύπρου (τηλ.: 25207124)
- Δημόσια και Ιδιωτικά Πανεπιστήμια/Κολέγια
- Πρεσβείες χωρών/Εγκριτα Ινστιτούτα για σπουδές στο εξωτερικό (π.χ. Γαλλικό Ινστιτούτο Κύπρου, Ινστιτούτο Goethe, British Council κ.λπ.) (βλ. http://www.moec.gov.cy/ysea/cy_links.html)
- Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Μ.Ι.Ε.Ε.Κ.)
- Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου (Ο.Ν.Ε.Κ.) (τηλ.: 22402601)
- Επαγγελματικοί Σύνδεσμοι, όπως Ε.Τ.Ε.Κ., Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος, Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου, Σύνδεσμος Εγκριμένων Λογιστών Κύπρου, Κυπριακή Εταιρεία Πληροφορικής κ.λπ. (βλ. http://www.moec.gov.cy/ysea/cy_links_syndesmoi.html#t)
- Τσιμεντοποιία Βασιλικού (για επαγγέλματα Μηχανικής) (τηλ.: 24845555)
- Europass-ΚΕΠΑ (τηλ.: 22806000)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1. «Εκθεση ΣΠΟΥΔΑ-ΖΩ 2025»

Η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ), της Διεύθυνσης Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, σε συνεργασία με την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, διοργανώνει την εμβληματική δράση **«ΕΚΘΕΣΗ – ΣΠΟΥΔΑ-ΖΩ»**.

Η εν λόγω δράση τελεί υπό την αιγίδα της έντιμης Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. Για τη φετινή σχολική χρονιά 2025-2026 θα διεξαχθεί **το Σάββατο, 11 Οκτωβρίου 2025, 10:00 – 19:00, στο Παγκύπριον Γυμνάσιον στη Λευκωσία**.

Η «Εκθεση ΣΠΟΥΔΑ-ΖΩ» απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες, φοιτητές/φοιτήτριες και γενικότερα στο ευρύ κοινό. Στόχος της συγκεκριμένης διοργάνωσης, είναι να «απαντήσει» στην ανάγκη για έγκυρη, αντικειμενική και έγκαιρη πληροφόρηση στα θέματα σπουδών καθώς και να συνδέσει την Ανώτερη Εκπαίδευση με την Αγορά Εργασίας. Η εμβληματική αυτή δράση εντάσσεται στο πλαίσιο των δράσεων του Εθνικού Φορέα Διά Βίου Καθοδήγησης.

Στην προαναφερόμενη έκθεση θα συμμετάσχουν Δημόσια και Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου, της Ελλάδας, καθώς και Εκπαιδευτικοί Σύμβουλοι/Αντιπρόσωποι Πρεσβειών/Προξενείων. Οι επισκέπτες θα μπορούν να πάρουν πληροφορίες για τα προσφερόμενα προγράμματα σπουδών, τις προσφερόμενες υποτροφίες, τα κριτήρια εισδοχής και άλλες σημαντικές πληροφορίες ευρύτερα για τα θέματα σπουδών. Εκτός από τους "σταθμούς πληροφόρησης", στην Έκθεση θα διεξαχθούν παρουσιάσεις με πλούσια θεματολογία σε θέματα Επαγγελματικής Συμβουλευτικής.

2. Άλλες Εκπαιδευτικές Εκθέσεις που διοργανώνονται από τα ίδια τα σχολεία, κυρίως Λύκεια/ΤΕΣΕΚ, τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου (Ο.Ν.Ε.Κ.), τα Επαρχιακά Γραφεία Παιδείας, τους κατά τόπους Συνδέσμους Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης καθώς και άλλους Φορείς ή/και Ιδιωτικούς Οργανισμούς.

Κεφάλαιο Γ'

Λ Η Ψ Η Α Π Ο Φ Α Σ Η Σ

Λήψη Απόφασης

"Η ζωή είναι μια ατέλειωτη αλυσίδα λήψης αποφάσεων. Μια απόφαση εξελίσσεται, πραγματοποιείται, εφαρμόζεται, γίνεται παρελθόν και τελικά οδηγεί στη λήψη νέων αποφάσεων" (Osipow, 1999)

Λέξεις - Κλειδιά:

Απόφαση, Στάδια Λήψης Απόφασης, Ενδεδειγμένη/Κατάλληλη Απόφαση

Μεταβάσεις - Αλλαγή Ρόλων- Λήψη Αποφάσεων

Η εξέλιξη της ζωής μας είναι μια σειρά από μεταβάσεις στη ροή του χρόνου. Ήδη από τη γέννησή μας βιώνουμε την πρώτη μεγάλη μετάβαση και από εκεί και πέρα περνούμε διαρκώς από στάδια ωρίμανσης (Βιολογικής και εν γένει Κοινωνικής), μεταβαίνοντας από το ένα αναπτυξιακό στάδιο στο άλλο. Ορισμένες μεταβάσεις στη ζωή μας είναι αναπόφευκτες, έρχονται δηλαδή χωρίς να το επιλέξουμε, όπως π.χ. η βιολογική ανάπτυξη του σώματός μας. Υπάρχουν όμως και κατ' επιλογήν μεταβάσεις, όπως π.χ. η μετάβασή μας σε διάφορες σπουδές και γενικότερα στις διάφορες μορφές εργασίας. Με το πέρασμα των χρόνων η εμπλοκή μας στις οποιεσδήποτε μεταβάσεις γίνεται πιο ενεργή. Κατά την περίοδο της εφηβείας το Άτομο καλείται να κατασκευάσει ένα σχέδιο ζωής λιγότερο αφηρημένο από ό,τι στα προηγούμενα στάδια, δεδομένου ότι λειτουργεί ως διαχειριστής του Εαυτού του (Savickas et al., 2009).

Η ηλικία αυτή απαιτεί αξιοποίηση Δεξιοτήτων και εσωτερικών δυνάμεων που ενισχύουν την πορεία προς την αυξημένη προσωπική ευθύνη ως στάση ζωής.

Οι μεταβάσεις μπορεί να συνοδεύονται από ποικίλα και εκ πρώτης όψεως αντιφατικά συναισθήματα. Αυτές οι συναισθηματικές αντιφάσεις είναι συνυφασμένες με την ανθρώπινη ύπαρξη και ενυπάρχουν σε κάθε ενεργή απόφαση. Αναπόφευκτα, κάθε απόφαση εμπερικλείει μια επιλογή και παράλληλα την απόρριψη κάποιων άλλων. Σε κάθε μετάβαση λοιπόν, μπορούν να αναδειχθούν αμφιθυμικά συναισθήματα. Για παράδειγμα, συναισθήματα ανασφάλειας ή θλίψης βιώνονται ταυτόχρονα με συναισθήματα αισιοδοξίας και ελπίδας, αφού το Άτομο περνά από μια οικεία συνθήκη στην αβεβαιότητα μιας άγνωστης κατάστασης, στην οποία θα πρέπει να «παίξει» έναν καινούριο ρόλο. Ρόλους καλούμαστε να υιοθετήσουμε καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας, όπως αυτόν του μαθητή, του φοιτητή, του επαγγελματία, του γονιού κ.λπ. **Ο κάθε ρόλος απαιτεί τη διεκπεραίωση καθηκόντων στα οποία το Άτομο καλείται να ανταποκριθεί.**

Για να μπορέσει το Άτομο να ανταποκριθεί στους καινούριους ρόλους ή εμπειρίες, αναπτύσσει αυτόματα μηχανισμούς προσαρμογής. Γενικά, η Προσαρμοστικότητα και η

Ευελιξία είναι μερικές Δεξιότητες που καλλιεργούνται και εξελίσσονται εφ' όρου ζωής, όπως έχει αναφερθεί στο Κεφάλαιο 1. Όσο πιο πολύ αναπτύσσουμε τέτοιες Δεξιότητες, τόσο πιο αποτελεσματικά διαχειριζόμαστε τις μεταβάσεις στη ζωή μας. **Αυτές οι πολύ σημαντικές/κεφαλαιώδους σημασίας μεταβάσεις απαιτούν μια διαδικασία Λήψης Απόφασης για μικρά ή μεγάλα θέματα που συνδέονται με τη μετάβαση. Ταυτόχρονα στην όλη καθημερινότητά μας και για όλη μας τη ζωή λαμβάνουμε και θα λαμβάνουμε «μικρές» ή «μεγάλες» Αποφάσεις με ενσυνείδητο και υπεύθυνο τρόπο που σχετίζονται με την Προσωπική και ειδικότερα και με την Επαγγελματική μας ζωή.**

Οι Αποφάσεις λοιπόν που καλούμαστε να λαμβάνουμε είναι καθημερινές αλλά και δι-αχρονικές, άλλοτε απλές και εύκολες ως προς τη λήψη τους και άλλοτε δύσκολες και επίμοχθες.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω, ας δούμε πιο κάτω δύο ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ παραδείγματα σχετικά με τις Αποφάσεις που καλείται να πάρει το οποιοδήποτε Άτομο, π.χ. η Σοφία, για «μι-κρά/απλά» ή «μεγάλα/δύσκολα» ζητήματα.

1ο Παράδειγμα: «Μικρό/Απλό ζήτημα»

Η Σοφία αποφάσισε να παρακολουθήσει μια ταινία στον κινηματογράφο με τον αγα-πημένο της πρωταγωνιστή. Περίμενε την πρεμιέρα για πολλές μέρες και αδημονούσε να βρεθεί μπροστά από τη μεγάλη οθόνη. Λίγες μέρες πριν την πρεμιέρα, μια καλή της φίλη της ανακοίνωσε ότι θα κάνει ένα μικρό πάρτι για τα γενέθλιά της, κάτι που είχε πρόσφατα αποφασίσει και θα επιθυμούσε πολύ να είναι και η Σοφία εκεί. Η Σο-φία, παρά τον αρχικό της δισταγμό, αποφάσισε να πάει στο πάρτι της φίλης της και να αναβάλει την παρακολούθηση της ταινίας για κάποια άλλη στιγμή. Η Σοφία δεν άργησε να λάβει αυτή την απόφαση. Πολύ σύντομα αποδέχθηκε την πρόταση για το πάρτι και παρά την απογοήτευσή της που θα έχανε την πρεμιέρα της ταινίας, η Απόφασή της λήφθηκε εύκολα, αβίαστα και χωρίς πολλή περισυλλογή.

Παρόλο που η Απόφαση για τη Σοφία δεν ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να ληφθεί, εντού-τοις, σίγουρα προηγήθηκε κάποια εσωτερική διεργασία που τη βοήθησε να φτάσει στην Απόφαση αυτή.

Προβληματισμός προς συζήτηση:

Σύμφωνα με την ανάπτυξη/ανάλυση των δύο προηγούμενων Κεφαλαίων, ποιες/ποιους συνιστώσες/άξονες διεργάστηκε/αξιοποίησε η Σοφία για να καταλήξει σε μια Απόφαση;

2ο Παράδειγμα «Μεγάλο/ Δύσκολο ζήτημα»

Η Σοφία είναι μαθήτρια της Γ' Γυμνασίου. Καθ' όλη τη διάρκεια του Δημοτικού και του Γυμνασίου, η Σοφία φάνηκε να διαπρέπει στα Μαθηματικά, με την οικογένεια και τους/ τις Καθηγητές/Καθηγήτριές της να πιστεύουν ότι η Σοφία θα πρέπει να ακολουθήσει κάτι που να συνδέεται με το συγκεκριμένο μάθημα. Η ίδια η Σοφία δεν αμφισβήτησε ποτέ τις παραινήσεις των προαναφερομένων για τις μελλοντικές της Αποφάσεις σχετικά με τον κλάδο σπουδών της. Άλλωστε και η ίδια αγαπούσε τα Μαθηματικά και γνώριζε

τις ικανότητές της στο συγκεκριμένο μάθημα. Ως μαθήτρια της Γ΄ Γυμνασίου επιλέγει να ακολουθήσει τη 2η ΟΜΠ στην Α΄ Λυκείου, με στόχο να συνεχίσει στη Β΄ Λυκείου στην 3η Κατεύθυνση (Θετικών Επιστημών, Βιοεπιστημών, Πληροφορικής και Τεχνολογίας) με σκοπό να ακολουθήσει σπουδές στον κλάδο της Στατιστικής και Μαθηματικών.

Κατά τη διάρκεια της Α΄ Λυκείου είχε την ευκαιρία να λάβει μέρος σε μια διαλογική συζήτηση (debate) στο πλαίσιο μιας σχολικής άσκησης. Τότε η Σοφία παρατήρησε/ανακάλυψε πόσο της άρεσε η έκφραση του τεκμηριωμένου λόγου και την συνεπήρε η διαδικασία της «πειθούς». Μια ομιλία από έναν Δικηγόρο στο πλαίσιο του Τριήμερου Εργασίας την ώθησε να λάβει και άλλες πληροφορίες για τον κλάδο της Νομικής, τις εξειδικεύσεις, τους διάφορους εργασιακούς χώρους και γενικά τη Νομική ως επιλογή κλάδου σπουδών. Μελετώντας το βιβλίο «Επιστημονικά Πεδία και Πλαίσια Πρόσβασης στη Δημόσια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της Κύπρου της ΥΣΕΑ» παρατήρησε ότι τα μαθήματα που παρακολουθεί στην προαναφερόμενη Κατεύθυνση δεν της δίνουν τη δυνατότητα να παρακαθίσει στις Παγκύπριες εξετάσεις διεκδικώντας τον κλάδο της Νομικής στα Δημόσια Πανεπιστήμια Κύπρου και Ελλάδας.

Η πρώτη αντίδραση της Σοφίας ήταν ένα αίσθημα απογοήτευσης και ματαίωσης. Άρχισε να επικρίνει τον εαυτό της για τη μη επισταμένη διερεύνηση της πληροφόρησης, τους γονείς και τους/τις Δασκάλους/Δασκάλες - Καθηγητές/Καθηγήτριές της, γιατί πάντα την ωθούσαν σε κλάδους Μαθηματικών, τον/την Καθηγητή/Καθηγήτρια ΣΕΑ του σχολείου της, ο/η οποίος/α δεν διέκρινε ότι η Νομική θα ήταν η καλύτερη επιλογή για την ίδια και γενικότερα την κοινωνία και το Σύστημα που δεν την βοήθησαν να εντοπίσει το «κάλεσμά» της για τη Νομική.

Μετά από την πρώτη αντίδραση, η Σοφία άρχισε να σκέφτεται όλες τις παραμέτρους και τις πιθανές λύσεις για τη Λήψη Απόφασης.

Κάποιες σκέψεις/εναλλακτικές λύσεις/πιθανές παράμετροι στο θέμα της Σοφίας είναι:

1. Μπορώ να αλλάξω Κατεύθυνση; Τι πρέπει να κάνω γι' αυτό;
2. Έχω τον χρόνο και τη θέληση να μελετήσω για Εξετάσεις Μετάταξης;
3. Έχω τη δυνατότητα να παραμείνω σε αυτήν την Κατεύθυνση και παράλληλα στις Παγκύπριες Εξετάσεις να παρακαθίσω επιπλέον εξετάσεις στα μαθήματα που απαιτούνται για να έχω πρόσβαση και στη Νομική (Πανεπιστήμιο Κύπρου); Πόσο ρεαλιστικό/εφικτό είναι κάτι τέτοιο;
4. Έχω τη δυνατότητα να παραμείνω στην 3η Κατεύθυνση και να σπουδάσω Νομική εκτός Κύπρου ή σε κάποιο Ιδιωτικό Πανεπιστήμιο της Κύπρου;

Ποιες άλλες ερωτήσεις πιθανόν να έχει η Σοφία;

Γενικός προβληματισμός προς συζήτηση:

Υπάρχει αλληλεπίδραση των παραμέτρων/συνιστωσών του Εαυτού ΜΠΟΡΩ, ΘΕΛΩ/ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΙΔΩ ΑΞΙΑ/ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΓΙΑ ΜΕΝΑ στη Διαδικασία Λήψης Απόφασης;

Η πολλαπλότητα της διαδικασίας Λήψης Απόφασης

Με αφορμή τους πιο πάνω προβληματισμούς, καθώς και τα συγκεκριμένα προαναφερόμενα παραδείγματα, αναφέρουμε ότι η διαδικασία για τη Λήψη Απόφασης είναι κάτι που απασχόλησε αρκετούς Ερευνητές. Και αυτό γιατί η «λειτουργία» της Απόφασης αφορά σε όλα τα «μικρά/απλά» ή «μεγάλα/δύσκολα ζητήματα» της ζωής μας, όπως έχουμε πει προηγουμένως.

Συνεπώς, η διαδικασία της Λήψης Απόφασης είναι μια εσωτερική ατομική διεργασία που **δεν αποτυπώνεται σε ποσοτικούς δείκτες, όπως η χρονική διάρκειά της, όσο κυρίως σε ποιοτικούς δείκτες, όπως είναι ο τρόπος που λαμβάνεται**. Εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι μπορεί να θεωρηθεί η συγκεκριμένη διαδικασία ως κύριο μέρος της όλης διεργασίας της Αυτογνωσίας. Είναι η διεργασία που με εργαλείο ένα αίτημα/ θέμα π.χ. επιλογή εκπαιδευτικού/επαγγελματικού δρόμου, συμμετοχή σε μια εκδήλωση κ.ά., επεξεργάζεται τα δεδομένα που έχει το Άτομο στην κατοχή του (**Πληροφόρηση**) με τον ίδιο τον Εαυτό του (**Αυτογνωσία**) προκειμένου να απαντήσει στο αίτημα/θέμα του. Συσχετίζει δηλαδή τις δύο προηγούμενες συνιστώσες, την Αυτογνωσία και την Πληροφόρηση για να παραχθεί ένα αποτέλεσμα, την Απόφαση που θα πρέπει να είναι η ενδεδειγμένη/κατάλληλη για το ίδιο το Άτομο. Κατά συνέπεια, ο χαρακτηρισμός που συνήθως αποδίδεται «εύκολη» ή «δύσκολη» Απόφαση εξαρτάται ΚΑΙ από το ίδιο το Άτομο και το όλο Πλαίσιο του, αλλιώς το Συγκείμενο.

Για την επίσης σημαντική διαδικασία της Λήψης Απόφασης γεννήθηκαν αρκετές Θεωρητικές προσεγγίσεις που προσπαθούν στο σύνολό τους να αναλύσουν και γενικά να ερμηνεύσουν πώς παίρνουμε Αποφάσεις για όλα τα θέματα και γενικά πώς διεργαζόμαστε την όλη διαδικασία μέχρι να φθάσουμε στο τελικό ζητούμενο, την Απόφαση. Οι Θεωρητικές αυτές προσεγγίσεις είναι και διαφορετικές μεταξύ τους (Matthews, 2017). Επίσης, μέρος αυτών των Θεωρητικών προσεγγίσεων εμπεριέχονται στις Θεωρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης που αναπτύχθηκαν διαχρονικά (Αναλυτικότερα για το πιο πάνω στο **Παράρτημα 2**).

Παρά την κριτική που ασκείται κατά καιρούς στις Θεωρητικές προσεγγίσεις, ορισμένες από αυτές συνεχίζουν να αξιοποιούνται ως «εργαλεία», αφού παρέχουν μια δομή χρήσιμη και διδακτικά χρηστική στην απαιτούμενη κατανόηση της διαδικασίας Λήψης Απόφασης.

Με άξονα τα πιο πάνω, ενδεικτικά και αδρομερώς αναφέρεται ότι σύμφωνα με τη Θεωρία του Harren (1979), υπάρχουν τρεις (3) τρόποι συμπεριφοράς, οι οποίοι εμφανίζονται κατά τη διαδικασία Λήψης Απόφασης: ο **Λογικός**, ο **Διαισθητικός**, ο **Εξαρτημένος**.

Λογικός τρόπος: Τα Άτομα αποφασίζουν ακολουθώντας λογικές διεργασίες, συγκεκριμένα βήματα και καλή πληροφόρηση, έχοντας πάντα επίγνωση των συνεπειών της Απόφασής τους.

Διαισθητικός τρόπος: Τα Άτομα έχουν ως κυρίαρχο κριτήριο τα συναισθήματα που βιώνουν κατά τη φάση που πρέπει να λάβουν μια Απόφαση, καθώς και τη διαίσθησή τους και για αυτόν τον λόγο δεν φροντίζουν να ενημερωθούν κατάλληλα προηγουμένως. Οι Αποφάσεις τους λαμβάνονται αυθόρμητα και γρήγορα.

Εξαρτημένος τρόπος: Τα Άτομα αποφασίζουν με βάση τη γνώμη και τις επιθυμίες των άλλων, χωρίς να αναγνωρίζουν ιδιαίτερα τις συνέπειες που θα έχει μια Απόφαση στη ζωή τους.

Σημειώνεται ότι η πιο πάνω Θεωρία στις μέρες μας και σε σχέση με όλα όσα έχουμε αναπτύξει στο Κεφάλαιο 1 (Αυτογνωσία) καθώς και στο **Παράρτημα 1**, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αυθύπαρκτη, όπως επίσης και ο κάθε τρόπος από τους πιο πάνω δεν «λειτουργεί» καθαρά και αυτόνομα στην όλη διαδικασία Λήψης Απόφασης.

Οι συγκεκριμένοι τρόποι μπορούν να αξιοποιηθούν ως ένα διευκολυντικό πλαίσιο κατανόησης της Λήψης Απόφασης. Ένα Άτομο μπορεί να αξιοποιεί πέραν του ενός τρόπου συμπεριφοράς στη Λήψη Απόφασης ανάλογα με τη διαμόρφωση του όλου του ΕΙΝΑΙ [Γενετικός Κώδικας (Κληρονομικότητα) και Πλαίσιο (Περιβάλλον)] καθώς και το είδος /«ποιότητα» της Απόφασης.

Επιπρόσθετα, πρόσφατες έρευνες¹⁸ δείχνουν ότι όταν παίρνουμε αποφάσεις, δεν βασιζόμαστε μόνο στη λογική μας, όπως συχνά πιστεύουμε. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές μας χωρίς να το καταλαβαίνουμε. Για παράδειγμα, το αν έχουμε καλύψει το αίσθημα της πείνας ή όχι, αν είμαστε κουρασμένοι ή ξεκούραστοι, μπορεί να αλλάξει τον τρόπο που σκεφτόμαστε και αποφασίζουμε.

Σε πειράματα με ποντίκια, χρησιμοποιώντας εξελιγμένες μεθόδους απεικόνισης του εγκεφάλου, οι επιστήμονες κατάφεραν να δουν τον εγκέφαλο «τη στιγμή της απόφασης». Αυτό που ανακάλυψαν είναι ότι η πληροφορία δεν μένει κλειδωμένη σε ένα «κέντρο αποφάσεων», αλλά περνά μέσα από δίκτυα που σχετίζονται με τις αισθήσεις. Με άλλα λόγια, κάθε επιλογή είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης συναισθημάτων, εμπειριών και ερεθισμάτων από το περιβάλλον.

Γενικά, κάθε άνθρωπος παίρνει αποφάσεις με βάση τα χαρακτηριστικά του Εαυτού/Προσωπικότητάς του, την προσωπική του ιστορία, το περιβάλλον του, αλλά και τον χρόνο και το ΟΛΟ Πλαίσιο στο οποίο βρίσκεται. Δηλαδή, για το ίδιο ερώτημα/ προβληματισμό, μπορεί να δοθεί διαφορετική απάντηση/ επιλογή αναλόγως της στιγμής και των συνθηκών. Ακριβώς επειδή υπάρχουν τόσοι παράγοντες που δεν ελέγχουμε, έχει μεγάλη σημασία να δίνουμε έμφαση σε αυτά που μπορούμε να επηρεάσουμε. Αυτό σημαίνει να ξέρουμε ποια είναι τα προσωπικά μας κριτήρια, τι αξίες και ενδιαφέροντα έχουμε, ποιες δεξιότητες μπορούμε να αξιοποιήσουμε, και να φροντίζουμε να ενημερωνόμαστε από αξιόπιστες πηγές για τις επιλογές που έχουμε.

---

¹⁸Sapolsky, R. M. (2023). *Determined: A Science of Life Without Free Will*. Penguin Press.
Findling, C., Hubert, F. Z., International Brain Laboratory, Acerbi, L., Benson, B., Benson, J., Birman, D., Bonacchi, S., Bruijns, S., Carandini, M., Catarino, J. A., Chapuis, G. A., Churchland, A. K., Dan, Y., Davatolhagh, F., DeWitt, E. E. J., Engel, T. A., ... Carandini, M. (2025). Brain-wide representations of prior information in mouse decision-making. *Nature*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1038/s41586-025-09226-1>

Σχετικά απορρέοντα των τριών πιο πάνω αλληλεξαρτημένων «Τύπων» συμπεριφοράς, είναι η υιοθέτηση για σκοπούς κυρίως διευκόλυνσης στη διαδικασία της Λήψης Απόφασης, τα **Στάδια/Βήματα Λήψης Απόφασης**. Τα συγκεκριμένα στάδια σχετίζονται με τον τρόπο που επεξεργαζόμαστε λογικά ή γνωστικά μια Απόφαση.

Στάδια/Βήματα Λήψης Απόφασης:	
Γνώση του θέματος/ζητήματος	Σαφής προσδιορισμός του θέματος/ζητήματος για το οποίο θα πρέπει να αποφασίσουμε.
Συγκέντρωση σχετικών πληροφοριών	Αναζήτηση πληροφοριών από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές (γίνεται εκτενής αναφορά στο επόμενο Κεφάλαιο).
Παραγωγή εναλλακτικών λύσεων	Διερεύνηση του θέματος από όλες τις οπτικές του γωνίες. Πιθανόν κάποιες επιλογές να μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους, δίνοντας και νέες εναλλακτικές επιλογές για περαιτέρω διερεύνηση.
Αξιολόγηση των εναλλακτικών επιλογών και δέσμευση σε μία	Εξέταση όλων των πιθανών επιλογών και ενδεχόμενων συνδυασμών τους. Αξιολόγηση, ιεράρχηση και πιθανός αποκλεισμός επιλογών. Υιοθέτηση της πιο ταιριαστής σε εμάς.
Εφαρμογή	Προγραμματισμός των επόμενων μας βημάτων προς την υλοποίηση της Απόφασής μας.
Αξιολόγηση	Επαναξιολόγηση και εκ νέου μελέτη των εναλλακτικών επιλογών και των στόχων μας, στην περίπτωση που τα αποτελέσματα από τη συγκεκριμένη Απόφαση δεν φαίνονται να είναι τα κατάλληλα.

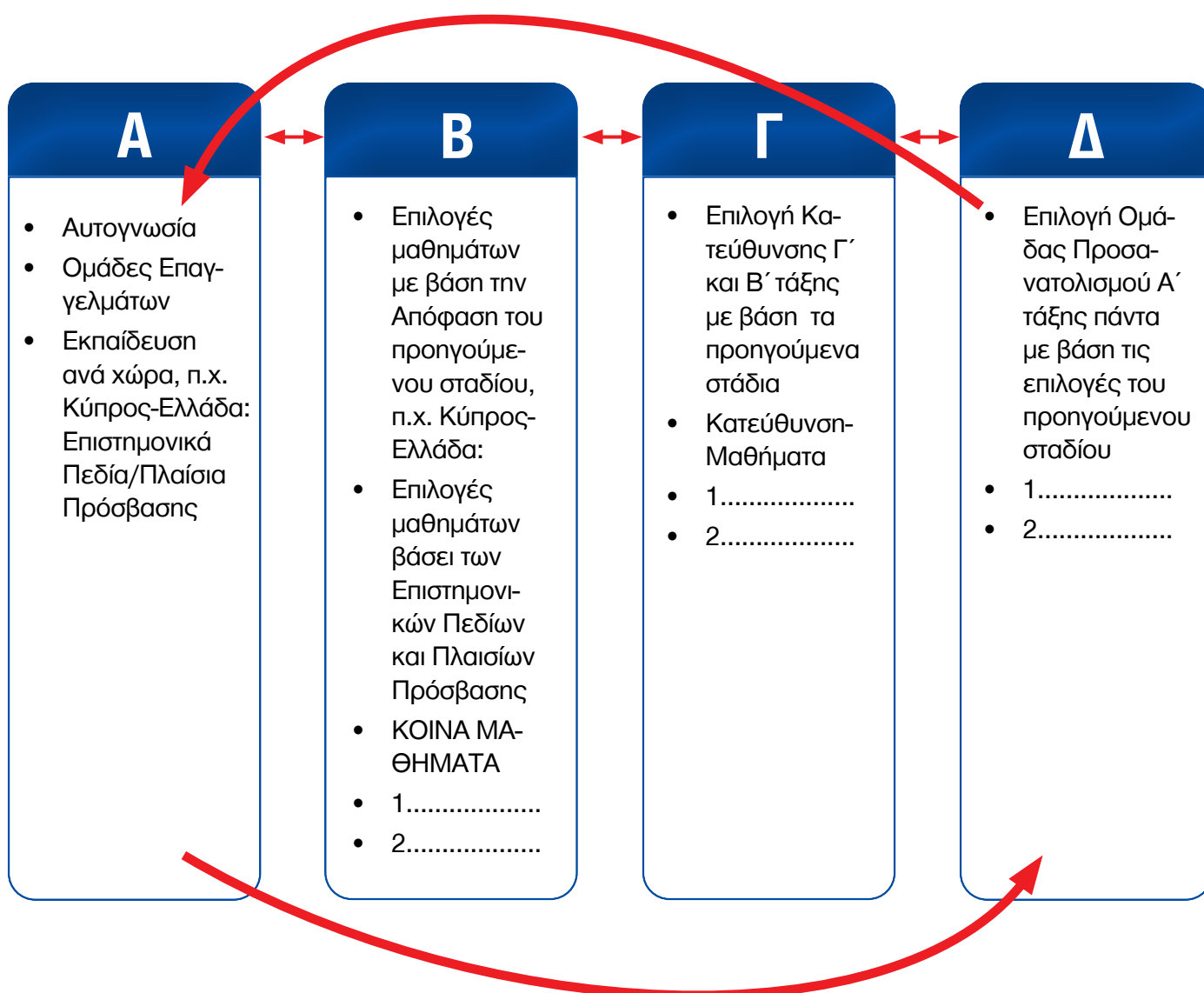
Σκέψου ένα θέμα για το οποίο πρέπει να πάρεις Απόφαση και σημείωσε δίπλα από τα Στάδια Λήψης Απόφασης τις συνέργειες στις οποίες πρέπει να προβείς για την υλοποίηση αυτής της Απόφασης.

Στάδια/Βήματα Λήψης Απόφασης:	
Γνώση του θέματος/ζητήματος	
Συγκέντρωση σχετικών πληροφοριών	
Παραγωγή εναλλακτικών λύσεων	
Αξιολόγηση των εναλλακτικών επιλογών και δέσμευση σε μία	
Εφαρμογή	
Αξιολόγηση	

Με βάση όλη την προηγούμενη ανάλυση, συμπλήρωσε τα αλληλοεξαρτώμενα στάδια επιλογής εκπαιδευτικής/επαγγελματικής Απόφασης.

ΑΛΛΗΛΟΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΑΣΚΗΣΗ

11

Πώς συνδέεται συμβολικά η λειτουργία ενός ανεμόμυλου στη διεργασία της Επαγγελματικής Αγωγής/Συμβουλευτικής; Συγκεκριμένα: Με βάση το περιεχόμενο των δύο πιο πάνω Κεφαλαίων (Αυτογνωσία και Πληροφόρηση), καλείσαι να σκεφτείς:

- α) Τι συμβολίζουν τα πανιά του ανεμόμυλου;
- β) Ποια/Ποιος δύναμη/άνεμος γυρίζει τον ανεμόμυλο; Τι συμβολίζει;
- γ) Στη βάση του ανεμόμυλου αλέθονται και αποθηκεύονται τα σιτηρά. Ως εκ τούτου, στη δική μας περίπτωση, τι συμβολίζει η βάση του ανεμόμυλου;

ΣΥΝΟΨΗ: Συμπερασματικά, η Διαδικασία Λήψης Απόφασης είναι γενικά μια διεργασία που περιλαμβάνει την Αυτογνωσία και την Πληροφόρηση για το θέμα το οποίο διαπραγματευόμαστε σε μικρότερο ή μεγαλύτερο εύρος. Το πιο κάτω σχήμα δηλώνει τη διεργασία αυτή εστιασμένη σε Εκπαιδευτικά/Επαγγελματικά θέματα και είναι το ίδιο σχήμα που παρουσιάστηκε στην Εισαγωγή. Είναι διευρυμένο πια με όλα τα στοιχεία/θέματα τα οποία αναλύσαμε και με τα οποία «ταξιδέψαμε» στα δύο (2) Κεφάλαια που προηγήθηκαν.

ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ

Διερεύνηση Πολλαπλότητας
Εαυτού

Επαγγελματικές Θεωρίες -
Θεωρία της Τυπολογίας, του
John Holland

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Εργασία - Αγορά Εργασίας

Κοινωνία/Κόσμος των Επαγγελματιών

Εκπαιδευτικό Σύστημα - Βαθμίδες
Εκπαίδευσης

Φορείς /«Εργαλεία» που συνδέονται
με την Αγορά Εργασίας - Κοινωνία των
Επαγγελματιών

Δράσεις της ΥΣΕΑ και άλλων Φορέων για
την εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών
με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία
των Επαγγελματιών

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Οι ευκαιρίες και οι στόχοι επαναπροσδιορίζονται διαρκώς σε κάθε επίπεδο της καθημερινής ζωής. Οι προοπτικές, ωστόσο, δεν περιορίζονται μόνο σε εκείνες που απαιτούνται για ένα Βιογραφικό Σημείωμα, αλλά εμπλουτίζονται από το πλέγμα των πολύπλευρων Δεξιοτήτων που καλλιεργούνται μέσα από τις εμπειρίες και συνοδεύουν την ωρίμανση και την ενδυνάμωση της προσωπικής και επαγγελματικής μας επάρκειας.

(Κατερίνα Αργυροπούλου, 2013)

Φεύγεις και πας, πού ταξιδεύεις
δρόμοι ανοιχτοί, τα σύνορά σου
είναι όπου αντέχεις,
όλα είναι αλλού κι όλα για λίγο
όταν δεν ξέρεις
πως ο δρόμος σου είσαι εσύ...

Αλκίνοος Ιωαννίδης, Ο δρόμος σου είσαι εσύ (2009)

Γενική Βιβλιογραφία:

- Armstrong, P. I., & Rounds, J. B. (2008). Vocational psychology and individual differences. Στο S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Handbook of counselling psychology* (4th ed., σσ. 375-391). New York: Wiley.
- Matthews, J. R., (2017) Theory for Everything? Is a Knowledge of Career Development Theory Necessary to Understand Career Decision Making? *European Scientific Journal* Vol. 13:7.
- Osipow, S. H. (1999). Assessing career indecision. *Journal of Vocational Behavior*, 55(1), 147-1545.
- Savickas, M. L., Nota, L. Rossier, J., Dauwalder, J. P., Duarte, M. E. & van Vianen, A. E. M. (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 239-250.
- Αργυροπούλου, Κ. (2013). Η επαγγελματική προσαρμοστικότητα προϋπόθεση για μια σταδιοδρομία με νόημα. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*. 102. 26-35.
- Kroeper, K. M., Fried, A.C., Murphy, M.C. (2022). Towards fostering growth mindset classrooms: identifying teaching behaviours that signal instructors' fixed and growth mindsets beliefs to students. *Social Psychology of education*, Vol.25, p. 371-398.
- Jia, Y., Hou, Z.J., Zhang, H., X. (2022). Future Time Perspective Career Adaptability, Anxiety, and Career Decision Making Difficulty: Exploring Mediations and Moderations. *Journal of Career Development*, Vol.49 (2), p. 282-296.
- Santos, A., Wand., Lewis, J. (2018). Emotional intelligence and career decision-making difficulties: The mediating role of career decision self-efficacy. *Journal of vocational behaviour*, Vol.107, p. 295-309.
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. (2021). Επαγγελματική Αγωγή Γ' Γυμνασίου. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Παράρτημα 1:

ΕΑΥΤΟΣ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ, ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΜΟΝΤΕΡΝΑ ΣΚΕΨΗ

Ερωτήματα όπως τι είναι ο Εαυτός και η προσπάθεια να δοθεί ένας ορισμός για την έννοια της Προσωπικότητας απασχολούν την ανθρωπότητα από τις απαρχές της Φιλοσοφίας. Πρόκειται για κατά βάση φιλοσοφικά ερωτήματα, τα οποία επιχείρησαν και πολλές σύγχρονες επιστήμες να απαντήσουν, με προεξέχουσα αυτήν της Ψυχολογίας. Η απάντηση, ωστόσο, στα πιο πάνω δεν είναι απλό να δοθεί με όρους απόλυτους και καθολικά. Αυτό γιατί οι πιο πάνω έννοιες δεν είναι στατικές, αλλά παίρνουν μορφή ανάλογα με τις συνθήκες που ορίζουν κάθε εποχή και την εξέλιξη του τρόπου σκέψης μέσα από τον χρόνο (βλ. Θεωρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης - Παράρτημα 2). Το αποτέλεσμα είναι μια πληθώρα ορισμών που διάφοροι θεωρητικοί επιχείρησαν να δώσουν σε λέξεις που όλοι χρησιμοποιούμε καθημερινά, τόσο αυτονόητα, που συχνά δεν αναλογιζόμαστε αν γνωρίζουμε με ακρίβεια τι σημαίνουν. Επιπλέον, παρατηρούμε ότι οι όροι Εαυτός και Προσωπικότητα συχνά χρησιμοποιούνται εναλλασσόμενοι στην προσπάθεια να αποτυπώσουν έναν σταθερό ίσως πυρήνα της ύπαρξης.

Πολλοί σύγχρονοι φιλόσοφοι θα συμφωνούσαν ότι έχουμε εισέλθει εξελικτικά στη Μεταμοντέρνα εποχή, όπου μια περιγραφή για το τι ακριβώς είναι κάτι, θεωρείται ότι δεν μπορεί να αποδοθεί αν δεν πλαισιωθεί (Schweizer et al., 1992). Με άλλα λόγια δεν μπορεί να γίνει λόγος για το τι είναι Εαυτός, αν δεν δοθεί μια περιγραφή του τι περιβάλλει αυτόν τον Εαυτό. Επίσης, δεν θα μπορούσε να δοθεί ένας ορισμός για το τι είναι Προσωπικότητα, αν δεν γίνει αντιπαραβολή με το τι δεν είναι. Την άποψη αυτή έρχεται να ενισχύσει και η σύγχρονη Νευροεπιστήμη, η οποία έχει πλέον αποδείξει ότι η εξέλιξη ενός Ατόμου είναι τόσο πολυπαραγοντική, που δεν μπορούμε να διακρίνουμε ή να διαχωρίσουμε ποιότητες οι οποίες είναι σταθερές και μας καθορίζουν από άλλες που είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασής μας με το περιβάλλον.

Όπως ανέφερε σε διάλεξή του ο Δρ. Sapolsky*, Ερευνητής στον τομέα της Νευροενδοκρινολογίας και συγγραφέας, η εμπειρία (το περιβάλλον) ουσιαστικά δεν αλλάζει τα γονίδια τα οποία ο άνθρωπος φέρει εκ γενετής, όμως παρεμβαίνει σε επίπεδο λειτουργίας και ρύθμισης των συστημάτων του. Η επιστήμη της επιγενετικής εξειδικεύεται στο πώς οι εμπειρίες σε δεδομένα περιβάλλοντα επηρεάζουν ή καθορίζουν τα βιώματα του Ατόμου στην πορεία της ζωής του. Επιγενετικά χαρακτηριστικά, που σχετίζονται με το πώς ένα Άτομο αντιλαμβάνεται, επεξεργάζεται και αντιδρά σε ερεθίσματα του περιβάλλοντος, έχει αποδειχθεί ότι έχουν διαγενεαλογικές αλληλουχίες. Ο ανθρώπινος εγκέφαλος δομείται με τρόπο που αντανακλά την πολιτισμική κουλτούρα, όπως διαμορφώνεται διαμέσου των ετών εδώ και εκατοντάδες χρόνια. Συνεπώς, σε ένα σύμπαν κοινωνικών λειτουργιών, η αιτία για ένα φαινόμενο δεν είναι δυνατόν να εντοπιστεί σε έναν παράγοντα με όρους απόλυτης υπαιτιότητας. Ως εκ τούτου, μονομερείς ορισμοί φαίνεται να μη συλλαμβάνουν την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Έτσι, έχουμε οδηγηθεί στο να αναφερόμαστε στην έννοια του Εαυτού με όρους ‘κατασκευής’ μιας Ταυτότητας η οποία διαμορφώνεται τόσο από μέσα (αυτοκαθορισμός) όσο και από έξω από το Άτομο (ετεροκαθορισμός) - (McMahon, 2014).

Για τους σκοπούς του παρόντος Εγχειριδίου, οι όροι Εαυτός και Προσωπικότητα χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, (όπως και στην καθομιλουμένη) καθώς από εκεί προκύπτουν κάποιες διαστάσεις ανθρωπίνων χαρακτηριστικών που μας βοηθούν στη διεργασία της Αυτογνωσίας. Στην ουσία όμως όλες αυτές οι “ποιότητες” είναι τόσο αλληλένδετες, που τα όρια μεταξύ τους αποτελούν και αυτά μια “κατασκευή”. Συχνά, τα εργαλεία που έχουμε στη διάθεσή μας για να διεργαστούμε πιο αφηρημένες και ρευστές έννοιες, αποτυγχάνουν στον βαθμό που επιδιώκουμε πιστή εφαρμογή ενός μονοδιάστατου φακού σε ένα πολυδιάστατο φαινόμενο. Αν αυτό όμως το κάνουμε με επίγνωση των περιορισμών μας και ξεκάθαρο τον σκοπό μας, τότε μπορούμε με διάθεση περιέργειας και δημιουργικότητα να σκεφτούμε και να εφεύρουμε πολλούς τρόπους ως εργαλεία για να αναλύσουμε και να ορίσουμε αυτό που βιώνουμε ως Εαυτό. Η κάθε μία απάντηση θα είναι ορθή, γιατί ο κάθε Εαυτός είναι ξεχωριστός.

Παράρτημα 2:

ΘΕΩΡΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Επαγγελματική Συμβουλευτική, όπως κάθε Επιστήμη, δεν παύει να διευρύνεται και να αναβαθμίζει τις πρακτικές της, έτσι που να συμβαδίζει με τις εξελίξεις γύρω από το πώς αντιλαμβανόμαστε τον άνθρωπο, τις ανάγκες της σταδιοδρομίας και τις συνεχείς μεταβολές στην αγορά εργασίας. Η έννοια του Εαυτού ειδικότερα, αποτελεί σημαντική διάσταση, καθώς οι διαφορετικές σημασίες που έχει προσλάβει με το πέρασμα του χρόνου διαμόρφωσαν ξεχωριστές επιστημονικές προσεγγίσεις Επαγγελματικής Συμβουλευτικής (Αργυροπούλου, 2015).

Μια συνοπτική ιστορική αναδρομή στην πορεία της Επαγγελματικής Συμβουλευτικής, δεν μπορεί να μην περιλαμβάνει τους πιο κάτω σταθμούς σε θεωρίες που συνέβαλαν κομβικά στη διαμόρφωση προσεγγίσεων και συνεχίζουν να πληροφορούν το πεδίο.

Αρχή γίνεται με την Τυπολογική Θεωρία του Holland, η οποία εντάσσεται σε θεωρίες ταίριασματος του ανθρώπου με το περιβάλλον του και περιέχει στοιχεία από την Τυπολογική Θεωρία της Προσωπικότητας. Οι θεωρίες αυτές αντιλαμβάνονται τον Εαυτό ως μια αντικειμενική προσωπικότητα και τα επιμέρους χαρακτηριστικά του Εαυτού εκλαμβάνονται ως κατά βάσει αμετάβλητα στον χρόνο (Αργυροπούλου, 2015).

Ακολούθησαν εξελικτικές θεωρίες οι οποίες διεύρυναν την έννοια του Εαυτού ως μια συνεχόμενη αναπτυξιακή προοπτική και ως εκ τούτου ευμετάβλητη στον χρόνο. Ο Donald Super υποστηρίζει ότι η Αυτοαντίληψη του ανθρώπου επηρεάζει και ρυθμίζει τη σταδιοδρομία. Ως προς την αυτοαντίληψη, ο Super εξηγεί ότι αυτή αναπτύσσεται και διαμορφώνεται από τη βρεφική ηλικία και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Σύμφωνα με τον ίδιο, η επιλογή ενός Επαγγέλματος αποτελεί την εφαρμογή της Αυτοαντίληψης.

Οι πιο σύγχρονες προσεγγίσεις που άπτονται κοινωνικογνωστικών θεωριών και μεταθεωριών δέχονται, όπως και οι εξελικτικές θεωρίες, ότι η ταυτότητα "κατασκευάζεται", δεν ανακαλύπτεται ούτε αποκαλύπτεται (Campbell & Ungar, 2004). Με αυτή την έννοια ο όρος "ταυτότητα" αποκτά σταθερή σημασία για συγκεκριμένο χρόνο και σε συγκεκριμένο πλαίσιο (Αργυροπούλου, 2015).

Ο Κονστρουκτιβισμός και ο Κοινωνικός Κονστρουξιονισμός ως επιστημολογικές προσεγγίσεις πληροφορούν την Επαγγελματική Συμβουλευτική και βρίσκουν έκφραση σε προσεγγίσεις όπως του Σχεδιασμού Ζωής (Savickas, 2013) και αφηγηματικές προσεγγίσεις συμβουλευτικής για τη σταδιοδρομία (McMahon & Watson, 2012). Η έννοια του Εαυτού στο πλαίσιο αυτό αποκτά διπλή υπόσταση, καθώς το Άτομο εντοπίζεται σε μια αέναη δυναμική διαδικασία, μέσα από την οποία διαμορφώνεται και διαμορφώνει την πορεία της ζωής του. Με όρους αναλογίας το ίδιο το Άτομο γίνεται αντιληπτό ως μια ολότητα στην οποία ενυπάρχει ταυτόχρονα σαν συγγραφέας και πρωταγωνιστής στο έργο της ζωής του.

Σύμφωνα με τη Μεταμοντέρνα αντίληψη και όπως το θέτουν οι Barclay & Wolff (2012), η σταδιοδρομία αποτελεί μια προσωπική διαδικασία όπου τα επαγγελματικά ζητήματα δεν μπορούν να εξετάζονται ξεχωριστά από τα προσωπικά.

Παράρτημα 3:

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ, ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Οι τομείς της Παραγωγής αναλύονται ως ακολούθως σύμφωνα με το βιβλίο των Οικονομικών Α΄ Λυκείου, ΥΑΠ, 2020.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ:

Ανάλογα με τον τρόπο που γίνεται η παραγωγή και το είδος του προϊόντος που παράγεται, οι παραγωγικές δραστηριότητες κατατάσσονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες, που ονομάζονται τομείς της παραγωγής. Οι τομείς αυτοί είναι ο Πρωτογενής, ο Δευτερογενής και ο Τριτογενής.

Πρωτογενής Παραγωγή ή Πρωτογενής Τομέας

Ο Πρωτογενής τομέας περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες με τις οποίες ο άνθρωπος παίρνει αγαθά από τη φύση χωρίς να τα υποβάλει σε κατεργασία. Ο τομέας αυτός χωρίζεται στη Συλλεκτική παραγωγή και τη Γεωργική παραγωγή.

Συλλεκτική παραγωγή είναι η διαδικασία κατά την οποία ο άνθρωπος παίρνει αγαθά τα οποία έχει δημιουργήσει μόνη της η φύση, χωρίς τη συμβολή του. Μερικά παραδείγματα συλλεκτικής παραγωγής είναι η εξόρυξη μεταλλευμάτων, πετρελαίου, φυσικού αερίου και άλλων ορυκτών, η υλοτομία, η αλιεία, η συλλογή άλατος, τα λατομεία κ.λπ.

Γεωργική Παραγωγή ονομάζεται η παραγωγή κατά την οποία ο άνθρωπος παίρνει αγαθά από τη φύση, που για να παραχθούν πρέπει να συμβάλει ο ίδιος με την εργασία του. Στην κατηγορία αυτή ανήκει η γεωργία, η κτηνοτροφία, η πτηνοτροφία, η ιχθυοτροφία, η μελισσοκομία κ.λπ.

Δευτερογενής Παραγωγή ή Δευτερογενής Τομέας

Ο Δευτερογενής Τομέας περιλαμβάνει τις δραστηριότητες με τις οποίες ο άνθρωπος επεξεργάζεται και μετατρέπει τα υλικά που παίρνει από τον Πρωτογενή τομέα, για να δημιουργήσει νέα προϊόντα. Με την επεξεργασία και τον μετασχηματισμό των προϊόντων του Πρωτογενούς τομέα, δημιουργούνται άλλα προϊόντα, κατάλληλα να ικανοποιούν ανθρώπινες ανάγκες ή για να χρησιμοποιηθούν για περαιτέρω επεξεργασία, για παράδειγμα:

- Μέταλλα για παραγωγή αυτοκινήτων
- Πετρέλαιο για παραγωγή πλαστικού ή ενέργειας
- Μαλλί για παραγωγή υφασμάτων
- Φρούτα για παραγωγή μαρμελάδων ή χυμών.

Ο Δευτερογενής Τομέας χωρίζεται σε τρεις κλάδους :

- **Μεταποίηση**

Η μεταποίηση περιλαμβάνει τη βιομηχανία (εργοστάσια), τη βιοτεχνία (μικρά εργαστήρια) και την οικοτεχνία (κεντήματα).

- **Κατασκευές**

Οι κατασκευές, στις οποίες ανήκουν οι οικοδομές, οι κατασκευές δρόμων, λιμανιών, αεροδρομίων, υδατοφρακτών κ.λπ.

- **Παραγωγή Ενέργειας**

Η παραγωγή ενέργειας, όπως για παράδειγμα η παραγωγή ηλεκτρισμού, από φυσικό αέριο ή πετρέλαιο, ή από αιολική ή ηλιακή ενέργεια.

Από τα πιο πάνω φαίνεται ότι ο Δευτερογενής Τομέας παράγει μεγάλη ποικιλία προϊόντων, όπως καταναλωτικά αγαθά, διαρκή παραγωγικά αγαθά, ενδιάμεσα προϊόντα που χρησιμεύουν ως πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων αγαθών, καύσιμα και ενέργεια.

Τριτογενής Παραγωγή ή Τριτογενής Τομέας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών και τη διανομή των αγαθών στον καταναλωτή.

Ειδικότερα, στον τομέα αυτό ανήκουν:

- Το εμπόριο, μέσω του οποίου φτάνουν τα αγαθά στους καταναλωτές, όπως μεταφορά, αποθήκευση, πώληση.
- Οι προσωπικές υπηρεσίες απευθείας στους καταναλωτές, για παράδειγμα υπηρεσίες υγείας, ψυχαγωγίας, νομικές υπηρεσίες κ.ά.
- Οι τράπεζες (δάνεια, καταθέσεις, υπηρεσία ATM, ibanking).
- Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις (ασφάλειες ζωής, αυτοκινήτων, φωτιάς, υγείας).
- Οι τηλεπικοινωνίες (σταθερή και κινητή τηλεφωνία, διαδίκτυο).
- Τα ξενοδοχεία.
- Οι υπηρεσίες ψυχαγωγίας (θέατρο, μουσική, καζίνο κ.ά.).
- Οι δημόσιες υπηρεσίες (δημόσια σχολεία, νοσοκομεία, γραφεία Εξυπηρέτησης του Πολίτη, κ.ά.).

Παράρτημα 4:

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ISCO-08

(Με βάση τη Διεθνή Πρότυπη Ταξινόμηση των Επαγγεμάτων 2008,
του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ
11	ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ, ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ
111	Μέλη των νομοθετικών σωμάτων και ανώτερα διοικητικά στελέχη
1111	Μέλη των νομοθετικών σωμάτων
1112	Ανώτερα διοικητικά στελέχη της δημόσιας διοίκησης
1113	Παραδοσιακοί αρχηγοί και αρχηγοί χωριών (πρωτογέροντες)
1114	Ανώτερα διοικητικά στελέχη οργανισμών ειδικών συμφερόντων
112	Διευθύνοντες σύμβουλοι και γενικοί διευθυντές
1120	Διευθύνοντες σύμβουλοι και γενικοί διευθυντές
12	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ
121	Διευθυντές επιχειρηματικών υπηρεσιών και διοίκησης
1211	Οικονομικοί διευθυντές
1212	Διευθυντές ανθρώπινου δυναμικού
1213	Διευθυντές χάραξης πολιτικής και σχεδιασμού
1219	Διευθυντές και ανώτερα διευθυντικά στελέχη επιχειρηματικών υπηρεσιών και διοίκησης π.δ.κ.α.
122	Διευθυντές πωλήσεων, μάρκετινγκ και ανάπτυξης
1221	Διευθυντές πωλήσεων και μάρκετινγκ
1222	Διευθυντές διαφήμισης και δημοσίων σχέσεων
1223	Διευθυντές έρευνας και ανάπτυξης
13	ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
131	Διευθυντές παραγωγής στη γεωργία, στη δασοκομία και στην αλιεία
1311	Διευθυντές παραγωγής στη γεωργία και στη δασοκομία
1312	Διευθυντές παραγωγής στην ιχθυοκαλλιέργεια και στην αλιεία
132	Διευθυντές επιχειρήσεων μεταποίησης, εξόρυξης, κατασκευών και διανομής
1321	Διευθυντές επιχειρήσεων μεταποίησης
1322	Διευθυντές επιχειρήσεων εξόρυξης
1323	Διευθυντές επιχειρήσεων κατασκευών
1324	Διευθυντές επιχειρήσεων τροφοδοσίας, διανομής και σχετικών δραστηριοτήτων
133	Διευθυντές υπηρεσιών των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
1330	Διευθυντές υπηρεσιών των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
134	Διευθυντές επιχειρήσεων παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών
1341	Διευθυντές υπηρεσιών παιδικής μέριμνας
1342	Διευθυντές υπηρεσιών υγείας
1343	Διευθυντές υπηρεσιών φροντίδας ηλικιωμένων
1344	Διευθυντές υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1345	Διευθυντές εκπαίδευσης
1346	Διευθυντές υπηρεσιών του χρηματοοικονομικού και ασφαλιστικού κλάδου
1349	Διευθυντές οργανισμών παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών π.δ.κ.α.
14	ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
141	Διευθυντές ξενοδοχείων και εστιατορίων
1411	Διευθυντές ξενοδοχείων
1412	Διευθυντές εστιατορίων
142	Διευθυντές επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου
1420	Διευθυντές επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου
143	Διευθυντές άλλων υπηρεσιών
1431	Διευθυντές αθλητικών κέντρων, κέντρων αναψυχής και πολιτιστικών κέντρων
1439	Διευθυντές υπηρεσιών π.δ.κ.α.
2	ΠΡΟΣΟΝΤΟΥΧΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ
21	ΠΡΟΣΟΝΤΟΥΧΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ
211	Προσοντούχοι των φυσικών επιστημών, γεωλόγοι και γεωφυσικοί
2111	Φυσικοί και αστρονόμοι
2112	Μετεωρολόγοι
2113	Χημικοί
2114	Γεωλόγοι και γεωφυσικοί
212	Μαθηματικοί, αναλογιστές και στατιστικοί
2120	Μαθηματικοί, αναλογιστές και στατιστικοί
213	Προσοντούχοι των επιστημών της ζωής
2131	Βιολόγοι, βοτανολόγοι, ζωολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
2132	Σύμβουλοι γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας
2133	Ειδικοί προστασίας του περιβάλλοντος
214	Μηχανικοί (εξαιρουμένων των μηχανικών ηλεκτροτεχνολογίας)
2141	Μηχανικοί βιομηχανίας και παραγωγής
2142	Πολιτικοί μηχανικοί
2143	Μηχανικοί περιβάλλοντος
2144	Μηχανολόγοι μηχανικοί
2145	Χημικοί μηχανικοί
2146	Μηχανικοί ορυχείων, μεταλλειολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
2149	Μηχανικοί π.δ.κ.α.
215	Μηχανικοί ηλεκτροτεχνολογίας
2151	Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
2152	Ηλεκτρονικοί μηχανικοί
2153	Μηχανικοί τηλεπικοινωνιών
216	Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και γραφίστες
2161	Αρχιτέκτονες κτιρίων
2162	Αρχιτέκτονες τοπίου
2163	Σχεδιαστές προϊόντων και ενδυμάτων
2164	Πολεοδόμοι και συγκοινωνιολόγοι
2165	Χαρτογράφοι, τοπογράφοι – γεωμέτρες και γεωδαίτες
2166	Γραφίστες και σχεδιαστές πολυμέσων
22	ΠΡΟΣΟΝΤΟΥΧΟΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
221	Ιατροί
2211	Ιατροί γενικής ιατρικής
2212	Ειδικευμένοι ιατροί
222	Νοσηλευτές και μαίες
2221	Νοσηλευτές
2222	Μαίες
223	Ειδικοί παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής
2230	Ειδικοί παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής
224	Ασκούντες παραϊατρικά επαγγέλματα
2240	Ασκούντες παραϊατρικά επαγγέλματα
225	Κτηνίατροι
2250	Κτηνίατροι
226	Άλλοι προσοντούχοι του τομέα της υγείας
2261	Οδοντίατροι
2262	Φαρμακοποιοί
2263	Ειδικοί περιβαλλοντικής και επαγγελματικής υγείας και υγιεινής
2264	Φυσιοθεραπευτές
2265	Διαιτολόγοι και διατροφολόγοι
2266	Ακουολόγοι και λογοθεραπευτές
2267	Οπτομέτρες και οπτικοί που εξετάζουν την όραση (οφθαλμολόγοι οπτικοί)
2269	Ειδικοί του τομέα της υγείας π.δ.κ.α.
23	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
231	Διδακτικό προσωπικό ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
2310	Διδακτικό προσωπικό ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
232	Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης
2320	Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης
233	Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
2330	Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
234	Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί
2341	Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
2342	Νηπιαγωγοί
235	Άλλοι εκπαιδευτικοί
2351	Ειδικοί εκπαιδευτικών μεθόδων και σχολικοί επιθεωρητές
2352	Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής
2353	Καθηγητές ξένων γλωσσών, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
2354	Καθηγητές μουσικής, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
2355	Καθηγητές καλλιτεχνικών, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
2356	Εκπαιδευτικοί πληροφορικής, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
2359	Άλλοι εκπαιδευτικοί π.δ.κ.α.
24	ΛΟΓΙΣΤΕΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
241	Λογιστές, σύμβουλοι και άλλοι επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα
2411	Λογιστές/Ελεγκτές
2412	Χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι και σύμβουλοι επενδύσεων
2413	Οικονομικοί αναλυτές
242	Σύμβουλοι και άλλοι επαγγελματίες διοίκησης
2421	Αναλυτές διοίκησης και οργάνωσης
2422	Σύμβουλοι διαχείρισης πολιτικής
2423	Σύμβουλοι προσωπικού και επαγγελματικού προσανατολισμού
2424	Σύμβουλοι επιμόρφωσης και ανάπτυξης του προσωπικού
243	Σύμβουλοι και άλλοι ειδικοί πωλήσεων, μάρκετινγκ και δημοσίων σχέσεων
2431	Σύμβουλοι και άλλοι ειδικοί διαφήμισης και μάρκετινγκ
2432	Σύμβουλοι και άλλοι ειδικοί δημοσίων σχέσεων
2433	Σύμβουλοι και άλλοι ειδικοί τεχνικών και ιατρικών πωλήσεων (εξαιρ. του τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας)
2434	Σύμβουλοι και άλλοι ειδικοί πωλήσεων στον τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
25	ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
251	Σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών
2511	Αναλυτές συστημάτων
2512	Σχεδιαστές λογισμικού
2513	Σχεδιαστές διαδικτύου και πολυμέσων

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
2514	Προγραμματιστές εφαρμογών
2519	Σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών π.δ.κ.α.
252	Ειδικοί βάσεων δεδομένων και δικτύων
2521	Σχεδιαστές και διαχειριστές βάσεων δεδομένων
2522	Διαχειριστές συστημάτων
2523	Ειδικοί δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών
2529	Ειδικοί βάσεων δεδομένων και δικτύων π.δ.κ.α.
26	ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
261	Νομικοί
2611	Δικηγόροι
2612	Δικαστές
2619	Ειδικοί του νομικού κλάδου π.δ.κ.α.
262	Βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοφύλακες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων και αιθουσών έργων τέχνης
2621	Αρχειοφύλακες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων και αιθουσών έργων τέχνης
2622	Βιβλιοθηκονόμοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα στον τομέα της τεκμηρίωσης και της πληροφόρησης
263	Ειδικοί του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα
2631	Οικονομολόγοι
2632	Κοινωνιολόγοι, ανθρωπολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
2633	Φιλόσοφοι, ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες
2634	Ψυχολόγοι
2635	Κοινωνικοί λειτουργοί και σύμβουλοι
2636	Κληρικοί
264	Συγγραφείς, δημοσιογράφοι και γλωσσολόγοι
2641	Συγγραφείς και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
2642	Δημοσιογράφοι
2643	Μεταφραστές, διερμηνείς και άλλοι γλωσσολόγοι
265	Εικαστικοί καλλιτέχνες, μουσικοί, τραγουδιστές, ηθοποιοί και παρόμοιοι
2651	Εικαστικοί καλλιτέχνες
2652	Μουσικοί, τραγουδιστές και συνθέτες
2653	Χορευτές και χορογράφοι
2654	Σκηνοθέτες και παρόμοιοι διευθυντές και παραγωγοί κινηματογράφου και θεάτρου
2655	Ηθοποιοί
2656	Παρουσιαστές ραδιοφώνου, τηλεόρασης και άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας
2659	Άλλοι καλλιτέχνες και παρόμοιοι π.δ.κ.α.

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
3	ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
31	ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ
311	Τεχνικοί βοηθοί φυσικών επιστημών και μηχανικής
3111	Τεχνικοί βοηθοί χημείας και φυσικών επιστημών
3112	Τεχνικοί βοηθοί δομικών έργων
3113	Τεχνικοί βοηθοί ηλεκτρολόγων μηχανικών
3114	Τεχνικοί βοηθοί ηλεκτρονικών μηχανικών
3115	Τεχνικοί βοηθοί μηχανολόγων μηχανικών
3116	Τεχνικοί βοηθοί χημικών μηχανικών
3117	Τεχνικοί βοηθοί μεταλλειολόγων και μεταλλουργών
3118	Σχεδιαστές αρχιτεκτονικού και άλλου σχεδίου
3119	Τεχνικοί βοηθοί φυσικών επιστημών και μηχανικής π.δ.κ.α.
312	Επόπτες, εργοδηγοί και επιστάτες ορυχείων, μεταποιητικών και κατασκευαστικών μονάδων
3121	Επόπτες, εργοδηγοί και επιστάτες ορυχείων και μεταλλείων
3122	Επόπτες, εργοδηγοί και επιστάτες μεταποίησης
3123	Επόπτες, εργοδηγοί και επιστάτες οικοδομών
313	Τεχνικοί ελέγχου διαδικασίας
3131	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας
3132	Χειριστές μηχανημάτων αποτέφρωσης και επεξεργασίας νερού
3133	Ελεγκτές μηχανημάτων χημικής επεξεργασίας
3134	Χειριστές μονάδων διύλισης πετρελαίου και φυσικού αερίου
3135	Ελεγκτές διαδικασίας παραγωγής μετάλλων
3139	Τεχνικοί ελέγχου διαδικασίας π.δ.κ.α.
314	Τεχνικοί βοηθοί βιολογίας, γεωργίας, κτηνοτροφίας και δασοκομίας
3141	Τεχνικοί βοηθοί βιολογίας
3142	Τεχνικοί βοηθοί γεωργίας και κτηνοτροφίας
3143	Τεχνικοί βοηθοί δασοκομίας
315	Ελεγκτές και τεχνικοί ναυσιπλοΐας και αεροπλοΐας
3151	Μηχανικοί ναυσιπλοΐας
3152	Αξιωματικοί καταστρώματος και πλοηγοί πλοίων
3153	Πιλότοι αεροσκαφών και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
3154	Ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας
3155	Τεχνικοί ηλεκτρονικοί ασφάλειας εναέριας κυκλοφορίας
32	ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
321	Τεχνικοί και βοηθοί ιατρικής και φαρμακευτικής
3211	Τεχνικοί εξοπλισμού ιατρικής απεικόνισης και θεραπευτικού εξοπλισμού

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
3212	Τεχνικοί εργαστηρίων ιατρικής και παθολογίας
3213	Τεχνικοί και βοηθοί φαρμακοποιών
3214	Τεχνικοί ιατρικής και οδοντικής προσθετικής
322	Βοηθοί επαγγελματιών νοσηλευτικής και μαιευτικής
3221	Βοηθοί επαγγελματιών νοσηλευτικής
3222	Βοηθοί επαγγελματιών μαιευτικής
323	Βοηθοί επαγγελματιών παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής
3230	Βοηθοί επαγγελματιών παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής
324	Τεχνικοί και βοηθοί κτηνιάτρων
3240	Τεχνικοί και βοηθοί κτηνιάτρων
325	Άλλοι βοηθοί επαγγελματιών του τομέα της υγείας
3251	Βοηθοί οδοντιάτρων και οδοντοθεραπευτές
3252	Τεχνικοί ιατρικών αρχείων και πληροφοριών υγείας
3253	Εργαζόμενοι σε κοινοτικές υπηρεσίες υγείας
3254	Οπτικοί που εκτελούν συνταγές
3255	Τεχνικοί και βοηθοί φυσιοθεραπείας
3256	Βοηθοί επαγγελματιών ιατρικής
3257	Επιθεωρητές και βοηθοί επαγγελματιών περιβαλλοντικής και επαγγελματικής υγείας
3258	Εργαζόμενοι σε ασθενοφόρα
3259	Βοηθοί επαγγελματιών του τομέα της υγείας π.δ.κ.α.
33	ΒΟΗΘΟΙ ΛΟΓΙΣΤΩΝ, ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
331	Βοηθοί ειδικών του χρηματοοικονομικού και μαθηματικού κλάδου
3311	Μεσίτες χρηματιστηριακών και άλλων αξιών
3312	Υπεύθυνοι χορήγησης δανείων και πιστώσεων
3313	Βοηθοί λογιστών
3314	Βοηθοί επαγγελματιών στατιστικής, μαθηματικών και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
3315	Εκτιμητές αξιών και ζημιών
332	Αντιπρόσωποι, πράκτορες και παραγγελιοδόχοι αγοραπωλησιών
3321	Αντιπρόσωποι ασφαλειών
3322	Εμπορικοί αντιπρόσωποι
3323	Αγοραστές εμπορευμάτων και πρώτων υλών
3324	Μεσίτες εμπορίου και ναυλώσεων πλοίων
333	Πράκτορες εμπορικών υπηρεσιών
3331	Εκτελωνιστές και πράκτορες αποστολής εμπορευμάτων

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
3332	Διοργανωτές συνεδρίων και εκδηλώσεων
3333	Πράκτορες και αντιπρόσωποι εξεύρεσης εργασίας και παρόμοιοι
3334	Κτηματομεσίτες και υπεύθυνοι διαχείρισης ακινήτων
3339	Πράκτορες εμπορικών υπηρεσιών π.δ.κ.α.
334	Γραμματείς διοίκησης και ειδικευμένες γραμματείς
3341	Επόπτες γραφείου
3342	Γραμματείς νομικών γραφείων
3343	Γραμματείς ανώτερων διοικητικών και διευθυντικών στελεχών
3344	Γραμματείς ιατρών
335	Κυβερνητικοί λειτουργοί δασμών, τελωνείων, φόρων, επιδομάτων και αδειών και αξιωματούχοι αστυνομίας
3351	Τελωνειακοί και συνοριακοί ελεγκτές
3352	Λειτουργοί δημόσιων οικονομικών υπηρεσιών ειδικοί επί φορολογικών θεμάτων
3353	Λειτουργοί χορήγησης κρατικών κοινωνικών επιδομάτων
3354	Λειτουργοί χορήγησης κρατικών αδειών
3355	Αστυνομικοί επιθεωρητές και ερευνητές (ντετέκτιβς)
3359	Άλλοι κυβερνητικοί λειτουργοί και ελεγκτές ρυθμιστικών - εκτελεστικών υπηρεσιών π.δ.κ.α.
34	ΒΟΗΘΟΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
341	Βοηθοί ειδικών του νομικού, κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα
3411	Βοηθοί ειδικών του νομικού τομέα και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
3412	Βοηθοί κοινωνικοί λειτουργοί και παρόμοιοι
3413	Βοηθοί κληρικών και επαγγελματιών του θρησκευτικού τομέα
342	Εργαζόμενοι στον τομέα του αθλητισμού και της σωματικής αγωγής
3421	Επαγγελματίες αθλητές, εν γένει
3422	Προπονητές και εκπαιδευτές αθλημάτων και διαιτητές
3423	Γυμναστές και εκπαιδευτές φυσικής κατάστασης και προγραμμάτων ευεξίας και αναψυχής
343	Βοηθοί επαγγελματιών του καλλιτεχνικού και πολιτιστικού τομέα και της μαγειρικής
3431	Φωτογράφοι
3432	Διακοσμητές και σχεδιαστές εσωτερικών χώρων
3433	Τεχνικοί γκαλερί, μουσείων και βιβλιοθηκών
3434	Αρχιμάγειροι
3435	Άλλοι βοηθοί επαγγελματιών του καλλιτεχνικού και πολιτιστικού τομέα
35	ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
351	Τεχνικοί λειτουργιών και υποστήριξης χρηστών τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
3511	Τεχνικοί λειτουργιών των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
3512	Τεχνικοί υποστήριξης χρηστών των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
3513	Τεχνικοί δικτύων και συστημάτων Η/Υ
3514	Τεχνικοί του διαδικτύου
352	Τεχνικοί τηλεπικοινωνιών και εκπομπών ραδιοφώνου και τηλεόρασης
3521	Τεχνικοί εκπομπών ραδιοφώνου και τηλεόρασης και οπτικό-ακουστικών μέσων
3522	Τεχνικοί μηχανικοί τηλεπικοινωνιών
4	ΓΡΑΦΕΙΣ
41	ΓΡΑΦΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΜΕ ΠΛΗΚΤΡΟΛΟΓΙΟ
411	Γραφείς γενικών καθηκόντων
4110	Γραφείς γενικών καθηκόντων
412	Ιδιαίτερες γραμματείες
4120	Ιδιαίτερες γραμματείες
413	Χειριστές μηχανών με πληκτρολόγιο
4131	Δακτυλογράφοι και χειριστές μηχανών επεξεργασίας κειμένου
4132	Χειριστές μηχανών καταχώρισης δεδομένων
42	ΓΡΑΦΕΙΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ
421	Ταμίες, εισπράκτορες και παρόμοιοι
4211	Ταμίες τραπεζών και παρόμοιοι
4212	Εισπράκτορες γραφείων στοιχημάτων, κρουπιέρηδες και παρόμοιοι
4213	Ενεχυροδανειστές και δανειστές χρημάτων
4214	Εισπράκτορες οφειλών και παρόμοιοι
422	Γραφείς παροχής πληροφοριών
4221	Σύμβουλοι ταξιδίων και γραφείς ταξιδιωτικών γραφείων
4222	Υπάλληλοι πληροφοριών κέντρου επικοινωνίας
4223	Τηλεφωνητές τηλεφωνικού κέντρου
4224	Υπάλληλοι υποδοχής ξενοδοχείων
4225	Υπάλληλοι πληροφοριών
4226	Υπάλληλοι υποδοχής (γενικά)
4227	Ερευνητές/απογραφείς ερευνών και ερευνών αγοράς
4229	Άλλοι γραφείς παροχής πληροφοριών μ.α.τ.
43	ΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ
431	Γραφείς εγγραφής αριθμητικών δεδομένων

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
4311	Γραφείς λογιστηρίου και τήρησης λογιστικών βιβλίων
4312	Γραφείς στατιστικής, τραπεζών και ασφαλειών
4313	Γραφείς μισθοδοσίας
432	Γραφείς καταγραφής υλικών και γραφείς μεταφορών
4321	Γραφείς αποθήκης
4322	Γραφείς παραγωγής
4323	Γραφείς μεταφορών
44	ΆΛΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΣ
441	Άλλοι γραφείς
4411	Γραφείς βιβλιοθήκης
4412	Διανομείς και διαχωριστές ταχυδρομείου
4413	Γραφείς κωδικοποίησης και επαλήθευσης
4414	Γραφείς συμπλήρωσης εντύπων και παρόμοιοι
4415	Γραφείς αρχείου και αντιγράφων
4416	Γραφείς για θέματα προσωπικού
4419	Άλλοι γραφείς μ.α.τ.
5	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ
51	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
511	Ταξιδιωτικοί συνοδοί, εισπράκτορες και ξεναγοί
5111	Ταξιδιωτικοί συνοδοί και φροντιστές
5112	Εισπράκτορες μεταφορικών μέσων
5113	Ξεναγοί
512	Μάγειροι
5120	Μάγειροι
513	Σερβιτόροι και μπάρμεν
5131	Σερβιτόροι
5132	Μπάρμεν
514	Κομμωτές, αισθητικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
5141	Κομμωτές
5142	Αισθητικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
515	Επόπτες προσωπικού παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και κατοικίες
5151	Επόπτες καθαριότητας και οικονόμοι σε γραφεία, ξενοδοχεία και άλλα υποστατικά
5152	Επόπτες καθαριότητας και οικονόμοι οικιών
5153	Επιστάτες/φροντιστές κτιρίων
516	Άλλοι απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών
5161	Αστρολόγοι, μάντεις και ασκούντες συναφή επαγγέλματα

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
5162	Προσωπικοί συνοδοί και προσωπικοί υπηρέτες
5163	Εργολάβοι κηδειών και ταριχευτές
5164	Φροντιστές κατοικίδιων ζώων και πρόσωπα που απασχολούνται με την περιποίηση ζώων
5165	Δάσκαλοι οδήγησης
5169	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών μ.α.κ.
52	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΙΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ
521	Πωλητές σε υπαίθριους πάγκους και αγορές
5211	Πωλητές σε υπαίθριους πάγκους και αγορές
5212	Πωλητές φαγητού στο δρόμο
522	Καταστηματάρχες και πωλητές σε καταστήματα
5221	Καταστηματάρχες
5222	Επόπτες καταστημάτων
5223	Πωλητές σε καταστήματα
523	Ταμίες καταστημάτων και ταμίες έκδοσης εισιτηρίων εισόδου σε εκδηλώσεις
5230	Ταμίες καταστημάτων και ταμίες έκδοσης εισιτηρίων εισόδου σε εκδηλώσεις
524	Άλλοι απασχολούμενοι στις πωλήσεις
5241	Μοντέλα επιδείξεων μόδας και άλλα μοντέλα
5242	Πωλητές μέσω επιδείξεων εμπορευμάτων
5243	Πωλητές από πόρτα σε πόρτα
5244	Πωλητές μέσω τηλεφωνικού κέντρου
5245	Πωλητές σε πρατήρια καυσίμων
5246	Απασχολούμενοι στην προετοιμασία και πώληση τροφίμων σε πάγκο
5249	Άλλοι πωλητές μ.α.κ.
53	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
531	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικής φροντίδας σε παιδιά και βοηθοί δασκάλων
5311	Παιδοκόμοι
5312	Βοηθοί δασκάλων
532	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικής φροντίδας σε υπηρεσίες υγείας
5321	Βοηθοί νοσηλευτικού προσωπικού
5322	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικής φροντίδας σε ιδρύματα και κατ' οίκον
5329	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικής φροντίδας σε υπηρεσίες υγείας μ.α.κ.
54	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
541	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας
5411	Πυροσβέστες

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
5412	Αστυνομικοί
5413	Δεσμοφύλακες
5414	Φύλακες και θυρωροί
5419	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας μ.α.κ.
6	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΔΑΣΟΚΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΣ
61	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ
611	Απασχολούμενοι στις καλλιέργειες κηπευτικών και φυτειών
6111	Καλλιεργητές σιτηρών και πατατοπαραγωγοί
6112	Αμπελουργοί και καλλιεργητές - παραγωγοί καρποφόρων δένδρων και θάμνων
6113	Καλλιεργητές λαχανικών και μανιταριών, ιδιοκτήτες και ειδικευμένοι εργάτες φυτωρίων και κηπουροί
6114	Γεωργοί - απασχολούμενοι σε μικτές καλλιέργειες
612	Κτηνοτρόφοι, πτηνοτρόφοι και παρόμοιοι
6121	Κτηνοτρόφοι
6122	Πτηνοτρόφοι
6123	Μελισσοκόμοι και σπροτρόφοι
6129	Εκτροφείς ζώων μ.α.κ.
613	Γεωργοκτηνοτρόφοι (μικτών εκμεταλλεύσεων)
6130	Γεωργοκτηνοτρόφοι (μικτών εκμεταλλεύσεων)
62	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΔΑΣΩΝ, ΑΛΙΕΙΣ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΟΙ
621	Ειδικευμένοι δασών και παρόμοιοι
6210	Ειδικευμένοι δασών, υλοτόμοι και παρόμοιοι
622	Ιχθυοτρόφοι, ψαράδες, κυνηγοί και παγιδευτές θηραμάτων
6221	Ιχθυοτρόφοι και οστρακοτρόφοι
6222	Ψαράδες παράκτιας αλιείας και εσωτερικών υδάτων
6223	Ψαράδες ανοικτού πελάγους
6224	Κυνηγοί και παγιδευτές θηραμάτων
63	ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΨΑΡΑΔΕΣ, ΚΥΝΗΓΟΙ ΚΑΙ ΣΥΜΛΕΚΤΕΣ ΦΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
631	Καλλιεργητές φυτικών προϊόντων για ιδία κατανάλωση
6310	Καλλιεργητές φυτικών προϊόντων για ιδία κατανάλωση
632	Κτηνοτρόφοι για ιδία κατανάλωση
6320	Κτηνοτρόφοι για ιδία κατανάλωση
633	Γεωργοκτηνοτρόφοι μικτών εκμεταλλεύσεων για ιδία κατανάλωση
6330	Γεωργοκτηνοτρόφοι μικτών εκμεταλλεύσεων για ιδία κατανάλωση

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
634	Αλιείς, κυνηγοί, παγιδευτές θηραμάτων και συλλέκτες φυτικών προϊόντων για ιδία κατανάλωση
6340	Αλιείς, κυνηγοί, παγιδευτές θηραμάτων και συλλέκτες φυτικών προϊόντων για ιδία κατανάλωση
7	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
71	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ, ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
711	Τεχνίτες ανέγερσης κτιρίων και ασκούντες συναφείς εργασίες
7111	Κτίστες κατοικιών
7112	Κτίστες τούβλων και ασκούντες συναφείς εργασίες
7113	Κτίστες, κόφτες, σχίστες και πελεκητές πέτρας
7114	Τεχνίτες τοποθέτησης και αποπεράτωσης σκυροδέματος, καλουπιήδες και σιδεράδες (οικοδομών)
7115	Ξυλουργοί και μαραγκοί
7119	Τεχνίτες ανέγερσης κτιρίων και ασκούντες συναφείς εργασίες μ.α.κ.
712	Τεχνίτες αποπεράτωσης κτιρίων και ασκούντες συναφείς εργασίες
7121	Τεχνίτες στεγών
7122	Τοποθετητές πατωμάτων και πλακακιών
7123	Γυψοτεχνίτες και σουβατζιήδες
7124	Τεχνίτες τοποθέτησης μονώσεων
7125	Τεχνίτες τοποθέτησης υαλοπινάκων
7126	Υδραυλικοί και εγκαταστάτες σωληνώσεων
7127	Μηχανικοί κλιματιστικών και ψυκτικών εγκαταστάσεων
713	Ελαιοχρωματιστές-βαφείς, καθαριστές οικοδομών και ασκούντες συναφείς εργασίες
7131	Ελαιοχρωματιστές-βαφείς και ασκούντες συναφείς εργασίες
7132	Ελαιοχρωματιστές αυτοκινήτων και μετάλλων και σιλβωτές - λουστραδόροι
7133	Καθαριστές εξωτερικών τοίχων και καπνοδόχων οικοδομών
72	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
721	Συγκολλητές, κατασκευαστές καλουπιών μεταλλουργίας, ελασματοουργοί, συγκολλητές, τεχνίτες μεταλλικών δομικών κατασκευών και παρόμοιοι
7211	Κατασκευαστές τύπων (καλουπιών) και πυρήνων μεταλλουργίας
7212	Συγκολλητές και φλογοκόπτες μετάλλων
7213	Ελασματοουργοί, ισιωτές αυτοκινήτων, χαλκουργοί, γανωτές, κατασκευαστές μεταλλικών επίπλων και κατασκευαστές, εγκαταστάτες και επιδιορθωτές ειδών

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
7214	από φύλλα μετάλλου Τεχνίτες προετοιμασίας, συναρμολόγησης και ανέγερσης μεταλλικών δομικών κατασκευών
7215	Εγκαταστάτες ανυψωτικού εξοπλισμού και συρματόσχοινων
722	Σιδηρουργοί (κωμοδρόμοι) κατασκευαστές εργαλείων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
7221	Σιδηρουργοί (κωμοδρόμοι), σφυρήλατες, σχηματιστές μετάλλου με εργαλεία χεριού και κατασκευαστές (τραβηκτές) σύρματος με το χέρι
7222	Κατασκευαστές εργαλείων και ασκούντες συναφείς εργασίες
7223	Ρυθμιστές και χειριστές εργαλειομηχανών μεταλλουργίας
7224	Στιλβωτές μετάλλου, χειριστές λειαντικών τροχών μετάλλου και ακονιστές-τροχιστές εργαλείων
723	Μηχανικοί και επισκευαστές μηχανολογικού εξοπλισμού
7231	Μηχανικοί και επισκευαστές αυτοκινήτων οχημάτων
7232	Μηχανικοί και επισκευαστές κινητήρων αεροσκαφών
7233	Μηχανικοί και επισκευαστές γεωργικού και βιομηχανικού εξοπλισμού και μηχανικοί πλοίων
7234	Επισκευαστές ποδηλάτων και παρόμοιοι
73	ΧΡΥΣΟΧΟΟΙ, ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΕΣ, ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΟΙ, ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΟΙ
731	Χρυσοχοί, αγγειοπλάστες, κεραμοποιοί και τεχνίτες χειροτεχνίας
7311	Κατασκευαστές και επισκευαστές οργάνων ακριβείας
7312	Κατασκευαστές – επιδιορθωτές και χορδιστές μουσικών οργάνων
7313	Κοσμηματοποιοί, χρυσοχοί, αργυροχοί και τεχνίτες πολύτιμων λίθων
7314	Αγγειοπλάστες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
7315	Υαλουργοί, κοπείς, τροχιστές και τεχνίτες φινιρίσματος γυαλιού
7316	Σχεδιαστές σημάτων, ζωγράφοι-διακοσμητές, χαράκτες και χαλκογράφοι
7317	Τεχνίτες χειροτεχνίας ειδών από ξύλο, καλάμι και παρόμοια υλικά
7318	Τεχνίτες χειροτεχνίας υφαντών, κεντημάτων, ειδών από δέρμα και παρόμοια υλικά
7319	Χειροτέχνες π.δ.τ.α.
732	Τυπογράφοι και παρόμοιοι
7321	Τεχνικοί προ του πιεστηρίου
7322	Τυπογράφοι
7323	Τεχνίτες φινιρίσματος και βιβλιοδεσίας
74	ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
741	Τεχνικοί εγκατάστασης και επισκευής ηλεκτρικού εξοπλισμού

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
7411	Ηλεκτρολόγοι κτηρίων και παρόμοιοι
7412	Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί και εφαρμοστές
7413	Εγκαταστάτες και συντηρητές ηλεκτρικών γραμμών και συνδετές καλωδίων
742	Τεχνικοί εγκατάστασης και επισκευής ηλεκτρονικού εξοπλισμού και εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών
7421	Μηχανικοί και εγκαταστάτες ηλεκτρονικού εξοπλισμού, μηχανών και συσκευών
7422	Τεχνικοί εγκατάστασης και επισκευής εξοπλισμού τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών
75	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΕΠΙΠΛΩΝ, ΕΙΔΩΝ ΕΝΔΥΣΗΣ, ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΟΙ
751	Παρασκευαστές τροφίμων και ποτών και παρόμοιοι
7511	Κρεοπώλες, αλλαντοποιοί, συντηρητές και τεμαχιστές κρέατος και ψαριών
7512	Αρτοποιοί, ζαχαροπλάστες και παρασκευαστές ζαχαρωτών και σοκολάτων
7513	Παρασκευαστές γαλακτοκομικών προϊόντων
7514	Τεχνίτες συντήρησης φρούτων, λαχανικών και συναφών ειδών
7515	Δοκιμαστές και βαθμολογητές τροφίμων και ποτών
7516	Παρασκευαστές καπνού και κατασκευαστές προϊόντων καπνού
752	Τεχνίτες επεξεργασίας ξύλου, επιπλοποιοί και παρόμοιοι
7521	Τεχνίτες συντήρησης και επεξεργασίας ξύλου
7522	Επιπλοποιοί και παρόμοιοι τεχνίτες
7523	Ρυθμιστές και χειριστές μηχανημάτων επεξεργασίας ξύλου (σε ξυλουργεία και επιπλοποιεία)
753	Τεχνίτες παραγωγής ειδών ένδυσης και παρόμοιοι
7531	Ράφτες, μόδιστροι, γουνοποιοί και πιλοποιοί
7532	Κατασκευαστές και κόπτες πατρών προϊόντων ένδυσης
7533	Κατασκευαστές τεντών, σκηνών και ομπρελών, κεντητές/τριες, ράπτες/επιδι-ορθωτές ενδυμάτων και άλλοι παρόμοιοι
7534	Ταπετσάρηδες, παπλωματάδες και παρόμοιοι
7535	Τεχνίτες βυρσοδεψίας και επεξεργαστές δορών, δερμάτων και γουνών
7536	Υποδηματοποιοί και παρόμοιοι τεχνίτες
754	Άλλοι τεχνίτες και παρόμοιοι
7541	Δύτες
7542	Φαλιαδόροι και ειδικοί για ανατινάξεις
7543	Βαθμολογητές και δοκιμαστές προϊόντων (εκτός από τρόφιμα και ποτά)
7544	Εξολοθρευτές και άλλοι ειδικοί για τον έλεγχο ζιζανίων
7549	Άλλοι ειδικευμένοι τεχνίτες π.δ.τ.α.

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
8	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ
81	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
811	Χειριστές μηχανημάτων εξόρυξης και επεξεργασίας στα μεταλλεία και ορυχεία και εγκαταστάσεων επεξεργασίας μεταλλευμάτων
8111	Μεταλλωρύχοι και λατόμοι
8112	Χειριστές μηχανημάτων επεξεργασίας μεταλλευμάτων και πετρωμάτων
8113	Χειριστές γεωτρήσεων διάνοιξης φρεάτων και ασκούντες συναφείς εργασίες
8114	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής σκυροδέματος και προϊόντων από τσιμέντο, επεξεργασίας πέτρας και άλλων ορυκτών προϊόντων
812	Χειριστές μηχανημάτων κατεργασίας και φινιρίσματος μετάλλων
8121	Χειριστές μηχανημάτων κατεργασίας μετάλλων
8122	Χειριστές μηχανημάτων φινιρίσματος, επιμετάλλωσης και επίχρισης μετάλλων
813	Χειριστές μηχανημάτων και εξοπλισμού παραγωγής χημικών και φωτογραφικών προϊόντων
8131	Χειριστές μηχανημάτων και εξοπλισμού παραγωγής χημικών προϊόντων
8132	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής φωτογραφικών προϊόντων
814	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής προϊόντων από ελαστικό, πλαστικό και χαρτί
8141	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής προϊόντων από ελαστικό
8142	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής προϊόντων από πλαστικό
8143	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής προϊόντων από χαρτί
815	Χειριστές μηχανών κλωστοϋφαντουργίας, πλεκτοβιομηχανίας και νηματουργίας και κατασκευής προϊόντων από ύφασμα, γούνα και δέρμα
8151	Χειριστές μηχανών προπαρασκευής ινών, κλωστικών μηχανών και στριπτηρίων
8152	Χειριστές υφαντικών μηχανών και πλεκτομηχανών
8153	Χειριστές ραπτομηχανών
8154	Χειριστές μηχανών αποχρωματισμού, βαφής και καθαρισμού υφαντικών ινών
8155	Χειριστές μηχανών προπαρασκευής γούνας και δέρματος
8156	Χειριστές μηχανών υποδηματοποιίας και παρόμοιοι
8157	Χειριστές μηχανημάτων πλυντηρίων και στεγνοκαθαριστηρίων
8159	Χειριστές μηχανών παραγωγής προϊόντων από ύφασμα, γούνα και δέρμα μ.α.κ.
816	Χειριστές μηχανών παραγωγής και συντήρησης ειδών διατροφής
8160	Χειριστές μηχανών παραγωγής και συντήρησης ειδών διατροφής
817	Χειριστές μηχανημάτων επεξεργασίας ξύλου και χαρτοποιίας
8171	Χειριστές μηχανημάτων παραγωγής χαρτοπολτού και χαρτοποιίας
8172	Χειριστές μηχανημάτων επεξεργασίας ξύλου

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
818	Άλλοι χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων
8181	Χειριστές μηχανημάτων υαλουργίας και κεραμουργίας
8182	Χειριστές ατμομηχανών και λεβήτων
8183	Χειριστές μηχανών συσκευασίας, εμφιάλωσης και επικόλλησης ετικετών
8189	Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανών μ.α.κ.
82	ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ
821	Συναρμολογητές
8211	Συναρμολογητές μηχανημάτων και μηχανών
8212	Συναρμολογητές ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού
8219	Συναρμολογητές μ.α.κ.
83	ΟΔΗΓΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΚΙΝΗΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
831	Μηχανοδηγοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
8311	Μηχανοδηγοί σιδηροδρόμων
8312	Τροχοπεδητές, σηματοδότες και κλειδούχοι σιδηροδρόμων
832	Οδηγοί αυτοκινήτων, ταξί, βαν και μοτοσυκλετών
8321	Οδηγοί μοτοσυκλετών
8322	Οδηγοί αυτοκινήτων, ταξί, μικρών φορτηγών και βαν
833	Οδηγοί φορτηγών και λεωφορείων
8331	Οδηγοί λεωφορείων και τραμ
8332	Οδηγοί φορτηγών και βαρέων φορτηγών
834	Χειριστές μηχανοκίνητων οχημάτων και εξοπλισμού
8341	Χειριστές μηχανοκίνητων αγροτικών και δασοκομικών μηχανημάτων και εξοπλισμού
8342	Χειριστές χωματουργικών μηχανημάτων και παρόμοιου εξοπλισμού
8343	Χειριστές γερανών, ανυψωτήρων και παρόμοιου εξοπλισμού
8344	Χειριστές μηχανοκίνητων οχημάτων ανύψωσης (φορκ-λιντ)
835	Υπαξιωματικοί και ναύτες καταστρώματος πλοίων και παρόμοιοι
8350	Υπαξιωματικοί και ναύτες καταστρώματος πλοίων και παρόμοιοι
9	ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ
91	ΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΙ
911	Οικιακοί βοηθοί και καθαριστές οικιών, γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών
9111	Οικιακοί βοηθοί και καθαριστές οικιών
9112	Καθαριστές γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών
912	Πλύντες και σιδερωτές στο χέρι και άλλοι καθαριστές
9121	Πλύντες και σιδερωτές στο χέρι
9122	Καθαριστές οχημάτων

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
9123	Καθαριστές παραθύρων
9129	Άλλοι καθαριστές π.δ.κ.α.
92	ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ
921	Ανειδίκευτοι εργάτες γεωργίας, δασών και αλιείας
9211	Ανειδίκευτοι εργάτες γεωργίας
9212	Ανειδίκευτοι εργάτες κτηνοτροφίας
9213	Ανειδίκευτοι εργάτες μικτών εκμεταλλεύσεων γεωργίας-κτηνοτροφίας
9214	Ανειδίκευτοι εργάτες ανθοκομίας και φυτοκομίας
9215	Ανειδίκευτοι εργάτες δασών
9216	Ανειδίκευτοι εργάτες αλιείας και υδατοκαλλιεργειών
93	ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΟΡΥΧΕΙΩΝ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
931	Ανειδίκευτοι εργάτες ορυχείων και κατασκευών
9311	Ανειδίκευτοι εργάτες ορυχείων και λατομείων
9312	Ανειδίκευτοι εργάτες οδοποιίας και παρόμοιων κατασκευών
9313	Ανειδίκευτοι εργάτες οικοδομών
932	Ανειδίκευτοι εργάτες μεταποιητικών βιομηχανιών
9321	Συσκευαστές με το χέρι
9329	Ανειδίκευτοι εργάτες μεταποιητικών βιομηχανιών μ.α.κ.
933	Ανειδίκευτοι εργάτες μεταφορών και αποθήκευσης
9331	Μεταφορείς αγαθών με ποδήλατα οχήματα ή χειράμαξες
9332	Οδηγοί ζυγών οχημάτων και μηχανημάτων
9333	Χειριστές φορτίων
9334	Εφοδιαστές ραφιών
94	ΒΟΗΘΟΙ ΜΑΓΕΙΡΑ
941	Βοηθοί μάγειρα
9411	Παρασκευαστές φαγητού σε ταχυφαγεία (φαστ-φουντ)
9412	Βοηθοί κουζίνας
95	ΠΛΑΝΟΔΙΟΙ ΠΩΛΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
951	Πλανόδιοι παροχείς υπηρεσιών
9510	Πλανόδιοι παροχείς υπηρεσιών
952	Πλανόδιοι πωλητές (πλην φαγητού)
9520	Πλανόδιοι πωλητές (πλην φαγητού)
96	ΕΡΓΑΤΕΣ ΑΠΟΚΟΜΙΔΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ
961	Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων

ISCO-08Κώδικας	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
9611	Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων και ανακυκλούμενων υλικών
9612	Ταξινομητές απορριμμάτων
9613	Οδοκαθαριστές και παρόμοιοι εργάτες
962	Άλλοι ανειδίκευτοι εργάτες
9621	Αγγελιαφόροι, διανομείς, μεταφορείς μικροδεμάτων και αχθοφόροι αποσκευών
9622	Άτομα που εκτελούν μικροδουλειές (δουλειές του ποδαριού)
9623	Καταγραφείς ενδείξεων μετρητών και συλλέκτες κερμάτων από αυτόματους πωλητές
9624	Συλλέκτες νερού και καυσόξυλων
9629	Άλλοι ανειδίκευτοι εργάτες μ.α.κ.
0	ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
01	ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
011	Αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων
0110	Αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων
02	ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
021	Υπαξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων
0210	Υπαξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων
03	ΑΛΛΑ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
031	Άλλα μέλη των ενόπλων δυνάμεων
0310	Άλλα μέλη των ενόπλων δυνάμεων

Παράρτημα 5:

ΑΓΓΛΟΦΩΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2025-2026

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΔΟΧΗΣ

(Όπως καταγράφονται στις επίσημες ιστοσελίδες των Πανεπιστημίων)

Requirements: Eligible applicants should have attended the final two years of high school (or equivalent school) in a foreign country and should have obtained a high school diploma (July 2025 or earlier) or equivalent secondary education diploma that entitles them to admission to higher education institutions in the country where they graduated. (A high school graduation diploma and academic transcripts for the final two years will be required, both in the original language and in an official translation in English.)

Eligible applicants should have obtained or expect to obtain **at least one of the following:**

- Baccalaureate
- A - Levels: A- Level subject-based qualification, with minimum grades AAA, taken in one set of exams. Subjects requested are Chemistry, Biology and one more science subject (i.e., Physics, Mathematics). Please note that the standard offer is likely to be A*AA with the A* in either Chemistry or Biology.
- Admission Tests
University Clinical Aptitude Test (UCAT): Examination periods accepted: 2024, 2025.
For further information visit the following link:
<https://www.ucat.ac.uk/about-ucat/ucat-essentials/>
Medical College Admissions Test (MCAT) Examination periods accepted: 2024, 2025, 2026.
- Advanced Placements (APs) & Scholastic Aptitude Test (SAT) Four or more Advanced Placement (AP) in science subjects, scores at grade 5 plus a high score in the SAT. Required: AP Biology, AP Chemistry, Strongly Suggested: AP Physics (A, B, C), Suggested: AP Calculus, AP Statistics. Please note that this is a combined qualification criterion.
- BSc cognate to medicine from an accredited institution with a minimum overall grade 65% or equivalent grade to a different grading system. Final year graduating students must have predicted 65% or equivalent grade to a different grading system.
- Pre-med program: For a pre-med program to be accepted, the student should have successfully attended, among others, the following required courses: One year of Biology with lab, One year of General Chemistry with lab, One year of Organic Chemistry with lab, One year of Physics with lab. For students who are not English native speakers or have not finished an English-speaking high school, it is recommended to also take an English language course. Please note that distance learning pre-med programs will not be evaluated.

English Language requirements:

- TOEFL score (with a minimum score 80/120) or
- IELTS: Overall score of 6.5 or above, with at least 5.5 in each component or
- First Certificate in English (FCE): B2

General Remarks

- All applicants are expected to achieve/have achieved high passing grades in High School Diploma
- All applicants who expect to obtain their baccalaureate or A - Levels results after the deadline of applications, must include official predicted scores issued by their school. In case that an applicant expects to graduate from a pre-med or a Bachelor's program, a recent official academic transcript should be uploaded or sent when issued, but no later than 31/3/2025.
- Please note that program Admissions Officers have the right to contact the relevant services of the school/college/university for matters of their competence as well as to cross-check reference letters.
- Reference letters that have no letterhead, contact details of the referees as well as signature will not be considered and evaluated.

Application Process:

Step 1: Collect the obligatory documents

Applicants who have *already obtained* a high school graduation diploma

Collect the following obligatory documents/certificates which should be uploaded onto the application platform of STEP 2

- I. National ID card, passport, or other identification document
- II. Graduation diploma
- III. Final two high school (or equivalent institution) years' academic transcripts, both in the original language and official English translation
- IV. At least one of the following:
  - International Baccalaureate (IB)
  - French Baccalaureate (BAC)
  - A - Levels
  - BMAT
  - UCAT (score report)
  - MCAT (score report)
  - Score report of Advanced Placements (APs) & results of Scholastic Aptitude Test (SAT)
  - BSc cognate to medicine from an accredited institution
  - Pre-med program
- V. English language competency certificate (not required for English native speakers and for those who have a graduation diploma from a high school with the instruction in the English language)
- VI. Short curriculum vitae
- VII. A brief personal statement, to outline your reasons for wishing to enroll in the program
- VIII. Reference letters (optional) | Reference letters that have no letterhead, contact details of the referees as well as signature will not be considered and evaluated.

Applicants *who are in the final high school grade*

Collect the following mandatory documents/certificates, which should be uploaded to the application platform in Section 4.

- I. National ID card, passport, or other identification document
- II. Academic transcript of the previous (pre-final) high school year, both in the original language and official English translation
- III. Statement of enrolment for the current year both in the original language and in English
- IV. Current year's most recent transcript of records, both in the original language and in English
- V. **At least one of the following:**
  - Predicted grades of International Baccalaureate (IB)
  - Predicted grades of French Baccalaureate (BAC)
  - Predicted grades of A Levels (AAA)
  - Predicted grades of Advanced Placements (APs) & results of Scholastic Aptitude Test (SAT)

ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

€13,000

Tuition fees are generally paid in two instalments.

Should a candidate be admitted to the program a deposit of €3,000 (non-refundable) is required in due time to secure a place in the program.

This amount will be deducted from the tuition fees and the rest of €10,000 should be deposited in two installments (early-September and mid-January).

The deposit of €3,000 is refundable only under the following circumstances: If a conditionally admitted student does not meet the predicted grades, the Program Committee may withdraw the offer of admission and refund the deposit amount of €3,000 or If an admitted applicant encounters issues with visa issuance that prevent enrollment

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Απευθείας στο Πανεπιστήμιο: <https://cloud-solutions.anova.gr/MEDICEN/>

Χρόνος υποβολής: The application platform will be accessible starting November 18, 2025. Applications will be submitted until March 31st 2026.

Περισσότερες πληροφορίες: <https://medicen.uoa.gr/>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΔΟΧΗΣ (Όπως καταγράφονται στις επίσημες ιστοσελίδες των Πανεπιστημίων)
Admission Requirements: - The Program is addressed to foreign citizens who have attended at least the last two years of High School in a foreign country (and not in Greece).   - High School Graduation Certificate or International Baccalaureate (IB).   - Certificate of competency in English (TOEFL – minimum score 79/120 or B2 for IELTS – no less than band 6 overall).   - Personal statement.   - Interview.   - Admission Test (a 60 question multiple choice test, taken online, based on High School knowledge of Biology, Chemistry and general knowledge - reasoning).   Biology indicative material: https://aristotlemedical.edu.gr/sites/default/files/2024-04/BIOLOGY-Indicative_Material.pdf Chemistry indicative material: https://aristotlemedical.edu.gr/sites/default/files/2024-04/CHEMISTRY-Indicative_Material.pdf Candidates holding a BMAT, a MediTest-EU, or A-Levels (final results only, not predicted) with minimum grades AAB at least in Chemistry, Biology and any other course other than English, are not required to sit the Admission Test.   Necessary documents: - Identification card (EU countries) or valid passport (all countries).   - Graduation title of High School (copy of original document attached to official translation in English).   - Certificate of the High School Diploma entitling them to participate in the higher education institutions of the country in which they graduate.   - Academic transcript of the final two years (copy of original document attached to official translation in English).   - Proof of English language test results: B2 for IELTS (no less than band 6 overall) or TOEFL (minimum score 79/120)   - Personal statement.   - Results (if any) of entrance exams at universities in your home country.   - Curriculum Vitae (in English).   REGISTRATION PROCESS   PLEASE FOLLOW THE STEPS IN THE ORDER BELOW TO SUBMIT YOUR APPLICATION AND START THE REGISTRATION PROCESS: Fill out all necessary information on your online application and submit it.   One of our admissions advisors will contact you within the next three (3) working days, to guide you through the submission of all required documents and respective payments (see below).   If you are eligible for admission, you will be invited to an interview via online video conference and sit a <u>multiple choice</u> examination. Once admitted, you will receive an admission offer letter.   Following the interview and initial selection process, applicants are requested to commit to one of the following: a. Should a candidate be accepted and exempted from the entrance exam due to previous examination, they have to deposit 6,000€ (non-refundable) in due time to finalize their registration.   b. Should a candidate be instructed to sit the digital entrance exam, they have to deposit 1,200€ prior to the exam date. In case of final admission, the amount is deducted from the tuition fees and the applicant has to deposit the rest 4,800€ (non-refundable) following the exam to finalize their registration. In case of rejection following the exam, the deposit is fully refunded.

ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

€12,000 per Academic Year.

Tuition fees are paid in two instalments, the first directly upon acceptance and the second one at the end of winter semester.

Refund Policy

Student admission is completed only after deliberation by the AUSoM Committee.

Upon receipt of the admission letter, an initial installment of €6,000 must be deposited immediately upon acceptance, and the second installment is due at the end of the winter semester. Please note that no part of the admission deposit is refundable.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Απευθείας στο Πανεπιστήμιο: <https://aristotlemedical.edu.gr/apply-now>

First application cycle for the 2026-2027 academic year

- November, 4, 2025 to January, 24, 2026

Second application cycle for the 2026-2027 academic year

- March, 26, 2026 to May, 31, 2026

Περισσότερες πληροφορίες: <https://aristotlemedical.edu.gr/>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Πανεπιστήμιο Κρήτης

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΔΟΧΗΣ

(Όπως καταγράφονται στις επίσημες ιστοσελίδες των Πανεπιστημίων)

Eligible are International students (non-Greek citizens) who have graduated secondary education outside Greece. They should have attended the last two years of secondary education in a school outside Greece and provide a graduation certificate which allows them to attend higher education in the country that issues the certificate.

Academic Requirements:

- Secondary Education Graduation Certificate
- Motivation Letter
- Curriculum Vitae
- One of the following:
  - a) International Baccalaureate (IB), including three higher level subjects (two of them should be selected from Physics, Chemistry, Biology, Mathematics), and three standard level subjects;
  - b) A- Level subject-based qualification. Subjects requested are Chemistry, Biology and one more science subject (i.e., Physics, Mathematics);
  - c) National secondary education degree (or Academic Transcript if still in the final year of secondary education) that confirms a score of at least 80% that includes Biology plus two more courses (Chemistry, Mathematics or Physics), in High School last year exams, with an average grade for each subject > 80%;
  - d) Medical College Admissions Test (MCAT);
  - e) University Clinical Aptitude Test (UCAT);
  - f) BSc relevant to medical sciences from an accredited institution;
  - g) Pre-med program;
  - h) any standardized test (i.e. SAT)
  - i) AP-level Biology, Chemistry, Mathematics, Physics (three out of four)
- Good knowledge of English language at least at the B2 level or TOEFL (score at least 79/120) or IELTS (score at least 6.5).
- Selected candidates will be invited for Interview

Required documents

- Copy of government ID or Passport
- Secondary education graduation certificate or certificate of enrolment in the final year of high school at the time of submission (in original language and translated into English)
- Grade report that includes grades on all courses attended in the last year of secondary education (in original language and translated into English)
- Certificate of English language proficiency at the B2 level or TOEFL (score at least 79/120) or IELTS (score at least 6.5)
- Motivation letter
- Curriculum Vitae

Application process:

- Complete and submit all necessary information on the online application
- Confirmation email will be sent. Application material will be reviewed
- Selected applicants will be invited to an online interview
- Decision will be made and admission offer will be sent by email

ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ**€15,000**

Financial Aid – Scholarships

The International Program in Medicine will offer merit-based financial support to students as part of the 'Teaching Assistanship' program. Outstanding students will be providing teaching assistantship to earlier year students in laboratories and tutorials. Need-based scholarships can also be awarded, on a case-dependent basis for students in the last years of their studies.

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Απευθείας στο Πανεπιστήμιο: <https://imed.med.uoc.gr/contact/>
https://cloud-solutions.anova.gr/IPM_UOC/

Early application deadline: December 1st**Regular application deadline: March 30th****Περισσότερες Πληροφορίες:** <https://imed.med.uoc.gr/>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΙΣΔΟΧΗΣ (Όπως καταγράφονται στις επίσημες ιστοσελίδες των Πανεπιστημίων)
The Program is addressed to foreign citizens who have attended at least the last two years of High School in a foreign country (and not in Greece).   - High School Graduation Certificate or International Baccalaureate (IB).   - Certificate of competency in English - B2 for IELTS (no less than band 6 overall) or TOEFL (minimum score 79/120).   - Personal statement   - Interview   - Admission Test if needed (a 60-question multiple-choice test, taken online, based on High School knowledge of Biology and Chemistry).   Biology: https://medical.edu.gr/wp-content/uploads/2024/06/BIOLOGY_Info%20on%20ENTRY%20EXAMS.pdf   Chemistry: https://medical.edu.gr/wp-content/uploads/2024/06/CHEMISTRY_Info-on-ENTRY-EXAMS.pdf   If you hold a BMAT, a MediTest-EU, or A-Levels (final results only, not predicted) with minimum grades AAB at least in Chemistry, Biology, and any course other than English, you can take a breath-you're exempt from the Admission Test.   Mandatory Documents: - Identification card (EU countries) or valid passport (all countries).   - Graduation title of High School (copy of original document attached to official translation in English).   - Certificate of the High School Diploma entitles them to participate in the country's higher education institutions from which they graduate.   - Academic transcript of the final two years (copy of original document attached to official translation in English).   - Proof of English language test results: B2 for IELTS (no less than band 6 overall) or TOEFL (minimum score 79/120).   - Results (if any) of university entrance exams in your home country.
ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ
€12,000
ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ
Απευθείας στο Πανεπιστήμιο: https://medical.edu.gr/el/application-form-medical-degree/   Χρόνος υποβολής: αναμένεται να ανακοινωθεί   Περισσότερες Πληροφορίες: https://medical.edu.gr/

Άλλα Αγγλόφωνα Προγράμματα Σπουδών Ελλάδας:

<https://studyingreece.edu.gr/bachelors/>

Τελευταία ενημέρωση 23/7/25, Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να παρακολουθούν τακτικά τις ιστοσελίδες των Πανεπιστημίων για τυχόν αλλαγές και να επικοινωνούν με τα Πανεπιστήμια για αποσαφηνίσεις.

Παράρτημα 6:

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

- **A. C. American College (Λευκωσία)**
- **ACC Akademia College (Δερύνεια)**
- **Alexander College (Λάρνακα)**
- **Alexander College (Πάφος)**
- **ARTE Music Academy (Λευκωσία)**
- **Atlantis College (Λιοπέτρι)**
- **C.D.A. College (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος)**
- **Casa College (Λευκωσία)**
- **CBS - College of Business Studies (Λευκωσία)**
- **CIM - Cyprus Business School (Λεμεσός)**
- **CIM - Cyprus Business School (Λευκωσία)**
- **City Unity College (Λευκωσία)**
- **College of Tourism and Hotel Management (Λευκωσία)**
- **CTL EuroCollege (Λεμεσός)**
- **Cyprus College (Λεμεσός)**
- **Cyprus College (Λευκωσία)**
- **European Institute of Management and Finance (Λευκωσία)**
- **Frederick Institute of Technology (Λευκωσία, Λεμεσός)**
- **Freshart College (Πάφος)**
- **Global College (Λευκωσία)**
- **Intercollege (Λευκωσία)**
- **Internapa College (Σωτήρα)**
- **KES College (Λευκωσία)**
- **Larnaca College (Λάρνακα)**
- **Ledra College (Λευκωσία)**
- **Mesoyios College (Λεμεσός)**
- **P.A. College (Λάρνακα)**
- **Susini College (Λευκωσία)**
- **The Cyprus Academy of Art (Λεμεσός)**
- **The Cyprus Institute (Λευκωσία)**
- **The Limassol College -T.L.C (Λεμεσός)**
- **The Philips College (Λευκωσία)**
- **Αιγαία Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών (Λευκωσία)**
- **Δραματική Σχολή "Βλαδίμηρος Καυκαρίδης" (Λευκωσία)**
- **Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου (Λευκωσία)**
- **Ινστιτούτο Επαγγελματικών Σπουδών στο UCLan Cyprus (Πύλα)**
- **Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου (Λευκωσία)**

Παράρτημα 7:

**ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΓΙΑ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΛΥΚΕΙΩΝ/ΤΕΣΕΚ (ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ)
ΑΠΟ ΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΛΕΓΙΑ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ**

Συγκεντρωτικός Κατάλογος Πανεπιστημίων / Κολεγίων:

1. Αιγαία Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
2. Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου
3. Μουσική Ακαδημία Arte
4. Alexander College
5. American College
6. American University
7. American University of Beirut Mediterraneo
8. Atlantis College
9. Casa College
10. CBS College of Business Studies
11. CDA College
12. City Unity College
13. Cyprus College
14. Cyprus Maritime Academy
15. European University Cyprus
16. Eurocollege
17. Frederick Institute of Technology
18. Frederick University
19. Global College
20. Intercollege
21. InterNapa College
22. Kes College
23. Larnaca College
24. Limassol College
25. Mesoyios College
26. Neapolis University
27. Nicosia University
28. PA College
29. Philips University
30. Susini College
31. The Cyprus Academy of Art
32. UCLan University
33. University of Limassol

Παράρτημα 8:

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (Σ.Α.Ε.Κ.) Ελλάδα

Ειδικότητες (Πανελλαδικά)	
Α	
1	Αθλητική Δημοσιογραφία

Β	
1	Βοηθός Εργοθεραπείας
2	Βοηθός Ιατρικών Εργαστηρίων
3	Βοηθός Νοσηλευτή Χειρουργείου
4	Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας
5	Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας
6	Βοηθός Νοσηλευτικής Ογκολογικών Παθήσεων
7	Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας
8	Βοηθός Νοσηλευτικής Ψυχικής Υγείας
9	Βοηθός Οδοντιατρείου
10	Βοηθός Οπτικής και Οπτικομετρίας
11	Βοηθός Παιδαγωγών Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας
12	Βοηθός Ραδιολογίας και Ακτινολογίας
13	Βοηθός Φαρμακείου
14	Βοηθός Φυσικοθεραπευτή

Γ	
1	Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων

Δ	
1	Δημοσιογραφίας, Επικοινωνίας και Νέων Μέσων Ενημέρωσης
2	Διασώστης - Πλήρωμα Ασθενοφόρου

3	Διαχειριστής Ηλεκτρονικού Καταστήματος
4	Διαχειριστής Συστημάτων Εκτροφής Αγροτικών Ζώων

Ε	
1	Ειδικός Αισθητικής και Τέχνης του Μακιγιάζ
2	Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων
3	Εικονογράφος - Σκιτσογράφος
4	Εκπαιδευτής Γυμναστικής με Βάρη
5	Εκπαιδευτής Ελεύθερης Γυμναστικής – Aerobics
6	Επιμελητής Πτήσεων
7	Εσωτερική Αρχιτεκτονική, Διακόσμηση και Σχεδιασμός Αντικειμένων

Η	
1	Ηχοληψία

Κ	
1	Κεραμική Τέχνη

Μ	
1	Μουσική Τεχνολογία

Π	
1	Προπονητής Αντισφαίρισης
2	Προπονητής Καλαθοσφαίρισης (Μπάσκετ)
3	Προπονητής Κλασικού Αθλητισμού
4	Προπονητής Κολύμβησης
5	Προπονητής Ποδοσφαίρου

Σ	
1	Στέλεχος Ασφάλειας Προσώπων και Υποδομών
2	Στέλεχος Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας
3	Στέλεχος Διατροφής και Διαπολογίας
4	Στέλεχος Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας
5	Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας
6	Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα της Ναυτιλίας
7	Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα της Υγείας
8	Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον Τομέα του Τουρισμού
9	Στέλεχος Εμπορίας , Διαφήμισης και Προώθησης Προϊόντων (Marketing)
10	Στέλεχος Επιχειρήσεων Τυποποίησης, Μεταποίησης και Εμπορίας Αγροτικών Προϊόντων
11	Στέλεχος Επιχειρήσεων Φιλοξενίας με Εξειδίκευση στον Τομέα Διοίκησης Δωματίων
12	Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου-Φοροτεχνικού Γραφείου
13	Στέλεχος Μονάδων Φιλοξενίας
14	Στέλεχος Ναυλομεσιτικών Εργασιών
15	Στέλεχος Ταξιδιωτικών και Τουριστικών Επιχειρήσεων
16	Στέλεχος Τεχνολογίας και Ελέγχου Τροφίμων και Ποτών
17	Στέλεχος Υπηρεσιών Αερομεταφοράς
18	Στέλεχος Υπηρεσιών Εφοδιαστικής Αλυσίδας (Logistics)
19	Στέλεχος Χρηματοοικονομικών και Ασφαλιστικών Εργασιών
20	Συνοδός Βουνού
21	Σχεδίαση και Παραγωγή Ενδυμάτων

Τ	
1	Τέχνης Φωτογραφίας
2	Τεχνικός Αισθητικός Ποδολογίας -Καλλωπισμού Νυχιών και Ονυχοπλαστικής
3	Τεχνικός Αμπελουργίας κ Οινολογίας
4	Τεχνικός Ανελκυστήρων
5	Τεχνικός Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής
6	Τεχνικός Αυτοματισμών
7	Τεχνικός Γαλακτοκομίας –Τυροκόμος
8	Τεχνικός Δασικής Προστασίας
9	Τεχνικός Δενδροκομίας και Εναλλακτικών Δενδρωδών Καλλιεργειών
10	Τεχνικός Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
11	Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
12	Τεχνικός Εγκαταστάσεων, Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού
13	Τεχνικός Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων
14	Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής (Πολυμέσα /Web Designer-Developer/Video Games)
15	Τεχνικός Θερμοκηπίων και Καλλιεργειών υπό κάλυψη
16	Τεχνικός Ιατρικών Οργάνων, Συσκευών και Μηχανημάτων
17	Τεχνικός Κηποτεχνικών Εφαρμογών και έργων πρασίνου
18	Τεχνικός Κομμωτικής Τέχνης
19	Τεχνικός Λογισμικού Η/Υ
20	Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης-Αρχιμάγειρας (Chef)
21	Τεχνικός Μελισσοκομίας

22	Τεχνικός Μηχανικός Θερμικών Εγκαταστάσεων και Μηχανικός Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου
23	Τεχνικός Μηχανοτρονικής Οχημάτων
24	Τεχνικός Ξυλογλυπτικής και Εφαρμογές σε Ξύλινες Κατασκευές
25	Τεχνικός Οπτικοακουστικών Διατάξεων και Συστημάτων Ασφαλείας
26	Τεχνικός Συντήρησης Έργων Ζωγραφικής
27	Τεχνικός Συντήρησης και Επισκευής Γεωργικών Μηχανημάτων
28	Τεχνικός Υπολογιστικών Συστημάτων
29	Τεχνικός Φαρμάκων, Καλλυντικών και Παρεμφερών Προϊόντων
30	Τεχνικός Χειροποίητου Κοσμήματος κ Σχεδιασμού Κοσμήματος
31	Τεχνολογίες Επικοινωνίας και Πληροφοριών στην Ταξιδιωτική Βιομηχανία
32	Τουριστικός Συνοδός

Υ

1	Υπεύθυνος Ψηφιακού Μάρκετινγκ και Κοινωνικών Δικτύων
2	Υποκριτική Τέχνη

Φ

1	Φύλακας Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων

ΠΗΓΗ: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης (27/5/2025)

Παράρτημα 9:

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Κατοχυρωμένα Επαγγέλματα στην Κύπρο και Αρμόδιες Αρχές		
A/A	Profession: Greek / English	Competent Authority to Receive and Examine Applications / Αρμόδια Αρχή
1	Ιατρός / Doctor (with all specialties)	Medical Council/ Ιατρικό Συμβούλιο Κύπρου
2	Μαία / Midwife	The Nursing and Midwifery Council/ Συμβούλιο Νοσηλευτικής και Μαιευτικής
3	Νοσηλεύτης / Nurse	
4	Οδοντίατρος / Dentist	Dental Council / Οδοντιατρικό Συμβούλιο Κύπρου
5	Φαρμακοποιός / Pharmacist	Pharmacy Board / Συμβούλιο Φαρμακευτικής
6	Φυσιοθεραπευτής / Physiotherapist	Cyprus Physiotherapists' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Φυσιοθεραπευτών
7	Ξεναγός / Tourist Guide	Cyprus Tourist Organization / Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
8	Αρχιτέκτονας / Architect	Scientific and Technical Chamber of Cyprus / Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου
9	Πολιτικός Μηχανικός / Civil Engineer	
10	Μηχανολόγος Μηχανικός / Mechanical Engineer	
11	Ηλεκτρονικός Μηχανικός / Electronic Engineer	
12	Ηλεκτρολόγος Μηχανικός / Electrical Engineer	
13	Μηχανικός της Πληροφορικής / Computer Engineer	
14	Χημικός Μηχανικός / Chemical Engineer	
15	Μηχανικός Μεταλλείων / Mining Engineer	
16	Επιμετρητής Ποσοτήτων / Quantity Surveyor	

17	Πολυεοδόμος - Χωροτάκτης / Town Planner	Scientific and Technical Chamber of Cyprus / Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου
18	Εκτιμητής Γης / Land Appraiser	
19	Γεωλόγος / Geologist	
20	Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός / Land surveyor	
21	Ανώτερος Τεχνικός Ηλεκτρολογίας / Senior Electrical Technician Engineer	Director of Electromechanical Services Department / Διευθυντής Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών
22	Εργολήπτης Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων / Electrical Installations Contractor	
23	Συντηρητής Ηλεκτροσυσκευών / Maintainer of Electrical Equipment and Appliances	
24	Ηλεκτροτεχνίτης / Wireman	
25	Μηχανικός Αυτοκινήτων / Automotive Mechanic	
26	Μηχανικός Μοτοποδηλάτων και Μοτοσικλετών / Motorcycle Mechanic	
27	Τεχνίτης Αμαξωμάτων (Φανοποιός)/Panel Beater	
28	Τεχνίτης Αντλιών Πετρελαιοκινητήρων / Diesel Injection Pump Technician	
29	Τεχνίτης Βαφής / Automotive Painter	
30	Τεχνίτης Ελαστικών / Tyre Technician	
31	Τεχνίτης Ευθυγράμμισης Συστήματος Διεύθυνσης / Wheel Alignment Technician	
32	Τεχνίτης Κλιματισμού Οχημάτων / Automotive Air Conditioning Technician	
33	Τεχνίτης Οργάνων / Instrument cluster Technician	
34	Τεχνίτης Συστημάτων Εξαγωγής Καυσαερίων / Emission Control Technician	
35	Τεχνίτης Ψυγείων (Ραδιατέρ) / Radiator Technician	
36	Ηλεκτρολόγος Αυτοκινήτων / Automotive Electrician	

37	Οδηγός Φορτηγού Οχήματος με επιτρεπόμενο Μικτό Βάρος 7,500 Κιλά και άνω / Lorry Driver (over 7,500kg)	Road Transport Department / Τμήμα Οδικών Μεταφορών
38	Οδηγός Λεωφορείου / Bus Driver	
39	Οδηγός Ταξί / Taxi Driver	
40	Οδικός Μεταφορέας Επιβατών / Passengers Road Carrier	
41	Οδικός Μεταφορέας Εμπορευμάτων / Road haulier	
42	Πραγματογνώμονας ADR / ADR Expert	
43	Σύμβουλος Ασφάλειας ADR / Safety Advisor ADR	
44	Εκπαιδευτής Οδηγών / Driving Instructor	Registrar of Motor Vehicles, Road Transport Department /
45	Διευθυντής Κλινικού Εργαστηρίου / Clinical Laboratory Director	Clinical Laboratory Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Κλινικών Εργαστηρίων
46	Οδοντοτεχνίτης / Dental Technician	Council of Dental Technicians / Συμβούλιο Εγγραφής Οδοντοτεχνιτών
47	Ιατρικός Επισκέπτης / Medical Representative	The Medical Representatives' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Ιατρικών Επισκεπτών
48	Χειροπράκτης / Chiropractor	Chiropractors' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Χειροπρακτών
49	Οπτικός / Optician	The Opticians' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Οπτικών
50	Τεχνικός Οπτικός/ Dispensing Optician	
51	Ψυχολόγος / Psychologist	Council of Registered Professional Psychologists / Συμβούλιο Εγγραφής Επαγγελματιών Ψυχολόγων
52	Αισθητικός / Beautician	The Beauticians' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Αισθητικών
53	Χημικός / Chemist	The Chemists' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Χημικών
54	Επιστήμονας Τροφίμων, Τεχνολόγος Τροφίμων- Διαιτολόγος / Dietician	The Dieticians' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Διαιτολόγων

55	Λογοπαθολόγος / Speech and Language Therapist	The Speech Therapists' Registration Council / Συμβούλιο Εγγραφής Λογοπαθολόγων
56	Εργοθεραπευτής / Occupational Therapist	Council of Registered Professional Occupational Therapists / Συμβούλιο Εγγραφής Εργοθεραπευτών
57	Γεωπόνος / Agriculturist	Council of Agriculturist / Συμβούλιο Εγγραφής Γεωπόνων
58	Κτηνίατρος / Veterinarian	Veterinarian Council / Κτηνιατρικό Συμβούλιο
59	Κτηματομεσίτης / Real Estate Agent	Board for the Registration of Real Estate Agents / Συμβούλιο Εγγραφής Κτηματομεσιτών
60	Δικηγόρος / Lawyer	Cyprus Bar Association / Νομικό Συμβούλιον
61	Δάσκαλοι / Primary School Teacher (Public sector)	Educational Service Commission / Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας
62	Καθηγητές / Secondary School Teacher (Public sector)	Educational Service Commission / Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας
63	Γυμναστής-Εκπαιδευτής Φυσικής Αγωγής / Physical Educationist/Trainer	Cyprus Sports Organization / Ministry of Education, Sport and Youth Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας & Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
64	Εργολήπτης Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων / Building and Civil Engineering Contractor	Council for the Registration and Control of Building and Civil Engineering Contractors / Συμβούλιο Εγγραφής Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων
65	Εγκεκριμένος Λογιστής / Accountant- Auditor	Cyprus Public audit Oversight Board / Αρχή Δημόσιας Εποπτείας Ελεγκτικού Επαγγέλματος Institute of Certified Public Accountants of Cyprus / Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου
66	Κουρέας-Κομμωτής/ρια / Hairdresser	Board for the Registration of Hairdressers / Συμβούλιο Εγγραφής Κομμωτών
67	Εμπορικός Αντιπρόσωπος / Commercial Agent	Council of Commercial Agent / Συμβούλιο Εγγραφής Εμπορικών Αντιπροσώπων

68	Διευθυντής Τουριστικού Γραφείου / Tourism & Travel Office Manager	Deputy Ministry of Tourism / Υφυπουργείο Τουρισμού
69	Διευθυντής Κέντρου Αναψυχής / Catering Establishment Manager	
70	Διευθυντής Ξενοδοχείου / Hotel Manager	
71	Υπεύθυνος Ιδιωτικού Γραφείου Εργασίας / Private Employment Agency Manager	Department of Labour - Ministry of Labour, Welfare and Social Insurance / Διευθυντής Τμήματος Εργασίας – Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
72	Κοινωνικός Λειτουργός / Social Worker	The Registration Council for the Professional Social Workers / Συμβούλιο Εγγραφής Κοινωνικών Λειτουργών
73	Φύλακας-Ιδιώτης Φύλακας / Private Security Guard	Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Ιδιωτικών Υπηρεσιών Ασφάλειας, Αρχηγείο Αστυνομίας, Λευκωσία
74	Medical Physicists / Φυσικός Ιατρικής	Cyprus Council of Medical Physics / Συμβούλιο Εγγραφής Φυσικών Ιατρικής
75	Radiologist Technologist and Radiotherapist Technologist / Τεχνολόγος Ακτινολόγος και Τεχνολόγος Ακτινοθεραπευτής	Registration Board of Radiologist Technologists and Radiotherapist Technologists / Συμβούλιο Εγγραφής Τεχνολόγων Ακτινολόγων και Τεχνολόγων Ακτινοθεραπευτών
76	Podologist / Ποδολόγος	Podologists Registration Council Συμβούλιο Εγγραφής Ποδολόγων

National Coordinator's office and National Contact Point for the Recognition of Professional Qualifications:

Mrs Marilena Pelekanou

Labour Department / Ministry of Labour and Social Insurance

9 Klimentos Str., 1061 Nicosia, CYPRUS

Tel. +357 22 400845 | Fax. +357 22 400809

E-mail: mpelekanou@dl.mlsi.gov.cy | Website: www.mlsi.gov.cy/dl

ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΜΠ, Κατοχυρωμένα Επαγγέλματα και Αρμόδιες Αρχές στην Κύπρο, 2022

Παράρτημα 10:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΥΠΡΟΥ

A

Κυπριακός Σύνδεσμος Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού
Παγκύπιος Σύνδεσμος Καθηγητών Αγγλικών (Ο.Ε.Λ.Μ.Ε.Κ.)
Παγκύπιος Σύνδεσμος Τεχνολόγων Ακτινολόγων και Ακτινοθεραπευτών
Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου (ΣΑΚ)
Σύνδεσμος Αγρονόμων Τοπογράφων Κύπρου
Σύνδεσμος Αξιωματικών Κυπριακού Στρατού
Σύνδεσμος Αστυνομίας Κύπρου
Σύνδεσμος Ασφαλιστικών Εταιρειών Κύπρου
Σύνδεσμος Κυπρίων Αρχαιολόγων

B

Κυπριακή Ένωση Βιβλιοθηκονόμων - Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΚΕΒΕΠ)

Γ

Παγκύπρια Ένωση Γεωπόνων
Σύνδεσμος Γεωλόγων και Μεταλλειολόγων Κύπρου

Δ

Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων
Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων (ΠΟΕΔ)
Παγκύπιος Δικηγορικός Σύλλογος
Σύνδεσμος Διαιτητών Κύπρου
Σύνδεσμος Διαιτολόγων Κύπρου
Σύνδεσμος Διαφήμισης Επικοινωνίας Κύπρου
Σύνδεσμος Διεθνών Διαμεταφορέων Κύπρου

E

Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ)
Σύνδεσμος Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας Κύπρου (Σ.Ε.Ε.Κ.Κ.)
Σύνδεσμος Εργολάβων Οικοδομών Κύπρου
Σύνδεσμος Εργοληπτών Μηχανολογικών Έργων Κύπρου (ΣΕΜΕΚ)
Σύνδεσμος Εσωτερικών Ελεγκτών Κύπρου

H

Ένωση Ηθοποιών Κύπρου

I

Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος
Σύλλογος Φυσικών Ιατρικής Κύπρου
Σωματείο Ιατρικών Επισκεπτών Κύπρου

K

Παγκύπριος Κτηνιατρικός Σύλλογος
Σύνδεσμος Διευθυντών Κλινικών Εργαστηρίων, Βιοϊατρικών και Κλινικών Εργαστηριακών Επιστημόνων (ΣΔΚΕΒΚΕΕ)
Σύνδεσμος Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας Κύπρου
Συμβούλιο Εγγραφής Επαγγελματιών Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου
Σύνδεσμος Κοινωνιολόγων Κύπρου
Σύνδεσμος Κτηματομεσιτών Επιχειρηματιών Κύπρου (Σ.Κ.Ε.Κ)

Λ

Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου
Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογοπαθολόγων Κύπρου

M

Κυπριακή Μαθηματική Εταιρία
Μετεωρολογικός Σύνδεσμος Κύπρου
Παγκύπρια Ένωση Πτυχιούχων Μεταφραστών και Διερμηνέων
Σύνδεσμος Αρχιμαγείρων Κύπρου
Σύνδεσμος Διεθνών Διαμεταφορέων Κύπρου
Σύνδεσμος Μεταλλουργικών Βιομηχανιών Κύπρου
Σύνδεσμος Μηχανολόγων Μηχανικών Κύπρου
Σύνδεσμος Μουσικοθεραπείας Κύπρου

N

Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο
Υφυπουργείο Ναυτιλίας

Ξ

Σύνδεσμος Ξεναγών Κύπρου

O

Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου
Παγκύπριος Οδοντιατρικός Σύλλογος
Σύνδεσμος Οπτικών Κύπρου

Π

Κυπριακή Εταιρία Πληροφορικής (ΚΕΠ)

Παγκύπριος Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής

Παγκύπριος Σύνδεσμος Εγγεγραμμένων Ποδολόγων

Σύλλογος Πολιτικών Μηχανικών & Αρχιτεκτόνων Κύπρου (ΣΠΜΑΚ)

Σύλλογος Πολιτικών Μηχανικών Κύπρου (ΣΠΟΛΜΗΚ)

Σ

Ένωση Συντακτών Κύπρου

Σύνδεσμος Αξιωματικών Κυπριακού Στρατού

Τ

Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου

Association of Cyprus Banks – ACB

Σύνδεσμος Αγρονόμων Τοπογράφων Κύπρου

Σύνδεσμος Ταξιδιωτικών Πρακτόρων (ACTA)

Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου

Υ

Σύνδεσμος Υπαξιωματικών Κυπριακού Στρατού

Φ

Σύνδεσμος Καθηγητών Φυσικής

Παγκύπριος Σύλλογος Φυσιοθεραπευτών

Παγκύπριος Φαρμακευτικός Σύλλογος

Σύλλογος Φυσικών Ιατρικής Κύπρου

Σύνδεσμος Ιδιωτικών Φροντιστηρίων

Σύνδεσμος Φαρμακευτικών Κατασκευαστών Κύπρου

Φαρμακευτικές Υπηρεσίες, Υπουργείο Υγείας

Χ

Παγκύπρια Ένωση Επιστημόνων Χημικών (ΠΕΕΧ)

Σύνδεσμος Χειροπρακτών Κύπρου

Σύνδεσμος Χρυσοχόων Αργυροχόων Κύπρου

Ψ

Παγκύπριος Σύλλογος Ψυχολόγων

Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου

Παράρτημα 11:

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Εισαγωγή στην ψηφιακή πλατφόρμα Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Το www.eSchoolCounselor αποτελεί ένα εξειδικευμένο εργαλείο έρευνας και πληροφόρησης στα θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που έχει ως σκοπό να ενισχύσει μαθητές/μαθήτριες, γονείς και επαγγελματίες Επαγγελματικής Συμβουλευτικής στη διαδικασία έρευνας των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών επιλογών των μαθητών/μαθητριών της Κύπρου και τον σχεδιασμό της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Επιλογών οι οποίες θα πρέπει να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και τις μαθησιακές δυνατότητες των μαθητών/μαθητριών και, ταυτόχρονα, να στηρίζουν συγκεκριμένο στόχο ζωής και επιτυχίας του κάθε Ατόμου.

Το www.eSchoolCounselor.com είναι εύκολα προσβάσιμο από κινητά τηλέφωνα, συσκευές tablet και Η/Υ. Προσφέρει τη δυνατότητα άμεσης επικαιροποίησης των πληροφοριών και ενισχύει τη διαδικασία έρευνας και πληροφόρησης συγκεντρώνοντας τις πληροφορίες σε έναν και μόνο ιστότοπο (one-stop-solution), στον οποίο οι νέοι/νέες μας έχουν άμεση και καθημερινή, δωρεάν πρόσβαση. Στόχος της δημιουργίας του είναι η ενίσχυση των Καθηγητών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Σ.Ε.Α.) και των νέων μας στη συμβουλευτική διαδικασία στα θέματα εκπαιδευτικών και επαγγελματικών επιλογών.

Σημαντικό: Η πλατφόρμα, όπως και κάθε άλλο εργαλείο, δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον/την επαγγελματία Καθηγητή/Καθηγήτρια Σ.Ε.Α. του σχολείου σου. Αντίθετα μπορεί να ενισχύσει τη συνεργασία σας και να δώσει την ευκαιρία μιας πιο παραγωγικής διαδικασίας, αξιοποιώντας πιο ποιοτικά τον χρόνο της Συνέντευξης.

Δομή και περιεχόμενο του λογισμικού «eSchoolCounselor»

Το λογισμικό αποτελείται από 5 διακριτές Ενότητες έρευνας και πληροφόρησης:

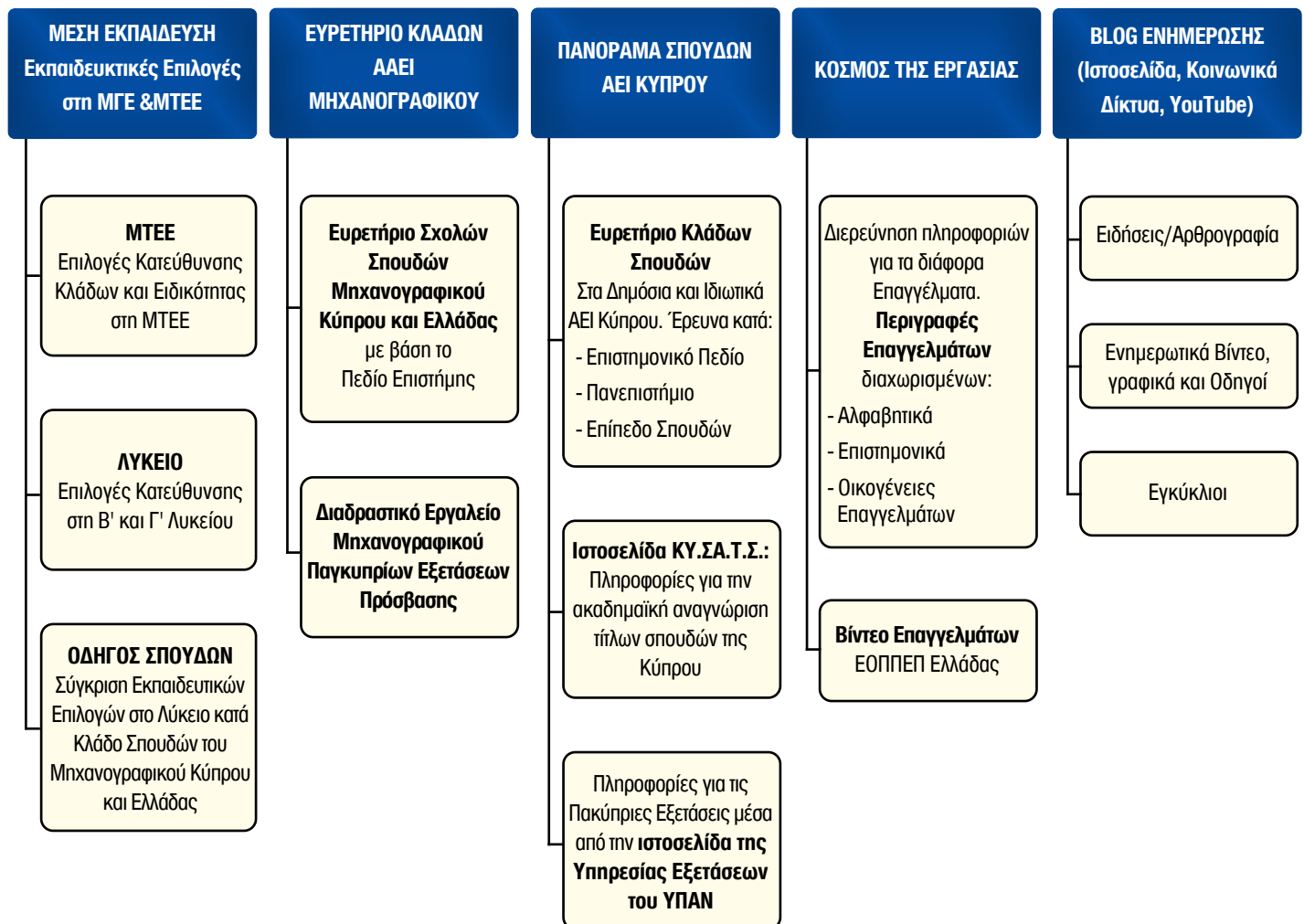
1. **«ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»:** Εργαλείο έρευνας και πληροφόρησης για το **ΛΥΚΕΙΟ** (εκπαιδευτικές κατευθύνσεις, επιλογή Ομάδας Μαθημάτων Προσανατολισμού (ΟΜΠ) και Κατεύθυνσης Προσανατολισμού και μαθημάτων) και την **ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ** (Κατευθύνσεις, Κλάδοι και Ειδικότητες).
2. **«Πανόραμα ΑΕΙ Κύπρου»:** Ευρετήριο Σχολών Σπουδών οι οποίες προσφέρονται στα Δημόσια και Ιδιωτικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), διαχωρισμένες σε επιστημονικές περιοχές.
3. **«Ο κόσμος της εργασίας»:** Εργαλείο έρευνας με περιγραφές και βίντεο επαγγελματών.
4. **«Τι θέλω να σπουδάσω»:** Ευρετήριο Κλάδων Σπουδών ΑΑΕΙ Μηχανογραφικού Κύπρου και Ελλάδας κατανεμημένων σε διάφορα επιστημονικά αντικείμενα.
5. **«Μηχανογραφικό Π.Ε.Π.»:** Διαδραστικό πρόγραμμα το οποίο λειτουργεί ως

βοήθημα για τους/τις υποψήφιους/υποψήφιες που επιθυμούν να παρακαθίσουν στις Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης για διεκδίκηση θέσης στα δημόσια ΑΑΕΙ Κύπρου και Ελλάδας.

6. BLOG ενημέρωσης: Αρθρογραφία, οδηγοί και αναλύσεις στα θέματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Σταδιοδρομίας.

Στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί καταγράφονται οι 5 βασικές Ενότητες πληροφοριών και διερεύνησης, τις οποίες προσφέρει το “eSchoolCounselor”.

ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ / ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ:

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ e-SchoolCounselor/

Παράρτημα 12:

Κεφάλαιο Γ': ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
«ΑΠΑΝΤΗΣΗ» ΣΤΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ

